

PRILOG I.

OBRAZLOŽENJE PLANA

SADRŽAJ:

UVOD	5
1. POLAZIŠTA	7
1.1. Položaj, značaj i posebnosti naselja Srebreno	7
1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru	21
1.1.2. Prostorno-razvojne značajke	22
1.1.2.1. Prirodno-geografske karakteristike	22
1.1.2.2. Demografska osnova	29
1.1.3. Infrastrukturna opremljenost	34
1.1.3.1. Prometni sustav	34
1.1.3.2. Elektroenergetski sustav	35
1.1.3.3. Vodnogospodarski sustav	35
1.1.3.4. Telekomunikacijska mreža	37
1.1.3.5. Zbrinjavanje otpada	37
1.1.4. Zaštićene prirodne, kulturno-povijesne i ambijentalne vrijednosti	38
1.1.5. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja	41
1.1.6. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje	46
2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA	51
2.1. Ciljevi prostornog uređenja općinskog značaja	51
2.1.1. Demografski razvoj	53
2.1.2. Odabir prostorne i gospodarske strukture	53
2.1.3. Infrastrukturna opremljenost	54
2.1.4. Očuvanje prostornih posebnosti naselja odnosno dijela naselja	57
2.2. Ciljevi prostornog uređenja naselja, odnosno dijela naselja	61
2.2.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora u odnosu na postojeći i planirani broj stanovnika, gustoću stanovanja, obilježja izgrađene strukture, vrijednost i posebnosti krajobraza, prirodnih i kulturno-povijesnih ambijentalnih cjelina	61
2.2.2. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture	62
3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA	65
3.1. Program gradnje i uređenja prostora	65
3.2. Osnovna namjena prostora	71
3.3. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu, način korištenja i uređenja površina	85
3.4. Promet	87
3.5. Komunalna infrastrukturna mreža	97
3.5.1. Vodoopskrba	97
3.5.2. Odvodnja	98
3.5.3. Elektroenergetski sustav	99
3.5.4. Pošta i komunikacije	102
3.6. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite površina	105
3.6.1. Uvjeti i način gradnje	105
3.6.2. Mjere zaštite prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih i ambijentalnih cjelina	107
3.7. Sprječavanje nepovoljna utjecaja na okoliš	147

UVOD

0.1. Zakonske pretpostavke

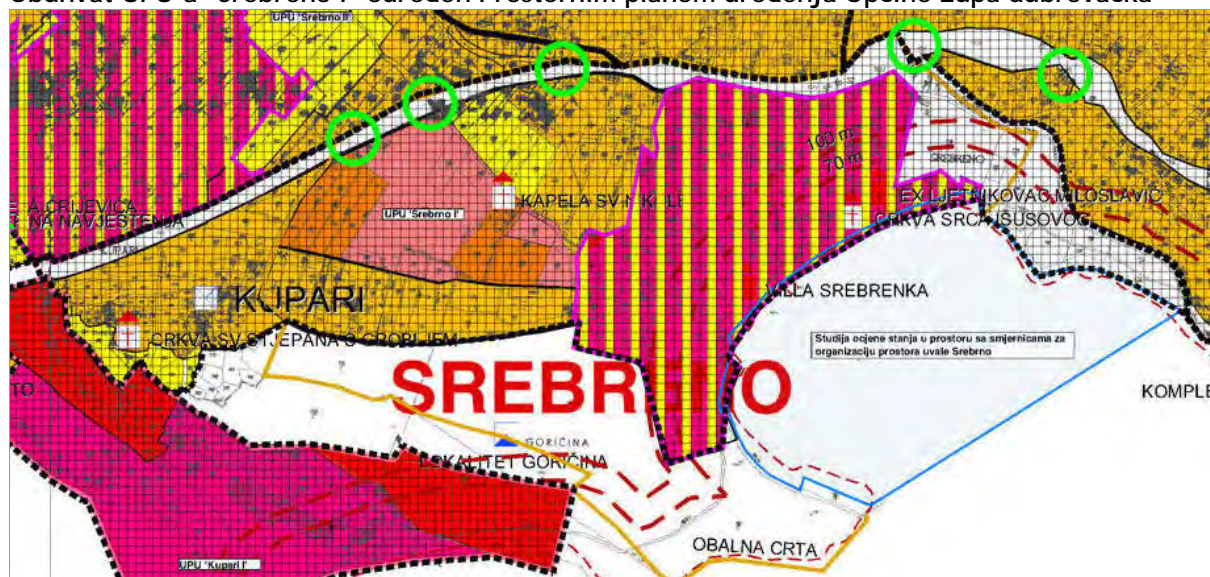
Uvjeti za izradu Urbanističkih planova uređenja na području Općine Župa dubrovačka osigurani su donošenjem prostorno planske dokumentacije višeg reda, Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 06/03, 03/05, 03/06, 07/10) i Prostornog plana uređenja Općine Župa dubrovačka (Službeni glasnik Općine Župa dubrovačka 06/08, 08/12).

Urbanistički plan uređenja "Srebreno I" obuhvaća prostor definiran Prostornim planom uređenja Općine Župa dubrovačka (Službeni glasnik Općine Župa dubrovačka 06/08, 08/12).

Postupak izrade i donošenja predmetnog UPU-a kao prostorno-planskog dokumenta reguliran je sukladno:

- Zakonu o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine 76/07, 38/09, 55/11, 90/11),
- Pravilniku o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (Narodne novine 106/98, 39/04, 45/04, 163/04, 07/10),
- Prostornom planu Dubrovačko-neretvanske županije (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 06/03, 03/05, 03/06, 07/10),
- Prostornom planu uređenja Općine Župa dubrovačka (Službeni glasnik Općine Župa dubrovačka 06/08, 08/12),
- drugim relevantnim zakonima i propisima.

Obuhvat UPU-a "Srebreno I" određen Prostornim planom uređenja Općine Župa dubrovačka

IZVOR: Prostorni plan uređenja Općine Župa dubrovačka (Službeni glasnik Općine Župa dubrovačka 06/08)
OBRADA: INSTITUT IGH d.d.

0.2. Obuhvat UPU-a "Srebreno I"

Zbog općih karakteristika gradnje i uređenja prostora cjelokupno administrativno područje naselja Srebreno ne poklapa se sasvim sa obuhvatom Plana nego djelomično zadire i u naselja Mlini (na istočnom dijelu) i Kupari (na zapadnom dijelu).

Obuhvat urbanističkog plana uređenja "Srebreno I" Prostornim je planom Općine Župa dubrovačka (Službeni glasnik Općine Župa dubrovačka 06/08, 08/12) određen na površini od 29,2 ha.

Međutim, pri analizi i razradi prostornih mogućnosti je iz prostornih i funkcionalnih razloga dogovoreno proširenje obuhvata Plana od cca. 2,7 ha, na prostor morske luke otvorene za javni promet lokalnog značaja te planirane luke nautičkog turizma.

Sukladno navedenom obuhvat UPU-a "Srebreno I" iznosi 31,9 ha.

UPU "Srebreno I" - stara i nova granica obuhvata

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

1. POLAZIŠTA

1.1. Položaj, značaj i posebnosti naselja Srebreno

Naselje Srebreno administrativno je središte Općine Župa dubrovačka, koja predstavlja manju geografsku cjelinu jugoistočno od Dubrovnika, a s površinom od 22,28 km² spada među površinom najmanje Općine u Županiji i zauzima 1,28 % površine Županije. Općina prema popisu iz 2001. godine broji 6663 stanovnika, dok je gustoća naseljenosti 299 st./km².

Na sjeveru/sjeveroistoku graniči s Bosnom i Hercegovinom, na sjeverozapadu s Gradom Dubrovnikom, a na jugoistoku s Općinom Konavle dok se s jugozapadne strane nalazi Jadransko more.

Prostor Općine Župa dubrovačka zbog svojih je obilježja od posebnog interesa za državu, obzirom da se radi o:

- veoma uskom graničnom području prema Bosni i Hercegovini s mogućim graničnim cestovnim prijelazom Brgat - Ivanica,
- obalnom području mora s razvedenom i raznovrsnom obalom i morskim akvatorijem,
- teritorijalno ustrojenoj jedinici lokalne samouprave, okupiranoj i dijelom razrušenoj tijekom ratne agresije 1991. godine, koja ima status područja od posebne državne skrbi,
- području koje je na temelju pokazatelja socio-gospodarske preobrazbe postalo predgrađe te prigradsko urbanizirano područje, sastavni dio gradske aglomeracije Dubrovnika, po čemu se bitno razlikuje od drugih političko-teritorijalnih jedinica unutar Dubrovačko-neretvanske županije.

Geografski položaj Općine Župa dubrovačka

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Kao jedinica lokalne samouprave na području Dubrovačko-neretvanske županije, Općina Župa dubrovačka konstituirana je 1997. godine izdvajanjem iz administrativnog obuhvata Grada Dubrovnika, a Srebreno kao važnije područje, malo razvojno središte u priobalnom dijelu područja Općine ima ulogu općinskog sjedišta.

Naziv Srebreno, odnosno Srebrno, porijeklo vuče od romanskog toponima Sub Burnum, Sub Bernum, Subbernum, Subrenum, kojim se naziva priobalno područje Župe (lat. Brenum, tal. Breno). Da naziv Srebrno ne potječe od hrvatske riječi srebro, nego od romanskoga naziva Subrenum, mislili su Konstatin Jiriček i Luko Zore. Petar Skok držao je kako je to ilirska riječ prešla u latinsko jezično područje, pa izmijenjena poprimljena od Hrvata. Slavenizirani oblik Srebrno susreće se u arhivskim dokumentima, 1358. godine ("de Srebrno ad Puntam"), 1538. ("in Srebarno"). Zanimljiva je i pučka predaja koja naziv izvodi iz "sve brano", tj. u obrađenu kraju sve se bralo.

Umjesto izvornog pučkog naziva Srebrno, postupno se nakon Prvog svjetskog rata, pod utjecajem turističke propagande, sve češće rabi povijesno neutemeljeni oblik Srebreno, da bi do danas prerastao i u službeni naziv naselja.

Povijesni razvoj, kulturno-povijesne odlike prostora

S obzirom na uski i ograničeni prostor obuhvata UPU-a "Srebreno I", povijesni pregled predmetnog prostora moguće je prikazati jedino u kontekstu povijesnog razvoja cjelokupne Župe Dubrovačke, s posebnim naglaskom na područja današnjih naselja Srebreno i Kupari.

Prapovijest

Župa dubrovačka obuhvaća zemljopisni prostor između Dubrovnika na zapadu i Konavala s Cavtatom na istoku. Preljepo more i Župski zaljev okruženi su brdima između kojih je plodno polje s brojnim podzemnim vodama i bistrim izvorima. U prapovijesnim razdobljima osnova gospodarstva i općenito života bili su poljoprivreda, stočarstvo, te u manjoj mjeri lov i ribolov. Stoga je razumljivo što, već od prapovijesti, župsko područje privlači za naseljavanje i obiluje prapovijesnim arheološkim nalazima i nalazištima.

Razdoblje starijeg (paleolitik) i mlađeg (neolitik) kamenog doba na ovim prostorima u potpunosti je nepoznato. Međutim, nedostatak starijih slojeva vezano je uz neistraženost, ali i podatak da su prilikom kopanja pučeva pronađeni različiti keramički nalazi na dubinama većim od 2 - 3 metra, što upućuje na inače poznatu činjenicu velikog ispiranja terena s okolnih brda i na taj način prekrivanja kao i odnošenja kulturnih slojeva.

Dvije kamene glačane sjekire koje su prije atribuirane kao neolitičke vjerojatno se mogu datirati u kasni eneolitik ili rano brončano doba. Kao njihovo mjesto nalaza se navodio Dubac, baštine Velike Livjere, Međutim, izgleda da je došlo do zabune prilikom inventarizacije nalaza pa se kao novo mjesto nalaza navodi šire područje Trapita. U potrazi za točnijom ubikacijom mjesta nalaza sjekira na Trapitu nameće se predmetna gradina s toponimom Brenum: jedno od središnjih zaravnjenih vrhova koje je donekle zadržalo prirodnu konfiguraciju i odgovara mogućem naseobinskom položaju (zaravnjen plato, povoljan pregled nad okolnim područjem od Dubrovnika do Cavtata i cijele Župe).

Prapovijesni lokaliteti na području Župe dubrovačke iz brončanog i željeznog doba uglavnom se odnose na gradinska naselja, kamene gomile i pojedinačne nalaze. Brončano doba obuhvaća razdoblje od oko 2000. - 800. pr. Kr., a željezno od 800. - do rimske okupacije (oko 1. st. pr. Kr.).

Naselja i komunikacije

U Župi dubrovačkoj kao relativno zemljopisno zatvorenom prostoru smještaj prapovijesnih naselja uglavnom prati konfiguraciju terena, strateško-fortifikacijski položaj, prirodna bogatstva kao podlogu gospodarstva te blizinu komunikacija, koje su, manje-više, ostale nepromijenjene od prapovijesti do kasnog srednjeg vijeka. To bi značilo da se naselja

osnivaju na izrazitim brdskim položajima koji su lako branjivi, s dobrom preglednošću nad okolnim prostorom, zaklonjeni od vjetra, na osunčanim stranama, u blizini polja, pašnjaka i izvora vode te da su u blizini komunikacija u smislu nadzora i pristupačnosti. Pritom se razlikuju stalna naseobinska, sezonska i fortifikacijska (utvrde, osmatračnice i refugiji).

Stalna naseobinska, kako im i sam naziv govori, su naselja gdje se život odvija kontinuirano kroz duže vremensko razdoblje. Sezonska su povremena i uglavnom vezana uz način života, odnosno trenutno dominantno gospodarstvo (npr. sezonski pašnjaci i sl.). Fortifikacijska obuhvaćaju utvrde, osmatračnice i refugije (zbjeg u slučaju opasnosti).

Smještaj Župe dubrovačke između Dubrovnika i Cavtata odredio je i njezin cjelokupni razvoj od prapovijesnih do današnjih vremena. Posebno je bitna činjenica da komunikacije iz Cavtata i Dubrovnika, odnosno prapovijesnih naselja na njihovim položajima, prema unutrašnjosti vode uz rubna područja Župe dubrovačke.

Postoje dvije osnovne komunikacije koje povezuju istočno priobalje Dubrovačkog područja s unutrašnjosti:

- zapadna/Dubrovačka, koja je vodila od područja današnjeg Dubrovnika, gdje je zasigurno postojalo gradinsko naselje ili naselja, preko Žarkovice i Brgata prema Ivanjici i dalje prema unutrašnjosti
- istočna/Cavtatska, koja je vodila od današnjeg Cavtata, iznad Plata, pored Spilana, prema Glavskoj i dalje prema jadranskom zaleđu.

U prapovijesnim vremenima veći značaj imala je Cavtatska komunikacija, jer je glavni centar bio Epidaurum. Isti odnosi ostaju i u antičkim vremenima, sve do razdoblja kada Dubrovnik preuzima centralnu ulogu, pa i Dubrovačka komunikacija dobiva na važnosti. Bitno je da obje paralelno egzistiraju, o čemu najbolje svjedoče arheološki lokaliteti koji se nalaze uz njih.

Uz Istočnu / Cavtatsku komunikaciju nalaze se gradinska naselja Spilan i Kostur te gomile na Zvijezdi, Sovjaku, Vidovu groblju i Kosturu. Uz Zapadnu / Dubrovačku su naselja Gradac, Kovačevica, Barbara, Ruda i Kneževa glava te gomile u Gaju kod Kovačevice, Zavrtama u Donjem Brgatu, Rajčevićima i Bratitovu. Neovisno o tim dvjema glavnim komunikacijama postoje gradine na Trapitu i Goričini te Mitareva gomila u Čibači, za koju je pitanje radi li se o gomili ili obliku fortifikacije u okviru gradine. Međutim, i ova tri potonja lokaliteta mogu se vezati uz sporedne komunikacije. Tako su Trapit i Mitareva gomila uz put koji povezuje Gradac s Gradom preko Trapita i Dupca, a Goričina prapovijesna naselja na mjestima današnjeg Grada i Cavtata.

Centralna naselja su na Gradcu i Spilanu, tj. području ispod Spilana: gradina iznad Kostura i Solina, što su ujedno najveća i najvažnija prapovijesna nalazišta. Ostale gradine su sezonskog ili rodovskog karaktera (nekoliko izdvojenih obitelji s manjim brojem stambenih objekata), npr. Kovačevica, Barbara, Ruda, Kneževa glava, Goričina i Trapit. U slučaju opasnosti stanovništvo se s takvih gradina sklanja na Gradac i Spilan, koji su najzaštićeniji i najsigurniji.

Gomile

Kamene gomile se nalaze u arheološkom kontekstu kao grobni spomenici (s grobovima ili kao kenotafi - simbolični grobovi) te kao dio fortifikacijskog sistema bedemima utvrđenih naselja i ritualnih prostora. Gomile su podizane u blizini gradinskih lokaliteta, uz komunikaciju, iznad polja, na vrhovima ili sljemenima brda.

Takav položaj značio je kulturnu zaštitu komunikacije (duše pokojnika čuvaju i nadziru komunikacije i ulaz na gradine), a smještaj iznad polja mogao je značiti zaštitu polja, označavanje zaposjednutog teritorija, simboličko prisvajanje prirode i sl. Gomile iznad plodnih polja su i posljedica vjerovanja u pretke i ritual plodnosti, što je logično u jednoj poljodjelskoj zajednici.

Etnički nosioci

Etnogenetski razvoj je na ovim prostorima, kao i na ostalom istočnojadranskom području, bio dugotrajan proces koji traje od eneolitika ili ranog brončanog doba pa do svojih završnih faza u kasnom brončanom i ranom željeznom dobu. Od ranog željeznog doba može se govoriti o pojedinim etnokulturnim sredinama ili etnicima koji nastanjuju određene prostore. Međutim, pitanje etničkih nosioca na istočnodubrovačkom i širem okolnom području nije u potpunosti riješeno.

Uvriježeno je da ove prostore nastanjuju ilirska plemena Plereji, no spominju se i Ardijejci, Parthini i dr. Plereji nastavaju Korčulu, Pelješac, obalni pojas od lijeve obale Neretve do Bokokotorskog zaljeva te obalno zaleđe Travunije. Međutim, Plereji se kao žitelji navedenog područja u povijesnim izvorima javljaju tek u prvoj polovici 2. st. pr. Kr. Za pretpostaviti je da su oni na ovim prostorima bili i znatno ranije, jer se s velikom sigurnošću može govoriti o etničkoj nepromjenjivosti stanovništva utemeljenoj na kontinuiranom razvoju kulture željeznog doba. Krajem 4. st. pr. Kr. Plereji prilikom ardijejske ekspanzije prema jugoistoku dolaze pod njihovu prevlast, a u 2. st. pr. Kr. oslobađaju se i ponovo javljaju na povijesnoj sceni.

Prilog je ovakvoj pretpostavci i to što se Plereji ne spominju ni na jednom drugom području, a samo ime im označava narod uz more. Ardijejci vjerojatno kasnije predstavljaju politički dominantni etnik, pa su u tom smislu prisutni i na župskom području. Parthini, isto kao i Plereji, označavaju primorce, odnosno primorske Ilire, s tim da je ime Parthini bliže ilirskom, a Plereji grčkom jeziku.

Religija

O vjerovanjima prapovijesnog stanovništva na ovom području malo se zna. Jedini nalaz, koji donekle baca tračak svjetlosti, je natpis posvećen ilirsko-rimskoj božici Diani Laux iz Mandaljene. Diana je rimska božica lova, šuma, plodnosti, vegetacije, pašnjaka, stoke i stočarstva, a za ime Laux se pretpostavlja kako je ista božica, samo iz ilirske religije. Sinkretizmom, tj. spajanjem rimske i ilirske civilizacije i religije, dolazi se do božice Diana Laux kao jedinstvene božice. Štovanje takve božice razumljivo je s obzirom na poljoprivredu, stočarstvo i lov kao osnovu gospodarstva domaćeg stanovništva. Postoji mogućnost da se upravo na mjestu današnje župne crkve u Mandaljeni nalazilo ilirsko svetište posvećeno toj božici. Gradnja ranokršćanske crkve značila je trijumf kršćanstva nad poganstvom.

Uzimajući u obzir okolni prapovijesni religijski kontekst (južnoilirski prostor, s naglaskom na epidaursko područje), može se pretpostaviti i štovanje kulta zmije. O tome nam svjedoče brojne legende i povijesni zapisi, a među njima je posebno zanimljiv onaj o sv. Hillarionu (sv. Ilar) koju prenosi njegov suvremenik porijeklom iz Dalmacije, crkveni pisac sv. Jeronim u 4. st. posl. Kr. Naime, Jeronim kao "domaći" čovjek koji je zasigurno poznao religioznu situaciju Ilirika, navodi kako je u špilji Scipun (Šipun) u Epidauru živjela zmija-zmaj "Boas". Samo ime špilje predrimskog je karaktera, što također upućuje na povezanost štovanja starosjedilačkih kultova. Neman je gutala stoku, pastire i zemljoradnike, stoga sv. Hillarion dolazi u Epidaur 365., ubija Boasa i oslobađa stanovnike od zla. Ovdje je bitno što Hillarion ubija božanstvo u obliku zmaja-zmije, dakle, kulta starosjedilačkog stanovništva koji je uz izvjesne manje promjene ili sinkretizam preživio od prapovijesnih vremena do kasne antike.

Vjerojatno se izbor i ime kršćanskog sveca Hillariona također može povezati s imenom Ilir, u smislu težnje da se novi kult, nova religija što više približi i ukorijeni kod starosjedilaca. Sv. Hillarion je bio pustinjač rodom iz Gaze u Palestini, rođen 291., činio je mnoga čudesa od kojih su najpoznatija upravo već spominjana u Epidauru. Umro je na Cipru 371. Štovanje Hillariona bilo je veoma prošireno na istoku, a na zapadu osim na predmetnom području jedino u Duravelu u Francuskoj. Kult sv. Hillariona egzistira i danas u Župi dubrovačkoj, u Mlinima, gdje je crkva posvećena sv. Ilaru. Antički nalazi pretpostavljaju postojanje ranokršćanske crkve.

Razdoblje antike

Antičko razdoblje hrvatske obale Jadrana počinje grčkom kolonizacijom početkom 4 st. pr. Kr. kada su osnovane prve grčke kolonije, međutim na području Župe dubrovačke nije bilo takvih kolonija. Iz tog razdoblja postoje samo pojedinačni nalazi, npr. ulomci keramičkih posuda na jednoj gomili iznad Spilana, a što je posljedica trgovine ili ratnog plijena.

Razdoblje rimske dominacije i širenja civilizacije u punom smislu riječi započinje u drugoj polovici 2. st. pr. Kr. Najistaknutiju i najvažniju ulogu na ovom području ima antički Epidaurum koji je prvo bio utvrđeno ilirsko naselje, a nakon toga glavno rimsko naselje čijem ageru pripada i cjelokupno područje današnje Župe Dubrovačke. Ostatke rimskih villa rustica (gospodarska zdanja) i drugih oblika naselja i zdanja iz rimskog vremena nalazimo širom Župe: Gradac Grbavcu, Goričina u Kuparima i Srebrenom, Luka Srebreno, Mlini kod današnje crkve Sv. Ilara, Gradina u Zagradi, Kostur između Mlina i Plata, te gradina Spilan iznad Plata. Među nabrojenim lokalitetima posebno se ističe područje brda Goričina koje osim što je ranije bilo prapovijesno gradinsko naselje, dolaskom rimske civilizacije postaje jedno od većih naselja (možda i manji rimski vojni logor) s pripadajućom lukom o čemu svjedoče brojni arheološki nalazi na kopnu i podmorju, te manja arheološka istraživanja na kopnu.

Širenje kršćanstva na istočnoj jadranskoj obali ostavlja svoje tragove i na ovom području. Najvjerojatnije, nakon 313. godine posl. Kr., kad je Milanskim ediktom car Konstantin izjednačio kršćanstvo s drugim vjerama, možemo očekivati i prve "prodore" na ove prostore. Prema pisanju Sv. Jeronima 365. godine Sv. Hillarion boravi na području Epidauruma i ubija zmaja Boasa (simbolička pobjeda kršćanstva nad poganskim religijama). U 6. st. posl. Kr. spominje se biskupija u Epidauru, a vjerojatno je postojala već u 5. st. U aktima salonitanskih koncila kroz 6. st. spominju se tri biskupa. Arheološke tragove iz ranokršćanskog vremena nalazimo na Gradcu u Donjem Brgatu, Spilanu iznad Plata.

U upravnom uređenju područje današnje Župe Dubrovačke nakon rimskog osvajanja najprije ulazi u sklop provincije Ilirik, a nakon 10. god. posl. Kr. i podjele na provincije Panoniju i Dalmaciju, spada pod Dalmaciju s centrom u Saloni. Područje rimske provincije Dalmacije bilo je podijeljeno na tri sudbena okruga (conventus iuridici): skardonski, salonski i naronski. Prema tome, predmetno područje spada u naronski konvent sa središtem u Naroni. Prilikom nove podjele rimskog carstva za cara Dioklecijana provincija Dalmacija dijeli se na Dalmaciju (centar i dalje u Saloni) i Prevalitanu (centar u Skadru), a ova područja ostaju u okviru Dalmacije koja se prostire sve do današnje Budve. Nakon podjele, za vrijeme cara Teodosija 395. godine, na Zapadno i Istočno rimsko carstvo ostaje u sklopu Zapadnog, da bi nakon njegove propasti 476. bilo u okviru samostalne pokrajine Julija Nepota (468 - 480). Krajem 5. st. posl. Kr. ovim područjem zavlada su Istočni Goti i njihova vladavina traje od 493. do 535. kada bivaju poraženi od istočno rimskog cara Justinijana. Tada započinje bizantsko razdoblje ovog područja.

Početkom 7. st. dolazi do prvih valova seobe Slavena na istočno jadranski, pa tako i ovaj prostor. Stradavaju okolna veća naselja kao što su Naroni i Epidaur, no ne može se govoriti o nestanku domicilnog stanovništva. Dio stanovnika Epidaura se prema izvorima i predaji sklonio na utvrđena naselja Gradac i Spilan, koji su već otprije postojali, a vjerojatno i na područje današnjeg Dubrovnika gdje je također već postojalo organizirano rimsko naselje s lukom.

Kroz 8. st. posl. Kr. definiraju se pojedina slavenska područja - sklavinije, a prema podacima bizantskog cara Konstantina Porfirogeneta u 9. st. zapadno od Dubrovnika je Zahumlje, a istočno Travunija s Konavlima. Prema mišljenju pojedinih autora područje Rijeke Dubrovačke i Župe Dubrovačke od početka je pod ingerencijom Dubrovnika, odnosno povezano je s vlasništvom stanovnika Spilana i Gradca, a koji su povezani s naseljem u Dubrovniku. Odnosno, Dubrovniku pripadaju dijelovi okolnog teritorija zvanog gradski ager (Astareja). Taj prostor se naziva dubrovačkom baštinom - djedinom, na kojoj su se nalazila polja, vinogradi, maslinici, pašnjaci i sl. stanovnika Grada.

Srednji vijek

Ranosrednjovjekovno odnosno starohrvatsko razdoblje Župe najbolje je poznato prema ostacima sakralnih objekata ili njihovih dijelova u kasnijim crkvama, s tim da na pojedinim lokalitetima možemo pratiti kontinuitet od kasnoantičkih - ranokršćanskih razdoblja. Najreprezentativniji lokalitetu tom smislu je Sv. Đurđa u Petrači - Bujićima. Na kasnoantičkim osnovama izvjesnog rimskog zdanja krajem 8. ili u 9. st. podignuta je crkva predromaničkog stila, o čemu svjedoče nalazi starohrvatske kamene plastike s pleternim ukrasima. Arheološka iskopavanja 2006. god. su potvrdila da se tu sigurno u 10. st. nalazila starohrvatska nekropola (datirana nalazima novca K. Porfirogeneta). Na održavanje kontinuiteta na relaciji ranog kršćanstva zapadnog obreda kroz razvoj starohrvatske kulture ranog srednjeg vijeka ukazuje i nalaz metalnog ophodnog križa kapljičastog tipa iz Zakule - Čelopeci u Crkvi sv. Nikole u Župi. Iz predromaničkog razdoblja imamo i ulomke pletera s nadvratnika, danas ugrađene u menzu mrtvice u Sv. Maćelu - Gornja Čibača, kao i nalaz tegurija koji je naknadno bio postavljen u Crkvi sv. Vicenca u Čelopocima. Upravo ovaj tegurij postao je zaštitni znak u vizualnom identitetu Župe Dubrovačke.

Razdoblje romanike, iz kojeg postoji pisani podatak da se područje Župe naziva Brenum (prema ilirskom ili romanskom jeziku), pa se tako spominje kao Breno 1164., a hrvatski naziv Župa za Brenum spominje se 1366. god, premda je sigurno mnogo ranije u uporabi, odnosno Žrnovica prema hrvatskom jeziku, na području Župe potvrđuju romaničke crkve i stećci.

O razvoju hrvatske kulture svjedoče, osim spomenutih predromaničkih, još i brojne romaničke i gotičko-renesansne crkve i umjetnost kasnosrednjovjekovnih nadgrobnih spomenika - stećaka. U tom smislu posebno se izdvajaju lokaliteti na kojima se nalaze kasno srednjovjekovne crkve: sv. Ivan Krstitelj u Platu, Velika Gospa u Platu, sv. Mihovil u Kosturu, sv. Spas na Krstacu, sv. Ilar u Mlinima, sv. Stjepan u Kuparima, Svete Nedjelja u Bujićima, Velika Gospa u Postranju, sv. Stjepan na Dupcu, sv. Križ i sv. Spas na Trapitu, Sv. Luka i sv. Nikola u Čibači, Sv. Marija Mandaljena u Mandaljeni, sv. Vićenco u Zakuli, sv. Ana na Brgatu, sv. Ivan u Rajčevićima i brojne druge kasnije provenijencije.

Lokalitete sa kasnosrednjovjekovnim nadgrobnjacima (stećci i nadgrobnje ploče) nalazimo na sljedećim nalazištima: Sv. Đurđe u Petrači, Sv. Ilar u Mlinima, Velika Gospa u Platu, Vidovo Groblje iznad Spilana, Sv. Stjepan u Kuparima, Sv. Matija na Maćelu kod Čelopeka, Barbara na Brgatu.

U kasnom srednjem vijeku Srebreno se nazivalo Subrenum (spomenuto 1272.). Odvojeno rtom Punta od Kupara, a Kupari su se prema romanskom jeziku nazivali Cuppi, ali je poznato da su već krajem 13. st. imali hrvatski naziv Crijepi. Tu su se pravile opeke i kupe još u ranom srednjem vijeku, koje su poslužile za gradnju i brojnih crkava.

Dubrovačka Republika

Župa dubrovačka sastavni je dio Astoreje, prvotnog kopnenog teritorija Dubrovnika, koje je uz Župu obuhvaćalo Šumet, Gruž, Rijeku, Zaton i Poljice. U Astoreju nije spadao sam grad (civitas) i otoci (insulae). Za Astoreju se ponekad upotrebljava i izraz "terra firma", "hereditas", odnosno "djedina".

Za Republiku je Župa, kao prva crta obrane prema zaleđu, imala i strateški značaj. Obrani Župe pridonosile su i privatne utvrde - kašteli raspoređeni na strateškim mjestima, poput castrum Marini de Mence, na današnjem Brgatu Donjem. Tijekom druge polovice 14. stoljeća ove se utvrde ruše kako ne posluže neprijateljima kao vojna uporišta.

Glavni predstavnik dubrovačke uprave bio je Župski knez, koji se spominje još od 13. stoljeća. Početkom 14. stoljeća kneza bira Veliko vijeće na godinu dana, a od 1367. godine na šest mjeseci, no nakon te godine nisu se redovito birali knezovi. Zbog toga je Malo vijeće biralo potknezove, jednoga za Župu i Šumet, drugoga za Rijeku i Zaton. U drugoj polovici 16. stoljeća Senat odlučuje obnoviti knežiju u Župi (contrada, comitatus Breni). Kneževo sjedište bilo je u Mandaljeni, a kasnije je premješteno u Čibaču Donju. Knežija se dijelila na kaznačine, kojima je na čelu stajao kaznac iz reda domaćih ljudi. Nazivi kaznačina, njihov broj i teritorijalni opseg tijekom vremena se donekle mijenjao. Župa

dubrovačka bila je podijeljena na kaznačine Čibaču, Čelopeke, Petraču, Brašinu, Zavrelje, Soline, Plat, Brgat Gornji, Brgat Donji, Buiće, Makoše, Martinoviće i Grbavac. Ovakav upravni ustroj duboko se ukorijenio, te se odražava se i u administrativnim podjelama nakon ugasnuća Republike.

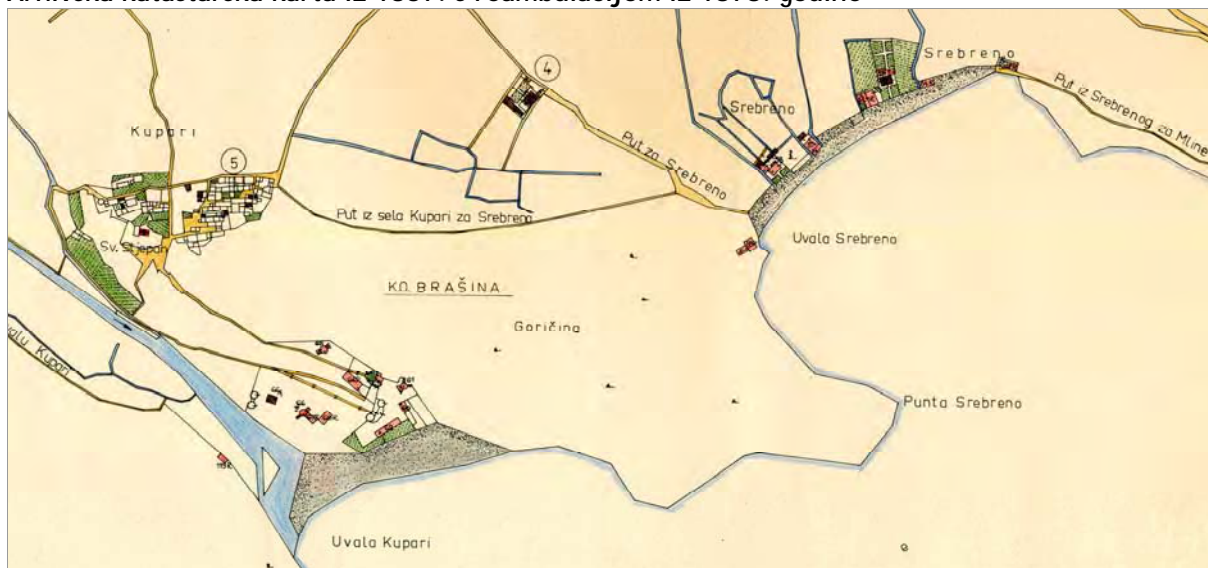
Blaga klima, plodno tlo i povoljne hidrološke prilike Župe bili su pogodni za razvoj poljoprivredne kulture. Najveći dio obradivog tla u Župi, kao uostalom i na čitavom teritoriju Republike, pripadao je vlasteli. Pored njih, no u mnogo manjoj mjeri, bila su imanja građana i crkve. Serafin Razzi u 16. stoljeću piše da je Župa puna gospodskih kuća dubrovačkih građana, koje dijeli na vlastelu i pučane. Nikola Nalješković, upoređujući perivoj svog ljetnikovca u Župi s Kirovim, piše da ga "možda nadmašuje svojim pogledom u okolicu, lijepim vidikom koji ga čini ljupkim..." Za razliku od drugih dijelova dubrovačke Astoreje, Lapada, Gruža, Rijeke dubrovačke i Zatona, renesansni ladanjsko - gospodarski sklopovi Župe u većoj su mjeri koncentrirani u unutrašnjosti, no uz njene obale. U Kuparima su se nalazili sklopovi obitelji Giorgi (kasnije Račić), Pozza, Menze, u Srebrenom obitelji Bona (kasnije Ghetaldi, Milić, Mađeško). Tijekom 18. stoljeća uz obalu uvale Srebreno nastaju stambeno - gospodarski sklopovi dubrovačkih pučana, antunina i lazarina, obitelji Turčinović, Čingrija i Trojani, koji u skromnijem mjerilu podražavaju raniju renesansnu ladanjsku izgradnju.

Od pada Dubrovačke Republike do danas

Rat 1806. godine, između Napoleonove vojske i ruskih i crnogorskih trupa, na dubrovačkom području je osim ljudskih žrtava, prouzročio i veliku materijalnu štetu na imovini dubrovačkih građana. Očuvani popis štete za Župsku knežiju, koji je sastavilo francusko Povjerenstvo za likvidaciju, zorno prikazuje razmjere stradanja, ali donosi i vrijedne podatke za proučavanje strukture stanovništva i vlasničkih odnosa na zalazu Republike. Ukupna šteta u Župskoj knežiji procijenjena na iznos od 737 753 dukata. Od 766 kuća spaljeno je 188, a najveću štetu pretrpjela su naselja na liniji kretanja napadača: Plat, Soline, Zavrelje, Mlini i Kupari.

Nakon ukidanja Dubrovačke republike, vjekovnog grada - države, 1808. godine, dolazi razdoblje kratkotrajne francuske uprave, do 1814.godine, a zatim i dugotrajno razdoblje austro - ugarske uprave od 1815. do 1918. godine. Ratna stradanja 1806. godine, ostavila su dubok trag, a oporavak je dodatno usporen naglom transformacijom višestoljetnog društvenog ustroja i novim političkim okolnostima. O tome svjedoči i prva katastarska karta iz 1837. godine, na kojoj su još uvijek brojne zgrade označene kao ruševine, a neke su kao takve zabilježene i na ranim fotografijama Župe s prijelaza iz 19. u 20. stoljeće.

Arhivska katastarska karta iz 1837. s reambulacijom iz 1878. godine

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Kroz 19. stoljeće Župa dubrovačka zadržala je karakter izrazito ruralnog područja, s očuvanim izvornim prirodnim obilježjima. Početkom 20. stoljeća Župa broji oko 2900 žitelja, većina stanovništva bavila se poljodjelstvom, a uz more i ribarstvom.

U Mlinima je 1898. godine otvoren manji industrijski žitni mlin na električni pogon s manje hidrocentrale u Mlinima, kao najraniji elektrificirani industrijski pogon na dubrovačkome području.

U Kuparima se u "Parnoj tvornici keramičkih proizvoda" grofa Caboge u to vrijeme proizvodilo oko 1,3 milijuna opeke, 1,1 milijuna kupa, te oko 200 000 raznih elemenata za gradnje. Prometna povezanost s Dubrovnikom bila je slaba, makadamskom cestom kroz Župu.

Razvoj turizma

Početak razvoja modernog turizma u Dubrovniku krajem 19. stoljeća, odrazio se ubrzo i na Župu dubrovačku. Pitome pješčane uvale Kupara i Srebrenog, s rijetkom okolnom izgradnjom, postaju pogodne za razvoj sve popularnijeg kupališnog turizma. Oko 1900. godine uvedeni su povremeni izleti iz Dubrovnika za Srebreno manjim parobrodima, a uskoro, 1912. godine, osnovano je Dubrovačko kupališno i hotelsko društvo s.o.j. u Pragu i s češkim kapitalom kupilo terene u Kuparima i Srebrenom.

Odmah nakon završetka Prvog svjetskog rata Društvo nastavlja s ulaganjima, 1919. godine kupuje zgrade Cabogine ciglane u Kuparima i sljedeće, 1920. godine otvara prvi hotel, hotel Štrand. Kompleks nekadašnje ciglane postupno se tijekom dvadesetih godina 20. stoljeća preobražava u elitno odmaralište, a u Srebrenom Društvo uređuje prostranu kupališnu zgradu.

Neostvarena vizija daljnjeg razvoja Srebrenog, "Projekt lazni Srebrno", arhitekta J. Stibrala, objavljena je u publikaciji Zlata knjiga slovanske riviere (Ročnik I, 1926.), gdje je čitav zapadni dio uvale (tada uglavnom u vlasništvu Dubrovačkog kupališnog i hotelskog društva), napučen vilama i hotelima.

Nagli prosperitet turističke djelatnosti privlači i manje ulagače; grade se pansioni i restorani, nekadašnji stambeni sklopovi prilagođavaju se turističkim sadržajima, obnavljaju se ruševne zgrade i grade nove. U Kuparima je od 1934. djelovala podružnica društva "Dub", a 1936. godine osniva se društvo za unapređenje turizma u Mlinima (za Mline, Srebreno i Kupare). Krajem tridesetih godina 20. stoljeća na području Župe (uglavnom u Kuparima i Srebrenom) devet je hotela i pansiona s oko 300 soba i tridesetak ugostiteljskih radnji.

Procvat turizma nakon Prvog svjetskog rata u potpunosti je preobrazio karakter uvale Srebreno; gotovo pusta uvala s tek nekolicinom skromnijih ladanjskih i stambenih sklopova kroz dva desetljeća transformirana je u turističku i izletničku destinaciju. Na južnom kraju uvale, početkom dvadesetih godina gradi se lukobran i zidana obala, što omogućuje sigurno pristajanje manjih parobroda, a do kraja tridesetih godina u središnjem dijelu uvale, uz pješčanu plažu formira se obalni niz, uglavnom ugostiteljstvu namijenjenih zgrada, terasa i vrtnih prostora.

Razvoj turizma nastavlja se i nakon Drugog svjetskog rata, no umjesto elitnog turizma, kakav je poticao većinski češki kapital, nove vlasti namijenile su Srebrenome ulogu radničkog odmarališta jugoslavenskih tvrtki, uglavnom iz Bosne i Hercegovine i Srbije. Za njihove se potrebe u prvim poratnim desetljećima adaptiraju postojeće zgrade, a nova izgradnja, paviljonskog tipa, izmaknuta od obale i uklopljena u ozelenjeni okoliš, nenametljiva je i poštuje zatečene prostorne vrijednosti.

Od kraja šezdesetih godina 20. stoljeća daljnji razvoj, gradnjom predimenzioniranih turističkih sklopova, vodi omasovljenju turizma, koji u Župi dubrovačkoj, odmijenivši

poljodjelstvo, postupno postaje glavna privredna grana. U Kuparima se grade hoteli Pelegrin (1963.), Goričina (1968.) i Kupari (1976.), u Mlinima Astarea 1970., u Platu hotel Plat (1967.), a u Srebrenome, 1968. godine, hotel Orlando. Ovaj je hotel, unio potpuno novo mjerilo u širi prostor Srebrenoga, a agresivnim gabaritom dominira u svim vizurama naselja i okolnog krajolika.

Jiří Stibral, Projekt kupališta Srebreno, oko 1925. godine

Arch. J. Stibral:
Lázně Srebrno v budoucnosti.
Kupalište Srebrno u budoucnosti.

DOPISNICE. - DOPISNICA.

ČAR DUBROVAČKE RIVIERE

NAJIDEALNIJE KUPANJE
U NOVOM MORSKOM KUPALIŠTU

KUPARI KOD DUBROVNIKA

NAJVEĆE PODUZEĆE TE VRSTE NA JADRANU

Pjeskovita obala - Eldorado za djecu - Izvrsna kuhinja - 300 soba - Vlastiti vodovod - Ledotvor - Električna centrala - Autogarage - Barke - Gondole - Liječnik - Ljekarna - Pošta - Telefon - Koncerti - Zabave.

Dnevno nekoliko jeftinih veza sa Dubrovnikom. Izleti po romantičkoj okolini.

Kompletna pensija sa svima pristojbinama od D. 80.

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Ipak, razvoj turizma pomogao je stabilizaciji i čak porastu broja stanovnika, pogotovo od 1970-tih. Rast broja stanovnika župskog područja bilježi se sve do 1991.g. kada je to područje, kao i uostalom i čitavu Hrvatsku pogodio pad komunizma i raspad Jugoslavije. Za vrijeme srpsko-crnogorske ratne agresije i okupacije (25. listopada 1991. - 26. svibnja 1992. godine) stanovnici Župe dubrovačke su se uglavnom koncentrirali u Dubrovniku. Sustavno su rušena, paljena i pljačkana naselja, a zatečeni ljudi ubijani i zarobljavani od strane srpsko-crnogorskih odreda.

Upravo unutar obuhvata Plana opljačkani su, razoreni i zapaljeni svi turistički objekti koji do danas još uvijek nisu vraćeni u prvobitnu funkciju.

Po završetku ratne agresije krenuo je proces ponovne revitalizacija gospodarstva, a s time i demografska stabilizacija područja koje traje do danas.

Srebreno 1936. godine

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Položaj i značaj

Naselje Srebreno smješteno je u središnjem dijelu Župskog zaljeva koji se pruža od rta Pelegrin do rta Prahivac u duljini od 10,3 km, predstavlja prirodni izlaz na more što je valorizirano suvremenim procesima litoralizacije te je Srebreno osim što je najznačajnije turističko mjesto ujedno i administrativno središte Općine Župa dubrovačka

Srebreno ima povoljan prometno-geografski položaj, jer je u kontinuitetu povijesnog razvoja, ne samo naselja već cijele Župe dubrovačke bilo dobro povezano s okolnim područjem i ostalim krajevima.

Bilo je povezano preko Narone sa Salonom "carskim putem", a karavanski put preko prijevoja Spion iznad Plata u Župi dubrovačkoj išao je u pravcu današnjih Trebinja, Bileće i dalje u unutrašnjost. Prometno je jako važan i tzv. "francuski put", koji je izgrađen za vladavine Napoleona i maršala Marmonta od Splita do Boke kotorske, čiji se dijelovi još vide ili koriste do današnjih vremena.

Suvremeno prometno povezivanje hrvatskog primorja izvršeno je izgradnjom Jadranske turističke ceste (Jadranska magistrala) 60-ih godina 20 st.

Veliku ulogu u razvitku turizma šire dubrovačke regije ima zračna luka Dubrovnik, prvotno izgrađena na zemljanoj podlozi u Konavoskom polju još 1926. godine. Preko nje je 1936. godine uspostavljen sezonski zračni promet sa Zagrebom, Beogradom, Sarajevom, Ljubljanom, Sušakom i drugim brojnim gradovima i zračnim lukama u inozemstvu.

Značenje se povećava 1962. godine stavljanjem u funkciju suvremene zračne luke "Dubrovnik", smještene na vapnenačkoj zaravni kod Čilipa.

Srebreno - pogled s Malaštice (628 m), najvećeg vrha Općine Župa dubrovačka

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Cestovna udaljenost državnom cestom D8 (jadranskom magistralom) do Dubrovnika iznosi 7 km, a od udaljenost od zračne luke Dubrovnik u Čilipima iznosi 11 km.

Što se tiče pomorskih veza, udaljenost između luke u Srebrenom i stare dubrovačke luke je oko 4 NM, a luke su već dulje vrijeme povezane sezonskim turističkim brodskim vezama.

Pogodna prirodno-geografska obilježja (povoljna mediteranska klima i bujna vegetacija s izuzetno privlačnim krajolicima) uz bogatstvo kulturno-povijesne baštine, omogućuju i potiču trajnu i intenzivnu turističku valorizaciju šireg područja, a prednosti Srebrenog, osim vlastitih odlika i sadržaja koje tek treba ponovno vratiti u funkciju nakon ratne agresije 191. godine, povećavaju blizina Dubrovnika, priobalna Jadranska turistička cesta (državna cesta D8), blizina suvremeno opremljene zračne luke "Dubrovnik" u Čilipima, te krajobrazna i kulturna privlačnost šireg područja dubrovačke regije.

Srebreno

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Urbana transformacija Župe dubrovačke

Pod utjecajem razvitka Grada Dubrovnika i širenja njegovog utjecaja u okolicu, gdje se gradska aglomeracija Dubrovnika (obuhvaća uže gradsko područje Dubrovnika, te prigradska urbanizirana područja Rijeke dubrovačke i Župe dubrovačke) proširila sve do naselja Cavtat u Općini Konavle, ali i zbog razvitka svojih vlastitih funkcija, naselje Srebreno ima osobine jačeg urbaniziranog naselja s povoljnim demografskim prilikama.

Cijela Općina Župa dubrovačka je prostorno i funkcionalno sastavni dio gradske regije Dubrovnika duž priobalne urbanizirane okosnice razvitka Gruda - Ston unutar Dubrovačko-neretvanske županije i Južnog hrvatskog primorja.

Na tom prostoru nastavljaju se neizbježni procesi deagrarizacije, suburbanizacije i transformacije te brojna samostalna naselja doživljavaju svoj prostorni, društveni, gospodarski i demografski preobražaj.

Godine 1990. u Župi je bilo samo nekoliko čistih poljoprivrednih domaćinstava. Na popisu 1991. bilo je svega 305 osoba svrstanih u poljoprivredno stanovništvo, a 2001. godine samo 24 osobe. Najveće promjene u gospodarskoj strukturi Župe dogodile su se baš u ovom zadnjem, poslijeratnom razdoblju. Jačinu tih promjena najbolje pokazuje upravo usmjerenost stanovništva na pojedine gospodarske djelatnosti. Na početku poslijeratnog razdoblja poljoprivreda je bila dominantna grana. Na popisu stanovništva 1948. godine, oko 75 posto domaćinstava je imalo osnovni izvor prihoda u poljoprivredi. Već nakon pet godina, na popisu 1953. godine, samo 66 posto stanovnika je spadalo u poljoprivrednike, u 1981. to je spalo na 11,4 posto, 1990. na svega 305 osoba ili oko 4,8 posto stalnog stanovništva, a 2001. radi se o samo 24 osobe ili 0,97 % stanovništva.

Župska dolina s primorskim vapnenačkim grebenom na jugozapadnoj strani

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

U mijenjanju svoje glavne gospodarske orijentacije, Župa se, gotovo spontano, opredijelila za turizam, i to onaj masovni. Izgrađeni su smještajni kapaciteti, koji su 1990. pružali mogućnost za prijem oko 15000 turista u jednom danu. Po evidenciji TSO-a Dubrovnik te godine je na području Župe bilo raspoloživo 10563 kreveta u građenim objektima (3714 u hotelima, 2961 u odmaralištima, 3288 u privatnim stanovima) i još 4300 mjesta u autokampovima. Gotovo trostruko više od broja stanovnika. (Najveći kapacitet je Župa nudila 1986. godine, kada je imala registrirano 15430 smještajnih jedinica, od čega 5680 u kampovima.)

Takvu koncentraciju turističkih kapaciteta pratila je orijentacija ljudi na privređivanje od turizma, izravno i neizravno. Kako je turizam poticao razvoj uslužnih djelatnosti (ugostiteljstva, trgovine, zanatstva, agencijskog poslovanja, iznajmljivanja vozila i plovila, prijevoznih i servisnih poslova, slobodnih djelatnosti, pa bankarstva, posredničkih djelatnosti itd.), to je raslo i zapošljavanje ljudi na takvim poslovima. Osim toga, velik broj domaćinstava ostvarivao je dopunske zarade na izdavanju soba u stanovima i stambenim zgradama. U pojedinim godinama bilo je registrirano do 3300 kreveta u domaćinstvima, ali se procjenjuje (izvještaji turističke inspekcije) da se stvarno izdavalo daleko više (uključujući i stanove za odmor), što jasno govori o dimenzijama toga "dopunskog" bavljenja turizmom.

Takvo mijenjanje gospodarske strukture praćeno je, krajem devetog desetljeća, i velikim brojem privatnih gospodarskih jedinica (radnji).

Sasvim je sigurno da će se započeti procesi u okolici Dubrovnika nastaviti i ubuduće, pa tako i u odnosu na Župu.

Zbog konfiguracije terena i prostornih odnosa ne mora doći do čvrstog prostornog spajanja i stapanja Dubrovnika i njegove urbanizirane okolice već je puno važnija njihova funkcionalna povezanost i proces preobrazbe pa se u tom smislu može očekivati da će se područje Župe dubrovačke s vremenom još jače integrirati u gradsku aglomeraciju Dubrovnika.

1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru

Osnovni podaci o stanju u prostoru (2001.)

POVRŠINA, STANOVNIŠTVO I NASELJA (2001. GODINE)	
POVRŠINA UBUHVATA UPU-a	31,9 ha.
BROJ NASELJA	1
BROJ STANOVNIKA	546
BROJ STANOVNIKA 0-19 GODINA	256
BROJ STANOVNIKA 20-59 GODINA	214
BROJ STANOVNIKA 60 I VIŠE GODINA	73
KOEFICIJENT STAROSTI	15,43
INDEKS STARENJA	28,51
BROJ KUĆANSTAVA	169
PROSJEČAN BROJ ČLANOVA KUĆANSTAVA	3,23

IZVOR: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001. godine, Državni zavod za statistiku
OBRADA: INSTITUT IGH d.d.

Navedeni podaci odnose se na cjelokupni administrativni obuhvat naselja Srebreno.

Srebreno (obuhvat UPU-a "Srebreno I")

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

1.1.2. Prostorno-razvojne značajke

1.1.2.1. Prirodno-geografske karakteristike

Župa dubrovačka je najmanja, dobro izdvojena i jasno omeđena geografska cjelina u neposrednoj blizini gradske aglomeracije Dubrovnika. Župa, osobito u najnovije doba, doživljava intenzivnu preobrazbu uklapanjem u sve složeniju turističku djelatnost.

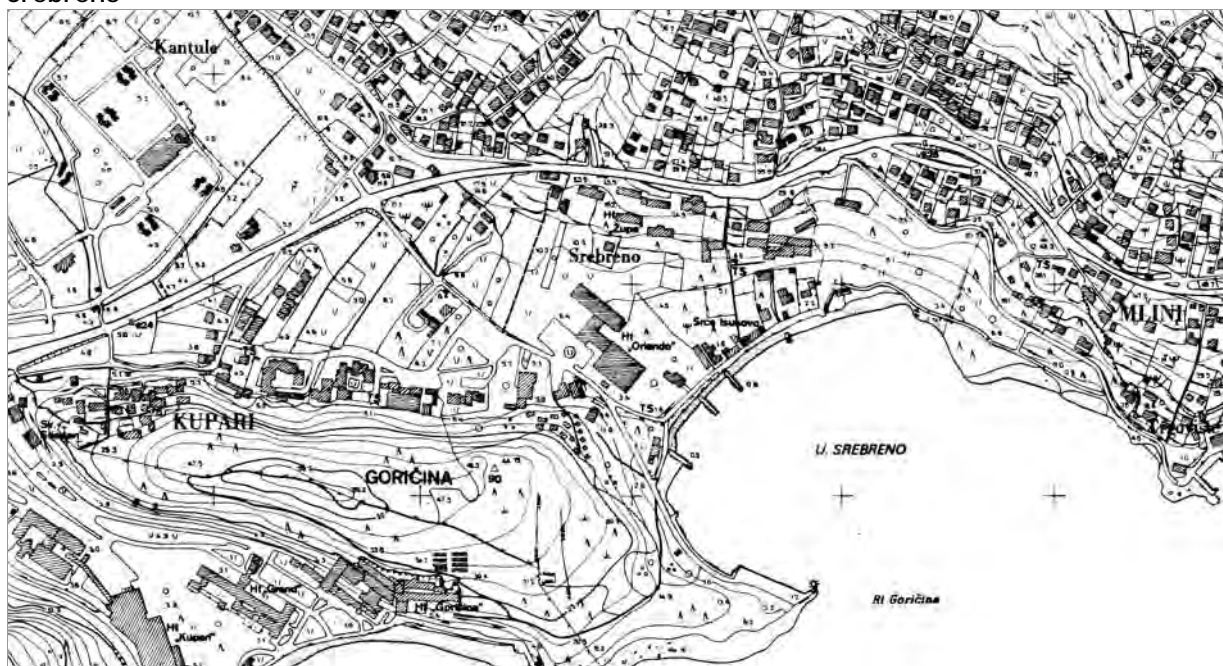
Kao i većina prostora južne Dalmacije prostor Župe dubrovačke izdužen je od administrativne granice s Gradom Dubrovnikom na sjeverozapadu do Duboke Ljute na jugoistoku, ali u većem dijelu svog teritorija ima amfiteatralni oblik.

Naselje Srebreno prema suvremenoj administrativno-teritorijalnoj podjeli Republike Hrvatske pripadaju Općini Župi dubrovačkoj čije je i administrativno središte te Dubrovačko-neretvanskoj županiji.

Smješteno je južno od državne ceste D8 (jadranske magistrale) koja predstavlja granicu s naseljem Brašina, na zapadnoj strani uzvisina Goričina dijeli naselje Srebreno od naselja Kupari, a na istoku graniči s naseljem Mlini.

Predstavlja prirodan izlaz na more (uvala Srebreno) tj. Župski zaljev.

Srebreno

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Klimatska obilježja

Pri vrednovanju klimatskih značajki prostora kao dijela šireg obuhvata primorske Hrvatske, posebno treba istaknuti maritimnost kao modifikator klime jer more djeluje termoregulacijski (zimi utječe na povećanje temperature, a ljeti na snižavanje temperature u odnosu na kontinentalne predjele iste geografske širine).

Maritimnost je posebno izražena zbog otvorenosti područja utjecajima velikog obujma morske vode južnog dijela Jadrana, tj. Južnojadranske kotline.

To se odražava u odgovarajućim klimatsko-ekološkim obilježjima, toplijim zimama, izrazitijim ljetnim sušama i većem udjelu zimzelene vegetacije nego u ostalim dijelovima makroregije pa ovaj uski priobalni pojas kao i šire područje spadaju u klimatski izuzetno pogodne prostore na Jadranu.

Područje Srebrenog pripada eumediteranskom klimavegetacijskom arealu. Prema Köppenovoj klasifikaciji klima to je područje Csa klime (umjereno topla kišna klima sa suhim ljetima tj. klima masline) što znači da su zime kišovite i blage, a ljeta topla i suha. Ova etezijska klima (prema Köppenovoj klasifikaciji) pod utjecajem je ciklonalne aktivnosti, monsunske cirkulacije, a uvjetovana je južnom ekspozicijom kraja te direktnim kontaktom s otvorenim morem i konfiguracijom zemljišta prema zaleđu.

Prosječna godišnja temperatura zraka je 17 °C.

Zime su dosta blage s prosječnom temperaturom od 9,6 °C, što je rezultat i naglašenog utjecaja mora na temperaturni režim jer more smanjuje dnevne i godišnje razlike u grijanju i hlađenju zraka. Proljeće je sa prosječnom temperaturom od 14,5 °C hladnije oko 3 °C od jeseni (prosječne temperature 17,7 °C) i zbog sporijeg grijanja zraka u proljeće čemu je uzrok rashlađeno more.

Ljeta su vruća s razdobljima suše, a prosječna ljetna temperatura je 24,5 °C.

Najviše godišnje temperature su u srpnju ili kolovozu, do 34° C. Vrlo su rijetki mrazovi, dok na područjima izloženim utjecaju jake bure tijekom siječnja, preko noći temperatura zraka zna se spustiti i do - 7 ° C.

Najveća količina oborina bilježi se na prijelazu iz jeseni u zimu, kao posljedica ciklonalne aktivnosti, prosječno 200 mm u prosincu. Velike količine oborina znaju padati skoro u svim mjesecima, ali je u siječnju i studenom varijabilnost najmanja. Ljeti je dominantan utjecaj subtropske anticiklone s najmanjom prosječnom količinom oborina od 35 mm.

Dominantni vjetrovi koja pušu na ovom području su bura (S) s prosječno 20 %, jugo (J, JI) s prosječnom učestalosti od 21,3 % te ugodan maestral (SZ) koji najčešće puše u ljetnim mjesecima.

Geološke i geomorfološke značajke

Dubrovačko područje, kojem pripada ne samo Srebreno nego i cijela Župa i šire, geološki je istraženo brojnim regionalnim i detaljnim lokalnim istraživanjima te se ustanovila prisutnost sedimenata trijasa, jure, krede, tercijara i kvartara.

U sastavu stijena prevladavaju vapnenci, dolomiti, fliš i naplavni materijal. Vapnencima odgovaraju uzvisine, dolomitu strmi odsjeci i udubljenja, flišu blago položene padine, a naplavinama nizinski dijelovi (polja).

Dubrovačko obalno područje se odlikuje vrlo složenom tektonskom građom tektonskih jedinica čija je osnovna značajka velika tektonska poremećenost - boranje, rasjedanje, navlačenje i ljuskanje.

Geomorfološko oblikovanje promatranog područja uvjetovali su specifični čimbenici geološke građe te prevladavajuće egzogene i endogene sile i procesi.

Posebno su izraženi fluviokrški i padinski procesi (jaruženje, bujičenje), a posljedica djelovanja tih procesa su denudacija i akumulacija te razvoj specifičnih oblika i formi u reljefu.

Zbog prevage karbonatnih stijena (vapnenci i dolomiti) prevladavajuće forme su krški reljefni oblici, uzvisine uglavnom grade vapnenci, a strme odsjeke i udoline dolomiti. Među krškim oblicima izdvajaju se brojni manji izdvojeni brežuljci, glavice, suhodoline (drage), doci, ponikve, jaruge, jame, špilje, potkapine i dr.

Današnji odnos kopna i mora nastao je glacio-eustatičkim izdizanjem morske razine u postpleistocenu. Tada su nastali brojni otoci, grebeni i sike, poluotoci i rtovi, a među ostalim i Župski zaljev.

Uz navedene procese na kopnenom dijelu, u dodirnoj zoni kopna i mora u oblikovanju reljefa značajnu ulogu ima abrazija. Naknadnim neprestanim utjecajem valova južnih smjerova nastali su brojni morfološki oblici, gotovo cijelom dužinom obale prema otvorenom moru.

Diferenciranom erozijom (abrazija) nastale su brojne uvale i zaljevi u mekšim stijenama, a u njima šljunčane i pjeskovite plaže u Platu, Mlinima, Srebrenom i Kuparima.

Abrazijom vanjskih strana obale stvoreni su strmci (klifovi) od rta Pelegrin u Župi dubrovačkoj do rta Orsula kod Dubrovnika.

Geološki slojevi u čitavom ovom prostoru imaju dinarski smjer boranja SZ - JI, a prostor u cijelosti pripada IX° seizmičnosti po MCS.

Pojas višeg krša zatvara Župu Dubrovačku sa sjevera/sjeveroistoka (Vlaštica 909 m, Kunja Glavica 507 m, Zvijezda 531 m, Malaštica 628 m - najviši vrh, padine Ivanice i Vraštice oko 400 m, prijevoj Brgata 257 m, padine Srđa i Žarkovice oko 300 m).

Ispod tih graničnih vapnenačko-dolomitnih brda čije glavne karakteristike su pošumljene i opožarene površine, oskudni pašnjaci i goli kamenjar nastavlja se blago položena zona fliša s mekšim flišnim naslagama, antropogenim djelovanjem svedena u plodne terase - "doce" s brojnim izvorima i kratkim vodenim tokovima te najniža i najplodnija aluvijalna naplavna ravan ili "polje", pogodno za obradu i navodnjavanje.

Dio župskog zaljeva s pojasom višeg krša sa sjevera/sjeveroistoka

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Sjeveroistočne padine Župe Dubrovačke, ispod čela navlake visokog krša, izgrađene su od fliša i predstavljaju labilne do izrazito nestabilne terene. Ispod naselja Grbavac, Martinovići, Makoše i Bujići konstatiran je čitav niz aktivnih klizišta, pa su padine zahvaćene ovim procesima neupotrebljive za intenzivnu izgradnju.

Postojanje aktivnog klizišta konstatirano je također iznad državne ceste D-8 kod raskrižja sa cestom za naselje Mlini. Labilna padina između ove ceste i odvojka za Mline je maksimalno opterećena objektima. Nužno je spriječiti daljnje opterećivanje i zasijecanje padine i provesti kontrolu njene stabilnosti.

Na padini između Mlina i Solina jasno se zapažaju tragovi klizanja i tečenja. Ovi procesi su privremeno usporeni izgradnjom manje drenaže uz cestu D-8 tako da voda iz dva izvora ne kvasi padinu u onoj mjeri nekontrolirano kao ranije. Morfološki oblici padine u flišu, iznad uvala s obje strane hotelskog kompleksa Plat ukazuju na suvremene egzogene geološke procese kojima su ove padine zahvaćene i čine ih nepovoljnom sredinom za izgradnju većih građevinskih objekata koji zahtijevaju veće usijecanje i ukopavanje.

S jugozapadnog, morskog pročelja nalazi se primorski vapnenački greben s vrhovima Trapit (148 m) i Sveti Petar (127 m), a duž cijele obalne crte izmjenjuju se strmi klifovi i nepristupačna kamena obala (7480 m), pjeskovite i šljunkovite plaže (1800 m) i ostala obala prikladna za kupanje (2120 m).

U užem priobalnom pojasu od Kupara do Cavtata se u stabilne i za izgradnju pogodne terene mogu svrstati grebeni od vapnenačkih breča od kojih su izgrađeni svi rtovi ovog dijela obale. Svakako i ovdje treba imati na umu flišnu podlogu na kojoj vjerojatno leže ove breče što je u izvjesnim momentima odlučujući faktor u pogledu procjene njihove stabilnosti.

Područje Župe dubrovačke smješteno je u krškom području Hrvatske te s obzirom na svoje prirodne značajke (krajobrazne, hidrogeološke, geomorfološke, vegetacijske, florističke i faunističke), područje krša objedinjuje najveći broj posebnosti Hrvatske. U odnosu na sveukupnu jedinstvenost, bogatstvo endemičnim svojstava i životnim zajednicama, te visoki stupanj očuvanosti, ovo područje predstavlja izuzetnu vrijednost ne samo u europskim, nego i u svjetskim razmjerima

Hidrološka obilježja

Najveći dio županijskog prostora izgrađuju karbonatne stijene s dominantnom ulogom vapnenaca, a glavna karakteristika krškog područja je da sva oborinska voda koja padne na njih odmah ponire u podzemlje te tako i područje Župe dubrovačke obilježava površinska bezvodnost tipična za krške krajeve te nema stalnih tekućica.

Unatoč razmjerno visokoj godišnjoj količini padalina (oko 1100 mm), voda se zbog propusne karbonatne podloge rjeđe zadržava na površini.

Vapnenačko-dolomitski sastav prouzročio je poroznost terena pa na njima nema površinskih tokova ni izvora, već atmosferska voda ponire u dubinu ali se zbog antiklinalne građe često ponovno pojavljuje uz obalu te ispod površine mora u obliku podmorskih izvora ili vrulja.

Vodoopskrba Župe dubrovačke bazira se na vodnim resursima koji pripadaju Jadranskom regionalnom slivu s hidrogeološkim svojstvima krških stijena, a karakterizira ih složenost i cirkulacija podzemnih voda. Ipak, budući da hidrogeološki i prirodni uvjeti ne slijede administrativne granice, površinsko i podzemno tečenje voda na području Župe dubrovačke usko je vezano uz položaj susjedne Bosne i Hercegovine, pa se u tom smislu može zaključiti da vodni potencijal Župe dubrovačke obuhvaća i vodne resurse van granica Županije. Ovu činjenicu posebno treba uvažavati u domeni zaštite voda koja je integralni dio vodoopskrbne problematike.

Izvor vodozahvata Duboka ljuta nalazi se južno od naselja Plat, u uvali Robinzon na koti 1,0 m n/v. Za vodoopskrbu Župe dubrovačke se također koristi i dopunski izvor Zavrelje, kote izvora 78,0 m n/v, zapadno od istoimenog naselja.

Župski zaljev je pod utjecajem ulazne struje iz istočnog Sredozemlja, osobito tijekom zime i proljeća. Ulazna struja obogaćuje ovaj prostor kemijski i biološki, povećavajući tako njegovu biološku raznolikost, tako da su u dubrovačkom akvatoriju prisutna sva staništa tipična za Sredozemlje.

Premda obalno područje Župe Dubrovačke prema mnogim oceanografskim pokazateljima pripada vanjskoj obalnoj zoni, ovaj zaljev od Cavtata do Kupara karakteriziraju drugačija obilježja. Obala je niska i pristupačna s nekoliko šljunkovitih i pješčanih područja. Morski dio obale zaljeva je plitak s blagim nagibom do oko 40 m dubine na vanjskom rubu. Zaljev je potpuno izložen utjecaju otvorenog mora i povremeno vrlo jakim valovima iz južnih smjerova, ali zbog konfiguracije kopna veći dio obalne linije je urbaniziran.

Župski zaljev obiluje izvorima slatke vode, što pogoduje bujnoj vegetaciji. Međutim, za termohalina obilježja akvatorija svakako je važniji umjetni dotok voda Trebišnjice tunelom HE Dubrovnik. U travnju i lipnju uz povećan dotok vode dolazi do formiranja vrlo jakog vertikalnog gradijenta slanosti, kao i gustoće do dubine od oko 5 m. Praktično dolazi do formiranja dviju različitih vodenih masa i potpuno se sprječava vertikalni transport. Smjer srednjeg strujanja je S ili SE smjera, što je izuzetak u odnosu na prevladavajuće struje NW smjera duž naše obale. Ova specifičnost je moguća kombinacija više faktora od samog položaja obale, vjetrova i dotoka slatke vode. Tijekom zime je brzina strujanja povećana s najvjerojatnijim brzinama na površini između 15 i 25 cm/s.

Osnovna fizička svojstva mora uglavnom su jednaka onima za cijeli južni dio hrvatskoga Jadrana. Srednja je temperatura mora ljeti oko 24°C, a zimi oko 14°C. Salinitet iznosi oko 38 ‰, s tim da je nešto veći ljeti (38,42 ‰) radi većeg isparavanja, a manji zimi (38,10 ‰) radi veće količine padalina.

Opći je smjer gibanja morske struje JI-SZ, a prosječna je brzina 0,5 do 0,7 čvora.

Prozirnost je mora velika (oko 30 m), a boja je mora modra što ukazuje na siromaštvo biomase te visoku kakvoću morske vode jer u blizini nema većeg izvora onečišćenja.

Obala je izložena otvorenom moru i jakim valovima pri olujnom jugu.

Pedološke značajke

Petrografski sastav zemljišta i klimatske prilike utjecale su na stvaranje određenih tipova tla. Prevladavaju tla razvijena pod dominantnim utjecajem litiološkog sastava podloge, a glavni predstavnik je crvenica (terra rossa), nastala kao rezultat korozije karbonatne osnove, vapnenca i dolomita. Osim crvenice rasprostranjena su i smeđa tla na vapnencima te isprane vapnenačko-dolomitne crnice, a mjestimice je u znatnoj mjeri zastupljen i krški kamenjar.

Vegetacijski pokrov

S obzirom na klimazonalnu vegetaciju područje Župe dubrovačke pripada zoni sredozemne vazdazelene vegetacije za koje su karakteristični hrast crnika ili česvina, alepski ili meki bor te dalmatinski crni bor. Vegetacijski pokrov čine uglavnom brojne eumediteranske vrste, ali ima i više submediteranskih te uvezenih tropskih i suptropskih vrsta.

Međutim, intenzivnim antropogenim djelovanjem prvobitni biljni pokrov u velikoj mjeri je zamijenjen različitim degradacijskim stadijima, odnosno makijom, garigom ili kamenjarom.

Unutar obuhvata promatranog područja uglavnom je zastupljen tip šumske vegetacije (zimzelene crnogorične šume bora i čempresa), često u obliku makije.

Temeljno obilježje toj vegetaciji daju vazdazelene drvenaste vrste među kojima dominira česvina (*Quercus ilex*), a u novije vrijeme sve veće površine zauzimaju alepski bor čije širenje sužava prostor ostalih biljnih vrsta te primorski bor (*Pinus halepensis*, *P. maritima*). Uz nju su još zastupljene druge vrste kao što su planika (*Arbutus unedo*), tršlja (*Pistacia lentiscus*), zelenika (*Phillyrea latifolia*), tetivika (*Smilax aspera*) i druge.

Uz crniku su u šumskom pokrovu te makiji najzastupljenije vrste lovor (*Laurus nobilis*), borovica ili smrič (*Juniperus oxycedrus*, *J. macrocarpa*, *J. phoenicea*), mirta (*Myrtus communis*), lemprika (*Viburnum tinus*), brnistra (*Spartium junceum*), veprina (*Ruscus aculeatus*), oskoruša (*Sorbus domestica*), divlja kruška (*Pirus amygdaliformis*), trnina (*Prunus spinosa*) i divlja maslina (*Olea oleaster*), dok su predstavnici gariga ružmarin (*Rosmarinus officinalis*), bušin (*Cistus vilosus*), vrijes (*Erica arborea*), oštrikovina, pelin (*Artemisia alba*), bršljan (*Helix hedera*), divlja loza (*Vitis vinifera*), a česte su i kupina (*Rubus fruticosus*) i drača (*Paliurus australis*). U pejzažu se posebno ističu izdvojena stabla ili skupine vitkih čempresa (*Cupressus sempervirens pyramidalis*).

Među vrstama kultiviranih tijekom proteklih stoljeća ističu se maslina, vinova loza, rogač, smokva, šipak, agrumi: limun, mandarina, naranča i citrus, zatim badem, oskoruša, breskva, razne sorte šljiva, jabuka, dud, orah i dunja. U okućnicama se sade povrtnice, gomoljike, grahorice, lukovice i dr.

Prostorna je raspodjela pojedinih biljnih vrsta određena velikim dijelom prosječnim vrijednostima navedenih klimatskih elemenata, a posebno raspored padalina utječe na razvitak lokalnoga biljnog pokrova.

Budući da tijekom vegetacijskog razdoblja biljke dobivaju najmanju količinu padalina, i ovdje su se, kao i u drugim prostorima pravog sredozemnog podneblja, prilagodile specifičnim oblikom lista (kserofitna vegetacija). Česte su ljetne suše s ponekad štetnim posljedicama i na prirodni biljni pokrov i na kultivirane biljke.

Značajke faune

Prema nepotpunim podacima na području Dubrovačko-neretvanske županije evidentirano je oko 30 endemskih vrsta kukaca i puževa u nekim podzemnim staništima.

Zbog iznimnog položaja u Jadranskom moru i morfoloških značajki obale, u akvatoriju Dubrovačko-neretvanske županije prisutna su skoro sva staništa tipična za Sredozemlje. Zajednice planktona imaju sve uvjete razvijati sve svoje tipove, od obalnih, površinskih otvorenog mora, mesopelagičnih do dubokomorskih. Također su obilato zastupljeni svi tipovi bentoskih morskih zajednica od supralitoralna do dubokog mora s čvrstim podlogama, pomičnim podlogama, pijescima, muljevitim dnom, podvodnim spiljama, poluspiljama, potpučinskim stijenama i brojnim drugim oblicima. Sa sigurnošću se može utvrditi da se stupanj biološke raznolikosti u akvatoriju cijele Dubrovačko-neretvanske županije može iskazati s faktorom 100. Ovaj faktor pokazuje da u ovom području stalno obitavaju ili su povremeno nazočne sve do danas registrirane vrste morskih organizama u Jadranskom moru. U prvoj susjednoj županiji taj faktor je manji za više od 20 %. Stoga proizlazi da je širi dubrovački akvatorij od iznimne važnosti za obnavljanje populacija uz istočnu obalu Jadrana, a da ovo područje spada u najmanje istražena područja Jadranskog mora.

Među kopnenom faunom zbog popularnosti i istraženosti svakako prednjače ptice. Zbog blage klime ovdje obitava velik broj stanarica i gnjezdarica. Izgleda da je područje Dubrovačko-neretvanske županije, pa tako i Župe dubrovačke, zbog povoljnih ekoloških uvjeta, vodenih područja i udaljenih pučinskih otoka jedan od najvažnijih putova za selidbu ptica iz srednje i sjeveroistočne Europe prema Africi. Također, otoci Mrkan, Bobara i Supetar zaštićeni su još od 1975. kao Posebni ornitološki rezervat.

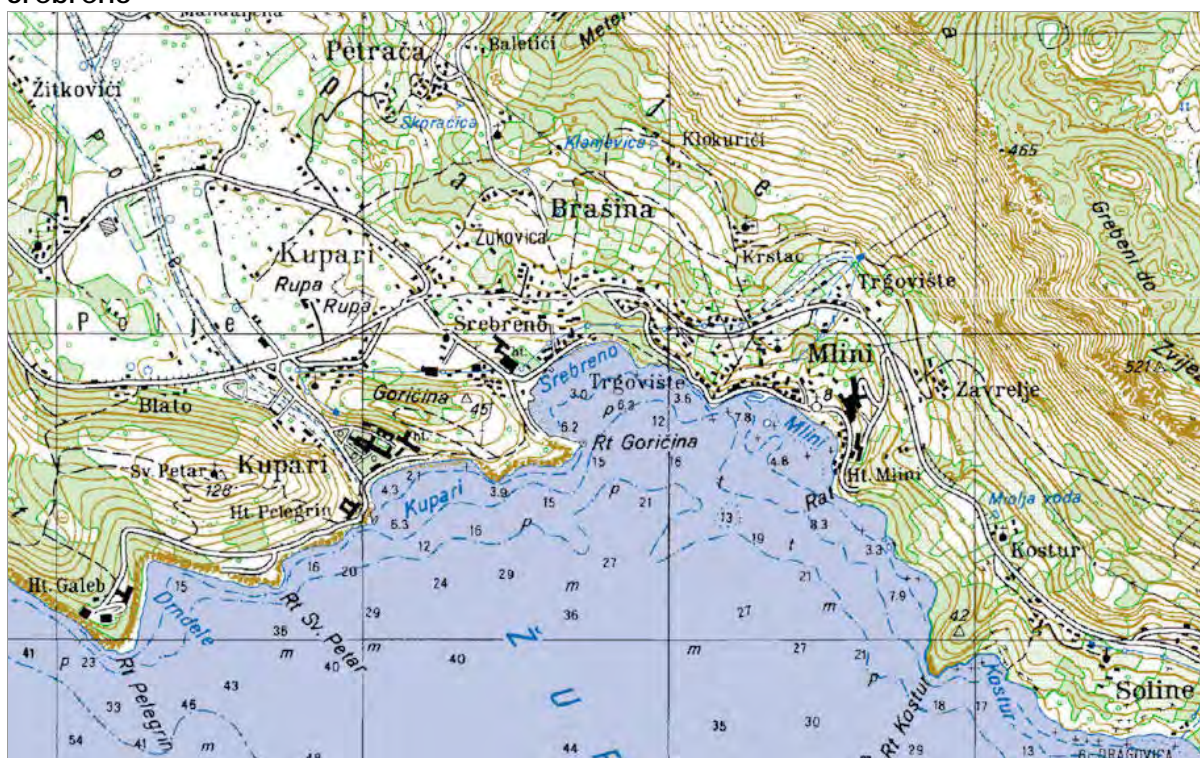
Nažalost, uz rijetke izuzetke (npr. vretenca), druge životinjske skupine su slabo poznate i istražene iako su se posljednjih godina pojačali naponi na njihovoj inventarizaciji. Navedeni podaci uglavnom nisu niti sistematizirani niti dostupni. Premda vrlo zanimljivi, slabo su istraženi kopneni puževi, kukci, gmazovi i mali sisavci. Neki kukci su po Dubrovniku dobili znanstvena imena, kao *Dasytes ragusae*, *Phytoecia ragusana* itd. Poznati

entomolog Petar Novak u svom radu o kornjašima Dalmacije, za Dubrovnik i okolicu navodi oko 300 vrsta kornjaša (Coleoptera). Prema nepotpunim podacima evidentirano je oko 30 endemskih vrsta kukaca i puževa u brojnim podzemnim staništima.

Sigurno je i da su neke vrste potpuno nestale ili su vrlo ugrožene, a mnoge rijetke vrste su pred izumiranjem zbog uništavanja njihovih prirodnih staništa (npr. slatkovodna i podzemna staništa). Stoga je nužno hitno započeti istraživanja i inventarizaciju faune ovog najjužnijeg dijela Republike Hrvatske.

Srebreno

IZVOR: INSTITUT IGH, d.d.

1.1.2.2. Demografska osnova

Kretanje broja stanovnika

Prema posljednjem službenom popisu stanovništva iz 2001. godine u naselju Srebreno živjelo je sveukupno 546 stanovnika, što znači da je unutar njegove površine (31,06 ha) bila gustoća naseljenosti 17,58 stanovnika na ha.

Da bi se dobila prava demografska slika promatranom područja potrebno je razmotriti suvremene demografske promjene ne samo naselja Srebreno nego i šireg prostora, koje se mogu pratiti poslije Drugog svjetskog rata od popisa iz 1948. godine pa do posljednjeg popisa iz 2001. godine.

Kretanje broja stanovnika i indeks kretanja u razdoblju 1948. - 2001. godine

Naselje	Kretanje broja stanovnika prema godinama popisa							Indeks kretanja broja stanovnika		
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2001./1948.	1991./1981.	2001./1991.
Srebreno	113	162	172	183	385	800*	546	483,18	207,79	68,25
Općina Župa dubrovačka	2514	2625	3255	3036	4721	6486	6663	265,04	137,38	102,73

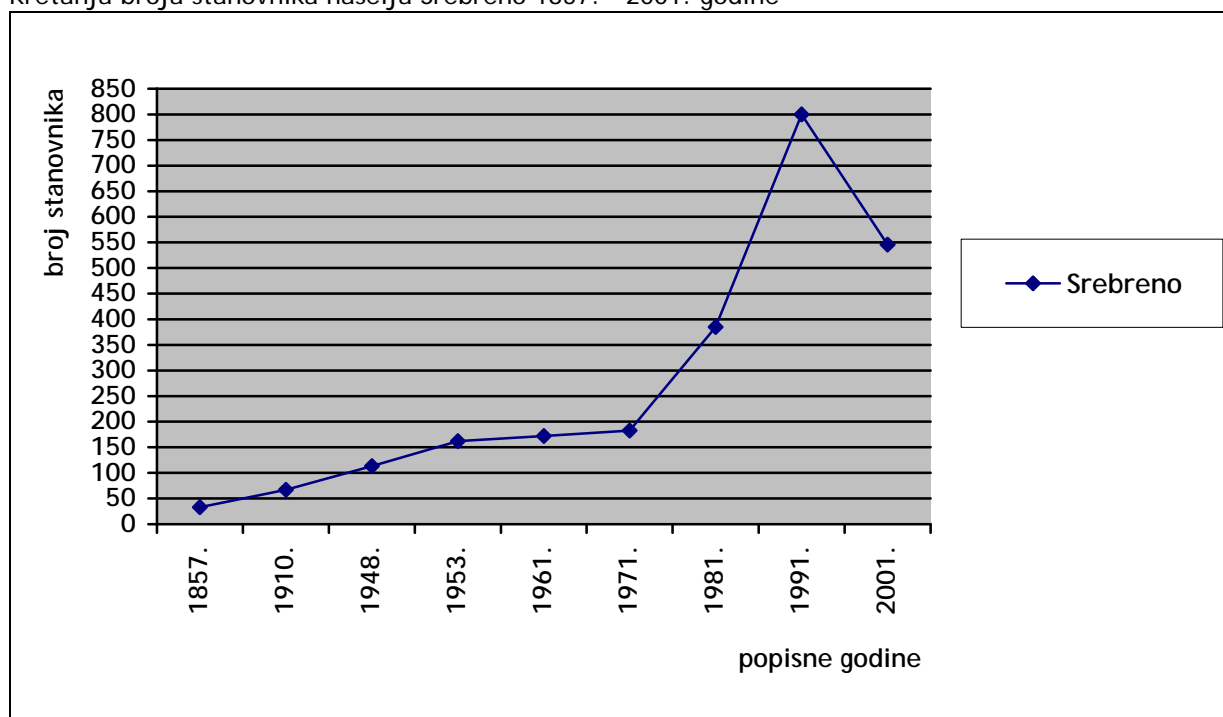
IZVOR: Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. - 2001. godine, Državni zavod za statistiku

* procjena jer su naselja Kupari i Srebreno 1991. godine zajedno imali 1750 stanovnika

Popisi stanovništva do 1981. godine pokazuju usporeni razvoj naselja, jer nema promjena u razvitku pojedinih njihovih funkcija. U Srebrenom tada živi manje od 200 stanovnika.

Glavni čimbenik u analizi demografskog razvoja naselja Srebreno ali i cijele Općine je turizam koji postaje glavna djelatnost, a svoj vrhunac bilježi upravo u prvoj polovici 80-ih godina prošlog stoljeća.

Kretanja broja stanovnika naselja Srebreno 1857. - 2001. godine

IZVOR: Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857.-2001. godine, Državni zavod za statistiku,
OBRADA: INSTITUT IGH d.d.

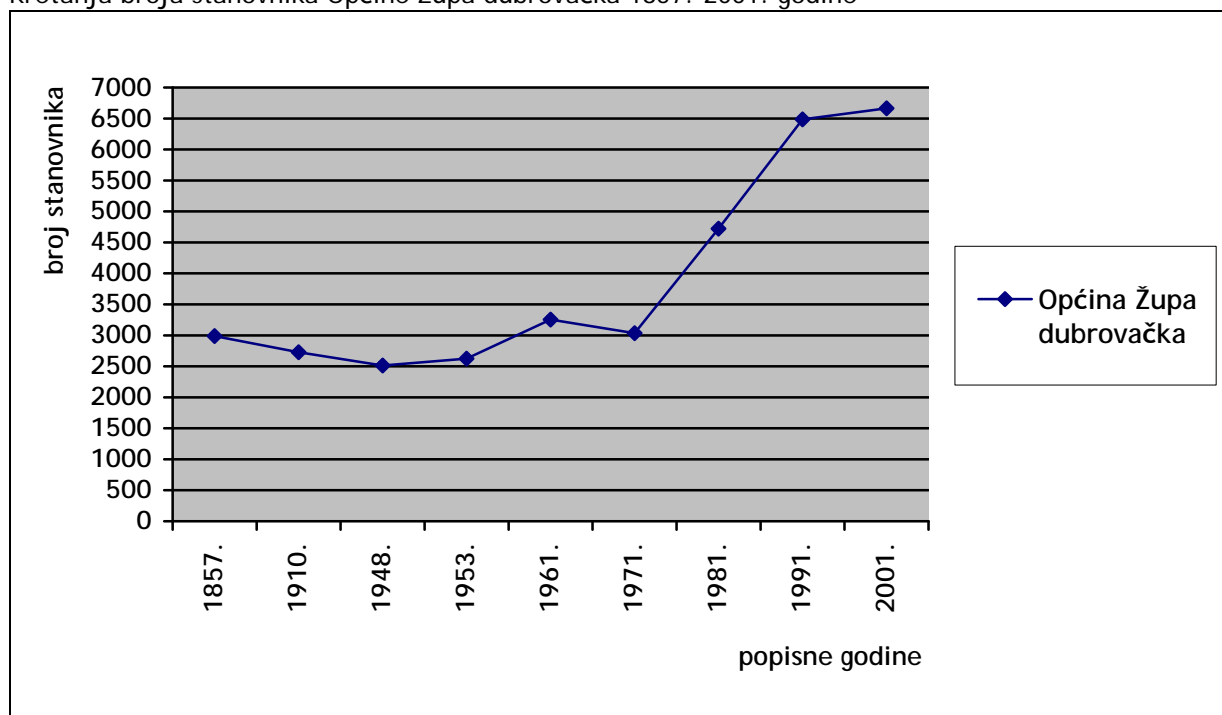
Stanovništvo se povećava, ne samo zbog prirodnog priraštaja, nego i zbog useljavanja izvjesnog broja stanovnika iz drugih naselja i krajeva u Hrvatskoj i iz Bosne i Hercegovine. Na području Općine Župa dubrovačka 54,2 % stanovnika je doselilo iz drugih naselja, od toga 63,2 % s prostora Republike Hrvatske, a 36,8 % iz inozemstva. Od doseljenih iz inozemstva 88,5 % otpada na doseljenike iz Republike Bosne i Hercegovine.

Upravo je pozitivni migracijski saldo uz snažni gospodarski razvoj najviše utjecao na demografski razvitak ne samo naselja Srebreno već cijele Općine.

U međupopisnom razdoblju 1991. - 2001. dolazi do velikih političkih, društvenih i gospodarskih promjena u zemlji, što se odrazilo i na demografskim prilikama u Župi, pa tako i u naselju Srebreno. To je razdoblje osamostaljenja Republike Hrvatske, kada dolazi do srpsko-crnogorske ratne agresije na Republiku Hrvatsku, a među ostalima i na Župu dubrovačku. Posljedica je bila okupacija, rušenje i paljenje njezinih naselja te progon stanovništva.

Stanovništvo je uglavnom završilo u progonstvu u Dubrovniku, ne samo za vrijeme okupacije (25. listopada 1991. - 26. svibnja 1992.) već i za vrijeme trajanja obnove jer je srpsko-crnogorski agresor i okupator potpuno uništio i spalio Srebreno kao i ostatak Općine iz koje su bili prognani njezini stanovnici.

Kretanja broja stanovnika Općine Župa dubrovačka 1857.-2001. godine

IZVOR: Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857.-2001. godine, Državni zavod za statistiku,
OBRADA: INSTITUT IGH d.d.

Struktura stanovništva prema starosti

Dobna struktura stanovništva u naselju Srebreno povoljnija je i u odnosu na ostatak Općine, a posebno u odnosu na pokazatelje koji se odnose na cijelu državu.

Prema popisu iz 2001. godine mladog je stanovništva znatno više od skupine starog stanovništva pa je indeks starenja vrlo nizak, samo 28,51. Udio skupine zrelog stanovništva bio je zadovoljavajući (39,74 %).

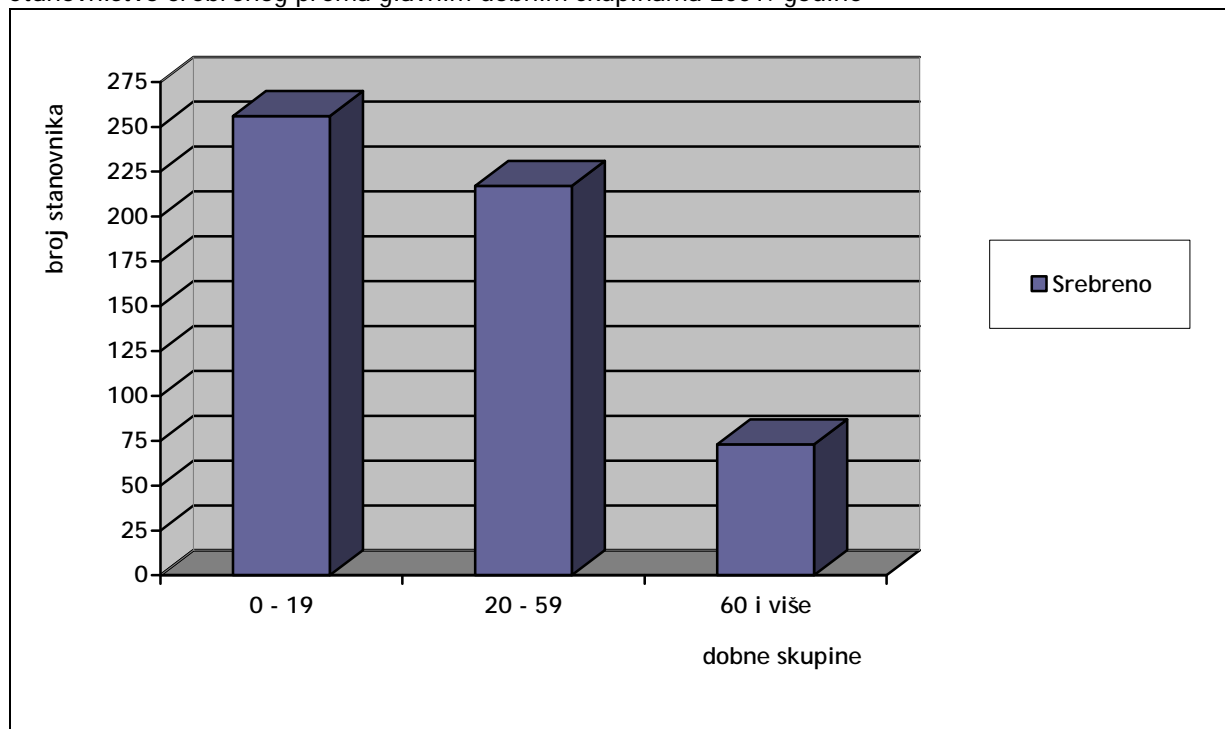
Stanovništvo prema glavnim dobnim skupinama 2001. godine

Naselje	Broj stanovnika	Glavne dobne skupine						Indeks starenja	Koeffcijent starosti
		0 - 19		20 - 59		60 i više			
		broj	%	broj	%	broj	%		
Srebreno	546	256	46,89	217	39,74	73	13,37	28,51	15,43
Općina Župa dubrovačka	6663	1911	28,68	3740	56,13	1012	15,19	51,50	14,80

IZVOR: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001. godine, Državni zavod za statistiku

Povoljnija dobna struktura u naselju Srebreno rezultat je useljavanja pretežno mladog i zrelog stanovništva.

Stanovništvo Srebrenog prema glavnim dobnim skupinama 2001. godine

IZVOR: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001. godine, Državni zavod za statistiku,
OBRADA: INSTITUT IGH d.d.

Struktura stanovništva prema narodnosnim obilježjima i vjeroispovjesti

Stanovništvo naselja Srebreno kao i cijele Općine po svojim narodnosnim obilježjima pripada hrvatskom nacionalnom korpusu.

Znatan broj "novije" doseljenog stanovništva napustio je ovo područje nakon ratne agresije 1991. godine te se do danas nije više vratio u ova naselja čime je potpomognuta ponovna narodnosna homogenizacija ovog područja.

Ovakvoj sadašnjoj narodnosnoj strukturi odgovara i struktura stanovništva prema vjeroispovijesti (najviše je pripadnika katoličke crkve), a apsolutna većina stanovništva ovog područja govori hrvatskim jezikom.

Struktura stanovništva starog 15 i više godina prema završenoj školi

Gradski karakter potvrđuje struktura stanovništva starog 15 i više godina prema završenoj školi (školskoj spremi) utvrđena prema posljednjem popisu stanovništva 2001. godine

Struktura stanovništva starog 15 i više godina prema završenoj školi 2001. godine

Naselje	Godina		Broj stanovnika ≥ 15 godina	Bez škole	Osnovno obrazovanje	Srednje obrazovanje	Više i visoko obrazovanje	nepoznato
	broj	%						
Općina Župa dubrovačka	2001.	broj	5252	97	1538	3007	562	48
		%	100	1,85	29,28	57,25	10,71	0,91

IZVOR: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001. godine, Državni zavod za statistiku

Napredak u obrazovanju pokazuju rezultati popisa stanovništva iz 2001. godine.

Više nego dvostruko je stanovnika imalo srednje od onih sa samo osnovnim obrazovanjem, a značajno je porasla i skupina koja je stekla više i visoko obrazovanje (ukupno 562 osoba ili 10,71%), uključujući magistre i doktore znanosti.

Sve to ukazuje da se nastavlja urbana transformacija ovog područja te da njihove funkcije zahtijevaju sve obrazovanije djelatnike.

Tome je u mnogome doprinijela blizina Dubrovnika, gdje postoje srednje škole i sveučilišni studiji koji omogućuju mladim stanovnicima Župe dubrovačke svakodnevno i stalno školovanje, ali i doškolovanje, i tako zadovoljavanje stjecanja zvanja za zanimanja koja se traže u ovim naseljima i okolnom području, gdje osiguravaju svoju egzistenciju.

Stanovništvo prema aktivnosti i djelatnostima

Struktura stanovništva prema aktivnosti najbolje odražava razvitak funkcija nekog naselja i područja, ali na nju također utječu vitalne i strukturne demografske promjene do kojih je došlo iz određenih razloga.

Porast broja i udjela osoba s osobnim prihodima posljedica je promjena nastalih nakon ratne agresije i posljedica pretvorbe i privatizacije u samostalnoj državi, jer je znatno porastao broj starosnih, prijevremenih i obiteljskih umirovljenika, invalida, stipendista, korisnika drugih naknada i socijalne pomoći, ali i rentijera i osoba s osobnim prihodima od osobnog i obiteljskog imetka.

Među aktivnim stanovništvom je više muškaraca, a među osobama s osobnim prihodima i uzdržanim stanovništvom više je žena.

Proces deagrarizacije već je odavna uhvatio maha u ovim naseljima, tako da se s pravom može zaključiti da je čitavo područje gotovo u potpunosti deagrarizirano. Broj i udjel poljodjelskog stanovništva je ispod prosjeka županije i države, te je promatrano područje postalo, kao važan pol razvitka, sastavni dio gradske regije Dubrovnika i uzdužne urbanizirane okosnice razvitka u Dubrovačkom priobalju.

Struktura aktivnog stanovništva prema djelatnostima ili glavnim skupinama djelatnosti pokazuje koje su djelatnosti bile razvijenije u ovim naseljima, ali i u okolnom prostoru, gdje su radili stanovnici ovog područja.

Stanovništvo Općine Župa dubrovačka prema aktivnosti 2001. godine

	Broj stanovnika	Aktivno stanovništvo		Osobe s osobnim prihodima		Udržavano stanovništvo		Poljodjelsko stanovništvo	
		broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
Općina Župa dubrovačka	6663	3085	46,30	1140	17,11	2438	36,59	102	1,53

IZVOR: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001. godine, Državni zavod za statistiku

Rad u primarnim djelatnostima je gotovo postao beznačajan, a bitno se smanjio i rad u sekundarnim djelatnostima, jer se one nisu nastavile jače razvijati u ovom području i njegovom okruženju.

Dominirala je zaposlenost u tercijarnim djelatnostima, a među njima sasvim razumljivo u ugostiteljstvu i turizmu, a zatim u trgovini, glavnim gospodarskim aktivnostima u ovom prostoru.

Izvjestan porast pokazao se i u kvartarnim društvenim djelatnostima, a znatan broj aktivnih stanovnika izvan djelatnosti i nepoznato je posljedica sezonskog karaktera glavne djelatnosti, pa su neki radili samo u punoj turističkoj sezoni.

Prema posljednjem popisu iz 2001. godine nastale su samo manje promjene unutar zaposlenih prema pretežitoj aktivnosti i području djelatnosti. Nastavilo se smanjenje broja i udjela u primarnim djelatnostima.

Nakon što je Župa dubrovačka dobila status Općine, a naselje Srebreno postalo administrativno sjedište Općine Općine Župa dubrovačka mogao se očekivati izvjestan porast kvartarnih djelatnosti, a unutar te skupine veći rast zaposlenih u javnoj upravi.

Struktura aktivnih stanovnika prema zaposlenosti u pojedinim djelatnostima ili skupinama djelatnosti pokazuje da je područje zadržalo svoju funkciju turističkog središta, ali proširenu s raznim drugim uslugama, te se još može smatrati privlačnim uslužnim i upravnim središtem, prvenstveno za područje Općine, ali brojne njegove usluge koriste turisti i drugi njegovi posjetitelji, koji dolaze u ovo područje tijekom godine radi njegove privlačnosti i ugodnog boravka u njemu.

Kućanstva

U posljednjem međupopisnom razdoblju 1991. - 2001. smanjio se broj kućanstava, jer je nakon stjecanja hrvatske neovisnosti iselio dio stanovništva, ali i čitava kućanstva, koji nisu prihvaćali novu stvarnost i nisu željeli živjeti u hrvatskoj državi.

Sve te nove prilike utjecale su na smanjenje nataliteta i na manji broj djece, pa je razumljivo da se smanjila i prosječna veličina kućanstava prema broju članova.

U naselju Srebreno prosječna je veličina kućanstva 3,23 članova.

Prema popisu iz 2001. godine u naselju Srebreno najviše je kućanstava s 4 člana (47), a zatim s 1 članom (samačka - 35), s 3 člana (32) i 2 člana (23), a od većih kućanstava još ima nešto više onih s 5 članova (20).

Gotovo 80 % kućanstava su obiteljska kućanstva i imaju osiguran stambeni prostor.

1.1.3. Infrastrukturna opremljenost

1.1.3.1. Prometni sustav

Cestovni promet

Od razvrstane cestovne prometne mreže na području obuhvata UPU "Srebreno I" nalazi se državna cesta D8 (granica grada Dubrovnika - granica Općine Konavle).

Ostale cestovne prometnice nerazvrstane su javno prometne površine, a najvažnija je pristupna prometnica koja s državne ceste D8 ulazi u naselje Srebreno koja je s obzirom na spoj na cestu višeg reda u jako lošem stanju što se tiče sigurnosnih uvjeta.

Prema poprečnim presjecima i površinama u osnovnoj razini koridora vrlo su različite. Nerijetko nema uvjeta za odvijanje dvosmjernog motornog prometa, a tamo gdje i postoje, promet se odvija dosta otežano.

Državnom cestom D8 naselje Srebreno udaljeno je od Dubrovnika 7 km, a povoljan geoprometni položaj pojačava i činjenica da se 11 km istočno nalazi međunarodna zračna luka "Dubrovnik", značajna recepcija turističkog prometa.

Pomorski promet

U naselju Srebreno nalazi se Luka Srebreno, razvrstana kao morska luka otvorena za javni promet lokalnog značaja s pripadajućim akvatorijem.

Luka Srebreno ima 103 m operative obale sa gazom između 2,2 i 4,7 m, nema redovnu brodsku liniju već sezonske brodske linije.

Luka Srebreno

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Zračni promet

U neposrednoj blizini Srebrenog, 11 km istočno, nalazi se dubrovačka zračna luka, s međunarodnim stalnim graničnim prijelazom I. kategorije

Zračni prometni sustav kao na području Dubrovačko-neretvanske županije tako i na području Općine Župa dubrovačka jedini je vid prometa koji Županiju i Općinu izvodi iz sadašnje prometne izolacije.

Preko Zračne luke Dubrovnik (koja spada u sekundarne međunarodne zračne luke "4E" kategorije i ima uzletno-sletnu stazu dužine 3300 m, te je jedna od šest zračnih luka iste kategorije u Republici Hrvatskoj) Županija je na zadovoljavajući način povezana sa Zagrebom i svijetom.

Zračna luka je u poslijeratnom razdoblju obnovljena modernizacijom opreme, sanacijom i rekonstrukcijom svih građevina aerodroma i izgradnjom kontrolnog tornja, kako bi osigurala što kvalitetniju i sigurniju uslugu putnicima i drugim korisnicima zračne luke.

1.1.3.2. Elektroenergetski sustav

Opskrba potrošača električnom energijom područja Župe dubrovačke i šire dubrovačke regije usko je vezana uz geografske specifičnosti promatranog područja.

Naime, teritorijalni ustroj Dubrovačko-neretvanske županije, pogotovo njen kopneni dio od Dubrovačkog primorja preko samog grada Dubrovnika sve do Prevlake karakterizira vrlo dug i uski pojas između Jadranskog mora s južne i državne granice prema BiH sa sjeverne strane.

Uvažavajući izneseno, strukturu i smještaj urbanih i industrijskih središta kao osnovnih potrošača električne energije, postojeća elektroenergetska mreža neizbježno je razvijana u svom većem dijelu kao radijalna mreža, što sa stajališta kvalitetne, pouzdane, sigurne i dostatne opskrbe električnom energijom uvjetuje određena ograničenja.

Osnovno napajanje električnom energijom šireg područja Grada Dubrovnika i Župe dubrovačke ostvaruje se preko postojeće TS 110/35/10kV Komolac, instalirane snage 126 MVA (2x63 MVA), smještene na sjeverozapadnim prilazima gradu Dubrovniku na samom ušću rijeke Omble u zaljev Rijeke dubrovačke.

Od TS 110/35/10kV Komolac električna energija se distribuira u smjeru Župe dubrovačke na 35kV nazivnom naponskom nivou, 35kV dalekovodnim vezama od TS 110/35/10kV Komolac preko Mlina (HE Zavrelje instalirane snage 2.1 MW) do TS 35/0.4kV Plat, postrojenja smještenog u neposrednoj blizini HE Plat.

Napajanje samih potrošača električnom energijom ostvaruje se preko određenog broja distributivnih transformatorskih stanica (TS 10/0.4kV), smještenih u ili uz urbanizirana područja.

U tom smislu od TS 35/10kV Mlini postoje 10kV vodovi koji međusobno povezuju distributivne TS 10/0.4kV.

1.1.3.3. Vodnogospodarski sustav

Vodoopskrba

Vodoopskrba Župe dubrovačke bazira se na vodnim resursima koji pripadaju Jadranskom regionalnom slivu s hidrogeološkim svojstvima krških stijena, a karakterizira ih složenost i cirkulacija podzemnih voda. Ipak, budući da hidrogeološki i prirodni uvjeti ne slijede administrativne granice, površinsko i podzemno tečenje voda na području Župe dubrovačke usko je vezano uz položaj susjedne Bosne i Hercegovine, pa se u tom smislu može zaključiti da vodni potencijal Župe dubrovačke obuhvaća i vodne resurse van granica Županije. Ovu

činjenicu posebno treba uvažavati u domeni zaštite voda koja je integralni dio vodoopskrbne problematike.

Iz postojećeg vodoopskrbnog sustava Župe dubrovačke, koji je u većem dijelu izgrađen, vodom se opskrbljuje predmetno područje i to s vodozahvata Duboka ljuta ljuta koji se nalazi južno od naselja Plat, u uvali Robinzon na koti 1,0 m n/v., dok se s vodozahvata Zavrelje, kote izvora 78,0 m n/v, zapadno od istoimenog naselja opskrbljuju lokalni potrošači u periodu kada postoji dovoljno vode na izvoristu.

Navedeni vodozahvati na kojima je korisnik koncesije komunalno poduzeće "Vodovod Dubrovnik" d.o.o. čine osnovu postojeće vodoopskrbe Župe dubrovačke.

Odvodnja

Na cijelom području obuhvata usvojen je razdjelni sustav odvodnje ali bez izvedene odvodnje oborinskih voda.

Rješenjem odvodnje Župe dubrovačke predviđen je od Plata kroz naselja Mlini, Srebarno i Kupari glavni obalni kolektor koji skuplja sve gravitirajuće otpadne vode i dovodi ih na uređaj za pročišćavanje.

Prikupljene sanitarne otpadne vode se odvođe prema postojećim crpnim stanicama. Konceptijom odvodnje otpadnih voda Župe dubrovačke predviđen je jedinstven sustav odvodnje otpadnih voda sa uređajem za pročišćavanje otpadnih voda i jednim ispustom u otvoreno more za cijelu Općinu.

Lokacija uređaja je zapadno od rta Pelegrin na morskoj strani brda Trapit.

Srebreno

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

1.1.3.4. Telekomunikacijska mreža

Pošta

Poštanski promet na području u obuhvatu Plana obavlja se preko poštanskog ureda u Mlinima (poštanski broj 20207).

Telekomunikacijski sustav veza

Telekomunikacijski promet Općine Župa dubrovačka odvija se putem automatske telefonske centrale pojedinih naselja preko tranzitne centrale Dubrovnik. Veze između automatskih telefonskih centrala i tranzitne centrale Dubrovnik odvijaju se radiorelejnim ili svjetlovodnim vezama.

Modernizacija koja je u tijeku teži povezivanju svih centrala i s mjesnim centralama i s ostalim centralama u Hrvatskoj i u svijetu preko svjetlovodnih veza koje pružaju optimalnu vezu.

Dubrovačko područje kao i cijela Općina Župa dubrovačka vezana je u državni i međunarodni (preko međunarodne centrale u Splitu) telekomunikacijski promet svjetlovodnom magistralnom vezom "Jadranko", podmorskim svjetlovodnim kabelom "Adria 1", položenim podmorjem Jadrana između Rijeke i Krfa, i radio relejnom vezom.

Od prijenosnih putova potrebno je reći da postoji stari svjetlovod Dubrovnik - Mlini (sa 8 niti) te novi magistralni svjetlovod Dubrovnik - Šumet - Brgat - Mlini - Plat - Konavle (sa 24 niti) kojim su ujedno povezane centrale kao i bazna stanica na brdu Goričina te vojni kompleks Kupari.

Izgradnjom svjetlovodnog kabla od Dubrovnika do Molunta završena je cijela trasa "Jadranka" na području naše županije i ostvarena spojna veza Dubrovnika s Moluntom i svim usputnim automatskim telefonskim centralama.

Od mobilne infrastrukture u na području Općine Župa dubrovačka postoje dvije bazne stanice T-com-a te tri VIPnet-a.

Na području Općine Župa Dubrovačka Odašiljači i veze imaju jedan TV pretvarač za dopunsko pokrivanje ovog područja koji se nalazi na vrhu brda Sv. Petar sa visinom antenskog stupa od 14 metara.

Prema planovima razvoja TK infrastrukture na promatranom području, u budućnosti se može očekivati:

- povezivanje svjetlovodom baznih stanica mobilne infrastrukture,
- rekonstrukcija telefonske mreže,
- proširivanje mjesnih mreža na zone predviđene za novu izgradnju.

1.1.3.5. Zbrinjavanje otpada

Na odlagalište "Grabovica" - Dubrovnik dovozi se i otpad s područja Općine Župa dubrovačka.

Odlagalište se nalazi sjeverozapadno od Dubrovnika, u blizini naselja Osojnik, na nadmorskoj visini od 400 m, udaljeno 4,7 km od izvorišta rijeke Omble (izvorište za vodoopskrbu Grada Dubrovnika).

Na odlagalište, smješteno u kraškoj vrtači, odlagao se komunalni, tehnološki, građevinski i bolnički otpad. Odlagalište "Grabovica" je sanirano, a temeljem izdane lokacijske i građevinske dozvole u daljnjoj eksploataciji i za potrebe odlaganja komunalnog otpada Općine Župa dubrovačka.

1.1.4. Zaštićene prirodne, kulturno-povijesne i ambijentalne vrijednosti

Zaštićene prirodne vrijednosti

Naselje Srebreno se cijelim svojim obuhvatom nalazi unutar zaštićenog obalnog područja mora (ZOP).

Ambijentalnu vrijednost i posebnost predstavljaju i ekspozicije naselja - izloženost pogledu s mora ali i na more.

Iako se nalazi izvan obuhvata Plana s obzirom na malu udaljenost te ambijentalnu i panoramsku vrijednost, treba spomenuti još jedan lokalitet u kategoriji zaštićenih prirodnih vrijednosti, Posebni rezervat - ornitološki - Mrkan, Bobara i Supetar (registarski broj 701) te Posebni rezervat u moru - akvatorij otoka Mrkan, Bobara i Supetar zaštićen kao evidentirana prirodna vrijednost.

Zaštićene graditeljske vrijednosti

Na području obuhvata Plana nalazi se više kulturnih dobara koja su u nadležnosti Ministarstva kulture, Konzervatorskog odjela u Dubrovniku:

1. **Kupališna zgrada Dubrovačkog kupališnog i hotelskog društva**
Katastarska čest. zgr. 54, čest. zem. 738/3, 775/4 k.o. Brašina
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro.
2. **Stambeni sklop Turčinović - Miloslavić**
Katastarska čest. zgr. 51, 52, čest. zem. 731, 732, 733, 734, 735, 736 k.o. Brašina
Rješenje o preventivnoj zaštiti Konzervatorskog odjela u Dubrovniku,
KLASA: UP/I-612-08/09-05/0240

Srebreno s otocima Mrkanom, Bobarom i Supetrom

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

3. **Kapela Srca Isusova**
Katastarska čest. zgr. 163, čest. zem. 731 k.o. Brašina
Rješenje Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine,
KLASA: UP-I°-612-08/02-01-06/1052
4. **Pansion Supetar s depandansom**
Katastarske čest. zgr. 53/1, 293, čest. zem. 729/1 k.o. Brašina
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro.
5. **Zgrada (dućani s dva paviljona) Karlović**
Katastarske čest. zgr. 175, 176, čest. zem. 725/1, 725/2, 730/2, 730/3 k.o. Brašina
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro.
6. **Prostor nekadašnjeg posjeda Trojani - Kanjuo**
Katastarske čest. zgr. 57, 193, k.o. Brašina
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro
7. **Sklop vile Srebrenka (nekadašnji ljetnikovac Čingrija)**
Katastarske čest. zgr. 58, 292, čest. zem. 712, 713, 776 k.o. Brašina
Rješenje o preventivnoj zaštiti Konzervatorskog odjela u Dubrovniku,
KLASA:UP/I-612-08/02-07/264
8. **Pansion Dušanke Đurašković - Vila Vojka**
Katastarska čest. zgr. 59 k.o. Brašina
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro.
9. **Hotel Pansion Lida / Lada**
Katastarska čest. zgr. 171 k.o. Brašina
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro.
10. **Kapela sv. Nikole (sv. Ruže Limske, sv. Ruse) u sklopu kompleksa Madeško**
Katastarska čest. zgr. 48 k.o. Brašina
Rješenje o preventivnoj zaštiti Konzervatorskog odjela u Dubrovniku,
KLASA: UP/I-612-08/95-07/118
11. **Sklop Madeško (Bona, Ghetaldi, Milić)**
Katastarske čest. zgr. 48, 49, 50/2, 50/3, čest. zem. 779/1, 779/2, 779/2, 779/4,
779/5, 779/6 k.o. Brašina
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro.
12. **Ruralna cjelina Kupari**
Katastarske čest. zgr. 69, 70, 71, 72/1, 72/2, 72/3, 74/1, 74/2, 75, 76, 77, 78, 79/1,
79/2, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87/1, 87/2, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96/1, 96/2,
97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105/1, 105/2, 107/1, 107/2, 108, 109/1, 109/2,
110/1, 110/2, 112/1, 112/2, 112/3, 112/4, 113, 114, 115 k.o. Brašina
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro.

Arheološka nalazišta

AN1 Goričina - prapovijesno i antičko naselje

Katastarska čest. zem. 782/9 k.o. Brašina (segment lokaliteta obuhvaćen UPU-om Srebreno I)
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro.

AN2 Antička luka u Srebrenom

Podmorje (bez katastarskih čestica) s centralnim koordinatama N = 42° 37' 15,9", E = 18° 12' 08,3" i 300 m uokolo.

Rješenje o preventivnoj zaštiti Konzervatorskog odjela u Dubrovniku,
KLASA: UP/I- 612-08/06-05/9044

AN3 Crkva sv. Stjepana s grobljem u Kuparima

Katastarska čest. zgr. 106, čest. zem. 903, 904, 905, 906/1, 906/2 k.o. Brašina
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro.

Složena povijesna slojevitost i potiranje materijalnih ostataka pojedinih razdoblja ponovnom uspostavom života na istom prostoru, nakon brojnih promjena vlasti, čestih ratnih događanja, pa i prirodnih katastrofa, otežava sagledavanje vrijednosti župske baštine.

Ponovnom revizijom i pažljivijim uvidom u brojnost i kvalitetu pojedinačnih spomenika i spomeničkih cjelina u Župi dubrovačkoj otkriva se bogatstvo koje svjedoči o turbulentnoj povijesti, ali i kvaliteti života na ovim prostorima.

Mnogi spomenici nisu prepoznati, nezaštićeni su i izloženi devastacijama. Potrebno ih je prije svega zaštititi, na lokalnoj i državnoj razini, jer upravo oni pružaju dragocjen izvor za daljnja istraživanja i otkrivanje novih činjenica za točnije određenje samih spomenika i rasvjetljavanje pojedinih povijesnih razdoblja. Samim time, stvaraju se preduvjeti za bolju prezentaciju spomeničke baštine koja je potencijalni pokretač razvoja specifičnog tipa turizma, a samim time i Župe dubrovačke

Kulturna baština unutar obuhvata UPU-a "Srebreno I"

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

1.1.5. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja

Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 06/03, 03/05, 03/06, 07/10)

S gledišta integralnog gospodarenja resursima ovaj Plan je na temelju usmjerenja Strategije odredio područja i kriterije za korištenje prostora osnovne i sekundarne namjene te kriterije za građenje izvan građevinskog područja prema tipu, vrijednosti i osjetljivosti krajobraza.

Prostorni plan Županije temeljni je i obvezatni dokument koji određuje osnovne segmente strategije razvoja općina i gradova, s ciljem da se putem njegove planske projekcije i ustanovljenih odredbi za provedbu omogući:

- racionalno korištenje prirodnih resursa,
- zaštita prostora,
- usmjeravanje gospodarskog razvoja (industrija, promet, turizam, poljoprivreda, usluge itd.),
- usmjeravanje društvenog razvoja: rast i struktura populacije te razvoj društvenih djelatnosti (sustav naselja itd.).

Najznačajniji/najvažniji prostorno-razvojni problemi u Hrvatsko kao i u Županiji su neracionalnost korištenja prostora, nekontrolirani rast velikih gradova, zapuštanje ruralnih područja i područja uz državnu granicu, pojave zauzimanja velikih površina za nekvalitetnu i masovnu gradnju na obali mora s prevelikim udjelom bespravne gradnje, zaostajanje u nekim segmentima infrastrukture, te sustavno neriješena pitanja zbrinjavanja otpada.

S gledišta razvojnih sustava planom su određeni prostori i sustavi na razini Županije, te njihova funkcionalna cjelovitost.

Na županijskoj razini je određen je širi prostor oko naselja kako bi se obuhvatili procesi u prostoru i elementi infrastrukture koji služe naseljima ali su izvan njihovih obuhvata, dani su kriteriji za razmještaj funkcija u naseljima u svrhu optimalizacije mreža, osobito u rijetko naseljenim područjima.

Određena su građevinska područja po načelu racionalnog korištenja prostora, iskorištenja rezervi formiranih struktura i oblikovanja krajobraza, dani su kriteriji za korištenje i zaštitu prostora u kontaktnim zonama uz zaštićena područja (parkova prirode, zaštićenih krajolika i sl.) radi mogućeg utjecaja na područja pod zaštitom te su izdvojena građevinska područja ugostiteljsko-turističke namjene (izvan naselja) u ZOP-u (vrsta, površina i kapacitet pojedine zone).

U sklopu Prostornog plana Dubrovačko neretvanske županije preispitan je:

- geoprometni položaj Županije kao najjužnije u Republici Hrvatskoj, specifične po svojem uskom obalnom pojasu i nehomogenom prostoru koji je planinskim masivom odvojen od unutrašnjosti, čija je izolacija posebno došla do izražaja u Domovinskom ratu. Stoga je nužno ubrzati dinamiku izgradnje autoceste, ostvariti bolju povezanost unutar Županije, veći značaj posvetiti pomorskoj orijentaciji, definirati koridore autoceste i trase željezničke pruge, osuvremeniti zračni promet i dopuniti manjim zračnim lukama,
- demografski razvitak područja, osobito nakon ratne agresije i sukladno tome razvitka ukupnog područja, osobito gospodarstva, pravaca razvitka i centraliteta naselja i zaustavljanja procesa depopulacije, .
- status imovinsko-pravnih odnosa i sukladno tome mogućnosti raspolaganja imovinom,

Organizacija i osnovna namjena prostora

Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije naglašava uvažavanje i poštivanje prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti, insistira na provođenju načela prostornog uređenja - ubrzanog i održivog razvoja te policentričnog razvitka s temeljima na kvalitetnoj mreži gradova - naselja i unaprijeđenom infrastrukturnom mrežom.

Sustav središnjih naselja

Razvitak središnjih naselja temelji se na načelu policentričnog razvitka, poticanju investicijske politike i decentralizaciji gospodarskih struktura. Gospodarenje cjelokupnim prostorom županije provodi se na načelima održivog razvoja, racionalnog korištenja i zaštite prostora. Prostor Župe dubrovačke spada u pogranična područja županije dok je glavno središte Općine naselje Srebreno.

Građevinska područja

Prostor Općine Župa dubrovačka svrstava se u područja visokog intenziteta korištenja (15 - 25 stan./ha). Unutar ovih područja predviđa se nastavak koncentracije stanovništva s mogućnošću proširenja građevinskih područja radi postepenog razrjeđivanja postojeće gustoće. Prema takvoj projekciji predviđena gustoća odnosno broj stanovnika na području Župe dubrovačke iznosila bi 15 - 20 st/ha (prema predviđenom broju stanovnika Županije koji će do 2015 godine iznositi 125 000 do 135 000 stanovnika).

Gospodarski sadržaji

Prostor za smještaj gospodarskih sadržaja potrebno je odrediti na osnovu prioriternih djelatnosti a u skladu s značajkama i vrstom prostora te na osnovu kriterija predodređenosti prostora za određene djelatnosti. Na prostoru Župe dubrovačke kao središnje mjesto za razvoj malog i srednjeg gospodarstva poticati će se posebno u općinskom središtu Srebreno.

Ugostiteljstvo i turizam

Turistički sadržaji trebaju se prilagoditi svojim kapacitetima, razmještajem i veličinom prvenstveno potražnji i uklopiti se u globalnu strategiju razvoja Županije. Struktura sadržaja određuje se na sljedeći način: turistička naselja, turističke vile, auto-kampovi, hoteli, luke posebne namjene, te ugostiteljski sadržaji. Na području Župe dubrovačke u kategoriji hoteli evidentirani su sljedeći sadržaji u naselju Srebreno (Župa, Orlando),

U kategoriji luka posebne namjene - luke nautičkog turizma planiran je smještaj LNT kapaciteta do 200 vezova u Srebrenom. Morska luka za javni promet sukladno PPDNŽ i posebnim propisima određuje se u naselju Srebreno.

Morske plaže

Morske plaže trebaju zadovoljavati uvjete prema posebnim propisima, a među lokalitetima prepoznatima unutar Župe dubrovačke je i plaža u naselju Srebreno.

Zaštita prirodne i kulturne baštine

Radi što sustavnije zaštite svih prirodnih vrijednosti potrebno je uspostaviti propisanu zaštitu te donijeti prostorne planove koji određuju načine očuvanja i zaštite prirodne baštine. Radi što kvalitetnije zaštite graditeljske baštine prostornim planom Županije utvrđen je popis registriranih, preventivno zaštićenih i evidentiranih kulturnih dobra.

Prostorni plan uređenja Općine Župa dubrovačka (Službeni glasnik Općine Župa dubrovačka 06/08)

Obuhvat urbanističkog plana uređenja "Srebreno I" Prostornim je planom Općine Župa dubrovačka (Službeni glasnik Općine Župa dubrovačka 06/08) određen na površini od 29,2 ha.

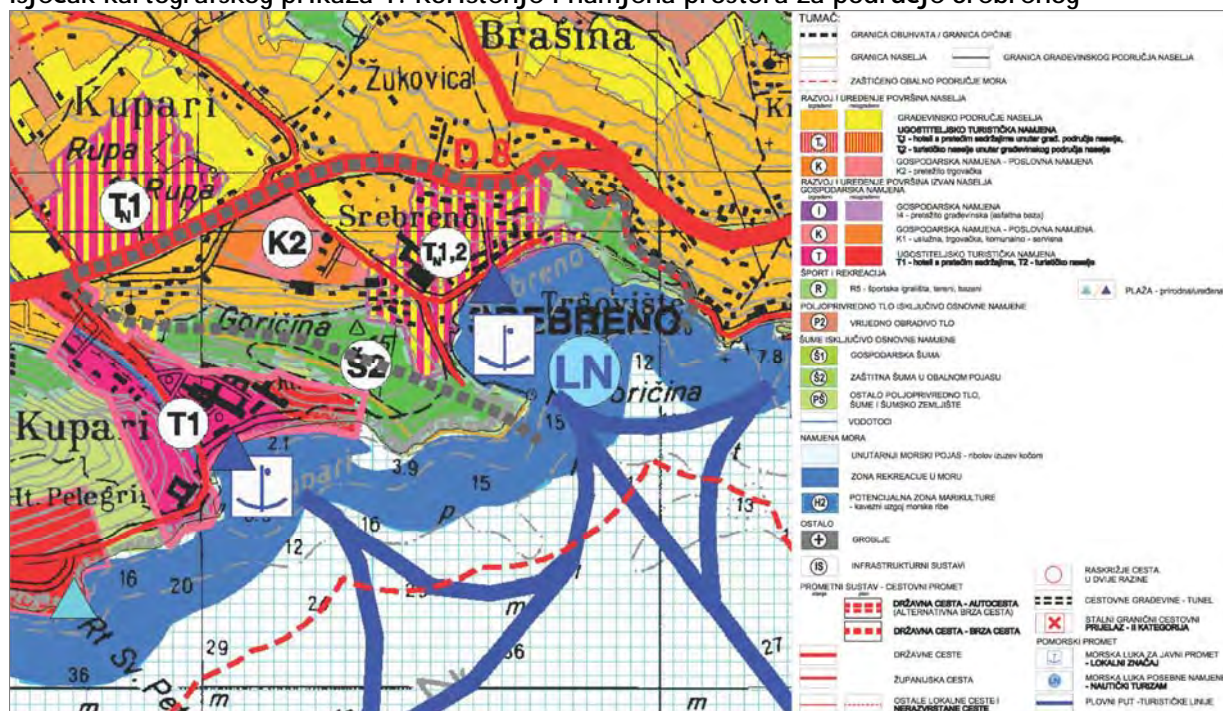
Međutim, pri analizi i razradi prostornih mogućnosti je iz prostornih i funkcionalnih razloga dogovoreno proširenje obuhvata Plana od cca. 2,7 ha, na prostor morske luke otvorene za javni promet lokalnog značaja te planirane luke nautičkog turizma

Urbanistički plan uređenja "Srebreno I" obuhvaća prostor definiran Prostornim planom uređenja Općine Župa dubrovačka (Službeni glasnik Općine Župa dubrovačka 06/08).

Zbog općih karakteristika gradnje i uređenja prostora cjelokupno administrativno područje naselja Srebreno ne poklapa se sasvim sa obuhvatom Plana nego djelomično zadire i u naselja Mlini (na istočnom dijelu) i Kupari (na zapadnom dijelu).

Na području Župe dubrovačke određene su četiri prostorno-funkcionalne cjeline temeljem prometno-geografskih elemenata prostora, gustoće naseljenih mjesta, prirodnih obilježja te sagledavanjem potencijala prostora, a naselje Srebreno svrstano je u cjelinu priobalja koja se proteže se od najistočnije točke - uvale Ljuta do najzapadnije točke - uvale Orsule u duljini od 12 km dok u unutrašnjost obuhvaća kompaktne dijelove naselja Plat, Soline, Zavrelje, Mlini, Brašina, Srebreno, Kupari, Čibača i dio D. Brgata na površini od 1024 ha što čini 44% sveukupne površine kopnenog dijela Župe dubrovačke.

Isječak kartografskog prikaza 1. Korištenje i namjena prostora za područje Srebrenog

IZVOR: Prostorni plan uređenja Općine Župa dubrovačka (Službeni glasnik Općine Župa dubrovačka 06/08)

OBRADA: INSTITUT IGH d.o.o.

Građevinsko područje naselja Srebreno nalazi se u zaštićenom obalnom pojasu (1000 m), a unutar građevinskog područja naselja (izgrađeni i neizgrađeni dio) određene su površine za gradnju, negradive površine, površine infrastrukturnih sustava, te ostale površine.

Unutar površina za gradnju omogućen je smještaj različitih namjena: stambene, gospodarske, javne i društvene, sporta i rekreacije, mješovite namjene te površina za smještaj infrastrukture.

Negradive površine u naselju su javne zelene površine, zaštitne zelene površine, rekreacijske površine, obala i vodotoci s pripadajućim zaštitnim koridorom u kojima se ne planira izgradnja osim pratećih sadržaja koji su u funkciji korištenja ovih površina.

Površine komunalnih i infrastrukturnih sustava su površine za smještaj i izgradnju sustava prometa, elektroenergetike, telekomunikacija, vodoopskrbe i odvodnje, plinifikacije, te groblja.

Unutar naselja moguć je smještaj i različitih sadržaja gospodarske namjene uz uvjet da svojim djelovanjem ne ometaju funkcioniranje ostalih namjena, prvenstveno stanovanja. Unutar zaštićenog obalnog područja mora nije moguć smještaj novih proizvodnih sadržaja.

Smještaj ugostiteljsko turističkih sadržaja moguć je u građevinskim područjima naselja na pojedinačnim parcelama kao i u ugostiteljsko turističkim zonama u naselju.

Iskaz pokazatelja za ugostiteljsko-turističke zone u Općini Župa dubrovačka

Naselje	Lokalitet	GP površina (ha)	Vrsta		Kapacitet/broj kreveta		Izgrađenost (%)	Gustoća (kreveta/ha)		Udio u GP naselja (%)
			post.	plan.	post.	plan.		post.	plan.	
Mlini	Hotel Mlini	0,7	T1	T1	145	145	100	207	207	1,3
	Beterina	2,4	-	T1, T2	0	300	-	-	100	5
Srebreno	Srebreno	14,4	T1, T3	T1, T2	997	1430	85	70	100	58
Kupari	Kupari III	9,4	T3	T1	3000	752	80	285	80	22
Plat	Plat	0,9	-	T1, T2	0	108	-	-	120	2
Ukupno		27,4	T1, T3	T1, T2	4142	2777	88	151	101	6

IZVOR: Općina Župa dubrovačka

Ukupna površina ugostiteljsko-turističkih namjene unutar naselja iznosi 14,4 ha, to je 58 % ukupne površine građevinskog područja naselja Srebreno.

Po minimalnoj zastupljenosti pojedinih središnjih funkcija područje Župe dubrovačke bi s vremenom uz odgovarajući demografski i gospodarski rast i razvoj trebalo imati sljedeće objekte suprastrukture kojih se dosta tiče upravo naselja Srebreno kao administrativnog središta Općine.

- Uprava; sudstvo: ispostave organa državne uprave, županijska i općinska izvršna tijela, općinska uprava, policijska stanica.
- Školstvo: osnovna škola, srednja škola, učenički dom.
- Kultura: kulturni centar, kinematografi, muzej, radio, knjižnica.
- Zdravstvo: opća bolnica, bolnica, Dom zdravlja, područne ambulante, ljekarne, veterinarska ambulanta.
- Socijalna skrb: Centar za socijalnu skrb, dječji vrtić i jaslice, Dom za djecu.
- Trgovina: diskont, trgovački centar, veleprodaja, maloprodaja (dnevne i specijalne potrebe), specijalne trgovine.
- Ostalo: financijsko posredovanje, osiguravajući mirovinski fondovi, središte pošta, vjerske građevine i drugo, društveno-političke udruge, središte Župe, sportski centar, poštanski ured, obrt - uslužni, zanatski, agencije, autoprijevoz, pretovar u lukama, hotelijerstvo, ugostiteljstvo, proizvodnja kruha i peciva, biljnih ulja i masti, lučka kapetanija.

1.1.6. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje

Demografski pokazatelji

U međupopisnom razdoblju 1991. - 2001. dolazi do velikih političkih, društvenih i gospodarskih promjena u zemlji, što se odrazilo i na demografskim prilikama u Župi, pa tako i u naselju Srebreno. To je razdoblje osamostaljenja Republike Hrvatske, kada dolazi do ratne agresije na Republiku Hrvatsku, a među ostalima i na Župu dubrovačku. Posljedica je bila okupacija, rušenje i paljenje njezinih naselja te progon stanovništva.

Stanovništvo je uglavnom završilo u progonstvu u Dubrovniku, ne samo za vrijeme okupacije (25. listopada 1991. - 26. svibnja 1992.) već i za vrijeme trajanja obnove jer je agresor i okupator gotovo potpuno uništio i spalio Srebreno kao i ostatak Općine iz koje su bili prognani njezini stanovnici.

Osnovni pokazatelji dosadašnjeg demografskog razvoja sadržani su u slijedećem:

- broj stanovnika se povećava, ne samo zbog prirodnog priraštaja, nego i zbog useljavanja izvjesnog broja stanovnika iz drugih naselja i krajeva u Hrvatskoj te iz Bosne i Hercegovine,
- na području Općine Župa dubrovačka 54,2 % stanovnika je doselilo iz drugih naselja, od toga 63,2 % s prostora Republike Hrvatske, a 36,8 % iz inozemstva,
- od doseljenih iz inozemstva 88,5 % otpada na doseljenike iz Republike Bosne i Hercegovine,
- upravo je pozitivni migracijski saldo uz snažni gospodarski razvoj najviše utjecao na demografski razvitak ne samo naselja Srebreno već cijele Općine,
- dobna struktura stanovništva šire dubrovačke regije znatno je povoljnija u odnosu na ostatak države,
- prosječan broj članova kućanstava iznosi 3,21 u 2001. godini.

Gospodarski pokazatelji

Dosadašnji gospodarski razvoj baziran na razvoju turističke djelatnosti uz prateće djelatnosti koji je osiguravao dostupnost turističke destinacije, razvojno je privlačio priliv stanovništva iz ostalih naselja što je vidljivo po migracijskom toku kretanja stanovništva u razdoblju 1971.-2001. godine.

Daljnji gospodarski razvoj ne samo Srebrenog već čitave Župe - izrazito turističkog područja je nastavak obnove i rekonstrukcije u ratnoj agresiji uništenih kapaciteta te podizanje usluga na jednu višu razinu što mora pratiti i diverzifikacija kompletne turističke ponude kroz:

- integraciju tradicionalne vještine bavljenja poljoprivredom i turizma,
- uvođenje dodatnih sadržaja (osim mora i sunca),
- uvođenje ponude iz sfere kulturnog turizma,
- iskorištavanje blizine većih centara (Dubrovnik, Cavtat) i njihove ponude, posebice kulturno-povijesne,
- pokušaj formiranja određene vrste autohtone ponude, ne samo gastronomske već i folklorne.

Proces deagrarizacije već je odavna uhvatio maha u ovim naseljima, tako da se s pravom može zaključiti da je čitavo područje gotovo u potpunosti deagrarizirano. Broj i udjel poljodjelskog stanovništva je ispod prosjeka županije i države, te je promatrano područje postalo, kao važan pol razvitka, sastavni dio gradske regije Dubrovnika i uzdužne urbanizirane okosnice razvitka u Dubrovačkom priobalju.

Struktura aktivnog stanovništva prema djelatnostima ili glavnim skupinama djelatnosti pokazuje koje su djelatnosti bile razvijenije u ovim naseljima, ali i u okolnom prostoru, gdje su radili stanovnici ovog područja.

Rad u primarnim djelatnostima je gotovo postao beznačajan, a bitno se smanjio i rad u sekundarnim djelatnostima, jer se one nisu nastavile jače razvijati u ovom području i njegovom okruženju.

Dominirala je zaposlenost u tercijarnim djelatnostima, a među njima sasvim razumljivo u ugostiteljstvu i turizmu, a zatim u trgovini, glavnim gospodarskim aktivnostima u ovom prostoru.

Izvjestan porast pokazao se i u kvartarnim društvenim djelatnostima, a znatan broj aktivnih stanovnika izvan djelatnosti i nepoznato je posljedica sezonskog karaktera glavne djelatnosti, pa su neki radili samo u punoj turističkoj sezoni.

Prema posljednjem popisu iz 2001. godine nastale su samo manje promjene unutar zaposlenih prema pretežitoj aktivnosti i području djelatnosti. Nastavilo se smanjenje broja i udjela u primarnim djelatnostima.

Nakon što je Župa dubrovačka dobila status Općine, a naselje Srebreno postalo administrativno sjedište Općine Župa dubrovačka mogao se očekivati izvjestan porast kvartarnih djelatnosti, a unutar te skupine veći rast zaposlenih u javnoj upravi.

Struktura aktivnih stanovnika prema zaposlenosti u pojedinim djelatnostima ili skupinama djelatnosti pokazuje da je područje zadržalo svoju funkciju turističkog središta, ali proširenu s raznim drugim uslugama, te se još može smatrati privlačnim uslužnim i upravnim središtem, prvenstveno za područje Općine, ali brojne njegove usluge koriste turisti i drugi njegovi posjetitelji, koji dolaze u ovo područje tijekom godine radi njegove privlačnosti i ugodnog boravka u njemu.

Mogućnosti razvoja

Promišljanje budućeg razvitka ovog područja treba temeljiti na pristupu "održivog razvoja" te je u kontekstu razvojnih mogućnosti potrebno sagledati sljedeće:

- veliki gospodarsko-prostorni sustavi su se vlasnički i strukturno transformirali (turizam) s tendencijom disperzije, turistički proizvod vezuje se za autohtone vrijednosti prostora (krajobraz, graditeljsko i kulturno nasljeđe), a turizam "malih razmjera" vezuje se za obiteljsko gospodarstvo, obnovu tradicijskog načina življenja u skladu s prirodom i okolišem.
- pogodnosti područja za razvoj turizma pri čemu se ne misli na za gradnju novih i turističkih kapaciteta, već unaprjeđenje turističke ponude gradnjom sadržajno bogatijih i ambijentalnim vrijednostima prostora primjerenijih turističkih kapaciteta (ville, apartmani i sl.), komplementarnih sadržaja (športsko-rekreacijskih, nautičkih, kulturnih).
- bogato i vrijedno kulturno-povijesno nasljeđe koje je potrebno integrirati u život grada (obnova ljetnikovaca, povijesnih vrtova i sl.), temeljna je vrijednost prostora koju je potrebno vrednovati prilikom planiranja svih aktivnosti vezanih za uređenje pojedinih prostornih mikrocjelina.
- prirodne pogodnosti (blaga klima, obala pogodna za kupanje, dovoljne količine kvalitetne pitke vode)
- biološka raznolikost, visokovrijedni kultivirani krajobrazi (bogatstvo posebno zaštićenih područja)

Turizam je gospodarska grana koja u suvremenom razvitku djelatnosti nije vezana samo uz prateću hotelijersko-ugostiteljsku djelatnost i trgovinu, već se proširuje na gotovo sva područja (u smislu prostora) i sve ostale gospodarske grane odnosno djelatnosti (razvijena turistička ponuda uključuje promet, trgovinu, kulturu, sport, poljoprivredu...). Komparativne prednosti za razvoj turizma temelje se na elementima prirodne osnove.

U okviru razvitka cjelokupnog gospodarstva treba osobitu pažnju posvetiti značajkama "novog" turizma, koje su dovele do bitnih promjena na turističkom tržištu. Turistička potražnja sve se više segmentira, te se uz okosnicu redizajniranog maritimnog kupališnog turizma javljaju ostale vrste turizma.

Obalno područje, namijenjeno "novom" maritimnom kupališnom turizmu treba u smještajnom dijelu rekonstruirati prema novim standardima (što podrazumijeva obogaćivanje ponude športsko-rekreacijskom, kulturnom, edukativnom, zabavnom i reformiranom gastronomskom i enološkom ponudom), a kompleksnu izvanpansionsku ponudu osmisliti unutar osnovnih turističkih destinacija.

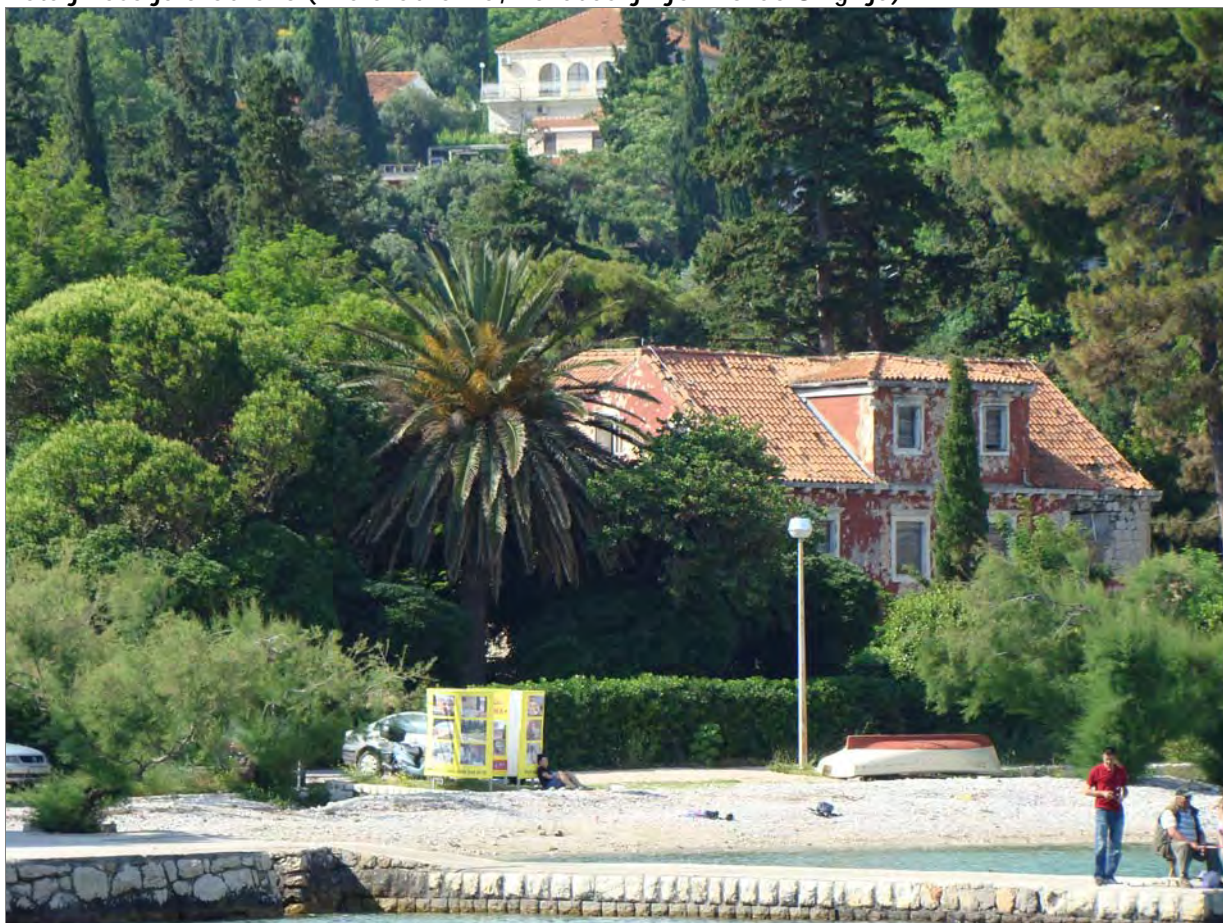
Moraju se rješavati infrastrukturni problemi, osigurati i provoditi svekolika zaštita okoliša i krajolika, primjenjivati specifična rješenja pri svakoj turističkoj investiciji posebno vodeći računa o ograničavajućim demografskim čimbenicima, brižno upravljati turističkim resursima i tako stvarati preduvjete za uspješan razvitak turizma.

Strateški resurs turizma je visoko vrijedan prostor, čija će vrijednost dugoročno rasti.

Obala, more, otoci, područja pod specijalnim režimima zaštite i ruralna područja okosnica su budućeg stacionarnog turizma.

Motiviranjem lokalne zajednice treba stvarati uvjete za poboljšanje ukupnog životnog ambijenta i tako osigurati potreban standard i turizmu i stanovništvu. Zato će se poticati oblici ponude integrirani u ukupnu strukturu prostora - naselja, a samo iznimno formirati izdvojene komplekse.

Detalj naselja Srebreno (Vila Srebrenka, nekadašnji ljenikovac Čingrija)

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Obalno područje Župe dubrovačke definirano okruženjem hotelske-turističkih kapaciteta Kupara, Srebrenog, Mlina i Plata je posebno vrijedan morfološki, prirodni i kulturni ambijent čiji se razvojni koncept treba temeljiti na kvaliteti postojećih i budućih prostornih ambijenata, a što se utvrđuje obveznom izradom Urbanističkih planova uređenja navedenih prostorno-funkcionalnih cjelina.

Stanovište je da će u budućnosti prirodna komponenta prostora, njegova netaknutost, njegove ljepote, uz svojstven identitet kraja i krajobraza, biti od presudnog utjecaja na formiranje snažne komparativne prednosti u okviru turističke ponude. Stoga je iznimno važno čuvati vrijednosti prirodne komponente prostora, a kojim Župa ne oskudijeva.

Ograničenja razvoja

Glavne zapreke i ograničenja budućeg razvoja sastoje se u sljedećem:

- monokulturna struktura gospodarstva (turizam),
- prometna izoliranost od ostalih dijelova županijskog i državnog prostora, linijska izrazitost područja.
- infrastrukturna opremljenost; javlja se kao ograničavajući faktor, ali i temeljni preduvjet daljnjeg razvoja naselja i gospodarskih djelatnosti,
- velika ratna razaranja, devastacija okoliša i prirodnih resursa i graditeljske baštine predstavljaju zapreku kvalitativnim pomacima korištenja prostora
- prostorno gospodarska struktura (domaćinstva, okućnice, građevine, tradicija, zemljište) ocjenjuju se kao neiskorišteni kapaciteti za zapošljavanje i stanovanje, velik je broj neprimjereno korištenih građevinskih i poljodjelskih parcela
- neplanska izgradnja individualnih objekata namijenjenih stanovanju ugrozila je osnovne krajobrazne vrijednosti prostora i mogućnost rješavanja komunalne problematike

Osim što je pokretač razvoja, turizam je i djelatnost koja je u zadnjih pedesetak godina potpuno izmijenila fizionomiju nekih dijelova obale. Te izmjene često su degradirale prostor izgradnjom koja je izgubila identitet tradicionalnog oblika naseljavanja, kvalitetu krajolika i autohtonih prirodnih vrijednosti.

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

2.1. Ciljevi prostornog uređenja općinskog značaja

Jedan od glavnih ciljeva ovog Plana definiranje je elemenata održivog razvoja naselja Srebreno, te njegove prostorne organizacije zbog racionalnog korištenja prostora kao i zaštite i unapređenja stanja okoliša.

Potrebno je omogućiti skladan prostorni i gospodarski razvoj naselja Srebreno koje se cijelim svojim obuhvatom nalazi unutar zaštićenog obalnog područja mora (ZOP) ali i u kontekstu razvoja cjelokupne Općine Župa dubrovačka.

Valja istaknuti i značaj posebnih funkcija prostorno-funkcionalne cjeline naselja Srebreno:

- razvoj Srebrenog kao središta jedinice lokalne samouprave (Općina Župa dubrovačka).
U ostvarenju tog cilja potrebno je organizirati funkcije za zadovoljenje potreba područnog i administrativnog središta (uprava, pravosuđe, udruge građana, političke stranke i druge organizacije i sl.),
- razvoj naselja Srebreno sa širim područjem područjem kao turističkog središta makroregionalnog značenja što podrazumijeva očuvanje izvornih povijesno-graditeljskih, kulturnih i krajobraznih vrijednosti. Pored navedenog, potrebno je osigurati preduvjete za unapređenje turističke ponude i razvoj specifičnih i ekskluzivnih oblika turističke ponude (rezidencijalni - ville, ladanjski kompleksi, kongresni, športsko-rekreacijski, športovi na vodi, izletnički, kulturni i sl.)
- razvoj naselja Srebreno kao kulturnog i obrazovnog središta osiguranjem prostornih preduvjeta (stacionarni kapaciteti, kongresni centri, suvremeno opremljene dvorane).
- razvoj naselja Srebreno kao poslovnog središta Općine koncentracijom poslovnih sadržaja tj. financijskih i drugih sličnih uslužnih djelatnosti (banke, osiguravajuća društva i sl.),

Urbano područje Župa dubrovačke važno je lokalno središnje uslužno naselje u Dubrovačko-neretvanskoj županiji jugoistočno od Dubrovnika, ali i značajno dubrovačko i hrvatsko turističko središte, koje će u budućnosti trebati još više ojačati svoje središnje funkcije, koje su potrebne lokalnom stanovništvu i oni ih koriste u svakodnevnom životu kako bi, na taj način, rasteretio Dubrovnik.

Po minimalnoj zastupljenosti pojedinih središnjih funkcija područje Župe dubrovačke bi s vremenom uz odgovarajući demografski i gospodarski rast i razvoj trebalo imati sljedeće objekte suprastrukture kojih se dosta tiče upravo naselja Srebreno kao administrativnog središta Općine:

Uprava, sudstvo:

- ispostave organa državne uprave,
- županijska i općinska izvršna tijela,
- općinska uprava,
- policijska stanica,
- lučka ispostava,
- vatrogasna zajednica,
- ispostava porezne uprave,
- javni bilježnik,
- općinsko državno odvjetništvo,
- općinski sud s gruntovnicom,

Školstvo:

- osnovna škola,
- srednja škola,
- učenički dom, studentski dom

Kultura:

- javne ustanove u kulturi,
- kulturni centar,
- kinematografi,
- muzej,
- radio postaja,
- knjižnica,

Zdravstvo:

- bolnica,
- Dom zdravlja,
- područne ambulante,
- ljekarne,
- veterinarska ambulanta,

Socijalna skrb:

- Centar za socijalnu skrb,
- dječji vrtić i jaslice,
- Dom za djecu,

Trgovina:

- diskont,
- trgovački centar,
- veleprodaja,
- maloprodaja (dnevne i specijalne potrebe),
- specijalne trgovine,

Ostalo:

- financijsko posredovanje,
- osiguravajući mirovinski fondovi,
- središte pošta,
- vjerske građevine i drugo,
- društveno-političke udruge,
- športski centar,
- poštanski ured,
- obrt - uslužni, zanatski,
- agencije,
- autoprijevoz,
- pretovar u lukama,
- hotelijerstvo,
- ugostiteljstvo,
- proizvodnja kruha i peciva, biljnih ulja i masti,
- lučka kapetanija
- seoski turizam,
- obrt - uslužni, zanatski,
- građevinski materijal,
- putnički promet.

2.1.1. Demografski razvoj

U svrhu omogućavanja ravnomjernijeg i cjelovitijeg korištenja prostora potrebno je definirati ciljeve budućeg demografskog razvitka. Naime, bez osnovne "kritične mase" stanovnika koja može povući odgovarajući gospodarski razvitak, nema razvoja ni revitalizacije područja. Navedeno se posebno odnosi na demografski razvoj šireg prostora Općine Župa dubrovačka.

Jedan od glavnih ciljeva je osiguranje ravnomjernog razmještaja stanovništva na području Općine koje je moguće ostvariti posebnim investicijskim programima revitalizacije kojima je neophodno prioritetno obuhvatiti infrastrukturno opremanje naselja i bolju prometnu povezanost.

Bitna je činjenica da naselje Srebreno, kao i cijela Općina, ima pozitivan prirodni priraštaj, a uz to se i dalje može očekivati priliv stanovništva iz drugih područja, tako da se s pravom može računati s daljnjim porastom stanovništva unutar cijele Općine.

Da bi se navedene pretpostavke (ciljevi) ostvarile potrebna je:

- potpuna i održiva uporaba prostora: gotovo sav prostor se u kontekstu budućeg razvoja može smatrati resursom i najbolje se može koristiti i čuvati ako se rabi u cijelosti. Svaka djelomično ili kratkoročno zasnovana uporaba prostora prijeti poremećajima sustava te povećava troškove infrastrukture po jedinici ulaganja. Potpunom uporabom ovaj prostor se najbolje čuva od "ulagačkih pothvata" koji vode njegovom preintenzivnom korištenju i/ili upropaštenju,
- poticanje i privlačenje održivih-razvojnih pothvata čiji će nositelji imati interes za očuvanjem prostora u cijelosti (vlasnici prostora, vlasnici kapitala, jedinica lokalne samouprave),
- jedinica lokalne samouprave mora se javiti kao poduzetnik koji ulaže u razvoj infra i supra strukture, potiče poduzetnike na održivi razvoj, i destimulira one koji žele ulagati u neprihvatljive programe.

2.1.2. Odabir prostorne i gospodarske strukture

Na odabir prostorne i gospodarske strukture prvenstveno utječe:

- demografski razvitak područja,
- daljnji tijek procesa urbanizacije,
- prestrukturiranje gospodarstva,
- promjena politike korištenja i uređenja prostora.

Naime, područje naselja Srebreno potrebno je rekonstruirati i interpolacijama dograđivati i unapređivati, prvenstveno respektirajući zaštićenu kulturno-povijesnu baštinu. Ovo područje je uglavnom saturirano, ali je potrebna promjena stanja na pojedinim dijelovima prenamjenom prostora i poboljšanjem funkcionalnosti korištenja prostora.

Stanovanje, kao temeljnu naseljsku funkciju potrebno je usmjeravati na neizgrađena područja kojih nema puno te ih je potrebno pažljivo oblikovati i uklapati u zahtjevan i vrijedan okoliš.

U cilju osiguranja bolje prometne povezanosti i svekolike infrastrukturne opremljenosti, te dislokaciji radnih pogona (ekološki čistih i prihvatljivih) te rekonstrukciju graditeljskih sklopova ambijentalnih i graditeljskih vrijednosti neophodna je i afirmacija šireg područja Općine Župa dubrovačka.

U odabiru gospodarske i prostorne strukture prioritetni ciljevi su:

- smanjivanje razlika razvijenosti područja, zaustavljanje negativnih demografskih kretanja, korištenje nedovoljno valoriziranih potencijala nekih područja i resursa,

- funkcionalno osposobljavanje infrastrukturnih mreža (poglavito prometnih i vodoopskrbnih) kao osnove za usmjeravanje razvoja i zaštite okoliša i to ravnomjernim pokrivanjem cijelog prostora unutar obuhvata Plana, ali i šire,
- funkcionalno osposobljavanje naselja Srebreno primjereno ulozi razvojnog i kulturnog središta,
- prilagođavanje gospodarstva (posebno turizma) uvjetima i osobitostima prostora, naročito s gledišta nosivog kapaciteta prostora, fleksibilnosti, integriranosti u strukture naselja i krajobraza, energetskih ograničenja, zaštite okoliša i stvaranja prihoda iz domicilnih resursa.

2.1.3. Infrastrukturna opremljenost

Jedna od osnovnih zadaća UPU-a je rezervacija prostora za smještaj koridora prometne i komunalne infrastrukture državnog i županijskog značaja koje su definirane dokumentima prostornog uređenja više razine (Strategija i program prostornog uređenja Republike Hrvatske, Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije, Prostorni plan uređenja Općine Župa dubrovačka).

Osnovni preduvjet za realizaciju svih planskih sadržaja unutar naselja Srebreno izgradnja je i polaganje kapaciteta u funkciji prometnog i komunalnog opremanja prostora.

Prometna infrastruktura

Prometni sustav naselja Srebreno i Općine Župa dubrovačka kao jedne prostorno-funkcionalne cjeline potrebno je koncipirati na jasnom hijerarhijskom ustroju ponude konačnih kapaciteta te ga tako planirati i izvoditi radi strateškog integriranja u državni i međudržavni sustav suvremenih komunikacija ljudi i dobara.

Sukladno konceptu prostornog razvitka za navedeno područje potrebno je omogućiti sigurnu i funkcionalnu prometnu povezanost s ostalim prometno-mrežnim težištima Općine, Županije i države kako bi on nastavio biti jedno od središta policentričnog i ravnomjernog regionalnog razvitka.

Nositelji prometne ponude urbanog područja su cestovna mreža, kojom se ostvaruje individualni i javni prijevoz, objekti stacionarnog prometa i terminali međugradskog javnog prijevoza. Oni se određuju prema pretpostavljenoj budućoj organizaciji prostora na način da se vrednuju međusobni utjecaji, ograničenja i pogodnosti.

U skladu s planskom namjenom predviđena je izgradnja i uređenje cestovnih prometnih koridora. Preko njih predviđeno je ostvariti siguran i jednostavan pristup do svih sadržaja unutar zone odnosno izlaz i priključak na osnovnu cestovnu prometnu mrežu u kontaktnom prostoru. Svi planirani koridori trebaju biti primjereno dimenzionirani kako bi bili stvoreni preduvjeti za sigurno kretanje svih sudionika u prometu.

Za šire područje dubrovačke regije ključno je pitanje prolaska autoceste jer jedan koridor u istraživanju ide od čvora Osojnik prema istoku trasom koja prolazi sjevernom obalom Rijeke dubrovačke pa preko čvora Parež sjeverno od naselja u Župi dubrovačkoj preko čvorova Plat i Cavtat, te dalje preko čvora "Zračna luka Dubrovnik" prije kojeg se vraća na trasu postojeće državne ceste D8 (tzv. Jadranske turističke ceste) kojom ide sve do graničnog prijelaza sa Crnom Grom te trasa državne brze ceste Dubrovnik (Osojnik) - Debeli Brijeg (kao koridor u istraživanju), koji ide iznad "Zračne luke Dubrovnik".

Najznačajniji razvoj cestovne prometne infrastrukture predviđen je na području padina brda sjevernije od svih naseljenih mjesta u Općini, što će maknuti cjelokupan tranzitni promet sa sadašnjih prometnica. Ta planirana prometnica je u rangu brze ceste znači koridora državnog a u ovom slučaju i međunarodnog značaja.

Lokalne prometnice potrebno je sustavno obnoviti (od rekonstrukcije i modernizacije do pojačanog održavanja).

Izgradnja, rekonstrukcija i uređenje cestovne mreže u cilju je postizanja više razine služnosti i sigurnosti prometa. Pri tome je prioritet uređenje kritičnih križanja, a u svim dijelovima cestovnog sustava, a posebno u koridorima glavnih i sabirnih prometnica, treba razvijati oblike "zelenog" prometa (pješačke i biciklističke staze). Osim rekonstrukcije postojeće ulične mreže, u neizgrađenim zonama grada treba planirati novu mrežu u skladu s Odredbama plana.

Unutar obuhvata Plana nalazi se i Lungo mare, dio moguće šetnice koja bi se protezala uzduž obale od Orsule do Plata i mogla postati temeljna turistička silnica koja povezuje strme i kamenite obale - klifove dinamične morfologije s otvorenim morem, a njen položaj morao bi se odrediti sukladno posebnom programu i projektu kojim bi se na kvalitetan način valoriziralo postojeće prirodno, ali i kulturno bogatstvo.

Zračna luka Dubrovnik će i nadalje ostati jedan od najvažnijih prometnih objekata u povezivanju kako Općine tako i cijele Dubrovačko-neretvanske županije s ostalim dijelom Republike Hrvatske, Europom i svijetom.

Obnova, proširenje i druge investicije u Zračnu luku Dubrovnik omogućavaju da zračni promet zadrži vodeće mjesto u prometnom sustavu Općine i Županije i dalje bude jedini vid prometa koji pruža optimalne mogućnosti u povezivanju Općine i cijele Dubrovačko-neretvanske županije sa svojim užim i širim okruženjem.

Državna cesta D8 kod skretanja za naselje Srebreno

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Što se tiče pomorskog prometa i luke u naselju Srebreno potrebno je uspostaviti jasnu sliku putničko-prometne i turističke funkcije luke u budućnosti, a luku treba prometno, prostorno i gospodarski sagledati u cjelovitosti akvatorija.

Komunalna infrastruktura na području Srebrenog uključuje vodovodnu, kanalizacijsku, elektroenergetsku i telekomunikacijsku mrežu. Obzirom na očekivanu dinamiku urbanog razvoja u narednom razdoblju investicije u komunalnu infrastrukturu uglavnom će se koncentrirati na povećanje standarda i poboljšanje razine opremljenosti pojedinih komunalnih sustava.

Telekomunikacije

Brzi napredak telekomunikacijske tehnologije uvjetuje nužne rekonstrukcije i dogradnje sustava u primjeni novih tehničkih dostignuća, a razvoj telekomunikacijskog prometa planiran je u skladu s mogućnostima koje pojedini dijelovi sustava pružaju. U stacionarnom podsustavu mreži cilj je u skladu s potrebama povećanje kapaciteta komutacija i proširenje mreže i asortimana usluga uključujući i kabelsku televiziju.

U pokretnoj mreži cilj je što kvalitetnije pokrivanje prostora signalom i uvođenje sustava novih generacija, te omogućavanje rada novih davatelja usluga (operatora).

U RTV sustavu veza cilj je praćenje tehnološkog razvoja u ovoj djelatnosti.

Prema planovima razvoja TK infrastrukture unutar obuhvata UPU-a u budućnosti se može očekivati:

- izgradnja koridora Elektroničke Komunikacijske Infrastrukture (EKI) do potrošačkih kompleksa, poslovnih i stambenih,
- povezivanje svjetlovodom baznih stanica mobilne infrastrukture,
- rekonstrukcija telefonske mreže, skraćivanje pretplatničke petlje te postupno uvođenje svjetlovodnih kabela u pretplatničku mrežu,
- proširivanje mjesne mreža na zone predviđene za poslovnu i stambenu izgradnju, zamjenu starih kabela novim, te postupno uvođenje svjetlovodnih kabela u pretplatničku mrežu.

Elektroenergetski sustav

Ciljevi razvoja gradskog značaja u elektroenergetici obuhvaćaju razvoj prijenosa i distribucije električne energije.

Elektroenergetika je jedna od ključnih karika komunalne infrastrukture i u tom smislu predstavlja nezaobilazni faktor nesmetanog razvoja nekog područja.

Osnovni ciljevi razvoja nekog područja, s elektroenergetskog stajališta, svode se na potrebu osiguranja dostatne količine kvalitetne električne energije sa što višim nivoom pouzdanosti njene isporuke.

Na globalnom planu, jedan od prvih prioriteta je da se na prijenosnoj razini (110kV i viši naponski nivo) osigura dodatna veza TS 110/35kV Komolac s ostatkom elektroenergetskog sustava HEP-a, odnosno da se osigura alternativa za sada jedinoj i energetski limitiranoj vezi čime bi se osjetno povećala pouzdanost i sigurnost funkcioniranja cjelokupnog elektroenergetskog sustava na širem području.

Navedeno je prije svega neophodno kako bi se svim potrošačima omogućilo kvalitetno napajanje električnom energijom i samim time povisio postojeći elektroenergetski standard, te ujedno omogućio ravnomjerniji razvoj postojećih naselja.

Ciljevi razvoja na lokalnoj razini moraju biti usmjereni ka izgradnji novih i proširenju postojećih sredjenaponskih (SN) kapaciteta u funkciji osiguravanja napajanja električnom energijom novih potrošača na lokacijama koje su trenutačno "pokrivene" nedostatnim kapacitetima ili uopće nemaju osiguranu mogućnost priključka na elektroenergetsku mrežu, a posebno su značajni lokaliteti na kojima se planiraju značajniji industrijski,

turistički i sportsko-rekreativni kapaciteti kao nosioci razvoja ali i kao potencijalni značajniji potrošači električne energije.

Vodoopskrba i odvodnja

Suvremeni vodoopskrbni sustav organiziran je sa proizvodnim i distribucijskim jedinicama, cjevovodima i uređajima kao sustav u okviru kojeg je potrebno ostvariti slijedeće ciljeve:

- osigurati zadovoljavajući kapacitet i pritisak vode u sustavu računajući pritom na protupožarnu zaštitu,
- osigurati dobavu dostatne količine vode za piće zbog stalnog porasta potrošnje i mogućnost priključenja u dijelovima naselja koji se planiraju namijeniti stambenim i gospodarskim (ugostiteljsko turističkim) potrebama ili gdje se planira povećani intenzitet potrošnje.

Jedan od prioritetnih ciljeva uređenja i opremanja prostora osiguranje je potrebnih količina kvalitetne vode za piće i zadovoljavajućeg radnog tlaka unutar sustava.

Izvor vodozahvata Duboka ljuta nalazi se južno od naselja Plat, u uvali Robinzon na koti 1,0 m n/v. Za vodoopskrbu Župe dubrovačke se također koristi i dopunski izvor Zavrelje, kote izvora 78,0 m n/v, zapadno od istoimenog naselja.

U pogledu zahvata na opremanju prostora uređajima i postrojenjima sustava odvodnje potrebno je završiti započeti sustav odvodnje sa uređajem za pročišćavanje otpadnih voda za cjelokupnu Općinu koji se temelji na izgradnji kanalizacijske mreže putem koje se otpadna voda transportira do crpne stanice (uređaj za pročišćavanje i podmorski ispušt).

Postupanje s otpadom

Do realizacije županijskog centra za gospodarenje otpadom na odlagalište "Grabovica" dovozi se i otpad s područja Općine Župa dubrovačka.

Odlagalište "Grabovica" je sanirano, a temeljem izdane lokacijske i građevinske dozvole u daljnjoj eksploataciji i za potrebe odlaganja komunalnog otpada Općine Župa dubrovačka.

U planu je smanjenje količine i zbrinjavanje otpada, jer je način zbrinjavanja otpada kako u cijeloj Županiji tako i u Općini nezadovoljavajući. Zaštita i unapređenje stanja i zaštita zdravlja ljudi su prioritet.

Potrebno je utvrditi plan postupanja s komunalnim otpadom, izraditi prijedlog gospodarenja otpadom, odrediti makrolokacije budućih sanitarnih odlagališta i objekata u sustavu gospodarenja otpadom.

2.1.4. Očuvanje prostornih posebnosti naselja odnosno dijela naselja

Jedno od osnovnih usmjerenja prostornog razvitka naselja Srebreno koja treba definirati ovim UPU-om je obnova i rekonstrukcija turističkih objekata uništenih u ratnoj agresiji 1991. godine što je jedan je od bitnih elemenata podizanja vrijednosti života na širem području s obzirom na važnost turizma kao djelatnosti.

Potrebno naglasiti karakter urbaniziranog prostora koji je bio narušen izgradnjom bez identiteta i neadekvatnim urbanim rješenjima u proteklom razdoblju.

Za ostvarenje toga cilja neophodno je funkcionalno i oblikovno sređivanje područja te je UPU-om stoga potrebno sagledati mogućnosti i predvidjeti načine za poboljšanje kvalitete života, izgradnju novih sadržaja kao i funkcionalno opremanje naselja javnim i društvenim sadržajima.

Uzimajući u obzir navedene parametre, te sveobuhvatnu analizu postojeće prostorno-planske dokumentacije koncept prostornog razvitka treba biti temeljen na ozbiljnom preispitivanju površina planiranih za razvitak naselja Srebreno kao i cjelokupnog koncepta prostornog razvitka.

Područje obuhvata UPU-a karakterizira prostor ponajviše antropogenih vrijednosti, ali s vrijednom prirodnom i kultiviranom krajobraznom osnovom.

Pri oblikovanju urbanog prostora zaštićene i očuvane prirodne vrijednosti naselja i njegovog okoliša predstavljaju jedan od nužnih preduvjeta za kvalitetu života stanovnika, ali i razvijanje rekreativnih i turističkih djelatnosti.

Osnovni cilj zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti je:

- očuvanje bogatstva fizionomije mediteranskog krajolika stvaranog stoljećima, a oštećenog i dijelom uništenog u ratnoj agresiji 1991. godine,
- prilagoditi buduću izgradnju i korištenje prostora vrijednostima krajobrazne osnove,
- evidentirati i obaviti sustavni pregled povijesnih vrtova, predvrtova, dvorišta i sličnih prostora pripadajućih stambenih i drugih objekata kao i postojećih javnih otvorenih prostora, zabilježiti zatečeno stanje, izvršiti vrednovanje, srediti, pohraniti i objaviti dokumentaciju,
- istražiti stanje ogradnih zidova, vrtnih terasa, potpornih zidova, šetnih staza, obrubnih zidića, pergola, vrtnih stubišta, vidikovaca, vrtno plastike, inventara i uređaja,
- očuvati cjelinu povijesnog prostora, njegovu stilsku prepoznatljivost, izvornost kompozicije, ljepotu i očuvanost flornih i vrtno arhitektonskih sadržaja,
- osposobljavati stručni kadar i formirati stručne organizacije koje će se baviti zaštitom i revitalizacijom krajobraza,
- spriječiti neprimjerenu izgradnju čijim se zahvatima nepovratno gube povijesna i stilski obilježja i vrijednosti parkovnog nasljeđa,
- zelene površine treba učiniti prepoznatljivima pa pored ekološkog, rekreacijskog ili zdravstvenog značenja, one trebaju imati i njihovo "umjetničko" tj. povijesno dokazano oblikovno i identifikacijsko značenje,
- veliko značenje u slici naselja imaju i šume, njihovo je ogromno rekreacijsko i ekološko značenje, ali i urbanističko, jer svojom površinom, položajem i scenografskim značenjem uobličavaju prepoznatljiv obris naselja.

U razmatranja o potencijalima prostornog razvitka potrebno je svakako uključiti jedinstvenu mogućnost za uključenje prirodnog ambijenta u urbani prostor, a osim valorizacije postojećih potrebno je iznaći mogućnosti za stvaranje novih urbanih ambijenata i vrijednosti.

U daljnjem razvoju naselja posebnu pozornost valja usredotočiti na očuvanje i zaštitu zatečenih povijesnih graditeljskih cjelina naselja, te pojedinačnih pokretnih i nepokretnih kulturnih dobara. Unutar zona navedenih dijelova naselja valja uvjetovati način korištenja tog prostora prema smjernicama danim konzervatorskom podlogom.

Osnovni cilj zaštite kulturno-povijesnih cjelina:

- bogato i vrijedno graditeljsko nasljeđe u suvremenoj prostornoj organizaciji doživljava afirmaciju ili reviziju izvorne funkcije. U skladu s načelima aktivne zaštite graditeljsko nasljeđe mora sudjelovati u životu šireg prostora kao nosilac određenih funkcija, a zaštita autentičnih obilježja i vrijednosti traži njihovo adekvatno dimenzioniranje. Zone zaštite pojedinačnih objekata i cjelina ne mogu se čvrsto ograničiti i izdvajati već sa okolnim prostorom moraju uspostaviti funkcionalni odnos i vizualnu ravnotežu,
- svaki proces planiranja odvija u direktnom odnosu s prostornim i kulturno-povijesnim vrijednostima graditeljskog nasljeđa,
- također je potrebna dosljedna provedba svih oblika pravne zaštite kulturne baštine, od zaštitnog popisa preko preventivne zaštite, do registra kulturne baštine u prostoru, uz određivanje režima zaštite, odobravanje intervencija, nadzor i primjerene kaznene mjere za oštećivanje ili uništavanje baštine u prostoru. Neophodna je primjena načela integralne aktivne zaštite radi izbjegavanja mogućih

sukoba interesa u procesima zaštite graditeljske baštine u zaštićenim područjima ili zonama,

- zonu potpune zaštite strukture (stroga zaštita), sačuvati od bilo kakve izgradnje,
- kontaktnu zonu (preostalo područje naselja s specifičnim ambijentalnim i ostalim kulturno-povijesnim elementima) izgrađivati na način koji neće svojim oblikovanjem, namjenom i funkcijom obezvrijediti izvorne vrijednosti (ograničiti mogućnost nove izgradnje),
- zonu zaštite krajolika (uređeni ili prirodni okoliš zaštićenih vrijednosti pojedinih prostora u naselju ili naselja u otvorenom krajoliku- ambijentalna vrijednost) sačuvati kao prostorni okvir slike pojedinog naselja,
- zona istraživanja, odnosno arheološke zone koje obuhvaćaju utvrđeno ili potencijalno područje arheoloških nalaza znanstvene ili stručne vrijednosti sačuvati od bilo kakve izgradnje,
- obnovu ratom stradalih spomenika potrebno je temeljiti na obnovi povijesnih oblika u svakom pojedinačnom slučaju, što je praksa obnove na dubrovačkom području i pokazala.

Urbani razvitak naselja uključuje i obnovu prometne i komunalne infrastrukture. U izradu UPU-a uključeni su stoga aktualni projekti i programi obnove pojedinih infrastrukturnih sustava kako bi se omogućilo optimalno opremanje postojećih i planiranih sadržaja. Kao jedan od temeljnih preduvjeta održivog razvoja, zaštita okoliša prilikom svih novih zahvata, osim zakonskim propisima, treba biti posebno regulirana kroz Odredbe za provođenje UPU-a.

Dio šetnice i pogled na hotel "Orlando"

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

2.2. Ciljevi prostornog uređenja naselja, odnosno dijela naselja

2.2.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora u odnosu na postojeći i planirani broj stanovnika, gustoću stanovanja, obilježja izgrađene strukture, vrijednost i posebnosti krajobraza, prirodnih i kulturno-povijesnih ambijentalnih cjelina

Osnovni je cilj ovoga Plana definirati uvjete i mjere uređenja naselja Srebreno za postizanje primjerene zaštite te svrhovitog, održivog i gospodarski učinkovitog korištenja. Urbani razvoj na području Srebrenog potrebno je koncentrirati na sanaciju i interpolacije u dosada izgrađenim urbanim područjima, te novu izgradnju u zonama koje je moguće jednostavno opremiti prometnom i komunalnom infrastrukturom, a čijom gradnjom se racionalizira izgradnja novih uličnih poteza.

Za svaku novu gradnju ili rekonstrukciju trebala bi se pri dimenzioniranju volumena i korištenju materijala završne obrade voditi briga o kontekstu. Neprihvatljivi su volumeni nove gradnje, koji bi svojim položajem, funkcijom, materijalom završne obrade i koloritom unijeli nesklad te stvorili prostorni i oblikovni konflikt.

Za osiguranje vitalnog i kvalitetnog krajolika sa što većom uravnoteženošću i skladnošću s gospodarskog, socijalnog, prostornog, ekološkog i kulturnog gledišta, uz istodobno čuvanje i naglašavanje identiteta područja potrebno je:

- prostorno-planskim mjerama strogo ograničiti i nadzirati daljnje građevinsko zauzimanje neposredne obale, posebno na krajobrazno osjetljivim lokacijama,
- očuvati mediteransku fizionomiju naselja, kako pažljivim smještanjem novih objekata, tako i poštivanjem lokalne tradicijske arhitekture,
- pri daljnjem prostornom razvoju naselja potrebno je voditi računa o zaštiti vrednijih zelenih površina koje valja uklopiti u stambene i druge zone kao javno gradsko zelenilo - javne parkove,
- poticati regeneraciju šuma, a na pojedinim lokacijama obogatiti krajolik podizanjem novih šuma, u skladu sa prirodnim uvjetima i osobitostima,
- odgovarajućim mjerama, u prvom redu prevencijom sprječavati šumske požare,
- u svrhu očuvanja obale i njezinog racionalnog korištenja potrebno je odrediti granicu pomorskog dobra na cijelom području obuhvata.
- za područje povijesnih graditeljskih cjelina potrebno je prema konzervatorskoj podlozi propisati posebne uvjete korištenja i zaštite tog prostora. Također je potrebno i odrediti mjere zaštite ostalih pojedinačnih kulturnih dobra i lokaliteta.

Prirodna i kulturna baština prostora predstavljaju jedan od bitnih temelja fizionomije naselja i potencijal koji je potrebno sustavno čuvati i prezentirati što nalaže posebne mjere i skrb u urbanom uređivanju.

Na bogatstvu sačuvanog krajobraza i njegovih izrazitih vrijednosti te ispravno prezentirane kulturne baštine, odnosno kulturnih dobara velikih umjetničkih, oblikovnih i ambijentalnih djelomično sačuvanih vrijednosti treba temeljiti strategiju cjelovitog turističkog razvoja. Razvoj turističke privrede treba temeljiti, ne na pretjeranom rastu broja turističkih ležajeva, već na podizanju njihove kvalitete.

Očuvanje kvalitete prostora, uvažavanje njegovih prostorno-ekoloških i sociokulturnih parametara, uključivanje prirodne i kulturno-povijesne baštine u turističku ponudu, unapređenje i obogaćivanje asortimana ponude u cilju produžetka turističke sezone, parametri su na kojima počiva prostorni razvoj ne samo naselja Srebreno nego i cijele Župe dubrovačke.

2.2.2. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

Unapređenje uređenja naselja planira se planskom organizacijom prostora sukladno razvojnim potrebama naselja, te nadopunom mreže društvene infrastrukture prema hrvatskim i europskim smjernicama.

Potrebno je obnoviti i uređivati graditeljske povijesne cjeline naselja, te objekte graditeljske baštine i njihovu okolicu, kao mjesta tradicijskog graditeljskog identiteta s funkcijama usluga, kulture, kvartarnih djelatnosti i stanovanja, a novu stambenu i drugu gradnju usmjeravati u nedovoljno i neracionalno izgrađene dijelove naselja, te u prostorne cjeline naselja koje su već opremljene komunalnom infrastrukturom.

Planom će se odrediti elementi nove osnovne ulične mreže tj. regulacijski pravci javno-prometnih površina - ulica, kolno-pješačkih i pješačkih površina parkirališta, ostalih javnih i zelenih površina te infrastrukturnih koridora i površina.

Odrediti će se i ostali elementi za uređenje postojeće ulične mreže i mreže postojećih javno prometnih površina - pristupnih puteva i drugih kolno-pješačkih površina po kojima je danas osiguran pristup izgrađenim građevnim česticama, a koji, zbog izgrađenosti, ne mogu udovoljiti kriterijima za uličnu mrežu određenu PPUO Župa dubrovačka.

Također će se odrediti propozicije izgradnje građevina svih namjena i uređenja pripadajućih građevnih čestica.

Potrebno će biti utvrditi principe uređenja obale - javnih plaža, šetalista, vezova za brodice domicilnog stanovništva, uređenje luke lokalnog značaja kao i uređenje dijela luke za potrebe komercijalnih vezova (nautički turizam).

Utvrđiti će se uvjeti komunalnog opremanja s posebnim naglaskom na problemu odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda kao i ostalih uvjeta zaštite i unapređenja okoliša.

Zgrada Općine Župa dubrovačka

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Prioriteti u razvoju komunalne infrastrukture odnose se na :

- minimalni standard komunalne opremljenosti koji obuhvaća kvalitetnu vodoopskrbu, odvodnju, elektroopskrbu, plinsku i telekomunikacijsku mrežu,
- u svim naseljima komunalnu infrastrukturu prilagođavati potrebama koje proizlaze iz politike uređenja naselja vodeći pritom stimulativne mjere poticanja interesa za stambenom izgradnjom u zonama koje su u prioritetu za izgradnju.
- nastaviti i dovršiti modernizaciju telekomunikacijskih mreža u dijelovima naselja gdje još nisu modernizirane.
- na niskom naponu modernizaciju provoditi tako da se postojeći zračni vodovi zamjene podzemnim kabelima.
- u rekonstrukcijama i novoj izgradnji osigurati kvalitetnu protupožarnu zaštitu ugradnjom dovoljnih profila cjevovoda i hidranata.
- kompletiranje opremljenosti cijelog područja cjelovitim sustavom odvodnje koji uključuje i tretman otpadnih voda,
- sustavno rješenje prikupljanja i odlaganja komunalnog otpada.

U svrhu zaštite voda i mora radovi na odvodnim sustavima za otpadne i oborinske vode predstavljaju prioritet za cijelu Općinu.

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. Program gradnje i uređenja prostora

Program gradnje i uređenja prostora vezan je uz smjernice proizašle iz Prostornog plana uređenja Općine Župa dubrovačka (Službeni glasnik Općine Župa dubrovačka 06/08) kojim su u okviru namjene površina utvrđeni prostori za daljnje zahvate unutar predmetnog područja, uključivo i uvjeti vezani uz način gradnje, tipologiju i visinu građevina, te intenzitet korištenja prostora (gustoće, kapaciteti, izgrađenost i iskorištenost građevne čestice).

Srebreno kao važnije područno, malo razvojno središte te općinsko sjedište, zbog prirodno-geografskih i socio-ekonomskih čimbenika s ostatkom priobalnog područja Općine čini jednu urbanu prostorno-funkcionalnu cjelinu te ga u tom kontekstu treba i promatrati.

Karakter uvale Srebreno u potpunosti je preobrazio razvoj turizma nakon Prvog svjetskog rata što je i glavni čimbenik nastanka sadašnjeg naselja, bez pravog centra i odgovarajućeg prostornog rasporeda.

Gotovo pusta uvala s tek nekoliko skromnijih ladanjskih i stambenih sklopova kroz dva desetljeća transformirana je u turističku i izletničku destinaciju. Na južnom kraju uvale, početkom dvadesetih godina gradi se lukobran i zidana obala, što omogućuje sigurno pristajanje manjih parobroda, a do kraja tridesetih godina u središnjem dijelu uvale, uz pješčanu plažu formira se obalni niz, uglavnom ugostiteljstvu namijenjenih zgrada, terasa i vrtnih prostora.

U socijalizmu se koncept razvoja turističke djelatnosti mijenja tj. bazira se na razvoju masovnog turizma što za posljedicu ima dominirajuće strukture u prostoru cijelog obalnog dijela Općine Župa dubrovačka, a "najbolji" primjer je upravo hotel Orlando u Srebrenom.

Hotel "Orlando"

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Najveći ograničavajući čimbenik recentnog razvoja naselja Srebreno su posljedice srpsko-crnogorske ratne agresije 1991. kada su kompletno uništeni i spaljeni svi turistički ali i stambeni objekti. Nažalost, spletom raznih okolnosti 20 godina nakon, isti ti turistički kapaciteti su još uvijek razrušeni i neobnovljeni što predstavlja ogromnu kočnicu u razvoju ne samo Srebrenog i Župe nego i šireg prostora dubrovačke regije.

Jedan od glavnih čimbenika urbanog razvoja Srebrenog, cijele Župe dubrovačke, ali i šire, je blizina Grada Dubrovnika, županijskog i regionalnog središta gdje je jasno vidljiv komplementaran odnos s određenim pozitivnim i negativnim značajkama.

Župa dubrovačka nedjeljivo prati sudbinu i funkcije Dubrovnika od njegovog nastajanja do današnjeg vremena. Postoji njihova uska međusobna društvena, gospodarska, demografska, prometna i prostorna povezanost, uostalom Općina Župa dubrovačka konstituirana je 1997. godine izdvajanjem iz administrativnog obuhvata Grada Dubrovnika.

Širenjem gradske aglomeracije Dubrovnika (obuhvaća uže gradsko područje Dubrovnika, te prigradska urbanizirana područja Rijeke dubrovačke i Župe dubrovačke) sve do granice naselja Cavtat, ali i zbog razvitka svojih vlastitih funkcija, prema rezultatima popisa iz 1981. i 1991. godine Srebreno već tada ima osobine jačeg urbaniziranog naselja s povoljnim demografskim prilikama.

Gradska regija Dubrovnika (matični grad ima više od 20000 stanovnika i više od 15000 radnih mjesta, cjelokupna gradska regija ima više od 50000 stanovnika, iz naselja u okolici više od 25 % dnevnih migranata od aktivnog stanovništva svakodnevno putuje na rad u matični grad), koja se proteže od Banića i Slanog na sjeverozapadu do Močića i Čilipa na jugoistoku, čini najrazvijenije, najurbaniziranije i najgušće naseljeno područje unutar priobalne urbanizirane okosnice razvitka u Dubrovačko-neretvanskoj županiji.

Sasvim je sigurno da će se započeti procesi u okolici Dubrovnika nastaviti i u buduće, pa tako i u odnosu na Srebreno i cijelu Župu. Zbog konfiguracije terena i prostornih odnosa ne može doći do čvrstog prostornog spajanja i stapanja Dubrovnika i njegove urbanizirane okolice. Tu je puno važnija njihova funkcionalna povezanost i proces preobrazbe. U tom smislu može se očekivati da će se područje Župe dubrovačke još intenzivnije integrirati u gradsku aglomeraciju Dubrovnika.

Važan element u razvoju i podizanju razine funkcionalnosti kompletne dubrovačke regije je zračna luka u Čilipima s obzirom da je zračni prometni sustav jedini vid prometa koji Županiju i Općinu izvodi iz sadašnje djelomične prometne izolacije i povećava razinu turističke ponude.

Projekt rekonstrukcije i proširenja zračne luke uz planiranu poslovnu zonu te brzu cestu Dubrovnik - zračna luka obećava još veću razinu usluge uz povećanje zaposlenosti na samu u zračnoj luci već i u popratnim djelatnostima, uglavnom tercijarnog i kvartarnog sektora.

Prostorno-planerske tendencije i pretpostavke (demografske prognoze, procesi urbanizacije, razvitak i prestrukturiranje gospodarskih djelatnosti, rekonstrukcija i širenje prometne mreže, opremanje naselja društvenim sadržajima) utječu na definiranje mjesta i uloge urbane cjeline Srebrenog u cjelokupnom prostornom i gospodarskom sustavu Općine Župa dubrovačka i Dubrovačko-neretvanske županije.

Osim prirodnog upravo je pozitivni migracijski saldo uz snažni gospodarski razvoj najviše utjecao na demografski razvitak ne samo naselja Srebreno već cijele Općine.

Dobna struktura stanovništva u naselju Srebreno povoljnija je i u odnosu na ostatak Općine, a posebno u odnosu na pokazatelje koji se odnose na cijelu državu.

Prema popisu iz 2001. godine mladog je stanovništva znatno više od skupine starog stanovništva pa je indeks starenja vrlo nizak, samo 28,51.

Prema posljednjem službenom popisu stanovništva iz 2001. godine u naselju Srebreno živjelo je sveukupno 546 stanovnika, što znači da je unutar njegove površine (31,06 ha) gustoća naseljenosti iznosila 17,58 st./ha.

Analizom navedenih pretpostavki vidljivo je da će se nastaviti širenje procesa urbanizacije u urbanoj cjelini Srebrenog prvenstveno temeljem utjecaja turizma ali i drugih tercijarnih i kvartarnih djelatnosti.

Struktura aktivnih stanovnika prema zaposlenosti u pojedinim djelatnostima ili skupinama djelatnosti pokazuje da je naselje Srebreno zadržalo svoju funkciju turističkog središta, ali proširenu s raznim drugim uslugama, te se još može smatrati privlačnim uslužnim i upravnim središtem, prvenstveno za područje Župe dubrovačke, ali brojne njegove usluge koriste turisti i drugi njegovi posjetitelji, koji dolaze u ovo područje tijekom godine radi njegove privlačnosti i ugodnog boravka u njemu.

Naselje Srebreno s planiranih oko 1000 - 1500 stanovnika, te budućom gustoćom naseljenosti od 30-50 st./ha, kao izrazito turističko središte, i dalje će biti pokretač cjelokupnog društveno-gospodarskog razvitka i života u njegovoj okolici. Kao središte Općine ono je administrativno-upravno, gospodarsko; prvenstveno turističko, obrazovno, kulturno, zdravstveno, socijalno, uslužno i športsko središte ovog kraja i treba se razvijati kao središte s mogućnostima razvitka radnih i uslužnih funkcija koje su potrebne njegovom gravitacijskom području.

Razvojni procesi koji su već u tijeku i dalje će se nastaviti razvijati unutar urbanog područja:

- razvoj Srebrenog kao urbanog središta, središta jedinice lokalne samouprave (Općina Župa dubrovačka), a u ostvarenju tog cilja na prostoru Srebrenog potrebno je organizirati funkcije za zadovoljenje potreba administrativnog središta,
- razvoj naselja Srebreno kao kulturnog i obrazovnog središta osiguranjem prostornih preduvjeta (smještajni kapaciteti, kongresni centri, suvremeno opremljene dvorane).

Srebreno, istočni dio obuhvata prema naselju Mlini

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

- razvoj naselja Srebreno (uz šire područje) kao turističkog središta makroregionalnog značenja, uz Kupare jednog od najvažnijih dijelova dubrovačke rivijere, što podrazumijeva očuvanje izvornih povijesno-graditeljskih, kulturnih i krajobraznih vrijednosti. Pored navedenog, potrebno je osigurati preduvjete za unapređenje turističke ponude i razvoj specifičnih i ekskluzivnih oblika turističke ponude (rezidencijalni - ville, ladanjski kompleksi, kongresni, športsko-rekreacijski, športovi na vodi, izletnički, kulturni i sl.)
- razvoj naselja Srebreno kao poslovnog središta Općine koncentracijom poslovnih sadržaja tj. financijskih i drugih sličnih uslužnih djelatnosti (banke, osiguravajuća društva i sl.),

Po minimalnoj zastupljenosti pojedinih središnjih funkcija na području Župe dubrovačke, posebno njenom centralnom dijelu sastavljenom od dijelova naselja Kupari, Srebreno, Mlini i Brašina će s vremenom uz odgovarajući demografski i gospodarski rast i razvoj doći do povećanja broja objekte suprastrukture što je i predviđeno ovim Planom.

Glavni razlog za iznimno povoljne razvojne mogućnosti promatranog područja su izvrsna prirodna i društvena osnova koje karakteriziraju urbani prostor cijele Župe dubrovačka i čine ga atraktivnim i ugodnim za život, odmor i rekreaciju.

Naselje Srebreno smješteno je u središnjem dijelu Župskog zaljeva koji se pruža od rta Pelegrin do rta Prahivac u duljini od 10,3 km, predstavlja prirodni izlaz na more što je valorizirano suvremenim procesima litoralizacije te je Srebreno osim što je najznačajnije turističko mjesto ujedno i administrativno središte Općine Župa dubrovačka

Srebreno ima povoljan prometno-geografski položaj, jer je u kontinuitetu povijesnog razvoja, ne samo naselja već cijele Župe dubrovačke bilo dobro povezano s okolnim područjem i ostalim krajevima.

Suvremeno prometno povezivanje hrvatskog primorja izvršeno je izgradnjom Jadranske turističke ceste (Jadranska magistrala) 60-ih godina 20. st. te stavljanjem u funkciju suvremene zračne luke "Dubrovnik" 1962. godine.

Istočni dio naselja Srebreno i pogled na Malašticu (628 m), najveći vrh Župe dubrovačke

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Cestovna udaljenost državnom cestom D8 (jadranskom magistralom) do Dubrovnika iznosi 7 km, a od udaljenost od zračne luke Dubrovnik u Čilipima iznosi 11 km.

Što se tiče pomorskih veza, udaljenost između luke u Srebrenom i stare dubrovačke luke je oko 4 NM, a luke su već dulje vrijeme povezane sezonskim turističkim brodskim vezama.

Za kvalitetno uključivanje Župe dubrovačke u prometni sustav Republike Hrvatske ključna je pitanje prolaska autoceste (koridor u istraživanju ide od čvora Osojnik prema istoku trasom koja prolazi sjevernom obalom Rijeke dubrovačke pa preko čvora Parež sjeverno od naselja u Župi dubrovačkoj preko čvorova Plat i Cavtat, te dalje preko čvora "Zračna luka Dubrovnik" prije kojeg se vraća na trasu postojeće državne ceste D8 (tzv. Jadranske turističke ceste), a zatim do graničnog prijelaza sa Crnom Grom) te trase državne brze ceste Dubrovnik (Osojnik) - Debeli Brijeg (kao koridor u istraživanju), koji prolazi iznad "Zračne luke Dubrovnik".

Najznačajniji razvoj cestovne prometne infrastrukture predviđen je na području padina brda sjevernije od svih naseljenih mjesta u Općini, što će maknuti cjelokupan tranzitni promet sa sadašnjih prometnica. Ta planirana prometnica je u rang u brze ceste znači koridora državnog a u ovom slučaju i međunarodnog značaja.

Zbog općih karakteristika gradnje i uređenja prostora cjelokupno administrativno područje naselja Srebreno ne poklapa se sasvim sa obuhvatom Plana nego djelomično zadire i u naselja Mlini (na istočnom dijelu) i Kupari (na zapadnom dijelu).

Detalj naselja Srebreno (Vila Vojka)

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Prostor unutar obuhvata UPU-a "Srebreno I" spada u katastarsku općinu (K.O.) Brašina, a površina obuhvata UPU-a prema granici građevinskog područja označenog na katastarskim podlogama, i granici obvezne izrade detaljnijih planova označene u kartografskom prikazu 3.3. Prostornog plana uređenja Općine Župa dubrovačka (Službeni glasnik Općine Župa dubrovačka 06/08) određen je na površini od 29,2 ha, a odnosi se na cjelokupno građevinsko područje naselja Srebreno površine obuhvata.

Međutim, pri analizi i razradi prostornih mogućnosti je iz prostornih i funkcionalnih razloga dogovoreno proširenje obuhvata Plana od cca. 2,7 ha, na prostor morske luke otvorene za javni promet lokalnog značaja te planirane luke nautičkog turizma.

Sukladno navedenom obuhvat UPU-a "Srebreno I" iznosi 31,9 ha, a ovim je prijedlogom UPU-a u granicu obuhvata Plana, sukladno odredbama PPUO Župa dubrovačka, uključena površina akvatorija luka i plaža u naselju te izvedeno ili planirano nasipavanje obale radi sanacije prometa i uređenja plaža i šetnica uz more.

Glavni koncept uređenja i gradnje unutar obuhvata Plana odnosi se na rekonstrukciju i turističkih kapaciteta koji nisu u funkciji od ratne agresije 1991. godine kada su kao i ostatak naselja uništeni.

Osim same obnove i rekonstrukcije nužan je i ujednačen razvoj pratećih sadržaja koji bi trebali turističku ponudu podići na veću razinu s obzirom da je turistička djelatnost ipak zamašnjak razvoja općine Župa dubrovačka.

Dodatnu dimenziju unosi i status Srebrene koje je administrativno središte Općine te s dijelovima naselja Kupari, Brašina i Mlini čini tj. trebalo bi činiti urbano središte šireg područja sa svim pratećim funkcijama i uslugama.

Iz tog razloga dodatna pažnja je posvećena upravo površinama za namjene koje mogu prihvatiti i poticati širenje određenih funkcija, usluga i djelatnosti koje bi navedeni prostor definirale kao pravo urbano središte koje može zadovoljiti potrebe rastućeg broja stanovnika čitave Općine.

Trenutnu neartikuliranost promatranog prostora koji nema klasičnu fizionomiju primorskog gradića, što je generirano razvojem turističke djelatnosti, ratnom agresijom 1991. godine i dvadesetogodišnjim razdobljem statusa quo koje je uslijedilo, pokušalo se preoblikovati u urbanističku matricu koja bi podigla razinu kvalitete života za domaće stanovništvo ali i boravka za posjetitelje.

To je nužno i iz razloga što se Srebreno ne može promatrati kao samodostatna prostorna cjelina (kao što to ne mogu ni veće upravno-političke cjeline tj. Općine Konavle, Župa dubrovačka, Dubrovačko primorje) nego kao dio šire dubrovačke regije, a samo Srebreno i kao jedan od najvažnijih dijelova dubrovačke rivijere te iz tog razloga razvitak pojedinih funkcija treba promatrati upravo kroz prizmu pripadnosti većoj prostorno-funkcionalnoj cjelini s kojom se treba nadopunjavati.

Poseban naglasak stavljen je na oblikovanje kao važan čimbenik pri određivanju samog karaktera, u ovom slučaju manjeg urbanog središta i to unošenjem visokog standarda uličnih profila koji osim kolnih površina sadržavaju pješačke i biciklističke površine, zelene površine te drvored, a čime će se poboljšati uvjeti mikroklimе te opća razina kvalitete života kako za stalno stanovništvo tako i za posjetitelje.

3.2. Osnovna namjena prostora

Organizacija urbanog prostora naselja Srebreno temelji se na prikladnosti prostora za pretežne ili karakteristične namjene kao i na utvrđivanju dinamičnih djelovanja i učinaka funkcija u prostoru (prometni sustavi, urbana mreža, gravitacije, poticaji razvoju i revitalizaciji pojedinih područja, općoj zaštiti i uređenju prostora i sl.).

Temeljna organizacija prostora zasniva se na prihvatnim kapacitetima prostora i osiguranju održivog razvitka dok se dinamična komponenta uređenja prostora temelji na unapređenju cestovne mreže i unapređenju pomorskog prometa lokalnog značenja.

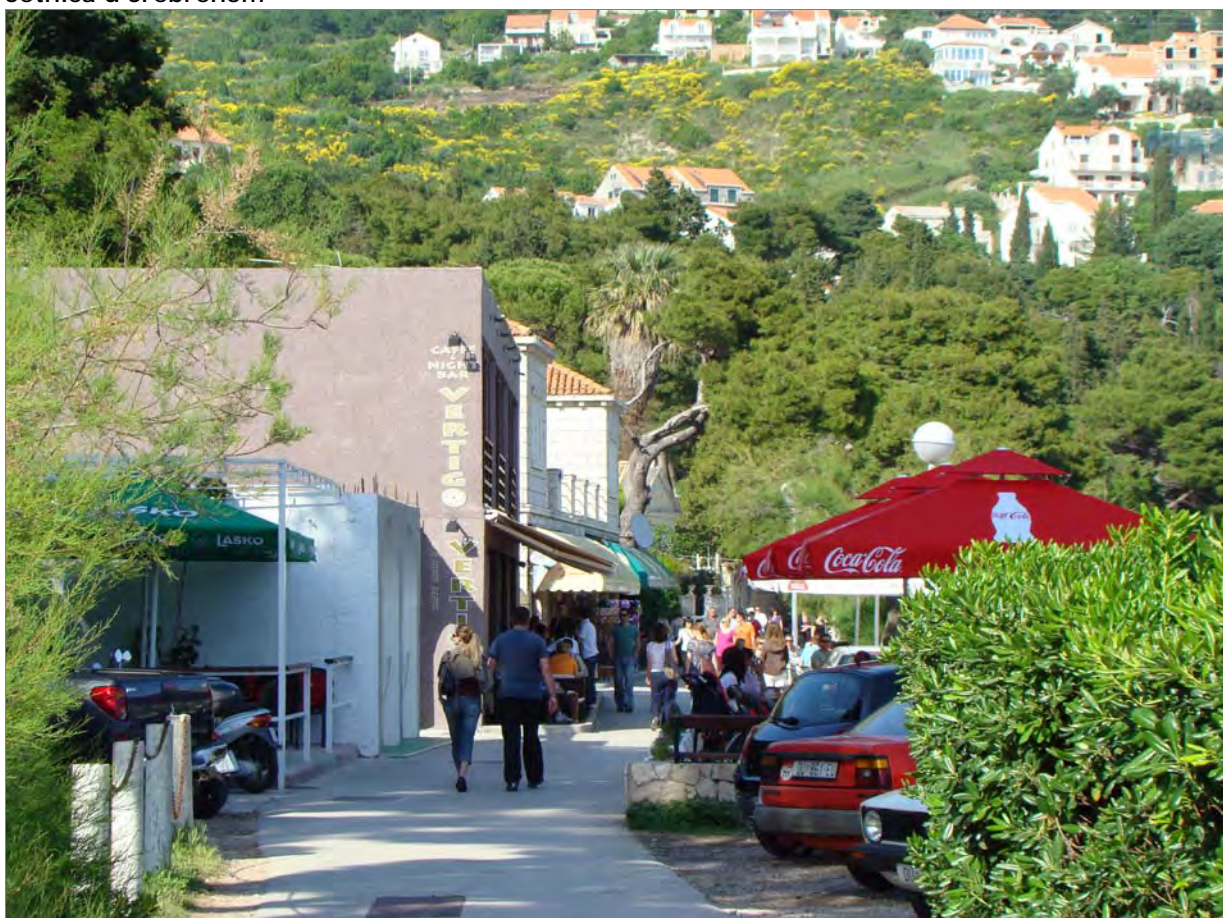
Osnovna namjena prostora prikazana je na kartografskom prikazu 1. Korištenje i namjena površina, u mjerilu 1:2000.

Razvoj i uređenje površina naselja Srebreno

Razvoj i uređenje površina naselja obuhvaća cjelinu izgrađenog i neizgrađenog dijela užeg i šireg (urbanog) područja tj. prostore izgrađenih naseljskih struktura, kao i površine namijenjene razvoju i širenju naselja.

Srebreno kao i cijela Župa dubrovačka nakon posljednjeg službenog popisa stanovništva 2001. godine bilježi pozitivno prirodno kretanje broja stanovnika i očekuje nastavak priljeva stanovništva iz drugih područja, tako da se s pravom može računati s daljnjim porastom stanovništva što zahtijeva odgovarajući razvitak određenih funkcija.

Šetnica u Srebrenom

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Upravo iz tog razloga posebnu pažnju posvećena je razvoju i unapređenju zona stambene i mješovite namjene te naravno turističke s obzirom da je upravo razvoj turističke djelatnosti generirao uspješan gospodarski razvoj čitavog područja, a od 1991. godine i ratne agresije praktički su neiskorišteni svi prihvatni kapaciteti izuzev privatnog smještaja.

U obuhvatu Plana su sukladno kartografskom prikazu 4.1. Oblici korištenja predviđeni slijedeći oblici korištenja površina:

- održavanja i manji zahvati sanacije građevina - dovršeni dio naselja,
- sanacija građevina i dijelova naselja - promjena stanja građevina (uklanjanje, zamjena, rekonstrukcija, obnova),
- rekonstrukcija - promjena korištenja radi poboljšanja funkcionalnosti dijelova naselja,
- nova gradnja, obuhvaća područje uglavnom bez postojeće ili djelomično postojeće ulične mreže, komunalne infrastrukture i bez zgrada.

Sanacija i rekonstrukcija građevina i dijelova naselja podrazumijeva zahvate u izgrađenom dijelu obuhvata Plana (postojeća prometna mreža i izgradnja), u kojem se postojeće građevine mogu obnavljati, rekonstruirati, uklanjati i zamjenjivati novima, a mogući su i drugi zahvati u prostoru nužni za postizanje višeg standarda stanovanja i poslovanja (zahvati u postojećoj prometnoj i komunalnoj infrastrukturi, nova prometna i komunalna mreža), izgradnja u interpolacijama i sl.

Sve navedene građevine i uređaji moraju se graditi u skladu s odredbama ovoga Plana. Pri formiranju novih građevnih čestica valja omogućiti racionalno korištenje ukupnog zemljišta u zoni.

Na cijelom je području obuhvata Plana omogućena preparcelacija. Ona nije obvezna za one čestice koje su svojom veličinom i položajem u skladu s rješenjima iz ovog Plana, kao ni za one koje su legalno izgrađene.

Preduvjet gradnje je prometna i komunalna opremljenost područja (pristupna javnoprometna površina vezana na postojeću uličnu mrežu, te mogućnost priključka na sustav javne vodoopskrbne, odvodnje i opskrbe elektroenergijom).

U okviru naselja posebno su izdvojene i na kartografskom prikazu 1. Korištenje i namjena površina prikazane zone namijenjene razvoju određenih djelatnosti:

STAMBENA NAMJENA (S)

S - stambena namjena - površine stambene namjene su površine na kojima su postojeće i planirane građevine stambene ili stambeno-poslovne namjene.

S obzirom na genezu i karakter samog naselja Srebreno stambena namjena odnosi se uglavnom na već postojeće zone stambene namjene:

- ruralna cjelina Kupari,
- višestambeni objekti ispod padina Goričine,
- pojedinačni objekti u sjevernom dijelu obuhvata Plana, neposredno ispod trase državne ceste D8 uz glavnu šetnicu uz kapelicu Sv. Srca.

Za zonu unutar ruralne cjeline Kupari predviđena je uglavnom sanacija i rekonstrukcija uz mogućnosti interpolacija uz poštivanje konzervatorskih smjernica dok se za ostale postojeće objekte stambene namjene određuje sanacija i rekonstrukcija sukladno kartografskom prikazu 4.1. Oblici korištenja.

S obzirom na ambijentalnu zaštitu Ruralne cjeline starog sela Kupari svi zahvati moraju se planirati sukladno smjernicama Ministarstva kulture, Konzervatorskog odjela u Dubrovnika,

a na osnovu Konzervatorske dokumentacije koja je izrađena za potrebe Plana i prihvaćena od strane navedenog nadležnog tijela te čini sastavni dio ovog Plana.

S obzirom da zbog specifičnog položaja zone te konfiguracije terena nije moguće osigurati kolni pristup sukladno Odredbama ovog Plana dozvoljava se rekonstrukcija objekata bez uvjetovanja regulacije parkirnih mjesta na vlastitoj čestici, već se parkirna mjesta mogu osiguravati sukladno mogućnostima na terenu te na posebnom parkiralištu istočno od benzinske postaje na državnoj cesti D8.

Na površinama stambene namjene mogu se uređivati prostori za slijedeće prateće sadržaje:

- parkovi i dječja igrališta,
- prodavaonice robe za dnevnu potrošnju i poslovni prostori do 150 m² građevinske (brutto) površine (GBP),
- infrastrukturni objekti,
- ostale namjene koje dopunjuju stanovanje.

Smještajne jedinice za obavljanje ugostiteljsko-turističke namjene ("apartmani" ili sobe za izdavanje) mogu biti u sklopu stambene građevine, uz uvjet da unutar jedne stambene građevine mogu biti površine do najviše 30 % građevinske (brutto) površine (GBP), a uređuju se prema posebnim propisima za navedenu problematiku.

Na površinama stambene namjene ne mogu se graditi građevine za proizvodnju, skladišta, servisi i drugi sadržaji koji bukom, mirisom i drugim nepovoljnim utjecajima ometaju stanovanje.

MJEŠOVITA NAMJENA (M)

M1 - mješovita namjena, pretežito stambena - na površinama mješovite - pretežito stambene namjene postojeće i planirane građevine su pretežito stambene, a mogući su i poslovni sadržaji koji ne ometaju stanovanje.

Mješovita namjena - pretežito stambena (M1) planirana je na površinama sa sadržajem stambene namjene većim od 50 % ukupne površine građevina, čija dispozicija je moguća u svim etažama građevine.

Zone mješovito-pretežito stambene namjene odnose se najvećim dijelom na već postojeće zone, a do proširenja je došlo u dijelu naselja ispod ruralne cjeline Kupari te u sjevernom dijelu obuhvata Plana, zapadno od ugostiteljsko-turističke zone hotela "Župa".

Za zonu unutar ruralne cjeline Kupari predviđena je uglavnom sanacija i rekonstrukcija uz mogućnosti interpolacija uz poštivanje konzervatorskih smjernica dok se za ostale postojeće objekte stambene namjene određuje sanacija i rekonstrukcija sukladno kartografskom prikazu 4.1. Oblici korištenja.

S obzirom na ambijentalnu zaštitu Ruralne cjeline starog sela Kupari svi zahvati moraju se planirati sukladno smjernicama Ministarstva kulture, Konzervatorskog odjela u Dubrovniku, a na osnovu Konzervatorske dokumentacije koja je izrađena za potrebe Plana i prihvaćena od strane navedenog nadležnog tijela te čini sastavni dio ovog Plana.

S obzirom da zbog specifičnog položaja zone te konfiguracije terena nije moguće osigurati kolni pristup sukladno Odredbama ovog Plana dozvoljava se rekonstrukcija objekata bez uvjetovanja regulacije parkirnih mjesta na vlastitoj čestici, već se parkirna mjesta mogu

osiguravaju sukladno mogućnostima na terenu te na posebnom parkiralištu istočno od benzinske postaje na državnoj cesti D8.

Na površinama mješovite - pretežito stambene namjene, mogu se graditi i uređivati sadržaji za:

- trgovine do 400 m² bruto razvijene površine (BRP),
- predškolske ustanove, škole,
- ustanove zdravstvene zaštite i socijalne skrbi,
- tihi obrt i usluge,
- društvene organizacije, sadržaji kulture, uprave, vjerske zajednice i sl. sadržaji javne i društvene namjene,
- pošte, banke i sl.,
- šport i rekreacija,
- parkovi i dječja igrališta,
- ugostiteljstvo i turizam,
- javne garaže,
- infrastrukturni objekti.

Unutar površina mješovite namjene dopuštena je gradnja pojedinačnih smještajnih građevina (hotel, pansion, prenoćište i sl.) kapaciteta do maksimalno 80 kreveta.

Na zasebnim građevnim česticama mogu se graditi građevine javne i društvene namjene (predškolske ustanove i škole, socijalne ustanove, vjerske građevine i sl.), uredski prostori, ugostiteljsko-turistička namjena, hoteli, javne garaže, športsko-rekreacijske površine i igrališta, te uređivati javne i zaštitne zelene površine.

Na površinama mješovite-pretežito stambene namjene ne mogu se graditi bučni obrti i proizvodne građevine, skladišta i drugi sadržaji koji zahtijevaju intenzivan promet ili na drugi način (bukom, prašinom i sl.) ometaju stanovanje.

Postojeći sadržaji ne smiju se rekonstruirati i širiti, već se moraju prenamijeniti u sadržaje primjerene predmetnoj zoni.

M2 - mješovita namjena, pretežito poslovna - na površinama mješovite - pretežito poslovne namjene mogu se graditi jednonamjenske poslovne građevine i stambeno-poslovne građevine.

Mješovita namjena - pretežito poslovna (M2) planirana je na površinama sa sadržajem poslovne namjene većim od 50 % ukupne površine građevina, čija dispozicija je moguća u svim etažama građevine.

Površine za mješovitu - pretežno poslovnu namjenu nalaze se ili se planiraju uz značajnije urbane poteze i u središnjim prostorima naselja te u prizemlju obvezno imaju javne ili poslovne sadržaje.

Unutar obuhvata Plana postojeće zone mješovito-pretežito poslovne namjene odnose se na lokacije uz glavnu prometnicu kroz naselje Srebreno koja se uz obalni dio pretvara i u šetnicu, a za koje je predviđena sanacija i rekonstrukcija sukladno kartografskom prikazu 4.1. Oblici korištenja.

Nove zone mješovite - pretežno poslovne namjene planirane su u središnjem dijelu obuhvata Plana, sjeverno od prometnice kojom se s državne ceste D8 ulazi u naselje Srebreno te južno od ugostiteljsko-turističko zone hotela "Župa" uz novoplaniranu prometnicu koja u istočnom dijelu obuhvata Plana završava okretištem i parkiralištem.

Zona sjeverno od pristupne prometnice u naselje u središnjem dijelu naselja odnosi se na rekonstrukciju dok su rubni dijelovi predviđeni za novu gradnju.

Na površinama mješovite - pretežito poslovne namjene, mogu se graditi i uređivati sadržaji za:

- poslovnu i stambenu namjenu,
- javnu i društvenu namjenu,
- ugostiteljsko-turističku namjenu,
- tržnice, robne kuće,
- šport i rekreaciju,
- parkovi i dječja igrališta,
- javne garaže,
- infrastrukturni objekti.

Unutar površina mješovite namjene dopuštena je gradnja pojedinačnih smještajnih građevina (hotel, pansion, prenoćište i sl.) kapaciteta do maksimalno 80 kreveta.

JAVNA I DRUŠTVENA NAMJENA (D)

Javne i društvene djelatnosti pripadaju grupi središnjih funkcija, čine urbanu nadogradnju nekog područja, te su usmjerene prema podizanju standarda i kvalitete života.

One podižu obrazovnu, kulturnu i znanstvenu razinu te zdravstvenu kulturu cjelokupnog stanovništva u njihovom gravitacijskom i utjecajnom području i predstavljaju aktivnog činitelja ekonomskog i društvenog razvoja.

Upravna	D1
Socijalna	D2
Zdravstvena	D3
Predškolska	D4
Školska	D5
Kulturna	D6
Vjerska	D7

Na području obuhvata Plana postoje i razvijaju se brojne središnje uslužne funkcije:

- Općina Župa dubrovačka (općinsko Vijeće, općinsko Poglavarstvo, općinske službe, načelnik Općine), Vukovarska 48,
- Matični ured, Vukovarska 48,
- Župa dubrovačka d.o.o., komunalno društvo d.o.o., Vukovarska 48,
- Turistička zajednica, Šetalište dr. Franje Tuđmana 7
- Dječji vrtić, Vukovarska 48,
- Pedijatrijska ambulanta,
- Ljekarna,
- Športska društva,
- Banka,
- Zastupnici osiguravajućih društava,
- Političke stranke i druge udruge,
- Samoposluživanje,
- Razne prodavaonice i tvrtke koje se bave trgovinom,
- Hoteli: "Župa", "Orlando",
- Ostali turistički objekti (vile, depadanse)
- Auto kamp,

- Kupalište,
- Ugostiteljske radnje i restoracije,
- Obrtničke radnje i usluge,
- Građevinske tvrtke,
- Turistička luka,
- ostali sadržaji.

Navedene zone i objekti su zone isključivo osnovne tj. društvene namjene s mogućnošću gradnje infrastrukture te rekonstrukcije.

Javni i društveni sadržaji planirani su sukladno potrebama veličine naselja odnosno broja stanovnika, a njihova izgradnja je moguća i u ostalim zonama predviđenima za gradnju.

Postojeće zone javne i društvene namjene (D) unutar obuhvata Plana su:

Upravna (D1)

Administrativno sjedište Općine Župa dubrovačka (općinsko Vijeće, općinske službe, načelnik Općine), Vukovarska 48,
Matični ured, Vukovarska 48,
Komunalno društvo Župa dubrovačka d.o.o., Vukovarska 48,
Političke stranke te ostale udruge i organizacije.

Ostale institucije čije djelovanje spada pod upravnu namjenu smještene su i u zonama mješovite namjene (M):

- Turistička zajednica, Šetalište dr. Franje Tuđmana 7,
- Političke stranke te ostale udruge i organizacije.

Zdravstvena - D3

Pedijatrijska ambulanta, Vukovarska 48.
Ljekarna

Predškolski odgoj - D4, Školstvo - D5

Dječji vrtić, Vukovarska 48,

Vjerski sadržaji - D7

Postojeći sakralni objekti definirani su na lokacijama koje su prikazane u Planu te je za njih što se tiče oblika korištenja predviđeno održavanje te sanacija:

- Kapela Srca Isusova,
- Kapela Sv. Nikole (sv. Ruže Limske, sv. Ruse) u sklopu kompleksa Madeško,
- Crkva Sv. Stjepana s grobljem u Kuparima,

Potrebno je adekvatno urediti okućnice i okoliš navedenih lokacija s obzirom da se radi o lokacijama koje predstavljaju i turističke znamenitosti.

Zone javne i društvene namjene zadržavaju se u postojećim okvirima, a za planirano širenje određenih središnjih funkcija te javnih i društvenih djelatnosti predviđene su planirane zone mješovite (M) i poslovne (K) namjene jer je tendencija da se Srebreno sa sadašnjom niskom razinom urbaniteta zaista pretvori u pravo urbano središte Župe dubrovačke sa svim pripadajućim funkcijama.

To se posebno odnosi na javne ustanove u kulturi te ostale kulturne institucije obuhvaćaju muzejsko-galerijske i izložbene djelatnosti, kazališne i glazbeno-scenske djelatnosti, knjižnice, multimedijalne i kulturne centre, a koje kronično nedostaju/ne postoje, ne samo u Srebrenom nego i u cijeloj Općini.

GOSPODARSKA NAMJENA - POSLOVNA (K)

Pretežito uslužna	K1
Pretežito trgovačka	K2
Komunalno-servisna	K3
Garažno-poslovna	K4

Poslovna namjena (K) obuhvaća poslovne, upravne, uredske, trgovačke i uslužne sadržaje, gradske robne kuće, proizvodnju, komunalno-servisne, garažno-poslovne prostore, poslovne hotele, stanovanje u manjem postotku i druge gospodarske djelatnosti koje nisu inkompatibilne s osnovnom djelatnošću zone i koje nisu u suprotnosti s ovim Planom.

Planom predviđeni prostori za gospodarsku namjenu mogu mijenjati funkciju u skladu s promjenama i društveno-ekonomskim kretanjima.

U okviru posebno razgraničenih gospodarskih zona (K1 - pretežito uslužna, K2 - pretežito trgovačka, K3 - komunalno-servisna, K4 - garažno-poslovna) planirani su slijedeći sadržaji:

- izložbeno-prodajni saloni,
- poslovni, uslužni i društveni,
- obrtni,
- trgovački,
- športski,
- prometne građevine, garažno-poslovne građevine,
- gradski komunalni servisi,
- građevine za malo poduzetništvo,
- stambeni, turistički sadržaji, javni i društveni sadržaji, do maksimalno 40 % građevinske brutto površine,
- infrastrukturni objekti.

Prometnica koja vodi do luke

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Zone gospodarske namjene - poslovne planirane unutar obuhvata Plana su pretežito uslužna (K1) i pretežito trgovačka (K2).

Postojeće zone unutar obuhvata Plana, gospodarske - pretežito uslužne (K1) te pretežito trgovačke namjene (K2) su:

- benzinska postaja uz državnu cestu D8 (K1),
- objekti u nizu koji se pružaju zapadno od dječjeg vrtića i sjedišta Općine (trgovine, usluge, ljekarna...) (K1, K2).

Zone pretežito poslovne namjene (K) zadržavaju se u postojećim okvirima, a za planirano širenje određenih poslovnih djelatnosti predviđene su i planirane zone mješovite (M) namjene.

Planirane zone gospodarske namjene (K) unutar obuhvata Plana su:

- gospodarska zona I ("češke banje"), gospodarska zona pretežito uslužne (K1) te pretežito trgovačke namjene (K2) - "beach lounge bar".
- gospodarska zona II ("uz luku"), zona gospodarske - poslovne namjene (K) planirana uz pristupnu prometnicu/šetnicu luke Srebreno,
- gospodarska zona III ("garažno-poslovni kompleks"), planirana zona gospodarske - pretežito uslužne (K1) te pretežito trgovačke (K2) namjene,
- gospodarska zona IV ("kompleks Madeško"), zona gospodarske - pretežito uslužne (K1) i gospodarske - pretežito trgovačke (K2) namjene,
- gospodarska zona V ("kompleks Župka"), zona gospodarske - pretežito uslužne (K1) i gospodarske - pretežito trgovačke (K2) namjene,
- gospodarska zona VI ("ispod zida"), zona pretežito uslužne (K1) te pretežito trgovačke namjene (K2),
- gospodarska zona VII ("autopraonica"), zona pretežito uslužne namjene (K1).

GOSPODARSKA NAMJENA - UGOSTITELJSKO-TURISTIČKA (T)

Ugostiteljsko-turistička namjena (T1) obuhvaća hotele, ugostiteljske, športsko-rekreacijske građevine, specijalizirane trgovine, zaštitne zelene i parkovne površine.

Površine gospodarske namjene - ugostiteljsko-turističke (T) na prostoru naselja Srebreno određene su za hotelske komplekse (T1) uz komplementaran razvoj pratećih sadržaja i što veću diverzifikaciju ponude.

Sve zone ugostiteljsko-turističke namjene unutar obuhvata Plana nalaze se unutar građevinskog područja naselja Srebreno i predstavljaju postojeće zone.

Postojeće zone ugostiteljsko-turističke namjene (T1) unutar obuhvata Plana su:

- Kompleks Orlando, površine 3,41 ha,
- Hotel Župa, površine 1,33 ha,
- Hotel Subrenum, površine 0,67 ha,
- Bungalovi na padinama Goričine (bivše odmaralište Leotar), površine 0,59 ha.

Kompleks Orlando, postojeća zona ugostiteljsko-turističke namjene unutar naselja (T1), površine 3,41 ha

Unutar obuhvata zone predviđena je kompletna rekonstrukcija slijedećih objekata:

- Hotel Orlando,
- Vila Jadranka,
- Vila Srebrenka,
- Vila Borovka,

- Vila Supetar,
- Vila Lovorka,

Hotel Župa, postojeća zona ugostiteljsko-turističke namjene unutar naselja (T1), površine 1,33 ha

Za navedenu zonu izrađene su i donesene "Izmjene i dopune postojećeg Provedbenog urbanističkog plana (PUP) Srebreno u granicama obuhvata hotela Župa" (Službeni glasnik Općine Župa dubrovačka 05/07) koje se ovim Planom stavljaju van snage.

Zona dobiva još bolju infrastrukturnu opremljenost u vidu nove prometnice koja je planirana južno od zone, a završava okretištem i parkiralištem na istočnom dijelu obuhvata Plana.

Hotel Subrenum, postojeća zona ugostiteljsko-turističke namjene unutar naselja (T1), površine 0,67 ha

Planirano je rušenje bivšeg odmarališta te gradnja hotela, a zona kao i zona hotela Župa dobiva još bolju infrastrukturnu opremljenost u vidu nove prometnice koja je planirana južno od zone, a završava okretištem i parkiralištem na istočnom dijelu obuhvata Plana.

Bungalovi na padinama Goričine (bivše odmaralište Leotar), postojeća zona ugostiteljsko-turističke namjene unutar naselja (T1), površine 0,59 ha

Zona se nalazi na površini od 0,59 ha i sastoji od 17 bungalova koji imaju samo jednu etažu. Zona se nalazi iznad pristupne prometnice koja vodi do luke, nema odgovarajuću kolni pristup i okružena je zonom visokovrijednog zelenila.

Planom se predlaže preispitivanje primarne namjene navedene zone s obzirom na istaknuti reljefni položaj te se propisuje izrada Detaljnog plana uređenja (DPU) u svrhu provođenja urbane komasacije, a sukladno prikazu na kartografskom prikazu 4.1. Oblici korištenja.

Za sve navedene zone ugostiteljsko-turističke namjene (T1) izuzev postojeće zone Bungalova na padinama Goričine za koje je propisna izrada DPU-a, predviđena je potreba izrade arhitektonsko-urbanističkog rješenja, sukladno prikazu na kartografskom prikazu 4.1. Oblici korištenja, a u svrhu dobijanja što kvalitetnijeg rješenja prostora te će se uvjeti gradnje odrediti sukladno ovom Planu i na osnovu detaljnog Projektnog zadatka.

Svi zahvati moraju se planirati sukladno smjernicama Ministarstva kulture, Konzervatorskog odjela u Dubrovnika, a na osnovu Konzervatorske dokumentacije koja je izrađena za potrebe Plana i prihvaćena od strane navedenog nadležnog tijela te čini sastavni dio ovog Plana.

Postojeća ugostiteljsko-turistička zona na padinama Goričine (uništena u ratnoj agresiji 1991.)

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

ŠPORTSKO-REKREACIJSKA NAMJENA (R)

Unutar obuhvata Plana predviđena je zona športsko-rekreacijske namjene, kako zbog podizanja kvalitete života domaćeg stanovništva tako i zbog poboljšanja turističke ponude što je primarna djelatnost na prostoru Srebrenog, odnosi se na plaže s pratećim sadržajima.

Zone športsko-rekreacijske namjene (R) označene na kartografskom prikazu 1. Korištenje i namjena površina, u mjerilu 1:2000, mogu se uređivati i koristiti kako slijedi:

Zadržan prirodni oblik obalnog područja (R1) zadržava se u prirodnom obliku, potpuno očuvanih zatečenih prirodnih obilježja, kao prirodno kupalište bez ikakvih građevinskih intervencija.

Uređeno kupališno područje (R2) se uređivati za boravak na otvorenom uz obvezno hortikulturno uređenje tako da:

- uređena kupališta obuhvaćaju otvorene površine namijenjene sunčanju i kupanju, nadzirane i pristupačne s morske i kopnene strane, mogu se opremiti tuševima, platoima, sunčalištima, prilazima moru za osobe sa smanjenom pokretljivošću, dječjim igralištima te eventualno športskim igralištima (za odbojku, tenis, boćanje i sl.) pod uvjetom da lokacijski ne ometaju osnovnu funkciju kupališta.
- moguća je gradnja pratećih građevina što upotpunjuju i služe osnovnoj djelatnosti (garderobe, sanitarije, manji ugostiteljski sadržaji) što se odnosi na lokaciju Češke banje (K1/K2) te novu zonu gospodarske - uslužne namjene (K) planiranu uz pristupnu prometnicu/šetnicu luke Srebreno,
- na području uređenih kupališta nije dopušteno ograđivati plaže, prekidati javne šetnice i onemogućavati pristup moru.
- zone športsko-rekreacijska namjene, plaže i šetnice ne mogu služiti kao kolni pristupni put za turistička naselja i objekte,
- uređenje plaža provodi se učvršćenjem postojeće obale radi zaštite od utjecaja mora, povećanjem šljunkovitih i pješćanih površina, uređenjem površina u pozadini plaže za boravak, interpolacijom manjih prostora boravka u stjenovitim dijelovima, sve prema idejnom rješenju kojim je potrebno zadržati što više prirodnih dijelova plaže.

Pri gradnji je potrebno zaštititi od nepotrebne sječe postojeće visokovrijedno zelenilo prikazano na kartografskim prikazima 4.1. Oblici korištenja i 4.2. Način i uvjeti gradnje, u mjerilu 1:2000

Zone športsko-rekreacijske namjene te potencijalna mikrolokacija za potrebe ronilačkog kluba nalaze se u obuhvatu obalnog dijela uvale Srebreno za koji je određena potreba raspisivanja arhitektonsko-urbanističkog natječaja čime će se točno definirati potencijalna lokacija unutar luke otvorene za javni promet lokalnog značaja.

JAVNE ZELENE POVRŠINE

Javne zelene površine	Z1
Pejzažno zelenilo	Z3

Javne zelene površine planirane su na površinama namijenjenima prvenstveno za hortikulturno uređenje, a unutar kojih je moguće uređenje pješačkih staza, odmorišta, paviljona, dječjih igrališta, javne rasvjete i opremanje urbanom opremom, kao što su klupe, paviljoni, skulpture, fontane, koševi za smeće i sl.

Javne zelene površine obuhvaćaju postojeće i planirane parkove, igrališta, te ostale javne zelene površine uz prometne koridore, biciklističke ili pješačke staze, te zelene površine na područjima koja nisu primjerena gradnji, a u kontaktnom su području s prometnim površinama.

Planom se povećavaju navedene površine s obzirom da unose nove vrijednosti u strukturu naselja te povećavaju njegovu atraktivnost.

Unutar granica Plana javne zelene površine određene su na površinama s već postojećim gore navedenim namjenama te na novim površinama pa zahvati na očuvanju i uređenju zahtijevaju pažljiv, korektan i visokoprofesionalni pristup.

Javne zelene površine trebale bi dobiti dodatnu ambijentalnu i funkcionalnu vrijednost obzirom da se nalaze u obuhvatu obalnog dijela uvale Srebreno uključujući akvatorij luke te kupališno područje, za koji je određena potreba raspisivanja arhitektonsko-urbanističkog natječaja u svrhu dobijanja što kvalitetnijeg rješenja prostora te će se detaljni Projektni zadatak kao podloga za raspis predmetnog natječaja izraditi sukladno ovom Planu te propisanim konzervatorskim smjernicama.

Postojeće dječje igralište nalazi se unutar postojeće zone ugostiteljsko-turističke namjene unutar naselja (T1) - Komplex Orlando i zadržava se njegova namjena u postojećim gabaritima.

Pejzažno zelenilo (Z2) je pretežno neizgrađeni prostor oblikovan radi potrebe zaštite krajobraza i okoliša (nestabilne padine, tradicijski krajolici, zaštita od buke, zaštita zraka, zaštita spomenika kulture) u kojem se zadržavaju postojeće, a zabranjuje gradnja novih građevina.

ZAŠTITNE ZELENE POVRŠINE

Z

Zaštitno zelenilo i pejzažne površine imaju funkciju zaštite tla od erozije, zaštite naselja, ugostiteljsko-turističkih zona i drugih gospodarskih zona, športsko-rekreacijskih i drugih zona.

Pridonose krajobraznim vrijednostima područja i poboljšanju mikroklimatskih i ekoloških uvjeta.

Upravo iz tih razloga i površina zaštitnih zelenih površina unutar obuhvata Plana je povećana.

ULIČNA MREŽA

S obzirom da je postojeća ulična mreža unutar obuhvata Plana substandardna, predviđena je u izgrađenim dijelovima naselja njena rekonstrukcija i proširenje koridora, gdje god to zatečena legalna gradnja omogućava te uspostavljanje kvalitetnije međusobne veze između dijelova naselja i šire (autobusne veze, ekološka vozila i sl.).

Posebnu vrijednost u prometnom i krajobraznom smislu predstavlja i planirana šetnica duž cijele obalne linije obuhvata Plana.

U svim planiranim zonama predviđena je u označenim koridorima gradnja nove ulične mreže s pratećom infrastrukturom.

POVRŠINE INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

IS

Planom se predviđa održavane, dogradnja i širenje infrastrukturne mreže u kapacitetima potrebnim za zadovoljenje postojećeg i planiranog broja stanovnika kao i posjetitelja s obzirom na usmjerenost područja na turističku djelatnost.

Površine predviđene za infrastrukturne sustave nalaze se i unutar zona određenih za druge namjene.

POMORSKI PROMET

Luka Srebreno razvrstana je kao morska luka otvorena za javni promet lokalnog značaja, a trenutno ima određen broj komunalnih i ribarskih vezova te se koristi i za sezonski, uglavnom turistički promet izletničkim brodovima (Cavtat, Dubrovnik, izleti).

Prema djelatnostima koje se u luci otvorenoj za javni promet lokalnog značaja obavljaju, a sukladno posebnim propisima, Planom su predviđeni slijedeći sadržaji u Luci Srebreno:

- komunalni vezovi,
- komercijalni vezovi (tipa luke nautičkog turizma, opremljeni potrebnom infrastrukturom),
- postaja javnog pomorskog putničkog prijevoza (JPP),
- istezalište,
- benzinska postaja.

Na kopnenom dijelu obuhvata luke moguće je osigurati prostor za potrebe djelovanja ronilačkog kluba za koji se potencijalna mikrolokacija također nalazi u obuhvatu obalnog dijela uvale Srebreno za koji je određena potreba raspisivanja arhitektonsko-urbanističkog natječaja čime će se točno definirati potencijalna lokacija unutar luke otvorene za javni promet lokalnog značaja.

Mogućnost priveza unutar zona ugostiteljsko-turističke namjene (T) gdje broj vezova jednog ili više priveza plovila iznosi najviše 20 % ukupnog broja smještajnih jedinica zone u kojoj se planira, moguće je sukladno posebnim propisima predvidjeti unutar luke otvorene za javni promet lokalnog značaja.

Navedeno se mora raspraviti u okviru zadanih idejnih arhitektonsko-urbanističkih rješenja u kojima će se iskazati prostorne potrebe postojećih zona ugostiteljsko-turističke namjene (T_{N1}) unutar obuhvata Plana.

Mogući položaj spomenutih priveza potrebno je analizirati u širem području akvatorija s obzirom na nepovoljne maritimne uvjete te primarnu namjenu uvale koja je kupališna.

Na kopnenom dijelu obuhvata luke predviđa se osiguravanje površina za normalno funkcioniranje luke s navedenom strukturom i značajem posebno u zoni gospodarske - poslovne (K) namjene.

Za postojeću/planiranu Luku Srebreno predviđa se kapacitet od oko 120 komunalnih vezova te oko 20 komercijalnih vezova što će se detaljno razraditi sukladno posebnim propisima.

U luci otvorenoj za javni promet mogu se postavljati pontoni, sidreni sustavi, plutače i ostala oprema za siguran privez plovila sukladno posebnim propisima.

Unutar luke planirana je i lokacija predviđena za potrebe ronilačkog kluba što je i naznačeno na kartografskim prikazima 1. Korištenje i namjena površina i 4.1. Oblici korištenja, u mjerilu 1:2000.

Morska luka otvorena za javni promet lokalnog značaja nalazi se u obuhvatu obalnog dijela uvala Srebreno uključujući akvatorij luke te kupališno područje za koji je određena potreba raspisivanja arhitektonsko urbanističkog natječaja čime će se dobiti kvalitetnije rješenja šireg prostora te će se detaljni Projektni zadatak kao podloga za raspis predmetnog natječaja izraditi sukladno ovom Planu te propisanim konzervatorskim smjernicama.

POVRŠINA POSEBNE NAMJENE - VODOTOK

Postojeći vodotoci označeni su na kartografskom prikazu 1. Korištenje i namjena površina, u mjerilu 1:2000, a njihov točni položaj kao i status vodnog dobra definirati će nadležno tijelo.

GROBLJE

Unutar obuhvata UPU-a Srebreno postojeće groblje uz Crkvu Sv. Stjepana zadržava svoju namjenu u postojećim gabaritima.

Za površinu postojećeg groblja je od oblika korištenja predviđeno održavanje, sukladno kartografskom prikazu 4.1. Oblici korištenja.

Luka Srebreno

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

3.3. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu, način korištenja i uređenja površina

Iskaz prostornih pokazatelja (sukladno kartografskom prikazu 1. Korištenje i namjena površina, u mjerilu 1:2000) prikazan je u obliku tablice kako slijedi:

Iskaz prostornih pokazatelja unutar obuhvata Plana

NAMJENA	POVRŠINA (ha)	% OD POVRŠINE OBUHVATA UPU-a
STAMBENA NAMJENA (S)	2,21	7,32
MJEŠOVITA NAMJENA (M)	4,93	16,32
JAVNA I DRUŠTVENA NAMJENA (D)	0,42	1,39
GOSPODARSKA NAMJENA - POSLOVNA (K)	3,32	10,98
GOSPODARSKA NAMJENA - UGOSTITELJSKO-TURISTIČKA (T)	5,84	19,34
ŠPORTSKO-REKREACIJSKA NAMJENA (R)	1,02	3,38
JAVNE ZELENE POVRŠINE	6,59	21,82
ZAŠTITNE ZELENE POVRŠINE (Z)	0,55	1,82
PROMET U MIROVANJU (P)	0,50	1,66
ULIČNA MREŽA	4,62	15,30
POVRŠINE INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA (IS)	0,05	0,17
GROBLJE	0,15	0,50
KOPNENI OBUHVAT UPU-a "SREBRENO I"	30,20	100

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Namjena površina - usporedba normativa s planiranom namjenom

NAMJENA	OKVIRNI ODNOSI POVRŠINA (%)	PROSJEČNA VRIJEDNOST (%)	UPU "Srebreno I" (%)
STANOVANJE	31 - 47	36	24
CENTRALNE FUNKCIJE	3 - 10	5	2
INDUSTRIJA, GOSPODARSTVO/TURIZAM	9 - 18	11	30
ZELENE POVRŠINE	8 - 29	15	26
PROMET	10 - 25	16	15
UKUPNO ORIJENTACIJSKI	-	100	97*

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

* Ostala namjena (promet u mirovanju, površine infrastrukturnih sustava, groblje) - 3%

Iz usporedbe normativa s planiranom namjenom unutar obuhvata UPU-a "Srebreno I" vidljivo je da je buduća namjena površina u skladu s navedenim normativima.

Površine namijenjene stanovanju unutar obuhvata Plana ispod su okvirnih minimalnih vrijednostima jer se dio površina za stanovanje predviđa i u zonama primarno poslovne (K) namjene, ali treba naglasiti da je naselje Srebreno svojom genezom, usko vezanom i zapravo usmjeravanom razvojem turističke djelatnosti došlo do stadija teško i može odgovarati okvirnim normativima kada se govori o stanovanju kao primarnoj namjeni.

Komplementarno tome i gospodarska namjena je iznad maksimalnih normativa, upravo zbog ugostiteljsko-turističke namjene koja zauzima gotovo 20 % površine unutar obuhvata Plana što je razumljivo s obzirom da se naselje Srebreno, kada se govori o turističkim kapacitetima i ponudi, uz Kupare razvijalo kao najvažniji dio dubrovačke rivijere te otuda ta relativna predimenzioniranost koja to i nije kada se sagledaju potencijali i mogućnosti šireg prostora dubrovačke regije.

Određeni nesklad pojavljuje se kod iskaza površina za centralne funkcije (2 %), međutim određen dio centralnih funkcija planiran je unutar zona mješovite namjene i gospodarske namjene.

Sukladno navedenom evidentna je uravnoteženost između okvirnih odnosa površina za određene namjene što je bio i cilj izrade UPU-a "Srebreno I".

Srebreno

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

3.4. Promet

Prometna i ulična mreža

Postojeće stanje

Današnja povezanost prostora unutar obuhvata UPU-a "Srebreno I" sa širim područjem matične Općine Župa dubrovačka, a time i mrežom cjelokupnog sustava RH ostvaruje se državnom cestom D8 (Jadranska magistrala) - od graničnog prijelaza Pasjak (R. Slovenija) - Šapjane - Rijeka - Zadar - Split - granični prijelaz Klek (R. BiH) - granični prijelaz Zaton Doli (R. BiH) - Dubrovnik - granični prijelaz Karasovići (R. Crna Gora).

Jadranska magistrala D8 je osim za područje UPU "Srebreno I" osnovna prometnica čitave Općine Župa dubrovačka. Dionica gdje Državna cesta D8 koja prolazi područjem Općine Župa dubrovačka je nezadovoljavajućih prometno-građevinskih karakteristika, te je odvijanje prometa, osobito pješačkog, opasno. Bez nogostupa je, raskrižja su nedovoljnih preglednosti i bez traka za skretače, postoji niz obiteljskih kuća koje svoje kolne prilaze iz okućnica imaju direktno na prometnicu te je sukladno tome brzina odvijanja prometa znatno niža od propisane što značajno smanjuje propusnu moć ove prometnice.

Podaci o prometnom opterećenju na ovom dijelu prometnice prema automatskom brojaču prometa na dijelu Kupari (automatski brojač HC broj 6603) od 2009. godine:

Podaci s automatskog brojača prometa Kupari

brojačko mjesto	2009	2009
6603 - Kupari	PGDP	PLDP
	12010	16827

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Primjetno je povećanje prometa u ljetnoj sezoni do 30 %.

Osim državne ceste D8 na području promatranog UPU- a nema kategoriziranih županijskih i lokalnih cesta te su sve zatečene ceste i površine namijenjene prometu vozila nerazvrstane ceste tj. lokalnog su značaja i u nadležnosti lokalne uprave.

Postojeće stanje cesta na čitavom području općenito možemo reći da je loše. Djelomično je to posljedica ratnih razaranja koje se još uvijek osjeća, djelomično zbog neodržavanja te loših prometno-tehničkih elemenata. Osnovna prometna mreža je naslijeđena, prilagođavana potrebama vremena u kojem je nastajala, s formiranim kvartovima, prilagođena morfologiji terena i načinu života stanovništva.

Raskrižja sa magistralom su nepregledna, bez traka za lijeve skretače, te tako vrlo opasna. Uz prometnice mjestimično nema pješačkih nogostupa, biciklističkih staza niti zelenog pojasa, stoga pružaju znatno slabiju razinu usluge te je sigurnost prometa svedena na minimum.

Prostori za promet u mirovanju u području UPU "Srebreno I" ispod su neophodnog standarda te ne zadovoljavaju postojeće potrebe za parkirališnim prostorom.

Postoje dva organizirana parkirališna prostora, zajedno za cca 130 vozila koja se nalaze u samom centru blizu sjedišta Općine Župa dubrovačka.

Nedostatak parkirališnih mjesta osjeća se prvenstveno vezano uz potrebe posjetitelja kupališnim zonama te turističkim i sadržajima javne namjene. Radi toga je prisutan poseban pritisak na kolne površine gdje se realizira neregularno parkiranje, odnosno zauzimaju se parkirališta namijenjena korisnicima turističkih objekata.

Javni gradski i međugradski promet odvija se na državnoj cesti D8 gdje se na promatranom području nalaze tri para autobusnih ugibaldišta.

Planirano stanje

Rješenjem ovog Plana dograditi će se te poboljšati postojeća ulična mreža s ciljem poboljšanja prometnog standarda na području UPU "Srebreno I" kako je prikazano na kartografskom prikazu 2.1. Promet.

U prostornim planovima višeg ranga (od Strategije prostornog uređenja Hrvatske do Prostornog plana uređenja Općine Župa dubrovačka) planirana je izgradnja brze ceste od Dubrovnika do granice s Crnom Gorom. Trasa brze ceste prolazi područjem Općine Župa dubrovačka sjeverno od svih postojećih naselja. Ova brza cesta na dijelu koji prolazi područjem Općine naziva se još i obilaznica Župe dubrovačke. Ta obilaznica trebala bi preuzeti cijeli tranzitni promet između Dubrovnika i Konavala te tako rasteretiti Jadransku magistralu.

Preko Jadranske magistrale ulazi se u područje UPU "Srebreno I" preko tri postojeća raskrižja na magistrali koja se planiraju rekonstruirati prema pravilima struke kako bi se postigli tehnički elementi koji su primjereni križanju na cesti takve važnosti. Svim raskrižjima sa D8 dodaju se trake za skretače te prometni otoci.

Najbliži spoj područja UPU "Srebreno I" sa budućom brzom cestom planiran je preko raskrižja "I", Jadranske magistrale sa ulazom u naselje Kupari te novoplaniranom prometnicom koja od tog raskrižja sjeverno preko Župskog polja ide sve do brze ceste. To raskrižje nalazi se neposredno uz zapadni dio predmetnog UPU-a. Raskrižje se oprema prometnim otocima i trakama za lijeve i desne skretače. S ceste za odmaralište Kupari je moguć ulaz u zapadni dio područja UPU "Srebreno I" jednosmjerno iz smjera odmarališta, te na istom mjestu izlaz iz područja jednosmjerno prema D8.

Preko raskrižja "II" je ulaz u sam centar naselja preko postojeće ceste koja se planira rekonstruirati te će ona postati glavna prometnica naselja. Na ovu prometnicu nadovezuje se ostala ulična mreža.

Na Istočnom djelu UPU-a uređuje se raskrižje (u grafičkim priložima raskrižje "III") na magistrali te cesta koja vodi do Mlina.

Osim glavnog ulaza sa magistrale je moguće doći do centra i preko jednosmjernog ulaza prije benzinske crpke iz smjera Dubrovnika.

Planira se novo raskrižje na magistrali te cesta paralelna njoj za ulaz u područje na mjestu današnjeg hotela "Župa".

Planirana ulična mreža sastoji se od nekoliko vrsta cesta različite kategorije:

- **Državna cesta D8** - glavna i jedina poveznica sa širim područjem (u grafičkim priložima oznaka "A")

Profil :

- nogostup	2 m
- biciklistička staza	2 m
- drvored	2 m
- kolnik	2 x 3,55 m = 7,10 m
- u raskrižju traka za skretače	3,20 m
- drvored	2 m
- nogostup	2 m
- ukupno	17,10 - 20,30 m

Profil ceste na izgrađenom dijelu:

- nogostup	2 m
- kolnik	2 x 3,55 m = 7,10 m
- u raskrižju traka za skretače	3,20 m
- nogostup	2 m
- ukupno	11,1 - 14,3 m

- Glavna gradska prometnica kao primarni kostur prometne mreže unutar područja UPU "Srebreno I", omogućava povezivanje svih dijelova naselja (u grafičkim priložima oznaka "B")

Profil :

- nogostup	1,60 m
- kolnik	2 x 3,00 m = 6,00 m
- u raskrižju traka za skretače	3,00 m
- nogostup	1,60 m
- ukupno	9,20 - 12,20 m

- Sekundarna gradska prometnica nižeg ranga, povezuje zone grada između primarne prometnice i stambenih ulica (u grafičkim priložima oznaka "C")

Profil ("C1" i "C2"):

- nogostup	1,60 m
- kolnik	2 x 2,75 m = 5,50 m
- nogostup	1,60 m
- ukupno	8,70 m

Profil ("C1"- između spojeva na "E1"):

- kolnik	3,50 m
- nogostup	1,60 m
- zeleni pojas	1,00 m
- ukupno	6,10 m

Profil ("C3"):

- nogostup	1,60 m
- kolnik	2 x 2,75 m = 5,50 m
- ukupno	7,10 m

Profil ("C4"):

- nogostup	1,60 m
- kolnik	3,50 m
- ukupno	5,10 m

- ostale prometnice (oznaka "D") niže kategorije u funkciji stambenih ulica

Profil :

- nogostup	1,60 m
- kolnik	2 x 3,00 m = 6,00 m
- nogostup	1,60m
- ukupno	9,20 m

- pristupne prometnice (oznake "E1")

Profil :

- kolno pješačka staza 4,50 m

Profil ("E2") :

- pješačka staza 6,00 m

Profil ("E3") :

- pješačka staza 8,70 m

Otvorena pješačka veza (u grafičkim priložima oznake "E3") unutar veće, zapadne zone "kompleksa Madeško" se u označenoj trasi mora definirati kroz izradu idejnog arhitektonsko-urbanističkog rješenja kojim mora biti omogućeno u oblikovnom i funkcionalnom smislu fizičko spajanje gabarita objekata na prvoj i drugoj etaži, a iznad predmetne pješačke veze.

- **pješačke staze**

Profil :

- pješačke staze min. 2,00 m

Sve prometnice trebaju biti opremljene adekvatnom horizontalnom i vertikalnom signalizacijom. Sustav odvodnje oborinskih voda s prometnice treba biti takav da omogući nesmetano odvijanje kolnog i pješačkog prometa, a u skladu s vodozaštitnim uvjetima (oborinski kolektori, upojni bunari i sl, otvoreni ili zatvoreni sustav odvodnje). Pješački prijelazi trebaju biti prilagođeni kretanju osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti. Njihovu lokaciju potrebno je birati u skladu s ostalom mrežom pješačkih šetnica, stubišta te zona na kojima se pješaci okupljaju.

Benzinska postaja na državnoj cesti D8

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Sve usjeke i nasipe koje se uz prometnicu javljaju, treba na uklopiti u prirodni ambijent, izgradnjom zidova maksimalne visine do 1,5 m (iznimno do 3 m) obloženih sleganim kamenom i terasa koje će se ozeleniti u skladu s ostalom krajobraznom arhitekturom. Sve prometnice treba opremiti javnom rasvjetom, dodatno osvijetliti raskrižja i pješačke prijelaze.

Državna cesta D8 te prometnica neposredno uz zgradu sjedišta Općine predviđene su za javni autobusni promet u području obuhvata Plana.

Svako stajalište treba imati uređeno autobusno ugibalište sukladno posebnim propisima. Uz autobusno ugibalište stajalište za putnike treba biti min. širine 2 m, ovisno o potrebama treba ga opremiti urbanim opremom te adekvatnom čekaonicom.

Koridor prometnice namijenjen je mogućnostima korigiranja trase prometnice tokom daljnjih faza projektiranja, koristeći detaljnije spoznaje u prostoru i prostornim odnosima, a sve do verificiranog idejnog projekta prometnice.

Unutar koridora prometnice se, do izrade idejnog projekta, ne može locirati ni jedan novi objekt.

Budući da je prometnica longitudinalni objekt u prostoru, prije izgradnje objekta koje graniče s prometnicom treba izraditi idejni projekt prometnice i parcelacijski objekt iste te se tek tada mogu izdati dozvole za gradnju.

Planirana ulična mreža sastoji se od nekoliko vrsta cesta različite kategorije sa različitim koridorima:

- Jadranska magistrala (oznaka "A") - 30 m
- Na svim ostalim prometnicama koridor je 5,0 m od regulacijske linije tj nogostupa prometnice

Pješački promet odvija se razgranatom mrežom nogostupa planiranih prometnica, postojećih i novih dužobalnih šetnica te pješačkih stepeništa.

Pješačke staze i stepeništa riješena su u skladu s namjenom pojedinih dijelova naselja i prostornim mogućnostima.

Unutar obuhvata Plana nalazi se i trasa moguće šetnice koja bi se protezala uzduž obale od Orsule do Plata i mogla postati temeljna turistička silnica koja povezuje strme i kamenite obale - klifove dinamične morfologije s otvorenim morem, a njen položaj morao bi se odrediti sukladno posebnom programu i projektu kojim bi se na kvalitetan način valoriziralo postojeće prirodno, ali i kulturno bogatstvo.

Promet u mirovanju je poseban problem svih većih gradova, a osobit je problem turističkih gradova. Znatna je razlika u potrebama parkirnih mjesta u sezoni i izvan sezone te je osiguravanje dovoljnog broja parkirnih mjesta izuzetno složeno, često gotovo nemoguće.

Parkirne površine zauzimaju veliko područje, dok garažni objekti moraju biti isplativi tijekom cijele godine kako bi bili komercijalni i pogodni za koncesionare.

Parkirna politika nije predmet urbanističkog plana, međutim pravilno osmišljavanje tarifa naplate, upravljanja parkiralištem te vezom parkirališta s interesnim lokacijama pučanstva mogu se riješiti ključni problemi vezani uz promet u mirovanju.

Također poseban problem predstavljaju privatni turistički kapaciteti, sobe i apartmani, koji svoje potrebe za parkirnim mjestima rješavaju na prometnicama i nogostupima.

Građevine u zonama stambene i mješovite namjene, parkirne i garažne površine moraju osigurati na parceli, a ako se promet u mirovanju rješava podzemnim etažama iste se izuzimaju iz izračuna koeficijenta iskorištenosti (kis).

Izuzetak tome mogu biti ona područja gdje je onemogućen pristup osobnim automobilima u postojećem stanju. Za takva mjesta predviđeno je parkiranje u javnim garažnim objektima.

Građevine u zonama stambene i mješovite namjene, parkirne i garažne površine moraju osigurati na parceli, a ako se promet u mirovanju rješava podzemnim etažama iste se izuzimaju iz izračuna koeficijenta iskorištenosti (kis) i mogu se graditi do linije koridora prometnice označenog na kartografskim prikazima 1. Korištenje i namjena površina i 2.1. Promet, u mjerilu 1:2000.

Građevine u zonama gospodarske namjene I, II, VI, VII, parkirne i garažne površine moraju osigurati na parceli, a ako se promet u mirovanju rješava podzemnim etažama iste se izuzimaju iz izračuna koeficijenta iskorištenosti (kis) i mogu se graditi do linije koridora prometnice označenog na kartografskim prikazima 1. Korištenje i namjena površina i 2.1. Promet, u mjerilu 1:2000.

Građevine u zonama gospodarske namjene III, IV, V, parkirne i garažne površine moraju osigurati podzemnom garažom, a ista se izuzima iz izračuna koeficijenta iskorištenosti (kis) i može se graditi do linije koridora prometnice označenog na kartografskim prikazima 1. Korištenje i namjena površina i 2.1. Promet, u mjerilu 1:2000.

Turistički kapaciteti tipologije T1 (hotel) te mali obiteljski hoteli i pansioni trebaju potrebe za parkirnim mjestima zadovoljiti na vlastitim parkirnim površinama i garažama ovisno o kategorizaciji i broju ležajeva, sukladno važećim propisima Republike Hrvatske.

Nakon donošenja Plana potrebno je razraditi lokacije unutar zona stambene i mješovite namjene, a za eventualne manje parkirališne površine stalnog i sezonskog karaktera.

Planirani broj parkirnih mjesta na koncentriranim lokacijama na području plana je 95 PM u garažno parkirnim objektima te cca. 265 PM na planiranim i postojećim otvorenim parkiralištima. Posebna pažnja posvećena je u centru naselja Srebreno gdje se koncentracija najviše i javlja:

- javna garaža predviđena je u centralnom dijelu naselja, kao višeetažni garažno parkirni objekt sa cca. 105 PM što će se točno definirati kroz izradu arhitektonsko-urbanističkog rješenja,
- planira se uređenje više manjih otvorenih parkirališta: cca. 51 PM na parceli uz magistralu u blizini benzinske crpke, cca. 15 PM na završetku sekundarne prometnice (C4) blizu kapelice Sv. Srce, blizu sjedišta Općine od cca. 66, 14, 12 i 11 PM, tri uz prometnicu označenu kao D1, od cca. 15, 27 i 20 PM te dva uz prometnicu označenu kao B1 od 15 i 19 PM.

Kriterij za određivanje kapaciteta pojedinih građevina ovisno o namjeni i veličini je slijedeći:

- stan do 50 m² - 1PM, do 80 m² - 2 PM,
- stambene građevine 2 PM/1 stan ili 2PM na 100 m²
- poslovni sadržaji u funkciji restorana, kavane, trgovine, banke, agencije, poslovnice sa 1PM na 25 m² brutto površine
- poslovni sadržaji u funkciji kongresne dvorane, kina, dvorane za javne skupove, uredi i kancelarije sa 1 PM na svakih 50 m², ali min 1 PM na svaki ured ili kancelariju.
- caffe bar, slastičarnica 1PM na 10 m²
- športsko - rekreacijske površine otvorenog igrališta sa 1 PM na 250 m² uređene površine

- rekreacijske površine "otvorenog" korištenja - kupalište, plaže sa 1 PM na 50 m² uređene površine.

Naprijed iskazani parametri su orijentacijski i mogu se smanjiti ako se dio BRP-a u okviru građevine koristi kao garažni prostor, pa se za taj dio građevine ne primjenjuje standard osiguranja parkirnog mjesta.

Smještaj planiranih podzemnih garaža prikazan je na kartografskom prikazu 2.1. Promet, u mjerilu 1:2000.

Pomorski promet

Luka Srebreno razvrstana je kao morska luka otvorena za javni promet lokalnog značaja, a trenutno ima određen broj komunalnih i ribarskih vezova te se koristi i za sezonski, uglavnom turistički promet izletničkim brodovima (Cavtat, Dubrovnik, izleti).

U površinu lučkog područja uključen je i kopneni dio obuhvata luke te akvatorij, obzirom da se kapaciteti za komercijalno iskorištavanje djelomično mogu ostvariti i unutar morske luke otvorene za javni promet lokalnog značaja sukladno posebnim propisima.

Gradnja i uređenje luka podrazumijeva intervenciju na obali gradnjom pomorskih građevina u skladu sa značajem luke i položajem u prostoru.

Prema djelatnostima koje se u luci otvorenoj za javni promet lokalnog značaja obavljaju, a sukladno posebnim propisima, Planom su predviđeni slijedeći sadržaji u luci Srebreno:

- komunalni vezovi,
- ribarski vezovi,
- komercijalni vezovi (tipa luke nautičkog turizma, opremljeni potrebnom infrastrukturom),
- postaja javnog pomorskog putničkog prijevoza (JPP),
- istezalište,
- benzinska postaja.

U lukama otvorenim za javni promet moguće je popravljavanje, dogradnja postojećih i izgradnja novih obala, lukobrana, mulova, školjera, sidrenih sustava, postavljanje pontona i plutača za privez plovila. Dopuštene je izgradnja objekata kojima se poboljšavaju maritimni uvjeti u lukama. Dopušteno je postavljanje instalacija i opreme predviđene posebnim propisima iz područja sigurnosti plovidbe i zaštite okoliša.

Moguće rješenje za sezonski privez plovila (komercijalni vezovi) je i u obliku sidrišta (posebno obilježen morski akvatorij koji omogućuje sigurno sidrenje plovnih objekata i koji može biti opremljen opremom za sidrenje plovnih objekata, a čiji smještaj je objavljen u službenim pomorskim publikacijama), sve u sklopu luke otvorene za javni promet lokalnog značaja.

Obzirom da se kapaciteti za komercijalno iskorištavanje djelomično mogu ostvariti i unutar morske luke otvorene za javni promet lokalnog značaja sukladno posebnim propisima, potrebno je naglasiti da bi predloženo proširenje zadovoljilo kako sadašnje tako i buduće potrebe posebno korisnika komunalnih ali i korisnika komercijalnih vezova, time se i dodatno povećavaju sadržaji te razina usluge što je i cilj s obzirom na daljnji gospodarski (turistički) razvoj ne samo Srebrenog nego i cijele Općine Župa dubrovačka.

Prema posebnim propisima Republike Hrvatske, kojima se regulira navedena problematika utvrđen je operativni dio luke kao dio luke otvorene za javni promet namijenjen za privez plovila u javnom pomorskom prometu, komunalni dio luke kao dio luke otvorene za javni

promet namijenjen za stalni vez plovnog objekta čiji vlasnik ima prebivalište na području jedinice lokalne samouprave, nautički dio luke kao dio luke namijenjen za privez nautičkih plovila, stalni vez kao vez na komunalnom dijelu luke za korištenje koji se zaključuje ugovorom s lučkom upravom na minimalno mjesec dana, dnevni ili tranzitni vez kao vez na nautičkom dijelu luke, zimovanjem u luci se smatra neprekinuti boravak plovila izvan nautičke sezone u luci na temelju sklopljenog ugovora o zimovanju s lučkom upravom, privezište je izdvojeno lučko područje koje je opremljeno za sigurno vezanje plovila, sidrište luke je dio morskog akvatorija namijenjen za sigurno sidrenje.

Na kopnenom dijelu obuhvata luke predviđa se osiguravanje površina za normalno funkcioniranje luke s navedenom strukturom i značajem posebno u zoni gospodarske - poslovne (K) namjene.

Na kopnenom dijelu obuhvata luke moguće je osigurati prostor za potrebe djelovanja ronilačkog kluba za koji se potencijalna mikrolokacija također nalazi u obuhvatu obalnog dijela uvale Srebreno za koji je određena potreba raspisivanja arhitektonsko-urbanističkog natječaja čime će se točno definirati potencijalna lokacija unutar luke otvorene za javni promet lokalnog značaja.

Planiranom benzinskom postajom te zonom gospodarske - poslovne (K) namjene neposredno uz obuhvat luke dodatno se povećavaju sadržaji te razina usluge podiže na višu razinu što je i cilj s obzirom na daljnji gospodarski (turistički) razvoj ne samo Srebrenog nego i cijele Općine Župa dubrovačka.

Mogućnost priveza unutar zona ugostiteljsko-turističke namjene (T) gdje broj vezova jednog ili više priveza plovila iznosi najviše 20 % ukupnog broja smještajnih jedinica zone u kojoj se planira, moguće je sukladno posebnim propisima predvidjeti unutar luke otvorene za javni promet lokalnog značaja.

Navedeno se mora raspraviti u okviru zadanih idejnih arhitektonsko-urbanističkih rješenja u kojima će se iskazati prostorne potrebe postojećih zona ugostiteljsko-turističke namjene (T_{N1}) unutar obuhvata Plana.

Mogući položaj spomenutih priveza potrebno je analizirati u širem području akvatorija s obzirom na nepovoljne maritimne uvjete te primarnu namjenu uvale koja je kupališna.

Za postojeću/planiranu Luku Srebreno predviđa se kapacitet od oko 120 komunalnih vezova te oko 20 komercijalnih vezova što će se detaljno razraditi sukladno posebnim propisima. U luci otvorenoj za javni promet mogu se postavljati pontoni, sidreni sustavi, plutače i ostala oprema za siguran privez plovila sukladno posebnim propisima.

Unutar luke planirana je i lokacija predviđena za potrebe ronilačkog kluba što je i naznačeno na kartografskim prikazima 1. Korištenje i namjena površina i 4.1. Oblici korištenja, u mjerilu 1:2000.

Morska luka otvorena za javni promet lokalnog značaja te morska luka posebne namjene - luka nautičkog turizma vrste sidrište nalaze se u obuhvatu obalnog dijela uvale Srebreno uključujući akvatorij luke te kupališno područje za koji je određena potreba raspisivanja arhitektonsko-urbanističkog natječaja čime će se dobiti kvalitetnije rješenja šireg prostora te će se detaljni Projektni zadatak kao podloga za raspis predmetnog natječaja izraditi sukladno ovom Planu te propisanim konzervatorskim smjernicama.

Na kartografskom prikazu 1. Korištenje i namjena površina i 2.1. Promet iskazan je postojeći i planirani pomorski promet.

Zračni promet

U Čilipima (Općina Konavle), 11 km istočno, nalazi se zračna luka Dubrovnik, s međunarodnim stalnim graničnim prijelazom I. kategorije.

Premda se zračna luka nalazi u susjednoj Općini njezino značenje u prometnom sustavu ne samo predmetnog UPU-a već i Dubrovačko-neretvanske županije je vrlo veliko s obzirom da je zračni prometni sustav jedini vid prometa koji Županiju izvodi iz sadašnje djelomične prometne izolacije.

Preko Zračne luke Dubrovnik (koja spada u sekundarne međunarodne zračne luke "4E" kategorije i ima poletno-sletnu stazu dužine 3300 m, te je jedna od šest zračnih luka iste kategorije u Republici Hrvatskoj) Županija je na zadovoljavajući način povezana sa Zagrebom i svijetom.

Zračna luka je u poslijeratnom razdoblju obnovljena modernizacijom opreme, sanacijom i rekonstrukcijom svih građevina aerodroma i izgradnjom kontrolnog tornja, kako bi osigurala što kvalitetniju i sigurniju uslugu putnicima i drugim korisnicima zračne luke.

Zračna luka Dubrovnik će i nadalje ostati jedan od najvažnijih prometnih objekata u povezivanju kako Općine tako i cijele Dubrovačko-neretvanske županije s ostalim dijelom Republike Hrvatske, Europom i svijetom.

Detalj Luke Srebreno

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

3.5. Komunalna infrastrukturna mreža

Komunalna infrastruktura na području Srebrenog uključuje vodovodnu, kanalizacijsku, elektroenergetsku i telekomunikacijsku mrežu.

Obzirom na zatečenu izgrađenost predmetno je područje djelomično opremljeno postojećom komunalnom infrastrukturnom mrežom u segmentima vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda ali bez odvodnje oborinskih voda. Zahvati u postojećim sustavima obuhvaćaju izgradnju novih dijelova u okvirima planiranih zona izgradnje, te moguću rekonstrukciju i premještanje postojećih trasa cjevovoda. Novi vodovi komunalne infrastrukture načelno se smještavaju u okvirima kolnih i pješačkih površina, a Planom su date načelne trase koje su podložne promjenama temeljem detaljnije dokumentacije ili posebnih uvjeta mjerodavnih institucija

3.5.1. Vodoopskrba

Vodoopskrba naselja Srebreno prikazana je u grafičkom dijelu elaborata Prostornog plana na kartografskom prikazu 2.3. Vodoopskrba.

Vodoopskrba Župe dubrovačke bazira se na vodnim resursima koji pripadaju Jadranskom regionalnom slivu s hidrogeološkim svojstvima krških stijena, a karakterizira ih složenost i cirkulacija podzemnih voda. Ipak, budući da hidrogeološki i prirodni uvjeti ne slijede administrativne granice, površinsko i podzemno tečenje voda na području Župe dubrovačke usko je vezano uz položaj susjedne Bosne i Hercegovine, pa se u tom smislu može zaključiti da vodni potencijal Župe dubrovačke obuhvaća i vodne resurse van granica Županije. Ovu činjenicu posebno treba uvažavati u domeni zaštite voda koja je integralni dio vodoopskrbne problematike.

Iz postojećeg vodoopskrbnog sustava Župe dubrovačke, koji je u većem dijelu izgrađen, vodom se opskrbljuje predmetno područje i to s vodozahvata Duboka ljuta koji se nalazi južno od naselja Plat, u uvali Robinzon na koti 1,0 m n/v., dok se s vodozahvata Zavrelje, kote izvora 78,0 m n/v, zapadno od istoimenog naselja opskrbljuju lokalni potrošači u periodu kada postoji dovoljno vode na izvorištu.

Navedeni vodozahvati na kojima je korisnik koncesije komunalno poduzeće "Vodovod Dubrovnik" d.o.o. čine osnovu postojeće vodoopskrbe Župe dubrovačke.

Suvremeni vodoopskrbni sustav organiziran je sa proizvodnim i distribucijskim jedinicama, cjevovodima i uređajima kao sustav u okviru kojeg je potrebno ostvariti slijedeće ciljeve:

- osigurati zadovoljavajući kapacitet i pritisak vode u sustavu računajući pritom na protupožarnu zaštitu,
- osigurati dobavu dostatne količine vode za piće zbog stalnog porasta potrošnje i mogućnost priključenja u dijelovima naselja koji se planiraju namijeniti stambenim i gospodarskim (ugostiteljsko turističkim) potrebama ili gdje se planira povećani intenzitet potrošnje.

Postojeća mreža predstavlja funkcionalni dio vodoopskrbnog sustava na ovom dijelu područja. Planiranom izgradnjom u potpunosti se zadržava usvojena koncepcija vodoopskrbe, kao i izvedeni vodovodni objekti. Sustav se i nadalje razvija s novom organizacijom mreže i postavljanjem cjevovoda u trupu planiranih prometnih površina, i to 1 m od ruba kolnika (u kolnik), uz izvedbu pripadajuće hidrantske mreže za zaštitu od požara.

Vodoopskrbni cjevovodi izvode se od duktila u skladu sa potrebnim kapacitetom pojedinih dijelova mreže.

Glavni zahvati na vodoopskrbnoj mreži obuhvaćaju izgradnju cjevovoda na području planirane izgradnje kao i cjevovoda za protupožarne potrebe na šumskim područjima u koridorima postojećih pješačkih putova.

3.5.2. Odvodnja

Odvodnja

Na cijelom području obuhvata usvojen je razdjelni sustav odvodnje ali bez izvedene odvodnje oborinskih voda.

Rješenjem odvodnje Župe dubrovačke predviđen je od Plata kroz naselja Mlini, Srebarno i Kupari glavni obalni kolektor koji skuplja sve gravitirajuće otpadne vode i dovodi ih na uređaj za pročišćavanje.

Prikupljene sanitarne otpadne vode se odvođe prema postojećim crpnim stanicama. Konceptijom odvodnje otpadnih voda Župe dubrovačke predviđen je jedinstven sustav odvodnje otpadnih voda sa uređajem za pročišćavanje otpadnih voda i jednim ispustom u otvoreno more za cijelu Općinu.

Lokacija uređaja je zapadno od rta Pelegrin na morskoj strani brda Trapit.

Sustav odvodnje tretira se kao razdjelni s odvojenim vođenjem otpadnih i oborinskih voda. Cjevovodi se smještaju u prometnice (75 cm od osi s jedne i druge strane).

Predviđeni su zatvoreni kanali, odgovarajućeg presjeka, koji duž trase trebaju imati odgovarajuće šahte-okna sa pokrovnom pločom na koju se ugrađuje lijevano-željezni poklopac, vidljiv na prometnoj površini, s istom kotom nivelete kao i prometnica.

Odvodne kanale treba locirati na dubini od cca 1.5 m računajući od nivelete prometnice do tjemena cijevi s kontrolnim revizijskim oknima od betona ili drugog odgovarajućeg materijala. Prihvatanje i odvodnja otpadnih i oborinskih voda mora se odvijati kontinuirano, bez obzira na etapnost izvedbe.

Crpna stanica u Srebrenom

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Odvodnja otpadnih voda

Proširenje postojeće mreže odvodnje otpadnih voda provedeno je prema prostornom rasporedu novih zona izgradnje, vodeći računa o visinskim parametrima, kako radi postizanja gravitacijskih uvjeta tečenja tako i zbog osiguranja priključaka na postojeću mrežu. Sve korisnike javnog sustava vodoopskrbe potrebno je priključiti na osnovnu mrežu odvodnje. Izuzetno i u slučaju da ne postoje uvjeti i mogućnost priključenja na kanalizacijski sustav unutar izgrađenih dijelova građevinskih područja moguće je privremeno rješenje odvodnje izgradnjom vodonepropusnih sabirnih jama. Korištenje privremenog sustava odvodnje dozvoljava se do trenutka kada su ostvareni svi uvjeti za priključenje na kanalizacijski sustav.

Odvodnja oborinskih voda i uređenje bujica

Planirana oborinska odvodnja položena uz trasu sanitarne kanalizacije izvesti će se kao potpuno nov sustav. S obzirom na tip sljevnog područja Župe dubrovačke, postojeće bujice i otvorene kanale, te usvojen razdjelni sustav odvodnje, sve nezagađene površinske oborinske vode i podzemne izvorske vode se odvede prema moru preko postojećih bujica (potoka), te izgradnjom podmorskih ispusta. Oborinske vode prikupljene s parkirnih površina potrebno je prije upuštanja u planirani sustav oborinske odvodnje pročistiti na separatoru ulja i masti. Ispuste u more je potrebno izvesti tako da se uklapa u postojeći ambijent (u okviru mula i sl.). Postojeće bujice i otvorene kanale potrebno je očistiti od raslinja i mulja, a naročito u donjem toku je potrebno popraviti dno i strane korita, odnosno izvesti novu betonsku ili kamenu oblogu gdje nije izvedena.

Sustav odvodnje prikazan je u grafičkom dijelu elaborata Prostornog plana na kartografskom prikazu 2.4. Odvodnja otpadnih voda.

3.5.3. Elektroenergetski sustav

Elektroenergetski sustav prikazan je na kartografskom prikazu 2.2. Elektroenergetika i komunikacije.

Opskrba potrošača električnom energijom područja Župe dubrovačke i šire dubrovačke regije usko je vezana uz geografske specifičnosti promatranog područja.

Naime, teritorijalni ustroj Dubrovačko-neretvanske županije, pogotovo njen kopneni dio od Dubrovačkog primorja preko samog grada Dubrovnika sve do Prevlake karakterizira vrlo dug i uski pojas između Jadranskog mora s južne i državne granice prema BiH sa sjeverne strane.

Uvažavajući izneseno, strukturu i smještaj urbanih i industrijskih središta kao osnovnih potrošača električne energije, postojeća elektroenergetska mreža neizbježno je razvijana u svom većem dijelu kao radijalna mreža, što sa stajališta kvalitetne, pouzdane, sigurne i dostatne opskrbe električnom energijom uvjetuje određena ograničenja.

Osnovno napajanje električnom energijom šireg područja Grada Dubrovnika i Župe dubrovačke ostvaruje se preko postojeće TS 110/35/10kV Komolac, instalirane snage 126 MVA (2x63 MVA), smještene na sjeverozapadnim prilazima gradu Dubrovniku na samom ušću rijeke Omble u zaljev Rijeke dubrovačke.

Od TS 110/35/10kV Komolac električna energija se distribuira u smjeru Konavala na 35kV nazivnom naponskom nivou, 35kV dalekovodnim vezama od TS 110/35/10kV Komolac preko Mlina (HE Zavrelje instalirane snage 2.1 MW) do TS 35/0.4kV Plat, postrojenja smještenog u neposrednoj blizini HE Plat.

Jedan od prvih prioriteta za šire područje Dubrovnika, je da se na prijenosnoj razini (110kV) osigura dodatna veza TS 110/35kV Komolac s ostatkom elektroenergetskog sustava

HEP-a, odnosno da se osigura alternativa za sada jedinoj i energetske limitiranoj vezi čime bi se osjetno povećala pouzdanost i sigurnost funkcioniranja cjelokupnog elektroenergetskog sustava na širem području.

U tom smislu su planirane dvije trafostanice, TS 110kV Srđ i TS 220/110/20(10) kV Plat te dalekovod 2x220 kV za vezu TS Plat s energetske sustavom RH. Time bi se znatno popravila elektroenergetska mreža i sa većom snagom uključila HE Plat te omogućilo dvostrano napajanje električnom energijom šireg područja Dubrovnika.

Potrebna je izrada čvrste veze između prostora Župe dubrovačke i TS Plat 220/110/20(10)kV (u izgradnji) 10(20)kV vodovima ili izrada čvrste veze između prostora Župa dubrovačka i TS Komolac 110/35/10kV izgradnjom dvostrukog Č.R. voda 20(10)kV Komolac-Brgat-Čelopeci s otcjepom za Dubac.

Za sigurnu opskrbu nužna je i rekonstrukcija TS Mlini 35/10kV na način da se:

- poveća instalirana snaga energetskih transformatora tako da se umjesto postojećih nazivne snage 4MVA ugrade energetske transformatori nazivne snage 8MVA,
- dograde novi srednjenaponski 10(20) kV sklopni blokovi u postojeće postrojenje.

Napajanje samih potrošača električnom energijom ostvaruje se preko distributivnih transformatorskih stanica (TS 10/0.4kV), smještenih u ili uz urbanizirana područja.

Unutar obuhvata Plana najviše su zastupljene površine stambene, poslovne i turističke namjene. Proračuni vršnog opterećenja rađeni su na osnovi podataka o veličini parcele, predviđenog broja domaćinstava, iskustveno te uz primjenu Rusck-ove formule.

Za vršno opterećenje (snagu) jednog tipičnog kućanstva predviđen je iznos od 10 kW. Za područja poslovne namjene predviđeno je opterećenje 25-50 kW po objektu ili 50 W/m² gradivog dijela čestice.

Za hotelske komplekse predviđeno je opterećenje od 1,5 do 4kW /1 ležaj ovisno o kategoriji hotela i broju ležaja

NA taj način proračunata je ukupna potrebna vršna snaga za novoplanirane potrošače od oko 4100 kVA. Predviđene potrebe moguće je zadovoljiti izgradnjom triju novih tipskih trafostanica nazivne snage 2x1000 kVA.

Trafostanice TS 10(20)/0.4 kV

Opskrba električne energije vršit će se iz postojećih 10/0,4kV i novoplaniranih 10(20)/0,4kV trafostanica.

U distribucijskoj mreži još se ne planira uvođenje 20 kV napona ali će se vršiti priprema za prelazak na 20kV napon.

Dugoročnim planom HEP-a, srednjenaponska razina (SN) je 20kV, time bi prestala naponska razina 35kV i 10kV, zato sva oprema i kabeli moraju biti najmanje razine 20kV, a transformatori moraju biti prespojivi 10(20)kV.

Prelaskom na 20kV u pravilu će se povećati kapacitet postojećih TS-a 10(20)kV.

Po projektnim i konstrukcijskim rješenjima moraju se uklapati u zahtjeve HEP-a, norma HEP N. 012.01. te će se graditi u skladu sa tipizacijom TS na području HEP ODS Elektrojug Dubrovnik.

Trafostanice moraju imati mogućnost povezivanja SN kabelima po sistemu ulaz-izlaz.

Nove transformatorske stanice predviđaju se kao samostojeći objekti i načelno se smještaju u zelenu površinu, na vlastitoj zemljišnoj čestici veličine 7,0x7,0m s mogućnošću kolnog pristupa auto-dizalicom zbog dopremanja opreme i montaže. Udaljenost trafostanice od ruba kolnika treba iznositi najmanje 6 m.

Planirane trafostanice moraju biti kvalitetno uklopljene u okoliš, na način da budu u sklopu većih građevina, kao kod opskrbe hotela, ili i na način da su samostojeće trafostanice ili djelomično ukopane u pokose ili slično prilagođene reljefu terena.

Planirane transformatorske stanice su u građevinskom smislu ugrađene u objekte ili tipske armiranobetonske građevine, najveći dio tlocrtnih dimenzija cca. 220 X 380 cm, snage cca. 1000kVA i imaju dvojna metalna vrata, jedna dvokrilna i jedna jednokrilna.

Elektromontažni dio sastoji se od:

- srednjenaponskog (SN) postrojenja,
- niskonaponskog (NN) postrojenja,
- energetskog transformatora,
- ostale spojne i priključne opreme.

Kabelski razvod 20 (10)kV

Prilikom izgradnje novih distribucijskih vodova ili rekonstrukcije postojećih upotrebiti će se isključivo vodovi naponskog nivoa 20kV. Svi vodovi srednje-naponskog nivoa 10(20)kV (SN) i nisko-naponskog nivoa 0,4kV (NN) izvodit će se u pravilu podzemno unutar koridora ceste u dijelu neprometnih površina. Izuzetno, kada je cesta uska i koridor za polaganje kabela nema dovoljnu širinu dozvoljava se polaganje ispod kolne površine.

Pri polaganju SN i NN kabela treba voditi brigu o križanjima sa drugim instalacijama (vodovod, kanalizacija, telekomunikacije) i prometnicama te sve izvesti prema tehničkim propisima. Priklučenja novoplaniranih građevina izvesti će se podzemnom NN kabelskom mrežom. NN kabelske priključke voditi sistemom ulaz-izlaz u kućnim priključnim ormarima KPO.

Visokonaponski kabelski razvod, polaže se na način prikazano u priloženom nacrtu, do TS-a 10(20)kV izvodi se 20kV kabelima tipa XHE 49 A, polaže se u zemljani rov i dijelom u krute PVC ili ACC cijevi (gdje kabeli prolaze ispod betoniranih ili asfaltiranih površina).

Kabeli se polažu u zemljanom rovu na dubini od 80 cm. U rovu se kabeli polažu na posteljicu od pijeska debljine 10 cm, a potom se pokriju drugim slojem pijeska debljine 30 cm iznad kojeg se postavljaju plastični štitnici i traka za upozorenje.

Potom se rov zatrpava zemljom u slojevima od 10 cm, a na dubini od 20 cm postavlja se traka za upozorenje. Ispod ceste i prijelaza kabeli se polažu u krute PVC ili ACC cijevi u prethodno iskopani rov na dubini od 1,1 m. Prijelaz kabela se vrši okomito na os prometnice.

Pri paralelnom polaganju energetskih i telefonskih kabela minimalni razmak iznosi 50 cm. Minimalna horizontalna udaljenost pri paralelnom polaganju KB 20kV i vodovoda iznosi min 0,5 m, odnosno 1,5 m za magistralni cjevovod.

Spajanje kabela izvodi se toploskupljajućim kabelskim spojnicama.

Uže za uzemljenje polaže se duž cijele KB trase i na taj način spajamo dva uzemljivačka sustava trafostanice. Kao uzemljivač duž cijele KB trase koristi se Cu uže 50 mm².

Uzemljivačko uže štiti kabel od direktnog udara groma i smanjuje zaštitni otpor cijelog energetskog sustava.

Na uže za uzemljenje spaja se :

- metalno kućište KB spojnice,
- metalni plašt kabela i svi metalni dijelovi KB završetka, koji u normalnom pogonu nisu pod naponom,
- zaštitne metalne cijevi (telefonskih kabela, vodovodnih cijevi i sl.).

Javna rasvjeta

Javna rasvjeta obuhvaćena je u liniji zahvata uređenja terena. Napajanje javne rasvjete izvodi se iz postojećih i planiranih TS 10(20)/0,4kV.

Kompletan niskonaponski kabelski razvod javne rasvjete iz TS izvodi se kabelima tipa PP00A 4 x 16 mm² položenim dijelom u zemljani rov i dijelom u krute PVC ili ACC cijevi (gdje kabeli prolaze ispod betoniranih ili asfaltiranih površina), kako je opisano u članku 74.

Kao uzemljivač duž cijele KB trase koristi se Cu uže 50 mm.

Javna rasvjeta kolne ulice, šetnica i parkirališta izvodi se svjetiljkama sa velikim stupnjem korisnosti, u smislu uštede energije, kao sa metal-halogenim žaruljama 70 W do 150 W montiranim na rasvjetne stupove visine 5 - 9 m ili bočne zidove, što će biti definirano glavnim projektom.

Kvalitetnom izvedbom i regulacijom vanjske rasvjete treba se spriječiti rasipanje svjetla u neželjenim smjerovima (u nebo i izvan podnih površina) čime se štedi energija te smanjuje svjetlosno zagađenje okoliša.

Navedeni stupovi postavljaju se na betonske temelje sa sidrenim vijcima. Zaštita od hrđanja izvodi se vrućim cinčanjem i lakiranjem. U temeljima se ubetonira PVC cijev Ø 70 mm za ulaz i izlaz kabela.

Spajanja kabela vrše se u razdjelnicima montiranim u rasvjetnim stupovima. Svi rasvjetni stupovi spajaju se sa uzemljivačem, uže Cu 50 mm².

Upravljanje vanjskom rasvjetom vrši se iz TS-a.

U cijeloj niskonaponskoj mreži treba odabrati TN-S sustav zaštite i napajanja, koji kroz cijeli sustav ima razdvojeni neutralni i zaštitni vodič. Svi izloženi vodljivi dijelovi instalacije spajaju se s uzemljenom točkom sistema pomoću zaštitnog vodiča. Karakteristike zaštitnog uređaja i impedencije strujnih krugova moraju biti takve, da u slučaju nastanka kvara bilo gdje u instalaciji nastupa automatsko isključenje napajanja u vremenu utvrđenom tehničkim propisima.

Presjeci zaštitnih vodiča moraju biti u ovisnosti o presjecima faznih vodiča, a sve prema tehničkim propisima.

Zaštita kabela od kratkog spoja mora biti izvedena niskonaponskim v.u. osiguračima u TS, odnosno instalacijskim osiguračima u razdjelnicama montiranim u svakom rasvjetnom stupu.

Zaštita od statičkog elektriciteta mora biti izvedena uzemljenjem metalnih masa.

Obnovljivi izvori energije

U skladu s planom višeg reda potrebno je poticati izgradnju obnovljivih izvora energije. Građevine koje služe iskorištavanju obnovljivih izvora energije smiju se smještati unutar građevnog područja pod uvjetom da ne ugrožavaju okoliš, te vrijednosti kulturne baštine i krajobraza.

3.5.4. Pošta i telekomunikacije

Pošta

Poštanski promet na području u obuhvatu Plana obavlja se preko poštanskog ureda u Mlinima (Poštanski broj 20207).

Telekomunikacijski sustav veza

Telekomunikacijski promet Općine Župa dubrovačka odvija se putem automatske telefonske centrale pojedinih naselja preko tranzitne centrale Dubrovnik. Veze između

automatskih telefonskih centrala i tranzitne centrale Dubrovnik odvijaju se radiorelejnimi ili svjetlovodnim vezama.

Modernizacija koja je u tijeku teži povezivanju svih centrala i s mjesnim centralama i s ostalim centralama u Hrvatskoj i u svijetu preko svjetlovodnih veza koje pružaju optimalnu vezu.

Dubrovačko područje kao i cijela Općina Župa dubrovačka vezana je u državni i međunarodni (preko međunarodne centrale u Splitu) telekomunikacijski promet svjetlovodnom magistralnom vezom "Jadranko", podmorskim svjetlovodnim kabelom "Adria 1", položenim podmorjem Jadrana između Rijeke i Krfa, i radio relejnom vezom.

Od prijenosnih putova postoji stari svjetlovod Dubrovnik - Mlini (sa 8 niti) te novi magistralni svjetlovod Dubrovnik - Šumet - Brgat - Mlini - Plat - Konavle (sa 24 niti) kojim su ujedno povezane centrale kao i bazna stanica na brdu Goričina te vojni kompleks Kupari.

Izgradnjom svjetlovodnog kabla od Dubrovnika do Molunta završena je cijela trasa "Jadranka" na području naše županije i ostvarena spojna veza Dubrovnika s Moluntom i svim usputnim automatskim telefonskim centralama.

Trase uređaja za prijenos sustava telekomunikacija orijentacijske su, a detaljno će biti određene u postupcima izdavanja lokacijskih dozvola.

Za sve građevne čestice na području obuhvata Plana planirano je omogućiti priključak na pristupnu telekomunikacijsku mrežu.

U stacionarnom podsustavu mreža potrebno je, u skladu s potrebama povećanje kapaciteta komutacija, proširenje mreže te asortimana usluga uključujući i kabelsku televiziju.

U grafičkom dijelu ovog Plana, na kartografskom prikazu 2.2. Elektroenergetika i komunikacije, izložen je prikaz koji spaja dio DTK mreže sa dijelom planirane DTK mreže, također po većini ulica i prometnica koje su u planu treba izvoditi DTK mrežu, a sve radi povezivanja budućih kompleksa i objekata na telekomunikacijsku mrežu.

Planirani sustav EK mreže mora zadovoljiti potrebe buduće nadogradnje i razvoja kako bi održao korak sa sve većim korisničkim zahtjevima. Stoga treba voditi računa o uvođenju optike i u pristupnu mrežu

Nepokretna telekomunikacijska mreža ostvariti će se kroz EK kabelsku kanalizaciju polaganjem unutar koridora ceste u dijelu neprometnih površina paralelno s elektroenergetskim kabelima na propisanoj udaljenosti. Izuzetno, kada je cesta uska i koridor za polaganje kabela nema dovoljnu širinu dozvoljava se vođenje zračnih telekomunikacijskih pristupnih vodova.

Sustav DTK sastoji se od cijevi određenog presjeka, kao PVC cijevi Ø 110 mm i PEHD cijevi Ø 50 mm, i kabelskih tipskih zdenaca koji se postavljaju na određenim udaljenostima uzduž trase, na skretanjima i kod ulaza u građevine.

U cilju postizanja višeg nivoa komunalnog uređenja treba predvidjeti odgovarajući broj javnih govornica do kojih je potrebno omogućiti pristup osobama s invaliditetom.

Izrade telekomunikacijske mreže radi se sukladno posebnim propisima republike Hrvatske za navedenu problematiku.

Gradnja i smještaj baznih postaja novih mreža i sustava pokretnih telekomunikacija određuje se Županijskim prostornim planom. Prilikom planiranja trebaju se zadovoljiti uvjeti za uvođenje sustava treće generacije UMTS (Universal mobile telecommunications system).

Kod planiranja potrebno je uzeti u obzir dozvoljene udaljenosti antena od ljudi zbog štetnosti elektromagnetskog zračenja sukladno posebnim propisima.

U pokretnoj mreži potrebno je što kvalitetnije pokrivanje prostora signalom i uvođenje sustava novih generacija, te omogućavanje rada novih davatelja usluga (operatora). Razvoj mobilne telekomunikacijske mreže provoditi će se u skladu s važećim zakonima, odlukama i propisima koji su relevantni za ovu problematiku.

Planom su određene površine i koridori za rad, rekonstrukciju i gradnju radioodašiljačkih i TV pretvarača i RR koridora mikrovalnih veza Odašiljača i veza.

Na području Općine Župa Dubrovačka Odašiljači i veze imaju jedan TV pretvarač za dopunsko pokrivanje ovog područja koji se nalazi na vrhu brda Sv. Petar sa visinom antenskog stupa od 14 metara.

U RTV sustavu veza cilj je praćenje tehnološkog razvoja u ovoj djelatnosti.

Postojeći kolni pristup ugostiteljsko-turističkoj zonu Hotela Župa s državne ceste D8

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

3.6. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite površina

Naselje Srebreno se cjelim svojim obuhvatom nalazi unutar zaštićenog obalnog područja mora (ZOP), a ambijentalnu vrijednost i posebnost predstavljaju i ekspozicije naselja - izloženost pogledu s mora ali i na more.

Očekivani intenzitet potresa od X° MCS ljestvice također određuje primjenu posebnih ograničenja u korištenju.

3.6.1. Uvjeti i način gradnje

Iako PPU Općine Župa dubrovačka daje iste uvjete gradnje za kompletno područje, prirodno-geografski čimbenici, fizionomija, povijesni i planirani razvoj naselja Srebreno zahtijevaju detaljniju raščlambu prostora da bi oblici korištenja prostora bili definirani u skladu s prirodnim i urbanističko - arhitektonskim datostima prostora kao i prema stupnju konsolidiranosti predjela te naravno u skladu s planiranom namjenom prostora.

Unutar obuhvata ovog Plana propisuju se slijedeći uvjeti i način gradnje, a što je prikazano u grafičkom dijelu plana na kartografskom prikazu 4.2. Načini i uvjeti gradnje, u mjerilu 1:2000.

Stambene građevine grade se kao višeobiteljske (srednja gradnja) građevine i predstavljaju građevine stambene ili stambeno-poslovne namjene s najviše tri stambene jedinica.

Višeobiteljske (srednje) građevine mogu se graditi kao:

- samostojeće građevine postojeće (SS1),
- samostojeće građevine planirane (SS2).

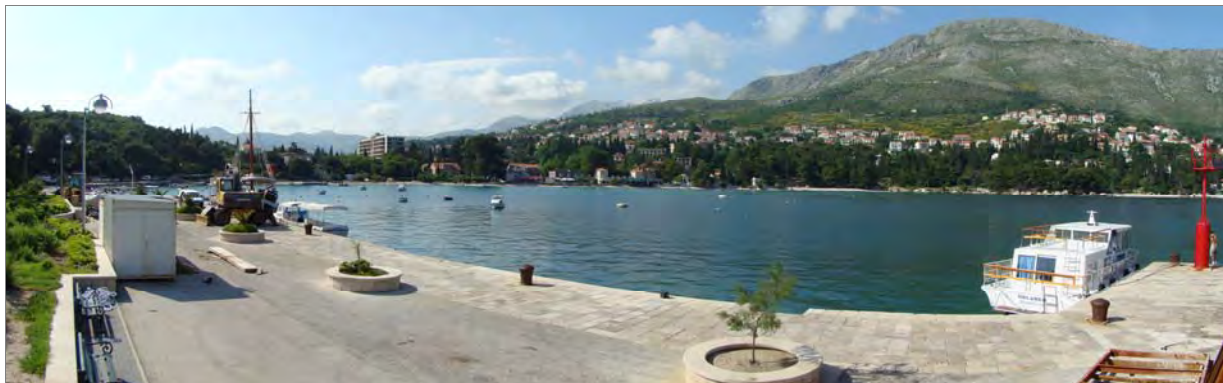
Višestambene građevine su građevine s najmanje 4, a najviše 16 funkcionalnih (stambenih ili poslovnih) jedinica.

Višestambenom građevinom smatra se građevina koja ima zajedničko stepenište za pristup funkcionalnim (stambenim ili poslovnim) jedinicama.

U obuhvatu ovog Plana navedeno se odnosi na postojeće samostojeće građevine ispod padina Goričine.

Mješovite građevine prema načinu gradnje obuhvaćaju građevine mješovite - pretežito stambene (M1) i mješovite - pretežito poslovne namjene (M2), a mogu se graditi kao višeobiteljske i višestambene.

Uvala Srebreno

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Mješovite višeobiteljske (stambeno-poslovne) građevine mogu se graditi kao:

- samostojeće građevine postojeće (SS1),
- samostojeće građevine planirane (SS2).

Mješovite višestambene (stambeno-poslovne) građevine mogu se graditi kao:

- samostojeće građevine planirane (SS1),

Turistička namjena obuhvaća građevine koje se mogu graditi kao:

- samostojeće građevine postojeće (SS1).

Javna namjena obuhvaća skupne građevine postojeće (S1).

Poslovna namjena označava građevine koje se mogu graditi kao:

- samostojeće građevine postojeće (SS1),
- samostojeće građevine planirane (SS2),
- skupne građevine planirane (S).

Za bilo kakav oblik djelovanja u prostoru unutar obuhvata Plana potrebno je poštovati zone zaštite visokovrijednog zelenila sukladno kartografskom prikazu 4.2. Način i uvjeti gradnje.

Gradnja skupnih građevina u neizgrađenim dijelovima građevinskog područja naselja unutar obuhvata Plana nije dozvoljena.

Sadašnje parkiralište na kojem je planirana zona mješovite pretežito-poslovne namjene (M2)

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

3.6.2. Mjere zaštite prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih i ambijentalnih cjelina

Opće smjernice

- pri donošenju odluke o uređenju prostora, zaštitu integralnih prirodnih i kulturno-povijesnih vrijednosti prostora treba staviti u komplementaran odnos s ostalim relevantnim kriterijima,
- planove i programe gospodarskog razvitka područja uskladiti s radom stručnih i znanstvenih ustanova,
- na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini razraditi i uskladiti planove financijske potpore projektima očuvanja kulturne baštine, npr. obnove i prezentacije vrijednijih građevina, te revitalizacije tradicijskih gospodarskih djelatnosti,
- za važnije povijesne lokalitete i građevine osigurati izradu konzervatorske dokumentacije u srednjoročnim planovima nadležnih službi i u investicijskim programima, a za ostale objekte kulturno-povijesnih vrijednosti prema odlukama, planovima i programima lokalne zajednice, i to svakako prije poduzimanja bilo kojih radova,
- neistraženu graditeljsku baštinu potrebno je kontinuirano istraživati, dokumentirati i valorizirati u kontekstu društvenih, kulturnih i gospodarskih promjena,
- prema posebnim propisima, za istraživanje i građevinske radove na kulturnim dobrima, kao i na prostoru pripadajuće parcele, potrebno je prethodno odobrenje nadležnoga Konzervatorskog odjela,
- prilikom građevinskih zahvata na objektima kulturno-povijesne vrijednosti preporuča se zatražiti stručno (konzervatorsko) mišljenje i/ili pomoć,
- razviti kulturni i ekološki turizam, te posebnim odlukama i mjerama na lokalnoj razini potaknuti obnovu tradicijskih oblika poljodjelstva,
- s ciljem očuvanja ambijenta ruralnih prostora poticati izradu projekata i gradnju stambenih objekata tipološki usklađenih s tradicijskim načinom gradnje i oblicima karakterističnim za ovo područje (kao npr. položaj objekta na parceli, volumen, visina, oblik krova i sl.),
- nastojati zadržavati i poticati uporabu povijesnih toponima u nazivlju naselja, dijelova naselja, povijesnih lokacija, brda, potoka i dr.
- evidentirane povijesne građevine lokalnoga značenja treba obnavljati lokalna zajednica, prema svojim prioritetima, odnosno vlasnik, uz stručnu pomoć nadležne konzervatorske ustanove,
- na razini lokalne zajednice potrebno je posebnim propisima regulirati obveze i dužnosti korisnika i vlasnika kulturnih dobara.

Osnovni zahvati u prostoru u području potpune ili djelomične zaštite povijesnih struktura obuhvaćaju:

Arheološko rekognosciranje - postupak pregleda terena u svrhu prepoznavanja lokaliteta i utvrđivanja njegovog položaja, opsega, kronološkog određenja i vrste. Rekognosciranja se provode zbog izrade arheološke topografije nekog prostora ili kao istraživanja koja prethode arheološkim.

Prethodno arheološko ispitivanje - obuhvaća samo vizualni pregled i eventualno istraživanja geo-radarom. Po završetku arheoloških istraživanja, ovisno o njihovim rezultatima donosi se odluka o daljnjim postupcima s lokalitetom i nalazima.

Arheološko istraživanje - uključuje niz radnji kojima je cilj istraživanje arheološkog lokaliteta, a obuhvaćaju: vizualni pregled terena, snimanje geo-radarom, arheološko sondiranje (iskop pojedinih sondi) ili istraživanje čitavog lokaliteta.

Metode zaštite graditeljskog nasljeđa:

Održavanje je osnovna metoda konzervacije povijesne građevine koja podrazumijeva redoviti pregled i obavljanje manjih obrtničko građevinskih radova, a uključuje popravke pokrova, oluka, bojanje stolarije i bravarije te elemenata unutrašnjeg uređenja i instalacija. Svi dotrajali elementi građevne strukture (osim instalacija) trebaju se održavati i popravljati u tradicionalnim oblicima, materijalima i tehnikama.

Konzervacija - prvenstveno znači stalno održavanje spomenika, ali i kod povijesnih cjelina metoda konzervacije primjenjiva je tek nakon potpunog uređenja tih područja. Konzervacija je osnovna metoda zaštite dijelova povijesne građevine (građevinsko - arhitektonskih elemenata, elemenata završne obrade građevine) koja podrazumijeva zaustavljanje daljnjeg propadanja zadržavanjem određenog stupnja sačuvanosti. Postupak konzerviranja vrši se specijalističkim restauratorsko - konzervatorskim metodama koje ovise o uvjetima i stanju struktura koje se želi zaštititi.

Adaptacija - revitalizacija - nudi veliki raspon mogućnosti, gradaciju u stupnjevima revitalizacije i adaptacije:

- građevine bez ikakve namjene, a izgubile su prvobitnu - vraćanje prvobitne namjene,
- adaptacija za drugu namjenu.

Adaptacija je obnova ili preuređenje unutrašnjeg prostora građevine u svrhu kvalitetnijeg funkcioniranja i poboljšanja uvjeta stanovanja ili rada. Prilikom adaptacije potrebno je očuvati izvornu prostornu organizaciju glavnih prostora.

Revitalizacija podrazumijeva vraćanje funkcije napuštenih građevina i prostora, odnosno davanje novih sadržaja kojima će se omogućiti nastavak njihova života. Unošenjem novih sadržaja ne smije se promijeniti osnovni karakter prostora i arhitektonske vrijednosti građevine. Provodi se usporedo s drugim metodama kao što su konzervacija, restauracija i sl.

Rekompozicija - porušeni izvorni dijelovi se postavljaju na svoje mjesto i u svoju prvobitnu funkciju. To je metoda preoblikovanja građevine s ciljem prilagodbe ambijentu u kojem se nalazi. Može biti samostalna metoda, ili u kombinaciji s restauracijom i revitalizacijom.

Restauracija - povijesnim građevinama, odnosno cjelinama, dodaju se dijelovi koji su postojali, a danas nedostaju. Restauracija i konzervacija se primjenjuju u cilju očuvanja graditeljskog nasljeđa, kad to nije moguće postići drugim metodama. To je metoda obnove (poboljšanja stanja) izvornog ili nekog drugog vrijednog povijesnog sloja građevine (najkvalitetnije faze) s visokim stupnjem njegove očuvanosti, uz prethodna arheološka, restauratorska i konzervatorska istraživanja. Uključuje mogućnost primjene određenog stupnja rekonstrukcije.

Rekonstrukcija je metoda kojom se oštećenoj povijesnoj građevini vraća cjelovit oblik na temelju postojećih izvornih struktura, nacрта, starih fotografija, pisanih izvora kao i analogija komparativnih primjera; obnavljanje povijesne građevine ili cjeline što je bila posve ili uglavnom porušena; potpuniji i radikalniji vid restauracije pri kojem je puno više novoobnovljenih nego autentičnih dijelova. U rekonstrukciji se primjenjuju dvije metode: faksimilska rekonstrukcija /vjerna rekonstrukcija ranijeg stanja /, te nova izgradnja, usklađena s povijesnim tkivom. Postavljanje nove građevine u povijesno tkivo = interpolacija.

Razlika rekonstrukcije i interpolacije u povijesnom okviru: rekonstrukcijom se nadomješta porušena zgrada ili cjelina, dok je interpolacija svako postavljanje nove građevine u stari ambijent.

Replika se izvodi metodom faksimilske rekonstrukcije kada je građevina gotovo u potpunosti uništena. Kao izvor podataka za postizanje vjerodostojne cjelovitosti koriste se ruševna struktura, nacrti i fotografije. Replika se u cijelosti izvodi zamjenskim istovrsnim materijalima.

Replika i muzeji na otvorenom - kopiranje izvornih graditeljskih i umjetničkih djela, te njihova postava na drugom mjestu.

Restitucija je metoda obnove povijesne građevine kojom se postojeće stanje nastalo neodgovarajućim intervencijama, mijenja izvornim ili nekim drugim vrijednim povijesnim slojem. Izvodi se na temelju očuvanih dijelova izvorne građe, starih nacрта, fotografija, pisanih izvora i analogije komparativnih primjera.

Interpolacije i dopune u povijesnim sredinama - najčešće u postojećim blokovima, unošenje suvremene arhitekture u postojeće tkivo.

Dislokacija - iznimno, ako se niti jednom drugom metodom ne može očuvati kulturno dobro na izvornom mjestu.

Nova izgradnja s povijesnim reminiscencijama - nije zaštitna metoda u užem smislu, ali pridonosi očuvanju tradicionalnog karaktera povijesnih prostora.

Sanacija uključuje građevinske zahvate na povijesnoj građevini kao što su: popravci žbuke, hidroizolacije, sustava odvodnje oborinskih voda, sanaciju od vlage, statičku sanaciju konstruktivnih elemenata i sklopova i sl. Sanacija podrazumijeva temeljiti popravak građevine, poboljšanje njezina građevinsko tehničkog stanja u oblicima, materijalima i tehnikama izvornog stanja.

Za sve navedene zahvate potrebno je prethodno izraditi detaljnu konzervatorsku dokumentaciju.

Prema posebnim zakonima i propisima o gradnji većina navedenih zahvata bi potpadala pod pojam rekonstrukcije, koju je potrebno razlikovati od ranije opisane, tzv. konzervatorske rekonstrukcije:

Rekonstrukcija građevine je izvedba građevinskih i drugih radova kojima se utječe na ispunjavanje bitnih zahtjeva za postojeću građevinu i/ili kojima se mijenja usklađenost postojeće građevine s lokacijskim uvjetima u skladu s kojima je izgrađena (dograđivanje, nadograđivanje, uklanjanje vanjskog dijela građevine, izvođenje radova radi promjene namjene građevine ili tehnološkog procesa i sl.).

Održavanje građevine je izvedba građevinskih i drugih radova radi očuvanja bitnih zahtjeva za građevinu tijekom njezinog trajanja, kojima se ne mijenja usklađenost građevine s lokacijskim uvjetima u skladu s kojima je izgrađena.

Ove su zaštitne mjere u međusobnoj ovisnosti, a valja ih usmjeriti prije svega na povijesno naselje u granicama zaštite, ali i na ukupan urbanizirani prostor, a zatim i na krajolik.

Zaštićene prirodne vrijednosti

Unutar obuhvata Plana nema zaštićenih prirodnih vrijednosti te se obuhvati istih ne nalaze na području ekološke mreže.

Iako se nalazi izvan obuhvata Plana s obzirom na malu udaljenost te ambijentalnu i panoramsku vrijednost, treba spomenuti još jedan lokalitet u kategoriji zaštićenih prirodnih vrijednosti, Posebni rezervat - ornitološki - Mrkan, Bobara i Supetar (registarski

broj 701) te Posebni rezervat u moru - akvatorij otoka Mrkan, Bobara i Supetar zaštićen kao evidentirana prirodna vrijednost.

Prema Nacionalnoj ekološkoj mreži uvala Srebreno klasificirana je kao "koridor za kornjače"

Prema Nacionalnoj klasifikaciji staništa na području obuhvata Plana prevladavaju kamenjarski pašnjaci i suhi travnjaci eu- i stenomediterana (C36) te mozaici kultiviranih površina (I21).

Zaštita krajobraznih vrijednosti i arhitektonsko-krajobraznih cjelina

Unutar obuhvata Plana nekoliko je kategorija krajobraznih vrijednosti koje su navedene i označene u grafičkom dijelu Plana na kartografskom prikazu 3. Prirodna baština i krajobraz, arheološka i kulturna baština, u mjerilu 1:2000, kako slijedi:

- osobito vrijedan predjel - prirodni krajobraz,
- osobito vrijedan predjel - kultivirani krajobraz,
- kutevi kvalitetnih panoramskih vizura,
- vrijedni dijelovi naselja (točke i potezi kompozicijskih, panoramskih i vizurnih vrijednosti),

Promatrano područje obiluje prirodnim raznolikostima i antropogenim vrijednostima koje zajedno čine vrijednu prirodnu i kultiviranu krajobraznu osnovu. Osim posebno vrijednog krajobraza, prisutna je i očuvanost jedinstva graditeljskog nasljeđa i prirodnog krajobraza, arhitektonsko-krajobrazne jedinice. Ambijentalnu vrijednost i posebnost predstavljaju i ekspozicije naselja - izloženost pogledu s mora ali i na more.

Pogled na stambene zgrade u Srebrenom

IZVOR: INSTITUT IGH d.d.

Zaštita urbanog krajobraza svodi se na zaštitu njegovih prirodnih, ambijentalnih i estetskih vrijednosti.

Zaštita kultiviranog prirodnog krajobraza i urbanog krajobraza treba težiti maksimalnom očuvanju njegovih prirodnih, ambijentalnih i estetskih vrijednosti. Sve zahvate treba provoditi u skladu s današnjim gledištem zaštite prirode i krajolika, maksimalno uvažavajući prirodne kvalitete prostora. U širem području ovoga krajobraza nova se gradnja mora preispitati kako se ne bi narušile prostorne i šire ambijentalne vrijednosti.

Pri planiranju nove gradnje potrebno je pažljivo analizirati područje i sve intervencije u prostoru prilagoditi njegovim dominantnim karakteristikama. To se prvenstveno odnosi na očuvanje prirodne konfiguracije terena, brežuljci i udoline, rtovi i uvale ne bi se smjele redefinirati gradnjom, već bi se novi elementi trebali podrediti zatečenoj konfiguraciji terena, maksimalno ga poštivati i tako se prilagoditi ambijentu.

Opći princip očuvanja kontura prirodnog reljefa, rtova, brežuljaka mora postati osnova za svu novu gradnju.

Mora se sačuvati vanjski obalni pojas kao prvi plan vizura s mora svoju silovitost i dramatičnost na tom spoju kopna i mora. Nije dozvoljeno mijenjanje pejzaža pokušajem stvaranja mjesta za kupanje/plaža, dozvoljava se samo diskretna postava pješačke šetnice.

Zaštićene kulturno-povijesne cjeline, građevine i ambijentalne vrijednosti

Registrirana i evidentirana odnosno zaštićena i preventivno zaštićena kulturna dobra unutar područja obuhvata definirani su u poglavlju 3.6. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite površina tekstualnog obrazloženja te prikazani na kartografskom prikazu 3. Prirodna baština i krajobraz, arheološka i kulturna baština, u mjerilu 1:2000.

U sklopu izrade Plana izrađena je konzervatorska dokumentacija prihvaćena od strane Ministarstva kulture, Konzervatorskog odjela u Dubrovniku, koja sadržava detaljnu analizu postojećeg stanja, kulturno-povijesnu valorizaciju obuhvaćenog prostora, te sustav mjera zaštite pojedinačnih kulturnih dobara.

Na području obuhvata Plana nalazi se više kulturnih dobara koja su u nadležnosti Ministarstva kulture, Konzervatorskog odjela u Dubrovniku:

- 1. Kupališna zgrada Dubrovačkog kupališnog i hotelskog društva**
Katastarska čest. zgr. 54, čest. zem. 738/3, 775/4 k.o. Brašina
Rješenje o preventivnoj zaštiti Konzervatorskog odjela u Dubrovniku,
KLASA: UP/I-612-08/10-05/0256
- 2. Stambeni sklop Turčinović - Miloslavić**
Katastarska čest. zgr. 51, 52, čest. zem. 731, 732, 733, 734, 735, 736 k.o. Brašina
Rješenje o preventivnoj zaštiti Konzervatorskog odjela u Dubrovniku,
KLASA: UP/I-612-08/09-05/0240
- 3. Kapela Srca Isusova**
Katastarska čest. zgr. 163, čest. zem. 731 k.o. Brašina
Rješenje Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine,
KLASA: UP-I°-612-08/02-01-06/1052
- 4. Pansion Supetar s depandansom**
Katastarske čest. zgr. 53/1, 293, čest. zem. 729/1 k.o. Brašina
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro.

5. **Zgrada (dućani s dva paviljona) Karlović**
Katastarske čest. zgr. 175, 176, čest. zem. 725/1, 725/2, 730/2, 730/3 k.o. Brašina
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro.
6. **Prostor nekadašnjeg posjeda Trojani - Kanjuo**
Katastarske čest. zgr. 57, 193, k.o. Brašina
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro
7. **Sklop vile Srebrenka (nekadašnji ljetnikovac Čingrija)**
Katastarske čest. zgr. 58, 292, čest. zem. 712, 713, 776 k.o. Brašina
Rješenje o preventivnoj zaštiti Konzervatorskog odjela u Dubrovniku,
KLASA:UP/I-612-08/02-07/264
8. **Pansion Dušanke Đurašković - Vila Vojka**
Katastarska čest. zgr. 59 k.o. Brašina
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro.
9. **Hotel Pansion Lida / Lada**
Katastarska čest. zgr. 171 k.o. Brašina
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro.
10. **Kapela sv. Nikole (sv. Ruže Limske, sv. Ruse) u sklopu kompleksa Madeško**
Katastarska čest. zgr. 48 k.o. Brašina
Rješenje o preventivnoj zaštiti Konzervatorskog odjela u Dubrovniku,
KLASA: UP/I-612-08/95-07/118
11. **Sklop Madeško (Bona, Ghetaldi, Milić)**
Katastarske čest. zgr. 48, 49, 50/2, 50/3, čest. zem. 779/1, 779/2, 779/2, 779/4,
779/5, 779/6 k.o. Brašina
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro.
12. **Ruralna cjelina Kupari**
Katastarske čest. zgr. 69, 70, 71, 72/1, 72/2, 72/3, 74/1, 74/2, 75, 76, 77, 78, 79/1,
79/2, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87/1, 87/2, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96/1, 96/2,
97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105/1, 105/2, 107/1, 107/2, 108, 109/1, 109/2,
110/1, 110/2, 112/1, 112/2, 112/3, 112/4, 113, 114, 115 k.o. Brašina
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro.

Arheološka nalazišta

AN1 Goričina - prapovijesno i antičko naselje

Katastarska čest. zem. 782/9 k.o. Brašina (segment lokaliteta obuhvaćen UPU-om Srebreno I)
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro.

AN2 Antička luka u Srebrenom

Podmorje (bez katastarskih čestica) s centralnim koordinatama N = 42° 37' 15,9", E = 18° 12' 08,3" i 300 m uokolo.
Rješenje o preventivnoj zaštiti Konzervatorskog odjela u Dubrovniku,
KLASA: UP/I- 612-08/06-05/9044

AN3 Crkva sv. Stjepana s grobljem u Kuparima

Katastarska čest. zgr. 106, čest. zem. 903, 904, 905, 906/1, 906/2 k.o. Brašina
Nema pravnu zaštitu. Evidentirano dobro.

Osnovne karakteristike i valorizacija prostora / katalog zaštićenih i evidentiranih kulturnih dobara

Graditeljska baština

1. KUPALIŠNA ZGRADA DUBROVAČKOG KUPALIŠNOG I HOTELSKOG DRUŠTVA

Lokacija

Srebreno, obalni niz

Adresa

Šetalište dr. Franje Tuđmana bb

Katastarske čestice

čest. zgr. 54 k.o. Brašina

čest. zem. 738/3, 775/4 k.o. Brašina

Akt o zaštiti

Rješenje o preventivnoj zaštiti Konzervatorskog odjela u Dubrovniku,

KLASA: UP/I-612-08/10-05/0256

Kupališna zgrada smještena je u sjeveroistočnom dijelu uvale Srebreno. Cesta koja prati pružanje obale i odvaja pjeskovitu plažu od dužobalnog niza građevina pred kupališnom zgradom mijenja pravac, zaobišavši je sa začelne strane, tako da zgrada ostaje u neposrednom dodiru s obalom.¹

Glavni volumen zgrade pravokutne je tlocrtne osnove, a na bočnu se zapadnu fasadu pod ostrim kutom prema jugozapadu nadovezuje usko bočno krilo, na kraju naglašeno peterokutnim paviljonom. Glavni volumen zgrade čine tri niza kupališnih kabina, od kojih je pročelni usmjeren prema plaži, dok su druga dva niza usmjerena na otvoreno unutrašnje dvorište, koje se proteže u smjeru istok - zapad. Krovna armirano - betonska ploča, konzolno je prepuštena pred kabinama formirajući strehu.

Kako je zgrada izvorno zamišljena kao jednokatnica, konzolni istak trebao je služiti kao balkon - hodnik za pristup kabinama kata. Bočno krilo sastoji se od jednog niza kabina, a peterokutni paviljon na njegovom kraju pred ulazom ima manju izdignutu ograđenu terasu.

Iako zapuštena uslijed višedesetljetnog nekorisćenja, zgrada je u relativno dobrom građevinskom stanju. Tijekom vremena vršena su zapunjanja izvornih otvora i uspostava novih, kao i manja pregrađivanja, no izvorni elementi jasno su raspoznatljivi.

Kupališna zgrada u Srebrenome

¹ Državni arhiv u Dubrovniku (dalje DAD), Građevinski planovi općine Dubrovnik (dalje GPOD), kutija 85/18, Dubrovačkom kupališnom i hotelskom dioničarskom društvu odobreno je izmiještanje ceste još 1913. godine, a potvrđeno je u sklopu izdavanja građevinske dozvole za kupališnu zgradu 1921. godine.

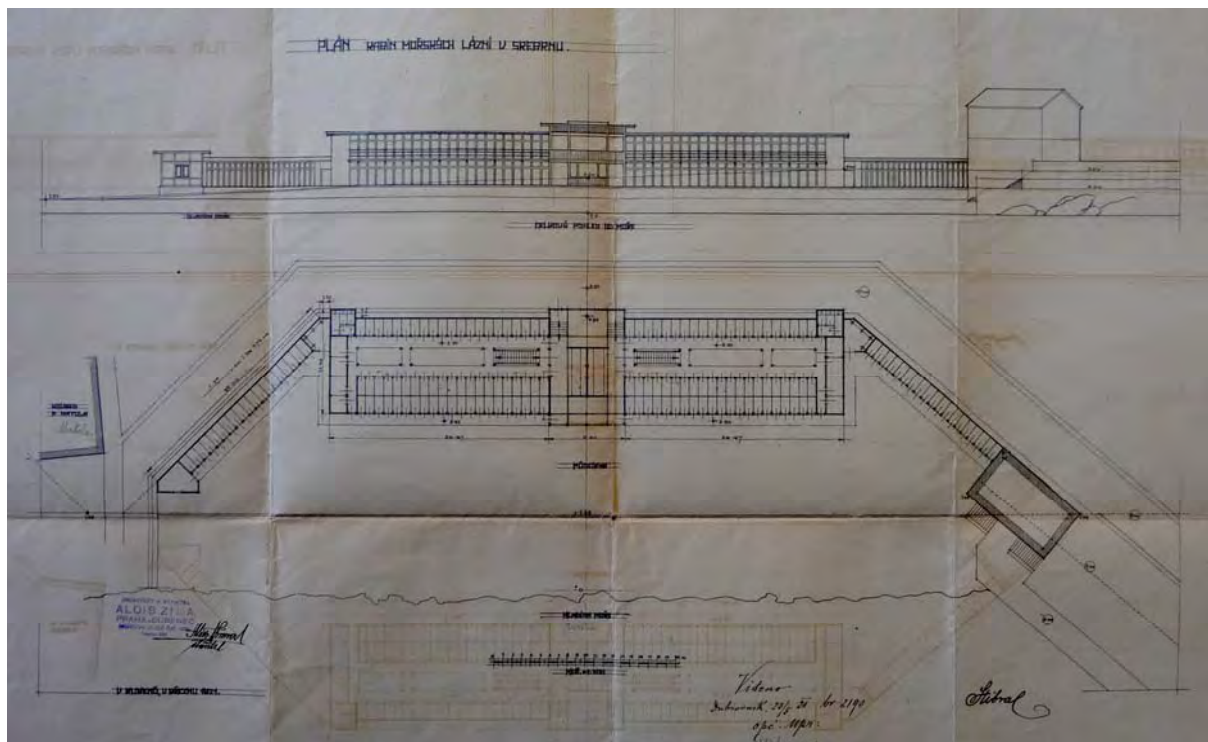
Kronološko - stilski pripadnost i valorizacija

Dubrovačko kupališno i hotelsko dioničarsko društvo Prag - filijala Dubrovnik - Kupari, koje od početka dvadesetih godina 20. stoljeća podiže hotelski kompleks u Kuparima, podnijelo je 1921. godine molbu za gradnju kupališne zgrade u Srebrenome.² Priložene nacрте potpisuju praški graditelj Alois Zima i arhitekt Jiří Stibral.

Dubrovačka općina odobrava gradnju, no priložene nacрте drži "generalnom osnovom" koju je potrebno upotpuniti tehničkim detaljima, te stoga Stibral izrađuje dopunjeni nacrt (sada reduciran na jedno, prizemno, krilo planirane zgrade), koji je odobren u kolovozu 1921. godine. Uporabna dozvola zatražena je tek 1932. godine, no prema razglednicama iz dvadesetih godina 20. stoljeća, zgrada u reduciranom obliku (prema drugom Stibralovom nacrtu) nastala je očito već u prvoj polovici trećeg desetljeća, a uporabna dozvola vjerojatno nije zatražena ranije zbog namjere da se projekt izvede u cijelosti.³

Kupališna zgrada u Srebrenom, iako predstavlja tek dio u cijelosti neostvarenog projektnog koncepta, po svom kulturno - povijesnom i arhitektonskom značaju može se visoko valorizirati. Naime, zgrada nosi memoriju na početke razvoja suvremenog turizma na području Župe dubrovačke, a nastala udruživanjem češkog i hrvatskog kapitala svjedoči o kulturno - povijesnim vezama dvaju naroda. Projektant zgrade je cijenjeni češki arhitekt, dizajner i slikar Jiří Stibral (1859.-1939.).

Stroga utilitarnost, koja se ogleda u potpunom izostanku dekoracije, funkcionalna organizacija, te primjena armirano - betonske konstrukcije s pomno razrađenim detaljima, svrstavaju zgradu među najranija očitovanja modernističkih strujanja na dubrovačkom području.

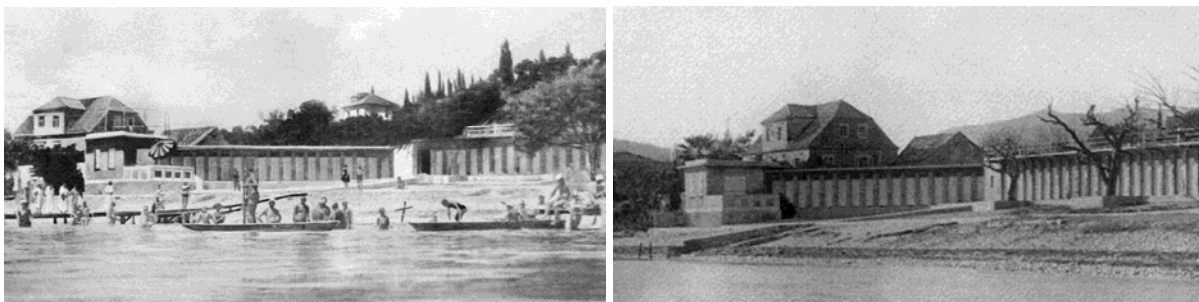

Jiří Stibral, Projekt kupališne zgrade u Srebrenome, 1921.

² DAD, GPOD, kutija 85/18

³ isto. U dopisu za ishođenje uporabne dozvole se navodi: „Část nam je izvjestiti ovim naslov, da smo djelomično završili sa izgradnjom kabina u Srebrenome, i zamoliti za kolaudaciju ovoga izgrađenoga dijela kabina, kako bi mogli dobiti dozvolu za uporabu istih. Gradjevnu dozvolu za spomenute kabine smo dobili od cij. naslova pod brojem 2190 od 23. maja 1921., te smo gradnju sukcesivno izvodili. Pošto nam je sada usljed pomanjkanja finansijskih sredstava, momentalno nemoguće završiti sa izgradnjom kabina po odobrenom projektu, to smo slobodni zamoliti cij. naslov da bi odredio kolaudaciju do sada izgrađenoga dijela i odobrio nam uporabu istoga.“

Kupališna zgrada u Srebrenome sredinom dvadesetih godina 20. stoljeća

Mjere zaštite

U vremenu nastanka, te u razdoblju korištenja, kupališna zgrada u Srebrenom bila je integralni i važan segment komunalne infrastrukture hotelskog kompleksa Kupari - Srebreno, pa kao značajna turistička baština zaslužuje primjerenu dokumentaciju i valorizaciju. U arhitektonskom konceptu zgrade prisutna je klasicizirajuća manira u naglašenoj simetričnoj formi izrazite monumentalnosti, a zbog visoke tehnološke razine izvedbe armirano-betonske konstrukcije, kupališna zgrada u Srebrenom prepoznata je kao inovativno arhitektonsko ostvarenje arhitekta Jiří Stibrála u onodobnoj dubrovačkoj sredini.

Sustavom mjera zaštite predlaže se revalorizacija specifičnog turističkog sadržaja, kako bi se konzervatorskom rekonstrukcijom i mogućom interpolacijom dopustila primjerena prenamjena uvažavajući izvorni koncept gradnje.

Kupališna zgrada u Srebrenome 2010. godine

2. STAMBENI SKLOP TURČINOVIĆ - MILOSLAVIĆ

Lokacija

Srebreno, obalni niz

Adresa

Šetalište dr. Franje Tuđmana

Katastarske čestice

čest. zgr. 51, 52 k.o. Brašina

čest. zem. 731, 732, 733, 734, 735, 736 k.o. Brašina

Akt o zaštiti

Rješenje o preventivnoj zaštiti Konzervatorskog odjela u Dubrovniku, KLASA: UP/I-612-08/09-05/0240

Opis postojećeg stanja

Stambeni sklop Turčinović - Miloslavić nalazi se u Srebrenom, na sjeveroistočnom kraju obalnog niza.

Posjed, ograđen visokim kamenim ogradnim zidom, izduženog je pravokutnog tlocrtnog oblika. Kuća je položena poprečno, te dijeli vrtne površine na manji prednji i veći stražnji vrt. Oba vrta imaju središnju šetnicu ograđenu niskim zidom sa stupovima za odzinu. Posjedu se pristupa s juga, s ceste, kroz jednostavno oblikovan portal. U jugozapadnom dijelu vrta smještena je kapela Srca Isusova (kataloška jedinica 3) iz 1913. godine, a kako je podignuta za javnu namjenu, ogradni zid vrta pred kapelom je snižen i oblikovani su podest i pristupno stubište s ceste.

Kuća je jednokatnica sa stambenim potkrovljem, pravokutnog tlocrta. Krovište joj je dvostrešno sa zasječnim uglovima, a u središnjem dijelu, na pročelnoj i začelnoj strani, rastvoreno je prostranim belvederom.

Pročelje kuće, usmjereno prema jugu, građeno je pravilnim kamenim klesancima, a rastvoreno s četiri osi otvora, od kojih su dvije središnje bliže primaknute. U zapadnoj od dvaju središnjih osi nalazi se ulazni portal. U liniji potprozornika kata teče plitki vijenac, a pročelje zaključuje profilirani vijenac na povijenim kamenim konzolama. Iznad vijenca diže se središnji belveder s dva prozora. Svi otvori pročelja imaju ravne kamene okvire i profilirane vijence, a prozori kata između natprozornika i vijenca imaju i jastučasti profil s uklesanim listovima na sredini i krajevima. Između prozora belvedera nalazi se velika pravokutna kamena ploča s Kristovim monogramom.

U stražnjem vrtu, uz začelje kuće nalaze se ostaci manje pomoćne zgrade.

Tijekom domovinskog rata od pogodaka projektila oštećeno je pročelje kuće i više vrtnih stupova. Godine 2010. započeta je rekonstrukcija kompleksa prema konzervatorskim smjernicama.

Stambeni sklop Turčinović - Miloslavić

Kronološko - stilska pripadnost i valorizacija

Prema obiteljskoj predaji kuću je podigao član obitelji Turčinović porijeklom s Petrače 1670. godine.⁴ Kada je 1806. godine stradala u pustošenju ruske i crnogorske vojske, kuća je pripadala kapetanu i brodovlasniku Andriji Antunovom Turčinoviću. Ukupna šteta na kući procijenjena je na 28 848 dukata (12 488 na nepokretnoj imovini), što je predstavljalo najveću pretrpljenu štetu među domicilnim stanovništvom Župe dubrovačke.⁵

Prema Zapisniku čestica građevina iz 1837. godine katastarske čest. zgr. 51 i 52 k.o. Brašina pripadale su Andriji Turčinović / Ani Miloslavić. Pomoćna zgrada, katastarska čestica 51, opisana je kao „casa d'abitazione con cucina e corte“ - stambena kuća sa kuhinjom i dvorištem, a glavna zgrada, katastarska čestica 52, kao „rovina con corte“ - ruševina s dvorištem.⁶ Navedene podatke, potvrđuje i obiteljska predaja - udajom Ane, kćeri jedinice Andrije Antunovog Turčinovića, za Vicu Miloslavića, 1798. godine, kuća prelazi u vlasništvo obitelji Miloslavić. Nakon što je kuća 1806. spaljena, kapetan Vice Miloslavić (1768.-1845.) podigao je uz začelje manju kuću (čest. zgr. 51), da bi nešto kasnije (vjerojatno tijekom četvrtog desetljeća 19. stoljeća) obnovio i veliku kuću.⁷ Naslonjena uz začelje, prema istoku, nalazila se ljetna kuhinja, vidljiva na arhivskoj katastarskoj karti, a porušena u drugoj polovici 20. stoljeća.

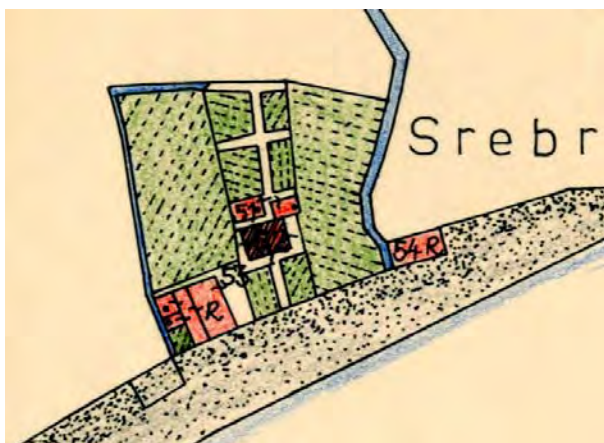
U jednoj prostoriji obnovljene kuće Vicin sin Luko Miloslavić, nakon povratka sa studija u Beču, tridesetih godina 19. stoljeća, otvorio je privatnu besplatnu pučku školu, prvu školu u Župi, u kojoj je nekoliko desetljeća držao nastavu.

Tijekom svog boravka u Župi dubrovačkoj od 1862. do 1865., sobu u kući je iznajmio češki slikar Jaroslav Čermak (1830.-1878.) i koristio je kao svlačionicu dok se u Srebrenome kupao, sunčao i ribario.⁸

U prednjem vrtu kompleksa 1913. godine svećenik don Silvo (Silvio) Miloslavić (1872.-1930.), podigao je kapelu Srca Isusova.⁹

Krajem 19. stoljeća posjed udajom prelazi u vlasništvo obitelji Matela, a kasnije Domančić. Posjed je 1957. oduzet vlasnicima i preuređen u odmaralište rudnika Vareš.¹⁰

Izneseni podaci svjedoče o bogatoj kulturnoj povijesti kapetanske kuće Turčinović - Miloslavić, a prostorna organizacija sklopa i oblikovno - stilske karakteristike kuće, po uzoru na ladanjsku izgradnju dubrovačkog područja, čine je najznačajnijim kulturnim dobrom na području Srebrenoga.

Posjed Turčinović - Miloslavić na arhivskoj katastarskoj karti iz 1837./78. godine

⁴ Lekki-Hrdlička, Helena, Povijest kuće i obitelji kapetana Turčinović-Miloslavića sa Srebrena, u: Zbornik Župe dubrovačke, IV, Dubrovnik 2005., str. 111

⁵ Čučić, Vesna, Posljednja kriza Dubrovačke republike, Zagreb-Dubrovnik 2003., str. 241, Kapetanić, Niko, Vekarić, Nenad, Ratna šteta u Župi dubrovačkoj 1806. godine, u: Zbornik Župe dubrovačke, III, Dubrovnik 2000., str. 86

⁶ Državni arhiv u Splitu (dalje DAS), Arhiv mapa za Istru i Dalmaciju, Copia del Protocollo degli Edifici del Comune di Brascina in Dalmazia Circolo di Ragusa

⁷ Nav. dj. bilj. 4., str. 113-114

⁸ Macan, Trpimir, Jaroslav Čermak u Župi dubrovačkoj, u: Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, 13, 1961.

⁹ DAD, GPOD, kutija 71/41

¹⁰ Nav. dj. bilj. 4, str. 120-124

Mjere zaštite

Općim uvjetima zaštite graditeljske baštine za stambeni sklop Turčinović - Miloslavić predviđa se očuvanje zatečenih kulturno povijesnih vrijednosti uz mogućnost ograničenih građevinskih intervencija u smislu prilagođavanja suvremenim potrebama.

U okviru planskog zahvata za glavnu kuću sklopa predviđa se zadržavanje postojeće tipologije stambene izgradnje, visinskih i tlocrtnih gabarita s očuvanjem i rekonstrukcijom arhitektonske kamene plastike pročelja.

Prihvatljive su metode sanacije, konzervatorske rekonstrukcije, restauracije i prezentacije.

Za radove obnove i rekonstrukcije potrebno je predvidjeti izradu konzervatorske dokumentacije i vrtne studije s arhitektonskim snimkom postojećeg stanja kako bi se upotpunile spoznaje o graditeljskom razvoju i tipologiji stambene izgradnje.

3. KAPELA SRCA ISUSOVA

Lokacija

Srebreno, obalni niz

Adresa

Šetalište dr. Franje Tuđmana bb

Katastarske čestice

čest. zgr. 163 k.o. Brašina

čest. zem. 731 k.o. Brašina

Akt o zaštiti

Rješenje Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, KLASA: UP-I°-612-08/02-01-06/1052

Smještena u prostoru prednjeg vrta sklopa Turčinović - Miloslavić, kapela Srca Isusova pročeljem je usmjerena prema jugu, obalnoj cesti i moru. Prilikom izgradnje kapele dio ogradnog zida vrta je uklonjen, a pred kapelom formiran uski podest ograđen balustradom do kojega od razine ceste vodi manje stubište.

Kapela Srca Isusova

Opis postojećeg stanja

Kapela je pravokutnog tlocrta, natkrita dvostrešnim krovom. Svi elementi arhitektonske artikulacije vanjštine izvedeni su u betonu i žbuci i naglašeni bijelom bojom u odnosu na plohe zida obojene žuto. Pročelje je rastvoreno portalom lučnog, sedlastog nadvoja, s jednostavnim, neprofiliranim okvirom. Portal uokviruju plitko istaknuti pilastri, a pročelje završava zabatom jakog, profiliranog okvira, unutar kojeg je u štukoteci izveden reljef s motivom Srca Isusova. Na uglovima i vrhu zabata su akroteriji u formi vaza.

Bočne fasade rastvorene su sa po dva prozora lučnog nadvoja, a na začelju se, nad zabatom nalazi jednostavna preslica sa zvonom.

Kapelica je u dobrom građevinskom stanju. Tijekom Domovinskog rata pretrpjela je manje štete od neizravnih pogodaka projektila, te je devedesetih godina 20. stoljeća obnovljena. Današnja fasadna boja je nezadovoljavajuće kvalitete, a betonskoj balustradi uz stubište nedostaju dijelovi. Okoliš je neodržavan i zapušten.

Kronološko - stilska pripadnost i valorizacija

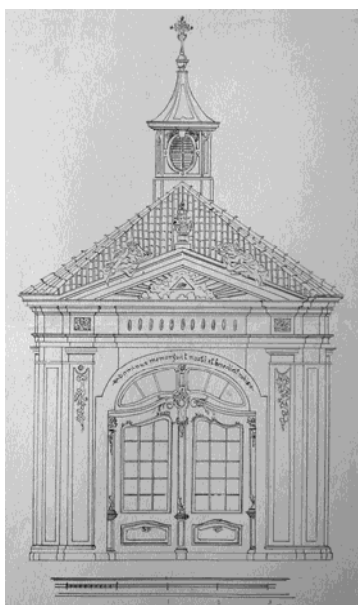
Kapelu je 1913. godine na obiteljskom posjedu podigao svećenik Silvo (Silvio) Miloslavić (1872.-1930.), sa željom da bude „(...) na ures i poljepšanje Srebrnome.“¹¹

U odnosu na očuvanu projektnu dokumentaciju s izraženijom neobaroknom koncepcijom, prilikom izvedbe je prevagnuo klasicizirajući element, po uzoru na crkvu Srca Isusova samostana Milosrdnih sestara na Pilama u Dubrovniku. Na detaljima opreme (betonska balustrada s vazama, kovana željezna rešetka vratnica) odražava se duh secesijske epohe.

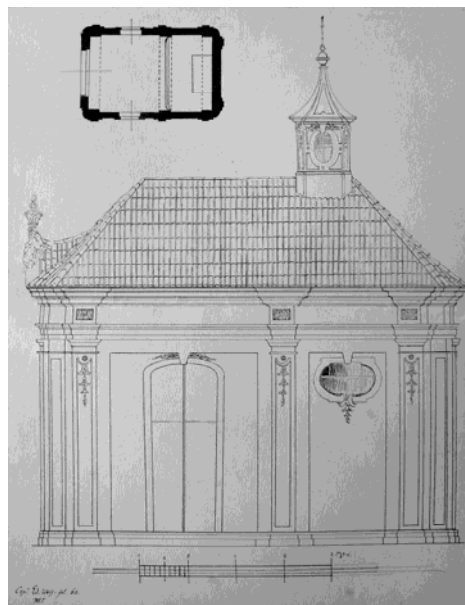
Kapela Srca Isusova ubraja se među rijetke primjere sakralne arhitekture prve polovice 20. stoljeća na dubrovačkome području, a iako malih dimenzija, predstavlja važan naglasak u artikulaciji cjelokupnog obalnog niza naselja.

Mjere zaštite

U određivanju sustava mjera zaštite za kapelu Srca Isusova, sukladno valorizaciji i stanju očuvanosti, predviđa se adekvatno održavanje kojim bi se obuhvatili ličilački radovi pročelja i rekonstrukcija nedostajućih dijelova betonske balustrade pristupnih stuba.

Projekt kapele Srca Isusova iz 1912. godine

¹¹ DAD, GPOD, kutija 71/41

4. PANSION SUPETAR S DEPANDANSOM

Lokacija

Srebreno, obalni niz

Adresa

Šetalište dr. Franje Tuđmana

Katastarske čestice

čest. zgr. 53/1, 293 k.o. Brašina

čest. zem. 729/1 k.o. Brašina

Akt o zaštiti

Nema pravnu zaštitu, evidentirano dobro.

Opis postojećeg stanja

Izdružena pravokutna vrtna parcela nekadašnjeg pansiona Supetar nalazi se u istočnom dijelu obalnog niza, uz stambeni sklop Turčinović - Miloslavić.

Zgrada pansiona, dvokatnica kvadratične tlocrtne osnove, smještena je prednjem dijelu vrta, nešto izmaknuta od ceste. Pročeljem je usmjerena prema jugu, cesti i obali. Zapadni dio pročelja rizalitno je istaknut. Okviri otvora pročelja naglašeni su u žbuci. U zoni kata čitavom širinom pročelja teče balkon ograđen balustradom sa stupićima kvadratnog presjeka. Pročelje i ostale fasade su ožbukane i zaključene profiliranim krovnim vijencem koji leži na kamenim konzolama. Uz začelje zgrade naslanja se manja prizemna dogradnja, te vanjsko stubište za katove.

Zgrada je stradala u Domovinskom ratu, krovšte i međukatna konstrukcija između drugog kata i potkrovlja su urušeni.

Zgrada depandanse, dvokatnica žbukanih fasada položena je uz sjeverni rub vrtne parcele. Otvori pročelja organizirani su u šest vertikalnih osi, prozori i vrata prizemlja i prvog kata imaju lučne završetke, dok su otvori drugog kata pravokutni. Na katovima, čitavom širinom pročelja, protežu se armirano-betonske balkonske ploče, danas bez ograde.

Zgrada se danas ne koristi; tijekom Domovinskog rata nije teže oštećena, no otuđeni su stolarija i ostala oprema.

Kronološko - stilski pripadnost i valorizacija

Kuću, sagrađenu najvjerojatnije u posljednjim desetljećima 18. stoljeća, spalili su Rusi i Crnogorci 1806. godine.¹² U to je vrijeme pripadala kapetanu Mihi Antunovu Turčinoviću, a šteta na nepokretnoj i pokretnoj imovini procijenjena je na 11 782 dukata.¹³

Pansion Supetar i depandansa

¹² Ruševine kuće vidljive su na fotografijama iz prvog desetljeća 20. stoljeća. Na osnovu podataka iz obiteljske predaje, moglo bi se zaključiti da je kuća podignuta u vrijeme diobe posjeda između triju sinova kapetana Antuna Turčinovića. Miho Antunov Turčinović rođen je 1752. godine. Lekki-Hrdlička, Helena, Povijest kuće i obitelji kapetana Turčinović-Miloslavića sa Srebrena, u: Zbornik Župe dubrovačke, IV, Dubrovnik 2005., str. 111-112

¹³ Nav. dj. bilj. 5, str. 241

Prema Zapisniku čestica zgrada iz 1837. godine kuća je u vlasništvu Petronile Turčinović, udovice Miha Turčinovića. Iz opisa posjeda doznaje se da je kuća ruševina, no može se zaključiti da se djelomično koristi za stanovanje (casa d'abitazione ad 1 piano con cucina, ruina e due corti ed orto d'erbaggi).¹⁴

Godine 1914. novi vlasnik posjeda, Hubert Frühling na temeljima ruševine podiže jednokatnicu.¹⁵

U kući je 1920-ih godina otvoren pansion Supetar. Godine 1927. tadašnja vlasnica Marija Fenclova nadogradila je visoko potkrovlje i dogradila verandu uz sjeverozapadni dio bočne fasade kuće. Sljedeće godine nova vlasnica Ella Rešek proširuje verandu prema jugoistoku, do linije pročelja, a zatim je, 1930. godine, nad verandom namjeravala dograditi kat.

Vlasnik pansiona 1931. godine postaje Ladislav Franz (hotelijer, vlasnik Hotela Central u Dubrovniku), koji odustaje od zahvata za koji je bivša vlasnica zatražila građevinsku dozvolu i naručuje novi projekt, kojim se kuća i veranda nadogradnjom objedinjuju u dvokatnicu.¹⁶ Gradnji se pristupilo tek 1935. godine, a tijekom izvedbe izvršene su izmjene u odnosu na odobreni projekt. Izmijenjeni projekt je izradio i gradnjom rukovodio dubrovački građevinski poduzetnik Rikard Trostman. Uporabna dozvola izdana je u svibnju 1936.¹⁷

Sljedeće, 1937. godine sjeverno od pansiona sagrađena je dvokatna zgrada depandanse. Gradnju je vodio Rikard Trostman.¹⁸

Kompleks je još jednom, neposredno nakon Drugog svjetskog rata adaptiran, te je i dalje korišten u turističko - ugostiteljske svrhe, sve do Domovinskog rata, kada je zgrada pansiona od strane srpsko-crnogorske vojske spaljena, a depandansa devastirana.

Iznesena kronologija svjedoči o čitavom nizu građevinskih transformacija koje je izvorna suburbana kapetanska kuća 18. stoljeća doživjela tijekom svog postojanja. Današnja pojavnost zgrade s obilježjima međuratne moderne (k tome teško devastirana u Domovinskom ratu) po sebi ne predstavlja visoki oblikovni doseg, no čuva memoriju na razdoblje procvata turizma u Srebrenom tridesetih godina 20. stoljeća, a slojevitim prostornim razvojem svjedoči o povijesnim okolnostima i sudbini dubrovačke okolice tijekom protekla dva stoljeća.

Pansion Supetar prije 1935. godine i Projekt nadogradnje pansiona, 1935. (Rikard Trostman)

¹⁴ DAS, Arhiv mapa za Istru i Dalmaciju, Copia del Protocollo degli Edifizi del Comune di Brascina in Dalmazia Circolo di Ragusa

¹⁵ DAD, GPOD, kutija 77/15

¹⁶ DAD, GPOD, kutije 95/39 i 104/2

¹⁷ DAD, GPOD, kutija 119/8

¹⁸ DAD, GPOD, kutija 124/9

Mjere zaštite

Uvažavajući izloženost zgrade u vizuri Župskog zaljeva, kao i utjecaj koji ostvaruje u oblikovanju obalnog pročelja uvale Srebreno, u okviru planskog zahvata predlaže se zadržavanje postojećih tlocrtno-visinskih gabarita i reducirano oblikovanje fasada sukladno projektu iz 1936. godine.

U okviru planskog zahvata potrebno je predvidjeti rekonstrukciju i rekultivaciju pripadajućeg vrtnog prostora uvažavajući vrtne gradbene elemente dokumentirane na povijesnim fotografijama.

Predlaže se očuvanje izvorne turističko - ugostiteljske namjene koja pridonosi afirmaciji građevine i ambijenta.

Pansion Supetar i depandansa krajem tridesetih godina 20. stoljeća

5. ZGRADA (DUĆANI S DVA PAVILJONA) KARLOVIĆ

Lokacija

Srebreno, obalni niz

Adresa

Šetalište dr. Franje Tuđmana

Katastarske čestice

čest. zgr. 175, 176 k.o. Brašina

čest. zem. 725/1, 725/2, 730/2, 730/3 k.o. Brašina

Akt o zaštiti

Nema pravnu zaštitu, evidentirano dobro.

Opis postojećeg stanja

Prizemnica s ugaonim paviljonima izduženog pravokutnog tlocrta, položena je neposredno uz cestu, u središnjem dijelu obalnog niza. Građena je pravilnim kamenim klesancima, u središnjem je dijelu natkrivena krovnom terasom, dok se na krajevima nalaze dva paviljona s četverostrešnim krovovima. Pročelje, usmjereno prema cesti, u zoni prizemlja rastvoreno je širokim pravokutnim ostakljenim otvorima, dok su paviljoni rastvoreni trodijelnim prozorima. Terasi se pristupa dvama stubištima smještenim na začelnoj strani. Uz začelje se nalazi vrtne terase, a prema sjeveru se prostire vrtne parcela artikulirana središnjom uzdužnom šetnicom popločenom oblucima.

Zgrada je u dobrom građevinskom stanju i koristi se u ugostiteljske svrhe.

Kronološko - stilski pripadnost i valorizacija

Mariji Karlović rođ. Kesovija, supruzi dr. Iva Karlovića iz Dubrovnika, izdana je u rujnu 1939. godine građevinska dozvola za novogradnju zgrade s dućanima i paviljonima na katastarskim čest. zem. 775/1, 775/2, 725/1, 730/2 k.o. Brašina. Prema projektu, prostor prizemlja bio je izvorno podijeljen na šest prostorija - dućana i središnji prolaz koji je vodio do začelne strane.

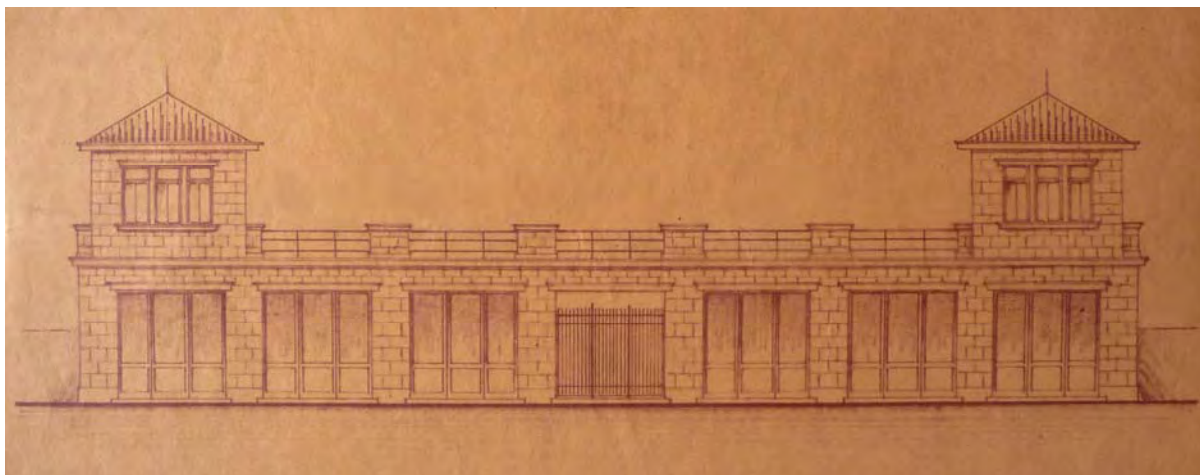
Zgrada Karlović

Gradnju je vodilo Građevno i tehničko poduzeće Drage Pogačića, ovlaštenog graditelja iz Dubrovnika, koji je u odobreni projekt unio manje izmjene i vjerojatno arhitektonski osmislio vrtni prostor.

Zgrada pripada korpusu međuratne arhitekture dubrovačkog područja, s karakterističnom visokom zanatskom kvalitetom izvedbe, te preplitanjem tradicijskih i modernih oblikovnih i konstruktivnih rješenja. Iako se u konkretnom slučaju radi o arhitekturi ograničenog oblikovnog dosega, zgrada je upotpunila i konačno definirala obalni niz izgradnje u Srebrenome. Kvaliteti cjeline pridonosi oblikovanje vrtnog prostora.

Mjere zaštite

Sukladno valorizaciji i udjelu zgrade u oblikovanju obalnog pročelja uvale Srebreno, sustavom mjera zaštite predviđa se očuvanje zatečenih graditeljskih vrijednosti s kultiviranim vrtnim prostorom. Mjerama zaštite predviđa se zadržavanje postojećih visinskih i tlocrtnih gabarita s obnovom i rekultivacijom pripadajućeg vrtnog prostora, bez mogućnosti nove izgradnje.

Projekt zgrade Karlović, nacrt pročelja, 1939.

6. PROSTOR NEKADAŠNJEG POSJEDA TROJANI - KANJUO

Lokacija

Srebreno, obalni niz

Adresa

Šetalište dr. Franje Tuđmana

Katastarske čestice

čest. zgr. 57, 193 k.o. Brašina

Akt o zaštiti

Nema pravnu zaštitu, evidentirano dobro

Opis postojećeg stanja

Prostor na kojemu se do sredine 1990-ih godina nalazila kuća Trojani - Kanjuo, nalazi se u središnjem dijelu obalnog niza izgradnje u Srebrenom.

Na mjestu porušene kuće danas je terasa, odnosno dvorište, odijeljeni uzdužnim ogradnim zidom. Zapadni dio se koristi kao terasa kafića, a istočni kao dvorište stambene kuće. Dvije stambene jednokatnice s visokim potkrovljima, podignute u nizu, zamijenile su ranije gospodarske zgrade smještene sjeverno, uz začelje nekadašnje kuće.

Na mjestu prizemne pomoćne zgrade - restorana, smještene istočno u liniji s nestalom kućom, danas je podignuta nova jednokatnica namijenjena ugostiteljstvu.

Kronološko - stilski pripadnost i valorizacija

Na osnovu oblikovnih karakteristika danas srušena kuća datirana je u 18. stoljeće. Godine 1806. stradala je u paležu Rusa i Crnogoraca. U to je vrijeme pripadala dubrovačkom pučaninu Baldu Trojani, konzulu u Aleksandriji krajem 18. i početkom 19. stoljeća. Trojani je primljen u bratovštinu Lazarina 1806. godine, a kasnije je bio Marmontov pouzdanik i obavljao najviše upravne dužnosti tijekom francuske vlasti.¹⁹

Kuća je obnovljena prije 1937. godine, kada je kao vlasnik katastarske čest. zgr. 57 k.o. Brašina upisan Baldov sin Dominik Trojani. Kuća je opisana kao „casa d'abitazione a due piani con terrazzo e corte“ - dvoetažna kuća s terasom i dvorištem.²⁰ Prema arhivskoj katastarskoj karti s reambulacijom iz 1878. godine vidljivo je da je od začelja prema sjeveroistoku između 1837. i 1878. godine podignuta manja, vjerojatno gospodarska zgrada.

Tridesetih godina 20. stoljeća u kući se nalazio restoran "Kanjuo" Marina i Pava Kanjuo.

Kuća je stradala u Domovinskom ratu te je devedesetih godina 20. stoljeća porušena. Na mjestu nekadašnje gospodarske zgrade danas se nalaze stambene jednokatnice s visokim potkrovljem i ugostiteljskim prostorom u prizemlju.

Prostor nekadašnjeg posjeda Trojani - Kanjuo

¹⁹ Kapetanić, Niko, Vekarić, Nenad, Ratna šteta u Župi dubrovačkoj 1806. godine, u: Zbornik Župe dubrovačke, III, Dubrovnik 2000., str. 64

²⁰ DAS, Arhiv mapa za Istru i Dalmaciju, Copia del Protocollo degli Edifici del Comune di Brascina in Dalmazia Circolo di Ragusa

Sjeveroistočno od kuće, na katastarskoj čest. zem. 775/2 k.o. Brašina, koja se vodila kao morska obala, Marin Kanjuo je 1921. godine dobio u koncesiju zemljište na trideset godina. U više je navrata pokušao ishoditi građevinsku dozvolu, no to mu je uspjelo tek 1939. godine, kada je u svibnju dobio dozvolu za gradnju privremenog restorana, prema nacrtima ovlaštenog graditelja Rikarda Trostmana. Uporabna dozvola izdana je krajem prosinca iste, 1939. godine.

Zgrada je porušena devedesetih godina 20. stoljeća, a na njenom mjestu izgrađena je nova jednokatna zgrada, također namijenjena ugostiteljstvu.

Prostor terase i dvorišta na mjestu nekadašnje kuće Trojani - Kanjuo neprimjereno su uređeni. Oblikovanje dvaju kuća u nizu ukazuje na izostanak bilo kakve arhitektonske koncepcije, a međusobno su visinski i oblikovno neusklađene.

Jednokatnica ravnog krova smještena istočno, oblikovana je jednostavnim linijama, funkcionalno prilagođena ugostiteljskoj namijeni, no predimenzionirana u odnosu na okolnu izgradnju.

Mjere zaštite

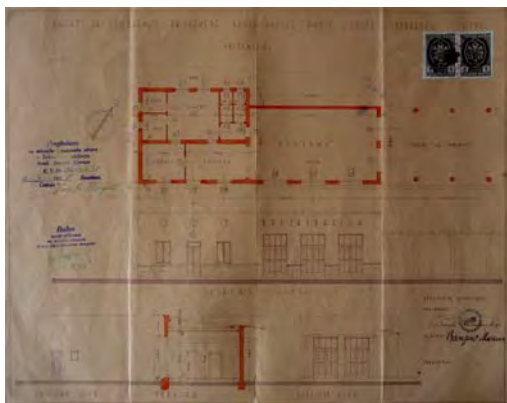
Sustav mjera zaštite utvrđuje se sukladno visoko vrijednoj poziciji nekadašnjeg građevnog sklopa u potezu obalne izgradnje koja formira pročelje uvale Srebreno. U okviru planskog zahvata nužno je utvrditi matricu povijesne izgradnje, koja će biti podloga za moguću arhitektonsko oblikovnu sanaciju prostora.

U oblikovnoj sanaciji nekadašnjeg posjeda kuće Trojani - Kanjuo ističe se važnost obnove i rekultivacije pripadajućeg vrtnog prostora, posebice prednjeg vrta u neposrednom kontaktu s obalnom šetnicom.

Kuća Trojani - Kanjuo tridesetih godina 20. stoljeća

Projekt restorana Kanjuo, 1939 godine. (Rikard Trostman) te Posjed Kanjuo oko 1940. godine

U prednjem kontaktnom dijelu šetnice ne mogu se zadržati nadstrešnice, montažne građevine privremenog karaktera, a razina moguće intervencije ograničena je isključivo na vrtno gradbene elemente.

7. SKLOP VILE SREBRENKA (NEKADAŠNJI LJETNIKOVAC ČINGRIJA)

Lokacija

Srebreno, obalni niz

Adresa

Šetalište dr. Franje Tuđmana

Katastarske čestice

čest. zgr. 58, 292 k.o. Brašina

čest. zem. 712, 713, 776 k.o. Brašina

Akt o zaštiti

Rješenje o preventivnoj zaštiti Konzervatorskog odjela u Dubrovniku, KLASA:UP/I-612-08/02-07/264

Opis postojećeg stanja

Nekadašnji ladanjski sklop nalazi se u zapadnom dijelu obalnog niza. Izvorne granice sklopa nisu čitljive; tijekom 20. stoljeća, nakon što sklop zadobiva ugostiteljsku namjenu, ogradni zid je snižen ili većim dijelom u potpunosti negiran, a posjed proširen prema istoku, gdje je 1930. sagrađena dependansa pansiona.

Nekadašnja jednokatna ladanjska kuća pravokutnog tlocrtnog oblika pročeljem je usmjerena prema jugoistoku.

Vila Srebrenka - nekadašnji ljetnikovac Čingrija

Dvostrešno krovište joj je na pročelnoj strani u središnjoj osi rastvoreno mansardom - belvederom.

Uz bočnu, jugozapadnu fasadu kuće naslanja se prizemna dogradnja nad kojom je terasa ograđena balustradom. Prema zapadu se okomito na kuću i terasu naslanja jednokatno stražnje krilo. Uz začelje je na spoju dva krila prizemna dogradnja i stubište. Pred kućom se očuvao čitljiv raster prednjeg vrta sa središnjom šetnicom i terasom uz kuću te dva pravokutna vrtna lika, kasnije za ugostiteljske svrhe popločane.

Izdužena pravokutna zgrada depandanse smještena je uz sjeveroistočni rub posjeda. Visoka prizemnica pročeljem je usmjerena prema jugozapadu, a istočni joj je završetak, usmjeren prema cesti i moru, oblikovan kao lođa s lučnim otvorima.

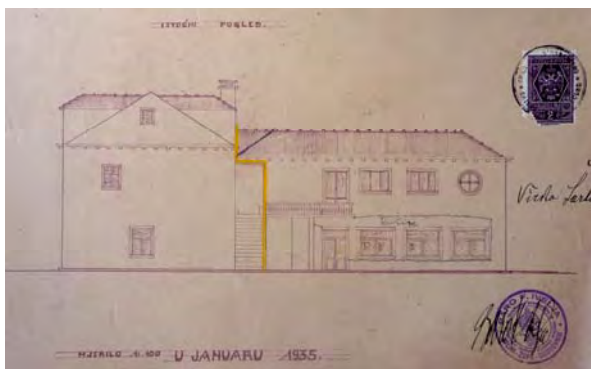
Sklop je direktnim pogocima granata oštećen u Domovinskom ratu, zgrade su devastirane, a nakon rata nisu obnavljane.

Kronološko - stilska pripadnost i valorizacija

Tijekom 19. stoljeća ljetnikovac je, kao i veliki dio uvale, pripadao obitelji Čingrija.²¹ Sklop je stradao u paležu Rusa i Crnogoraca 1806. godine. U popisu štete za Župu, Brgat, Bosanku i Šumet koji su sastavile francuske vlasti navodi se da su u Srebrenome Petru Nikolinom Čingrija spaljeni kuća i mlin.²² Kuća je obnovljena prije 1837. godine kada je njen vlasnik bio Melko Perov Čingrija. Naime, prema Zapisniku čestica građevina iz spomenute godine katastarska čest. zgr. 58 k.o. Brašina je „casa d'abitazione a due piani con casa economica, stalla e corte“ - dvoetažna stambena kuća s gospodarskom zgradom, štalom i dvorištem.²³ Iz arhivske katastarske karte s reambulacijom iz 1878. godine vidljivo je da je gospodarska zgrada, koja se naslanja na začelje ladanjske kuće, tijekom 19. stoljeća dograđena prema sjeverozapadu, a sjeverno je podignuta još jedna manja zgrada, izduženog pravokutnog tlocrta, vjerojatno također namijenjena za gospodarske svrhe.

Posjed je početkom 20. stoljeća Melko Čingrija, istaknuti dubrovački političar, prodao Đivi Bogdan iz Grbavca.²⁴

Između dva svjetska rata u kući je Vicko Šarlić vodio pansion s kavanom i restoranom "Srebreno".²⁵ Godine 1937. sjeverno, prizemno krilo kuće je srušeno i sagrađeno novo jednokatno, a uz južnu fasadu glavne kuće prizemna dogradnja s terasom.²⁶

Vila Srebrenka oko 1937. godine te Projekt rekonstrukcije začelnog krila, 1937. (Baro Ivelja)

²¹ Kojaković, Vlaho, Kuće dubrovačke vlastele i pučana u Župi, Dubrovnik 6, Dubrovnik 1978.

²² Nav. dj. bilj. 5, str. 241

²³ DAS, Arhiv mapa za Istru i Dalmaciju, Copia del Protocollo degli Edifizi del Comune di Brascina in Dalmazia Circolo di Ragusa

²⁴ Isto.

²⁵ Niko Kapetanić, Župa dubrovačka na starim razglednicama 1898.-1944., Srebreno 2008.

²⁶ DAD, GPOD, kutija 119/03, Molba za rekonstrukciju zgrade predana je 28. siječnja 1935. godine, građevna dozvola izdana je 12. siječnja 1937., a uporabna 26. lipnja 1937. godine.

Godine 1930. na čestici zemlje 776 k.o. Brašina, podignuta je prizemna depandansa Pansiona Srebreno sa šest soba i lođom prema cesti. Naručitelj gradnje bio je Pero Bogdan, zastupan po sestri Gjivi Bogdan i Vicku Šarliću, izvođač radova poduzetnik Niko Matičević, a projektant vjerojatno Petar Osgian.²⁷

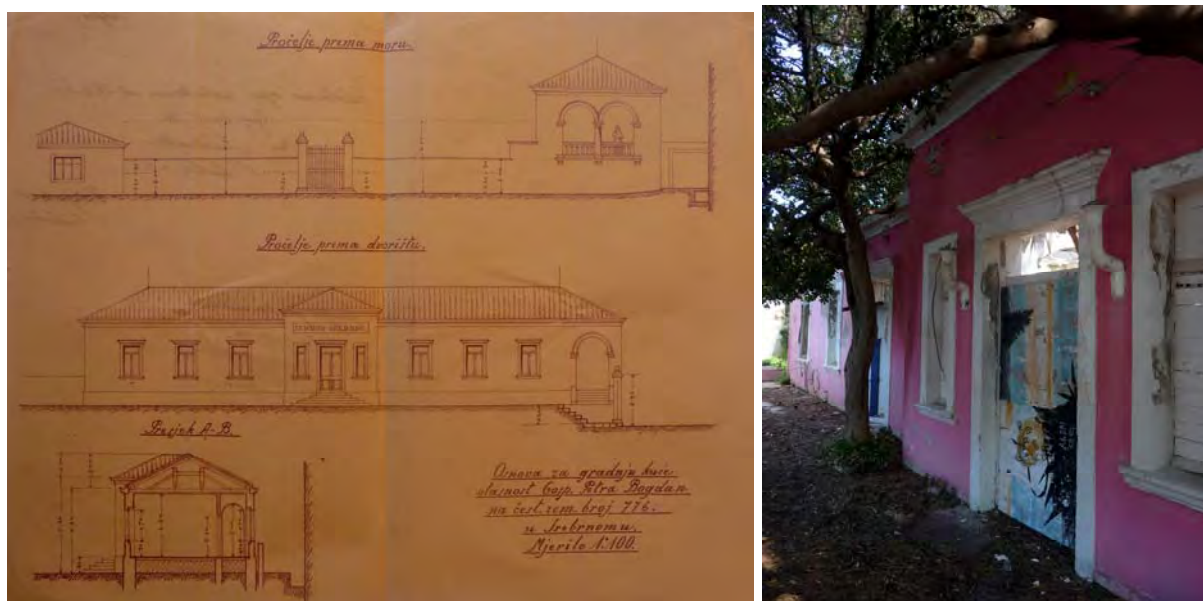
Ugostiteljska namjena sklopa zadržana je i nakon Drugog svjetskog rata, sve do početka devedesetih godina 20. stoljeća, kada je tijekom okupacije Župe dubrovačke sklop devastiran.

Usprkos brojnim pregradnjama uvjetovanim promjenom funkcije, kuća je zadržala jasno čitljive karakteristike skromnije ladanjske izgradnje 18. stoljeća. Dogradnja začelnog krila i zgrada depandanse iz tridesetih godina 20. stoljeća, nose pečat vremena nastanka i razmjerno su se nenametljivo uklopile, oblikujući novu cjelinu namijenjenu turističko - ugostiteljskoj svrsi.

Mjere zaštite

Sukladno valorizaciji i stanju očuvanosti za nekadašnju ladanjsku cjelinu Čingrija, u sustavu mjera zaštite, predviđa se metoda konzervatorske rekonstrukcije s rekultivacijom vrtnog prostora. Rekonstrukciju i revitalizaciju nekadašnjeg ladanjskog sklopa potrebno je provoditi s ciljem obnove, konstruktivne sanacije i optimalne prezentacije izvornih povijesnih vrijednosti. Opseg mogućeg zahvata definirat će se izradom konzervatorske dokumentacije s arhitektonskim snimkom postojećeg stanja, te provedbom istražnih radova (arheološka i konzervatorska) kojom će se upotpuniti spoznaje o razvoju i tipologiji ladanjske izgradnje te utvrditi smjernice za primjerenu rekonstrukciju i obnovu.

U okviru planskog zahvata ističe se važnost obnove i rekultivacije povijesnog vrta, bez mogućnosti nove izgradnje, a prijedlogu hortikulturnog uređenja treba prethoditi kulturno-povijesna studija s analizom i valorizacijom vrtnog prostora.

Projekt zgrade depandanse, 1930. godine i zgrada depandanse 2010 godine.

²⁷ DAD, GPOD, kutija 100/45

8. PANSION DUŠANKE ĐURAŠKOVIĆ - VILA VOJKA

Lokacija

Srebreno, obalni niz

Adresa

Šetalište dr. Franje Tuđmana

Katastarske čestice

čest. zgr. 59 k.o. Brašina

Akt o zaštiti

Nema pravnu zaštitu, evidentirano dobro.

Opis postojećeg stanja

Nekadašnji pension Dušanke Đurašković (Vila Vojka) nalazi se u jugozapadnom dijelu uvale, na kraju obalnog niza. Od ostatka niza zgradu dijeli odvojak ceste koji iz pravca zapada vodi do obale.

Dvokatnica pravokutne tlocrtne osnove pročeljem je usmjerena prema istoku. Sjeverni dio pročelja blago je rizalitno istaknut, u zoni prizemlja rastvoren u ulazni trijem. Pročelje je za razliku od ostalih, žbukanih fasada, građeno pravilnim, fino obrađenim kamenim klesancima. U zoni drugog kata čitavom širinom pročelja proteže se balkon s armirano-betonskom balkonskom pločom, na krajevima polukružno zaobljenom i željeznom ogradom. Fasade kuće zaključene su istaknutim betonskim krovnim vijencem.

Jugoistočno uz kuću smješten je manji prizemni aneks, nastao u vrijeme gradnje pansiona, no kasnije preoblikovan i dograđen, dok se sa sjeverne strane na bočnu fasadu naslanja prizemna dogradnja ravnog krova, nastala u drugoj polovici 20. stoljeća.

Zgrada je stradala tijekom Domovinskog rata; krovšte je urušeno, kao i sve međukatne konstrukcije.

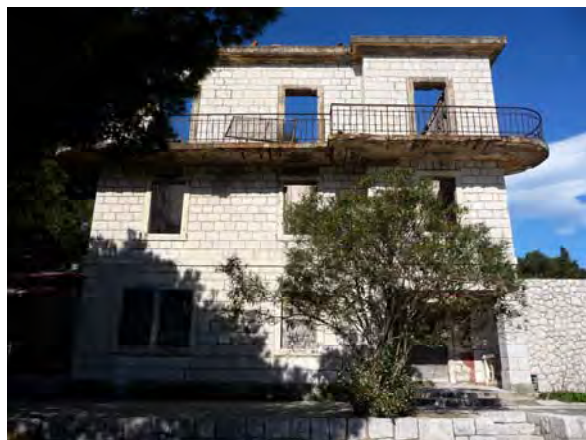
Kronološko - stilska pripadnost i valorizacija

Katastarska čest. zgr. 59 k.o. Brašina prema Zapisniku čestica zgrade iz 1837. godine pripadala je Matu Ghetaldi, a opisana je kao „due rovine“ - dvije ruševine. I ove su zgrade, poput ostalih na području Srebrenoga, vjerojatno stradale u paležu Rusa i Crnogoraca 1806. godine.²⁸ Zgrade nisu obnavljane, a ostaci zidova vidljivi su na fotografijama do početka tridesetih godina 20. stoljeća.²⁹

U rujnu 1932. godine Niko Klokoč iz Srebrenog podnio je molbu za novogradnju jednokatnice na katastarskoj čest. zgr. 59 k.o. Brašina. Građevinska dozvola izdana je u listopadu iste godine, a uporabna dozvola u svibnju 1933. godine.

Pansion Dušanke Đurašković - Vila Vojka

²⁸ Nav. dj. bilj. 5, str. 241.

Mato Ghetaldi u Srebrenome je imao više nekretnina, te se ne može sa sigurnošću utvrditi da li se procjena ratne štete odnosi i na ove zgrade.

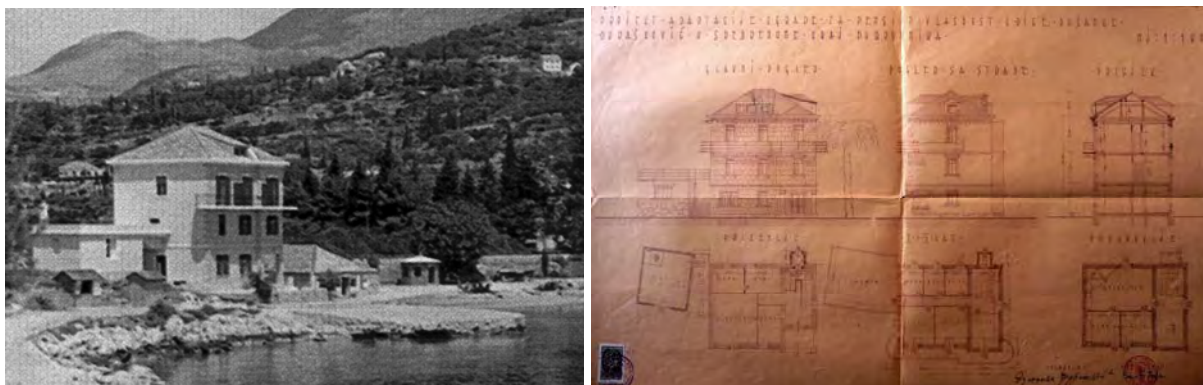
²⁹ Nav. dj. bilj. 25

Gradnju je vodilo građevinsko poduzeće Bara F. Ivelje iz Mlina. Jugozapadno uz kuću je podignuta (ili obnovljena) cisterna.

Nova vlasnica kuće Dušanka Đurašković u svibnju 1935. godine predala je zamolbu za nadogradnju drugog kata, dogradnju kuhinje s terasom (na mjestu cisterne) i adaptaciju kuće u pansion, prema projektu arhitekta-tehničara Uga Vernazze iz Dubrovnika. Građevna dozvola za nadogradnju i adaptaciju izdana je u prosincu 1935. godine, a uporabna dozvola u svibnju 1936. godine. Radove je ponovno izvodilo građevinsko poduzeće Bara Ivelje.

U drugoj polovici 20. stoljeća zgradi je sa sjeverozapada dodana prizemna dogradnja natkrita terasom. Zgrada je spaljena od strane srpsko-crnogorske vojske u Domovinskom ratu.

Iako se zgrada nekadašnjeg pansiona ne može visoko valorizirati u okviru međuratne arhitekture dubrovačkog područja, oblikovno se uklapa u cjelinu obalnog niza i nosi memoriju na razdoblje procvata turizma u Srebrenome tridesetih godina 20. stoljeća.

Vila Vojka krajem 30-ih godina 20. st. i Projekt dogradnje II. kata pansiona, 1935. (Ugo Vernazza)

Mjere zaštite

Uvažavajući izloženost zgrade u vizuri Župskog zaljeva, kao i utjecaj koji ostvaruje u oblikovanju obalnog pročelja uvale Srebreno, u okviru planskog zahvata predlaže se zadržavanje postojećih tlocrtno-visinskih gabarita i oblikovanje fasada sukladno projektu arhitekta-tehničara Uga Vernazze iz 1935. godine.

Zadržavanje turističke namjene uz najstrože poštivanje načela održivog razvoja, a kroz rekultivaciju i obnovu pripadajućeg vrtnog posjeda pridonijet će afirmaciji ukupnog prostora.

9. HOTEL PANSION LIDA / LADA

Lokacija

Srebreno

Adresa

Šetalište dr. Franje Tuđmana

Katastarske čestice

čest. zgr. 171 k.o. Brašina

Akt o zaštiti

Nema pravnu zaštitu, evidentirano dobro.

Opis postojećeg stanja

Dvokatnica sa stambenim potkrovljem, pročeljem usmjerena prema sjeveroistoku, smještena je uz cestu što iz pravca zapada vodi do obale uvale Srebreno. Pred istočnom, blago uvučenom polovicom pročelja, nalazi se prizemni pravokutni aneks rastvoren širokim otvorima sedlastog luka, a natkrit prostranom terasom. Otvori pročelja imaju okvire naglašene u žbuci i organizirani su u šest vertikalnih osi od kojih druga i peta imaju

udvojne prozore. Sve fasade su ožbukane i zaključene kamenim vijencem položenim na zaobljene konzole. Četverostrešno krovnište rastvoreno je s dva belvedera s dvostrukim prozorima. Uz jugoistočnu fasadu nalazi se prigradnja s manjom terasom u razini drugog kata.

Zgrada je u dobrom stanju i održava se. Fasadna žbuka je neadekvatne kvalitete.

Hotel pansion Lada 2010. i 1936. Godine

Kronološko - stilska pripadnost i valorizacija

U studenom 1926. godine izdana je građevinska dozvola Niku Klokoču za gradnju jednokatnice na katastarskoj čest. zem 777/1 k.o. Brašina. Prema prostornoj dispoziciji razvidno je da je zgrada bila namijenjena za pansion.³⁰

Započetu gradnju kupila je Lida Černy i u studenom 1929. godine zatražila građevinsku dozvolu prema izmijenjenom projektu. U odnosu na raniji projekt ukinuta je vertikalna komunikacija unutrašnjim stubištem, a na kat se pristupa vanjskim stubištem preko terase dograđene uz jugoistočnu fasadu.

Pred južnim dijelom pročelja dograđena je blagovaonica nad kojom je u razini kata prostrana terasa. Izmijenjeni projekt odobren je u siječnju 1930., a uporabna dozvola izdana u travnju iste godine. Gradnju je vodila tvrtka "Atlant".³¹

Godine 1936. pansionu Lida, tada u vlasništvu Gospodarske štedionice u Splitu - podružnice Dubrovnik, dograđen je drugi kat, a naziv promijenjen u Pension Lada.³²

Zgrada danas ima stambenu namjenu s ugostiteljskim prostorom u prizemlju.

Pansion Lida / Lada, Projekti iz 1926., 1929. i 1936. godine

³⁰ DAD, GPOD, kutija 94/21i 117/3

³¹ DAD, GPOD, kutija 101/3

³² DAD, GPOD, kutija 120/5

Zgrada nekadašnjeg pansiona Lida / Lada s arhitektonsko oblikovnog stanovišta ne može se visoko valorizirati u sklopu korpusa međuratne izgradnje dubrovačkog područja, već prvenstveno svjedoči o gustoći turističko - ugostiteljske izgradnje na području Srebrenoga u razdoblju dvadesetih i tridesetih godina 20. stoljeća.

Mjere zaštite

Premda je zgrada nekadašnjeg pansiona narušena nizom naknadnih, nekontroliranih intervencija, sustav mjera zaštite se utvrđuje sukladno značaju koji se ostvaruje kroz onodobnu turističku izgradnju na dubrovačkom području.

U okviru planskog zahvata predlaže se zadržavanje postojećih tlocrtno visinskih gabarita, te korekcija arhitektonskog oblikovanja u skladu sa sačuvanom projektnom dokumentacijom.

Završnu žbukanu obradu pročelja treba prilagoditi vremenu nastanka građevine sa rekonstrukcijom ograde terase u obliku betonske balustrade.

Revitalizacija turističkih sadržaja uz potrebu zaštite okoliša kroz rekultivaciju i obnovu pripadajućeg vrtnog posjeda pridonijet će afirmaciji cjelovitog prostora.

10. KAPELA SV. NIKOLE (SV. RUŽE LIMSKE, SV. RUSE) U SKLOPU KOMPLEKSA MADEŠKO

Lokacija

Srebreno /

Adresa

Šetalište dr. Franje Tuđmana

Katastarske čestice

čest. zgr. 48 k.o. Brašina

Akt o zaštiti

Rješenje o preventivnoj zaštiti Konzervatorskog odjela u Dubrovniku, KLASA: UP/I-612-08/95-07/118

Opis postojećeg stanja

Kapela se nalazi u sjeverozapadnom uglu ograđenog stambenog kompleksa (ranije ljetnikovca) smještenog uz cestu koja iz smjera zapada vodi prema Srebrenom.

Malih je dimenzija, pravokutnog tlocrta, s pročeljem usmjerenim prema istoku. Zidine je građeno kamenim kvadrima grublje obrade sa širokim sljubnicama.

Fasade zaključuje višestruko profilirani vijenac izveden u žbuci, iznad kojega je trostrešno krovšte.

Pročelje je rastvoreno portalom stepenasto profiliranog okvira iznad kojega je jastučasti friz, vijenac i presječeni zabat.

Kapela Sv. Nikole (Sv. Ruže Limske)

Nad zabatom portala nalazi se polukružni prozor, a fasada završava istaknutim trokutnim zabatom na čijem je vrhu preslica za jedno zvono.

Južna i zapadna fasada su bez otvora, a na sjevernoj strani, prema cesti, nalazi se portal slične obrade kao na pročelju, ali bez zabata.

U unutrašnjosti je smješten oltar s grbom obitelji Bona.

Kapela je u dobrom stanju, održava se.

Kronološko - stilski pripadnost i valorizacija

Temeljem stilsko - morfoloških karakteristika kamene plastike portala, kapela, danas posvećena Sv. Nikoli, a ranije prvoj južnoameričkoj svetišci Isabeli Flores de Oliva (1586.-1617.) - Ruži Limskoj, može se okvirno datirati u 18. stoljeće. Preoblikovana je vjerojatno u drugoj polovici 19. ili početkom 20. stoljeća, kada je dozidana i oblikovan istaknuti vijenac i zabat pročelja.

Iako ograničenog arhitektonsko - oblikovnog dosega, smještajem u danas urbanistički neartikuliranom okruženju, kapela predstavlja značajan naglasak u prostoru, a ranija posveta Sv. Ruži Limskoj svjedoči o adaptaciji kulta prenesenog iz Novog svijeta u dubrovačku okolicu, te tako pridonosi kulturno-povijesnom značaju kapele.

Mjere zaštite

Sustavom mjera zaštite za crkvu sv. Nikole (Sv. Ruže Limske) uvjetuje se cjelovita zaštita i prezentacija svih kulturno-povijesnih vrijednosti uz poštivanje izvornog sustava gradnje i unutarnje opremljenosti prostora.

U okviru planskog zahvata uvjetuje se građevinsko održavanje u okviru izvornih tlocrtnih i visinskih gabarita, odnosno sanacija neodržavanih dijelova građevine (pokrov, stolarija, bravarija) uvažavajući povijesni sustav gradnje.

11. SKLOP MADEŠKO (BONA, GHETALDI, MILIĆ)

Lokacija

Srebreno /

Adresa

Šetalište dr. Franje Tuđmana

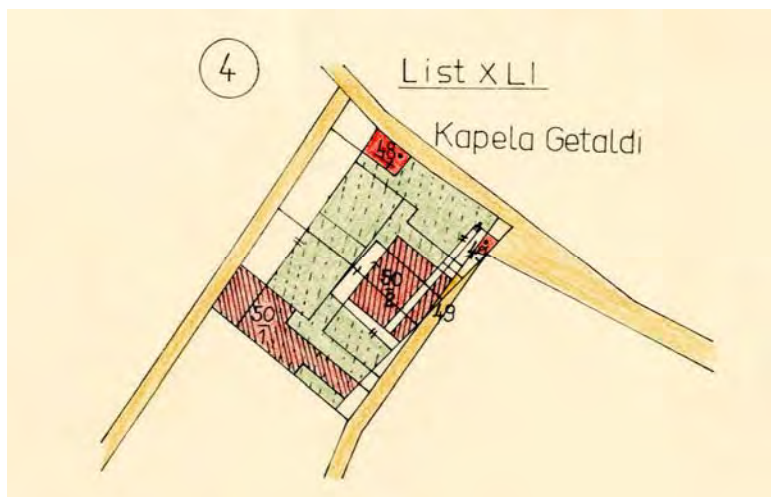
Katastarske čestice

čest. zgr. 48, 49, 50/2, 50/3 k.o. Brašina

čest. zem. 779/1, 779/2, 779/2, 779/4, 779/5, 779/6 k.o. Brašina

Akt o zaštiti

Nema pravnu zaštitu, evidentirano dobro.

Sklop Madeško (Ghetaldi) na katastarskoj karti iz 1837./78. god.

Opis postojećeg stanja

Nekadašnji ladanjski sklop smješten je uz prilaznu cestu, zapadno od uvale Srebreno. Ograđen visokim kamenim zidom, sklop je pravokutnog tlocrtnog oblika. Ulaz je smješten u sjevernom uglu sklopa, pokraj kapele sv. Nikole (kataloška jedinica 10). Jednokatnica sa stambenim potkrovljem, izduženog pravokutnog tlocrta, pruža se uz jugoistočni ogradni zid.

Prostor vrta artikuliran je vrtnim poljima i šetnicama. Vrtne polja ograđena su parapetnim zidićima na kojima su stupovi za odrinu, a šetne staze su popločane kamenom.

Kuća i vrt recentno su temeljito obnovljeni, te pojavnošću ne ukazuju na ranije faze oblikovanja.

Kronološko - stilska pripadnost i valorizacija

Temeljem današnjeg stanja i dostupnih izvora, nije moguće utvrditi vrijeme nastanka sklopa. Izvjesno je ranije vlasništvo vlasteoske obitelji Bona, na što upućuju grbovi na oltaru kapele. U prvoj polovici 19. stoljeća sklop je pripadao Matu Ghetaldi. Godine 1806. ladanjska kuća je spaljena, te je sredinom 19. stoljeća porušena i na njezinom mjestu podignuta nova kuća.

Kasniji vlasnici posjeda bili su obitelji Milić, Klokoč i Madeško.³³

Izuzevši kapelu sv. Nikole, na ladanjsko porijeklo sklopa danas upućuju tek perimetar ogradnog zida i donekle raster vrta.

Mjere zaštite

U okviru planskog zahvata uvjetuje se zadržavanje volumena sadašnje kuće, dok je kao reminiscenciju na ladanjsko podrijetlo potrebno očuvati današnju artikulaciju vrtnih površina te ogradni zid vrta, bez mogućnosti nove izgradnje.

Sklop Madeško

---

³³ Nav. dj. bilj. 21, str. 11

12. RURALNA CJELINA KUPARI

Lokacija

Kupari / sjeverozapadna padina brda Goričina

Adresa

-

Katastarske čestice

čest. zgr. 69, 70, 71, 72/1, 72/2, 72/3, 74/1, 74/2, 75, 76, 77, 78, 79/1, 79/2, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87/1, 87/2, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96/1, 96/2, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105/1, 105/2, 107/1, 107/2, 108, 109/1, 109/2, 110/1, 110/2, 112/1, 112/2, 112/3, 112/4, 113, 114, 115 k.o. Brašina

Akt o zaštiti

Nema pravnu zaštitu, evidentirano dobro.

Opis postojećeg stanja

Selo Kupari smješteno je uz zapadnu obalu Župskog zaljeva, na sjeverozapadnoj padini brda Goričina. Povijesnom komunikacijom s istoka selo Kupari povezano je sa Srebrenim, dok je sa zapadne strane, uz podnožje brda Goričina, bio trasiran put kojim se ostvarivala veza s pogonom za proizvodnju opekarskih proizvoda.

Povoljni uvjeti kao što su: obilje kvalitetne sirovine, dovoljna količina slatke vode, blizina obale za lak i nesmetan transport gotovih proizvoda učinili su ovaj kraj idealnim za proizvodnju crjepova i opeke.

Specifičnost prirodno - geografskog položaja sela Kupari odrazila se na maksimalno respektiranje obradivih površina i rezultiralo je formiranjem izrazito zbijene ruralne aglomeracije na padini brda Goričina.

Ruralna cjelina Kupari formirana je na rasteru slobodne komunikacije unutar skromne stambene izgradnje. U strukturi aglomeracije naglašena su dva paralelna putna pravca, položena sukladno konfiguraciji terena, i glavna, poprečna komunikacija, okosnica sela, koja vodi do crkve sv. Stjepana.

Crkva sv. Stjepana smještena uz zapadni rub sela, dominira nad kuparskom uvalom, a ujedno nad Župskim poljem.

Pred crkvom je groblje s pojedinim primjercima vrlo kvalitetne sepulkralne plastike, među kojima poseban značaj posjeduje grobna ploča obitelji Sorgo.

Ruralna cjelina Kupari

Smještajem naselja na padini brežuljka, postiže se stepenasto uzdizanje kuća s nesmetanim vidikom svake na Župsko polje.

Stambena izgradnja sela Kupari primjer je autohtone tradicionalne arhitekture dubrovačkog šireg područja, čvrsto povezane sa građevnim tkivom naselja. Kuće unutar sela Kupari jednostavne su pravokutne forme, položene paralelno sa slojnicama terena. Kamena gradnja kuća skromnog oblikovanja sa dvostrešnim krovom nad manjim rasponom odavala je ujednačenu sliku sela Kupari.

Nekoliko građevina okruženih vrtom dvorišnom okućnicom pokazuje karakteristike ladanjsko - gospodarske namjene.

Znatne promjene u slici ruralnog prostora Kupari dogodile su se tijekom 20. stoljeća, kada uz pojedinačno prilagođavanje osnovnim ambijentalnim obilježjima, gradivno tkivo skromne stambene izgradnje znatno narušeno brojnim zahvatima koji tipološki i oblikovno ne odražavaju povijesni slijed gradnje.

Iz tradicijske gradnje izvlačili su se pojedini detalji, koji su se obično i loše interpretirali, ne prepoznajući pritom bitne principe povijesne gradnje postignute u suglasju sa prirodnim i izgrađenim okolišem.

Kronološko - stilska pripadnost i valorizacija

U povijesnim dokumentima selo Kupari se spominje u više oblika: u hrvatskom (1299. godine) kao *Crijepi* od *Di Creppo*, romanskom kao *Cuppi* (najprije 1317., zatim 1321. godine) ili latinskom *Cuparii*.

Detalj ruralne cjeline Kupari

Za osnovnu orijentaciju pri analizi ovog povijesnog prostora koristi se austrijska katastarska karta iz 1837.godine, s prikazom izvršene revizije zemljišta 1878.godine.

Kolorirana arhivska karta, s vrlo preciznim crtežom i točno definiranim kartografskim znakovima dragocjen je izvor podataka o tipologiji gradnje i strukturi ruralne cjeline Kupari.

Mjere zaštite

Budući razvoj područja ruralne cjeline Kupari nameće potrebu planskog usmjeravanja na revitalizaciju i purifikaciju izvornih graditeljskih struktura kako bi se uspostavio ambijentalni sklad prostora.

Sustavom mjera zaštite građevno tkivo cjeline Kupari potrebno je rehabilitirati, a njegovu današnju graditeljsku strukturu, pročelja, oblikovne elemente kritički analizirati i istražiti mogućnost adekvatne oblikovne sanacije.

U postupku revitalizacije cjeline sela Kupari ističe se važnost "meke metode" rekonstrukcije, primjenom tradicionalnih materijala i tehnika gradnje, kojom će se provjerenim standardima materijala i zanatske vještine poboljšati oblikovno stanje stambene izgradnje u prostoru.

U cilju očuvanja izvornih krajobraznih vrijednosti prostora uvjetuje se zaštita kamenih podzida, međa uz putne pravce, posebice uz poprečnu glavnu komunikaciju koja vodi do crkve sv. Stjepana.

Suhozidni podzidi, građeni slaganjem ploštimice postavljenog neobrađenog kamena u tehnici suhozida, bez vezivnog morta, prilagođavaju se reljefnim zadatostima terena i predstavljaju karakteristični motiv ruralnih prostora.

Predlaže se donošenje Rješenja o zaštiti kulturnog dobra od lokalnog značaja (u skladu s člankom 17. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara NN 69/99).

Arheološka nalazišta

AN1 GORIČINA - PRAPOVIJESNO I ANTIČKO NASELJE

Lokalitet

Srebreno i Kupari, kartografska oznaka AN 1

Katastarska čestica

čest. zem. 782/9 k.o. Brašina (segment lokaliteta obuhvaćen UPU-om Srebreno I)

Akt o zaštiti

Nema pravnu zaštitu. Evidentirano kulturno dobro.

Opis postojećeg stanja

U nastavku Trapita prema sjeveroistoku, uz more, stoji brdo Goričina, prapovijesni i antički lokalitet. Nalazi se između današnjih naselje Kupari i Srebreno.

Riječ je o kupolastoj gradini koju s jedne strane oplakuje more, a s nje je izvrstan pregled na cavtatsko područje i Spilan.

Ona je jugoistočna granica Župskog polja, nasuprot Velikog Gradca i Mitareve gomile, s kojima je imala vizualnu i prometnu komunikaciju.

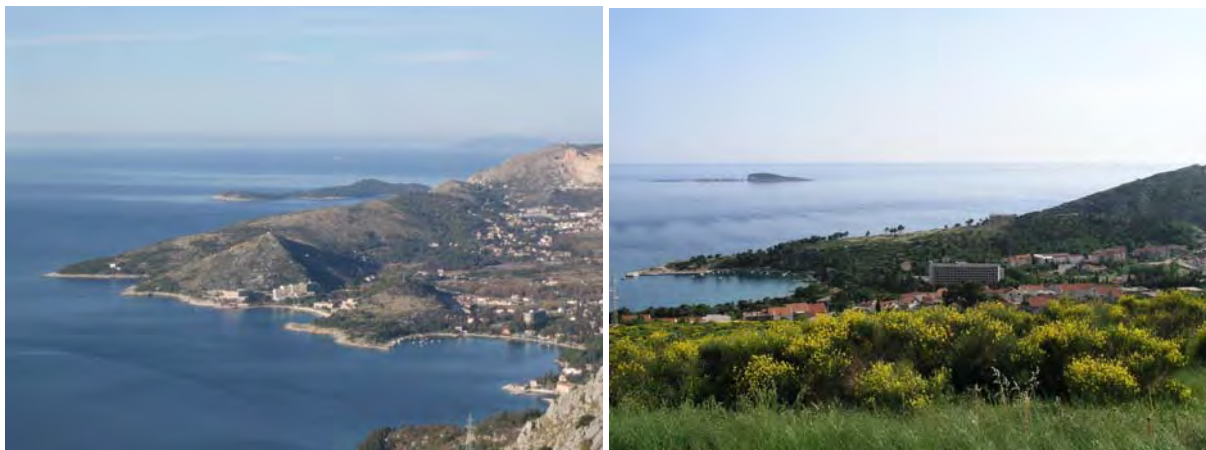
Na jugoistočnom i na sjeverozapadnom kraju Goričine su dvije i danas korištene prirodne luke, a između Goričine i Trapita prolazi manja rječica, koja skuplja vodu iz cijele Gornje Župe i kroz župsko polje odvodi u more.

Stoga se može reći kako Goričina ima idealne prirodne uvjete za naseljavanje.

Prapovijesno naselje je na zapadnoj, povišenoj polovici brda. O postojanju brončano ili željeznodobnog naselja svjedoče ostatci bedema, sačuvanih do visine od 1 m u blizini Crkve sv. Stjepana, te tragovi prapovijesnih nastambi usječenih u živac.

Antički lokalitet na Goričini, vjerojatno ostatci manjeg naselja ili vojnog stacionara, je na suprotnom i nižem, istočnom dijelu brda, neposredno iznad mora. Takav odnos antičkih i prapovijesnih nalazišta (antička nalazišta u podnožju prapovijesnih) uklapa se u poznatu korelaciju prapovijesti i antike.

Na antičkom dijelu nalazišta obavljena su 1971. zaštitna arheološka istraživanja. Tom prilikom nisu nađeni ostatci arhitekture zbog izrazite kraške konfiguracije terena, kao i kasnijih vojnih intervencija i devastacija.

Goričina, Prapovijesno i antičko naselje / Srebreno i Kupari

Međutim, brojni pokretni nalazi u škrapama stijena, bez arheološke stratigrafije, svjedoče o aktivnom životu na ovom prostoru, koje je pripadalo epidaurskom ageru. Među njima se kao najraniji ističe helenistička keramika. Nalazi i nalazište datiraju se vjerojatno u vrijeme od 4. st. pr. Kr. do 4. st. posl. Kr.

Mjere zaštite

Sustav mjera zaštite za arheološko nalazište Goričina, prapovijesno i antičko naselje, obuhvaća sustavna arheološka istraživanja, dokumentiranje, konzervaciju nalaza i nalazišta koje je potrebno provesti prije bilo kakvih infrastrukturnih radova ili drugih intervencija u predmetnom prostoru.

Nakon obavljenih istražnih radova nadležni konzervatorski odjel odredit će posebne uvjete i mogućnost daljnjih radova i intervencija, odnosno prezentaciju nalazišta.

Čim prije potrebno je donijeti Rješenje o preventivnoj zaštiti lokaliteta u smislu njegove pravne zaštite, a ovisno o mogućnostima manja probna istraživanja kako bi se točnije odredile prostorne granice lokaliteta i datacija.

Arheološki nalazi s lokaliteta Goričina, Prapovijesno i antičko naselje / Srebreno i Kupari
1. ulomci helenističke keramike, 2. rimska zdjela, 3. pečati s amfora, 4. poklopac amfore

AN2 ANTIČKA LUKA U SREBRENOM

Lokalitet

Srebreno, kartografska oznaka AN 2

Katastarska čestica

Podmorje (bez katastarskih čestica) s centralnim koordinatama N = 42° 37' 15,9", E = 18° 12' 08,3" i 300 m uokolo.

Akt o zaštiti

Rješenje o preventivnoj zaštiti Konzervatorskog odjela u Dubrovniku, KLASA: UP/I- 612-08/06-05/9044

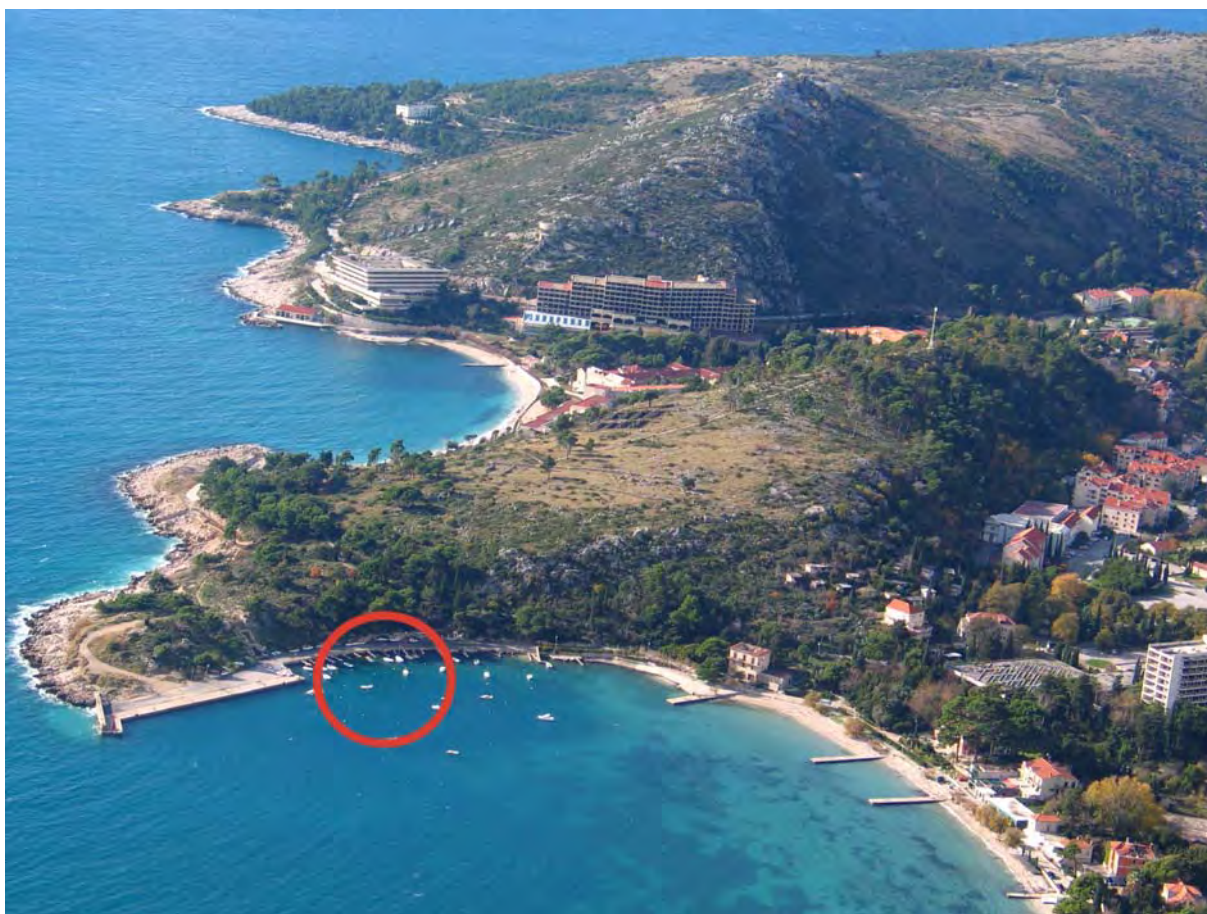
Opis postojećeg stanja

Na mjestu današnje luke u Srebrenom, u podmorju ispod brda Goričina, nađeni su ostatci antičke luke, tj. antičke operative obale.

Riječ je o prirodno zaklonjenom prostoru srebrenske uvale, koji je dodatno zaštićen gradnjom lukobrana, tzv. Velikog mula.

S obzirom da nisu provedena arheološka istraživanja, nije moguće utvrditi veličinu i točan oblik antičke obale, no svakako je treba promatrati u jedinstvenom arheološkom kontekstu s antičkim naseljem na Goričini.

Već 1911. prilikom gradnje Velikog mula i uređivanja obale naišlo se na ulomke amfora i rimskog novca kako na sjevernim padinama brda tako i u moru do dubine od 4 m, no od tada se takvim informacijama nije pridavalo previše pažnje.

Položaj antičke luke u Srebrenom / Srebreno

Tijekom 2006., pregledom morskog dna u suradnji Ministarstva kulture i Ronilačke udruge « "Župa Dubrovačka", na dubini 2 - 4 m, od istezališta za barke prema sjeverozapadu, uzduž današnje obale, u dužini od dvadesetak metara, nađene su velike količine pokretnog arheološkog materijala. Uglavnom je riječ o manjim i većim ulomcima amfora, poklopcima amfora, ulomcima zdjela, tanjura, šalica i drugog keramičkog materijala.

Među pokretnim materijalom posebno se mogu izdvojiti nalazi amfora datiranih u 1. st. pr. i posl. Krista.

Svi nalazi raspršeni su na površini, no na dva mjesta se vide tragovi kopanja rupa, prema kojima se može tvrditi kako nije riječ samo o površinskim i pojedinačnim nalazima nego o postojanju višeslojnog antičkog podmorskog nalazišta koje je egzistiralo od 1. st. pr. Kr. do barem 4. st. posl. Kr.

Mjere zaštite

Sustav mjera zaštite za arheološko nalazište Antička luka u Srebrenom obuhvaća sustavna arheološka istraživanja, dokumentiranje, konzervaciju nalaza i nalazišta koje je potrebno provesti prije bilo kakvih infrastrukturnih radova ili drugih intervencija u predmetnom prostoru.

Nakon obavljenih istražnih radova nadležni konzervatorski odjel odredit će posebne uvjete i mogućnost daljnjih radova i intervencija, odnosno prezentaciju nalazišta.

Arheološki nalazi s ostataka antičke luke u Srebrenom / Srebreno

AN 3 CRKVA SV. STJEPANA S GROBLJEM U KUPARIMA

Lokalitet

Kupari, kartografska oznaka AN 3

Katastarska čestica

čest. zgr. 106, čest. zem. 903, 904, 905, 906/1, 906/2 k.o. Brašina

Akt o zaštiti

Nema pravnu zaštitu, evidentirano dobro.

Crkva sv. Stjepana, prije i nakon obnove / Kupari

Opis postojećeg stanja

Podignuta je na zapadnim padinama brda Goričina, iznad starog dijela naselja Kupari. U širem arheološkom kontekstu nalazi se u okviru prapovijesnog gradinskog naselja. Crkva se prvi put spominje 1279. te ponovno 1306. kao *Sanctus Stephanus de la Goricia*.

Današnja crkva izgrađena je na temeljima starije, vjerojatnije predromaničke crkvice. U ogradnom zidu ugrađene su brojne spolije iz ranijih razdoblja.

Na ulazima u groblje su ugrađeni kameni križevi koji se okvirno datiraju od 14. - 17. st. Na groblju su sačuvane bogato ukrašene nadgrobne ploče (križevi, heraldički znakovi, vegetabilni motivi) kasnosrednjovjekovnog perioda.

Crkva je pravilno orijentirana, jednostavnog pravokutnog tlocrta, bez istaknutog svetišta. Kasnije je dodan trijem, a izvorno kamena gradnja naknadno je prekrivena žbukom.

Nadgrobni učelci kod Crkve sv. Stjepana / Kupari

Nakon domovinskog rata crkva je temeljito obnovljena, nažalost bez stručnog nadzora, tako da je izvorni izgled u mnogočemu promijenjen i narušen.

Jugozapadno od crkve i groblja, na rubu brežuljka navodno su nalaženi neodredivi arhitektonski elementi iz ranijih razdoblja pa se može pretpostaviti postojanje starijih kulturnih slojeva, vjerojatno rimske provenijencije.

Mjere zaštite

Sustav mjera zaštite za arheološko nalazište Antička luka u Srebrenom obuhvaća sustavna arheološka istraživanja, dokumentiranje, konzervaciju nalaza i nalazišta koje je potrebno provesti prije bilo kakvih infrastrukturnih radova ili drugih intervencija u predmetnom prostoru. Nakon obavljenih istražnih radova nadležni konzervatorski odjel odredit će posebne uvjete i mogućnost daljnjih radova i intervencija, odnosno prezentaciju nalazišta.

Režimi zaštite prostora

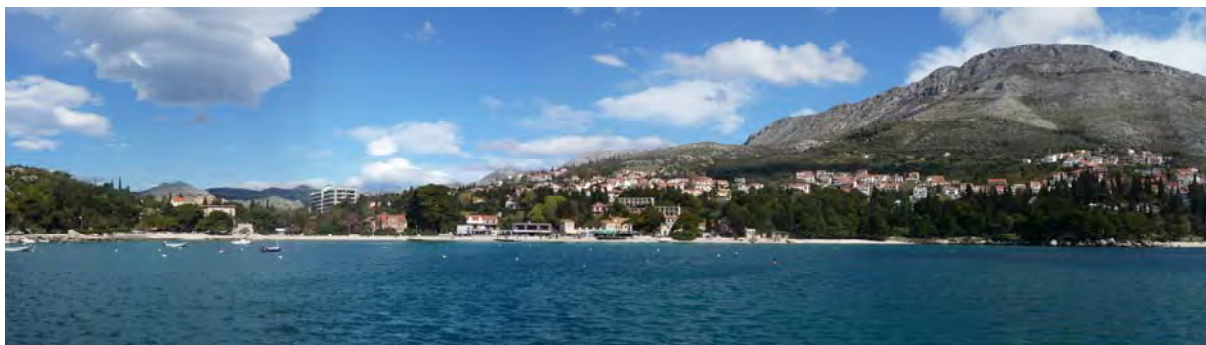
Graditeljsko nasljeđe

Uspjeh pomirbe nove izgradnje i očuvanja graditeljskog naslijeđa ovisi o racionalno osmišljenim planskim postavkama, te zahtjevu da se svaki proces planiranja odvija u direktnom odnosu s krajobraznim i kulturno-povijesnim vrijednostima prostora.

Na temelju planske dokumentacije (Prostornom planu uređenja Općine Župa dubrovačka, prilog 4.6. Građevinska područja naselja) unutar naselja Srebreno planira se - Ugostiteljsko turistička namjena u naselju.

- Sustavom mjera zaštite za naselje Srebreno potrebno je u što većoj mjeri zadržati i revitalizirati matricu izgradnje koja se uspostavlja duž obale zaljeva. Moguće interpolacije unutar neizgrađenog dijela naselja trebaju slijediti utvrđenu tipologiju izgradnje, uvažavajući regulacionu liniju obalnog poteza, komunikaciju s javnim površinama, dok gabaritom i arhitektonskim konceptom treba biti usklađena s gradbenim elementima koji proizlaze iz šireg konteksta.
- U okviru planskog zahvata duž obale zaljeva uključujući lukobran i zidanu obalu, u naselju Srebreno potrebno je planirati cjelovito uređenje obalne šetnice koja razdvaja izgradnju od morskog žala. Uređenje obalne šetnice potrebno je i hortikulturno oplemeniti autohtonim biljnim vrstama.

Kako bi se postigao optimalni model turističke izgradnje potrebno je osigurati održavanje ekološke ravnoteže kultiviranog prirodnog pejzaža, koji kao osnovna sirovina nadopunjuje ovu kompleksnu društvenu djelatnost.

Srebreno

Dati definiciju poželjnog kultiviranog turističkog pejzaža značilo bi istodobno i odrediti poželjno i nepoželjno djelovanje planirane izgradnje na prirodni prostor. Kako bi se sačuvao optimalni prirodni pejzaž i izbjegla njegova neracionalna "potrošnja",³⁴ određuju se uvjeti zaštite i očuvanja:

- Osobito vrijedan prirodni krajobraz na rubnim područjima naselja nadopuna je pejzažne slike uvale Srebreno, pa se ističe važnost rekultivacije i održavanja tih prostora bez mogućnosti nove izgradnje.
- Rekonstrukcijom turističkih kapaciteta treba se osigurati cezura prema okolnoj izgradnji, kako bi se dimenzioniranjem volumena postigla raščlanjenost krajolika i ostvarilo uspješno postavljanje u prostor.
- U području brda Goričina, iznad ruralne cjeline Kupari, predlaže se očuvanje prirodnog krajobraza, rekonstrukcijom i rekultivacijom autohtone vegetacije.
- Uključivanjem povijesnih sredina u okvire turističke namjene, graditeljsko naslijeđe može doživjeti potpunu revitalizaciju, ali ukoliko taj proces nije kontroliran može doći do nepopravljivih pogrešaka. Jedan od značajnih parametara prilikom prostornog planiranja odnosi se na utvrđivanje prihvatnog potencijala zaštićene povijesne cjeline gdje se planira turistička namjena. Problematika prihvatnog potencijala osnova je na kojoj se bazira koncepcija održivog razvoja turizma. Koncepcija održivog razvoja turizma temelji se na integraciji ekonomskih aktivnosti uz potrebu zaštite okoliša i kulturno povijesne baštine, a da se pri tome u većoj mjeri ne naruši ukupno okruženje.
- Glavni oslonac u turističkoj ponudi ovog prostora je kupališni turizam koji pružaju uvale s pješčanim i šljunkovitim žalima (Kupari, Srebreno, Mlini), te niska stjenovita obala. Budući da tipovi obale na području ove turističke mikroregije pružaju povoljne mogućnosti za razvoj kupališnog turizma daljnji turistički razvoj uvjetuje antropogeno preoblikovanje obala, a što bi moglo imati utjecaja na devastaciju okoliša i narušavanje ekološke ravnoteže.
- Stoga je logičnije pristupiti kvalitativnom osmišljavanju obnove ratom porušenih i devastiranih turističkih kompleksa, posebice hotela s ciljem smanjenja njihovih kapaciteta, a povećanjem kvalitativnih sadržaja.
- Važno je napomenuti da na području ove turističke mikroregije nije kvalitetno riješeno pitanje otpadnih voda, pa zbog nedopuštene razine zagađenosti mora dolaziti do ograničenja uporabe određenih dijelova obale za kupanje (uvale Srebreno, Mlini, Kupari), zapravo za kupanje najkvalitetnijeg dijela obale.

Arheološki lokaliteti

Unutar zone stroge zaštite zasebnu cjelinu čine registrirani/preventivno zaštićeni ili evidentirani arheološki lokaliteti na kojima su pronađeni materijalni ostatci ranijih struktura. Postupak zaštite odnosi se na arheološko istraživanje, dokumentaciju te konzervaciju i prezentaciju nalaza i nalazišta. Mogućnosti izgradnje nakon provođenja navedenog postupka zaštite odredit će nadležni konzervatorski odjel.

Ukoliko se tijekom pripremnih ili bilo kojih drugih radova utvrdi postojanje arheoloških nalaza potrebno je zaustaviti sve daljnje radnje te o tome izvijestiti Konzervatorski odjel u Dubrovniku. Nakon obustavljanja radova potrebno je provesti istraživanja uz suglasnost i mjere zaštite nadležnog konzervatorskog odjela.

Isti postupak zaštite vrijedi i za podmorsku arheološku baštinu.

Arheološka istraživanja moraju se izvoditi sukladno posebni propisima Republike Hrvatske te je potrebno j osigurati slijedeće:

- radove istraživanja izvoditi isključivo ručnim iskopom, uz primjenu odgovarajućih mjera zaštite nađenih predmeta na terenu;

³⁴ S. JURKOVIĆ, Mogućnosti kontrole i ograničenja „potrošnje“ pejzaža uzrokovane turističkim korištenjem, *Prostor*, 3(1995), 2(10), Zagreb, 1995., (245-260).

- trajnu zaštitu i konzervaciju nađenih predmeta, te privremenu pohranu nađenih pokretnih arheoloških nalaza, do konačne odluke o pohrani, koju će donijeti Ministarstvo kulture na prijedlog Hrvatskog vijeća za kulturna dobra i Hrvatskog muzejskog vijeća;
- osigurati zaštitu na radu u skladu sa zakonskim propisima;
- voditelj istraživanja dužan je najkasnije u roku od 90 dana od dovršenja radova dostaviti dokumentirani izvještaj o obavljenim arheološkim istraživanjima, a prema uvjetima navedenim u Pravilniku o arheološkim istraživanjima («NN» 30/05);
- voditelj istraživanja dužan je obavijestiti Konzervatorski odjel u Dubrovniku o danu početka radova, radi osiguranja pravovremenog vršenja konzervatorskog nadzora;
- voditelj istraživanja dužan je svaku promjenu ili odstupanje od plana i programa radova, navedenih u zahtjevu za odobrenje predmetnih arheoloških istraživanja, u pismenom obliku dostaviti ovom Konzervatorskom odjelu.

Što se tiče arheološke kulturne baštine potrebno je provoditi što detaljnija arheološka rekognosciranja terena, te eventualna probna istraživanja kako bi se što preciznije odredile prostorne i vremenske granice postojećih ili eventualno novih arheoloških lokaliteta. Nakon tako dobivenih spoznaja, ovisno o vrijednosti i značaju svakog pojedinog lokaliteta potrebno je pristupiti njegovoj pravnoj zaštiti, odnosno registraciji i preventivnoj zaštiti.

Nužno je prije bilo kakvih intervencija u prostoru, u blizini ili na samim arheološkim lokalitetima, ishoditi suglasnost i uvjete od nadležnog konzervatorskog odjela, a nakon provedenih istraživanja, dokumentacije i konzervacije nalaza i nalazišta, isti će odrediti daljnju mogućnost gradnje i eventualnu prezentaciju nalazišta.

3.7. Sprječavanje nepovoljna utjecaja na okoliš

Zaštita zraka

Za područje naselja Srebreno nisu prekoračene preporučene vrijednosti kakvoće zraka, odnosno utvrđena je prva kategorija kakvoće zraka.

Na području unutar obuhvata UPU-a onečišćenje zraka je neznatno, posebno ako se uzme u obzir da se više od 60% stanovništva i poslovnih subjekata za grijanje i hlađenje koristi električnu energiju.

Najjače onečišćenje je u neposrednoj blizini prometnica zbog onečišćenja zraka ispušnim plinovima iz vozila ali s obzirom na stanje kakvoće zraka, nije potrebno propisivati strože granične vrijednosti emisija i strože zaštitne mjere od onih propisanih od strane države.

Na području naselja Srebreno, za koje je utvrđena kakvoća zraka prve kategorije potrebno je djelovati preventivno kako se zbog građenja i razvitka područja ne bi prekoračile preporučene vrijednosti kakvoće zraka.

Prilikom lociranja pojedinih sadržaja, kao jedan od kriterija za konačno određivanje detaljnih namjena prostora preporučuje se princip da norme dozvoljene emisije/zagađenost ne smiju biti prekoračene i pored poštivanja normi dozvoljene emisije (što je pitanje udaljenosti, zračnih strujanja itd.).

U cilju praćenja stanja kakvoće zraka potrebno je uspostaviti informacijski sustav o kakvoći zraka. Sukladno posebnom zakonu, uspostaviti područnu mrežu za praćenje kakvoće zraka na način da se lokacije odabiru u naseljenim i prometno opterećenim dijelovima područja, u blizini izvora onečišćenja.

Potrebno je redovito praćenje emisija, vođenje katastra izvora emisija s podacima o prostornom smještaju, kapacitetu te vrsti i količini emisija na temelju kojih se vodi Katastar emisija na općinskoj i županijskoj razini. Ne dozvoljava se proizvodnja tvari koje oštećuju ozonski omotač, prema posebnim propisima.

Zaštita voda i mora

Analize stanja voda provodi se kontinuirano na temelju zakonske regulative. Dosadašnje analize pokazuju da je stanje kakvoće voda zadovoljavajuće u okviru zakonom propisanim granicama.

Sukladno posebnim propisima republike Hrvatske vrši se redovita kontrola kakvoće mora. Na temelju tih mjerenja može se reći da analizirani uzorci uglavnom ne prelaze utvrđene granične vrijednosti, odnosno da je stanje zadovoljavajuće.

Zaštita mora s kopna

Zaštita mora se prvenstveno provodi planiranjem kopnenog i morskog prostora i odvodnje, pročišćavanja i odlaganja otpadnih voda. Nadalje, zaštita mora usmjerava se na očuvanje područja s visokom kakvoćom mora i rehabilitaciju ugroženih područja. Za moguće planiranje zahvata koji mogu utjecati na kvalitetu mora i morskog dna obvezno provesti postupak procjene utjecaja na okoliš.

Na temelju zakonske regulative provoditi praćenje stanja kakvoće mora te po potrebi izraditi planove sanacije ugroženog obalnog mora od zagađenja s kopna.

Zbog nedovršene kanalizacijske mreže s uređajima za čišćenje i podmorskim ispuštima kojima bi se ispuštale pročišćene otpadne vode na dovoljnu udaljenost od obale pojave onečišćenja se javljaju na određenim kritičnim mjestima, tako i na plažama Srebrenog pa je prioritarno potrebno:

- dovršiti kanalizacijski sustav i priključiti ona područja i građevine koje nisu priključene,
- ukinuti sve lokalne nekontrolirane ispuste te izvršiti potrebne rekonstrukcije kanalizacijskog sustava,

Unutar obuhvata Plana nalazi se uređena plaže koja se proteže duž cijele uvale Srebreno

Prirodne plaže otoka Mrkana, Bobare i Supetra nalaze se izvan obuhvata Plana, ali se nalaze u užem gravitacijskom području turističke ponude Župe dubrovačke te ih je potrebno vrednovati kao takve.

Upravo podizanje standarda i kvalitete usluge i na uređenim i na prirodnim plažama u smjeru dobivanja plave zastave trebao bi biti cilj ponajviše zbog jačanja kvalitete turističke ponude, pogotovo s obzirom da je turizam glavna gospodarska grana ovog područja.

Smjernice zaštite voda obuhvaćaju razvoj infrastrukturnog sustava na zbrinjavanju komunalnih i industrijskih otpadnih voda i zaštitu od incidentnih zagađenja. Potrebno je otpadne vode prethodno pročistiti na samim mjestima nastanka do razine komunalnih otpadnih voda prije upuštanja u kanalizaciju.

Mjere za sprječavanje utjecaja od incidentnih zagađenja trebale bi biti obuhvaćene operativnim planovima svakog pojedinog zagađivača. Potrebno je pravodobno djelovati na suzbijanju takvih zagađenja.

Zaštita mora od pomorskog prometa i lučkih djelatnosti

Pomorski promet i lučke djelatnosti, uz izvore onečišćenja mora s kopna, predstavljaju stalnu opasnost za morski okoliš.

Sustav mjera zaštite mora obuhvaća: izviđanje radi utvrđivanja pojave onečišćenja, sustav obavješćivanja, organizacijsku shemu s definiranim nadležnostima i zadacima sa svrhom sprečavanja i uklanjanja onečišćenja te provođenje mjera.

Planom intervencije kod iznenadnog onečišćenja mora sukladno posebnim propisima utvrđuju se mjere smanjenja šteta u okolišu kod iznenadnih onečišćenja mora s kojim treba biti usklađen Županijski plan intervencija od iznenadnog onečišćenja mora.

Uređenje vodotoka i vodnog režima

U slučaju da dođe do plavljenja, ispiranja, podrivanja ili odronjavanja zemljišta i drugih sličnih štetnih pojava, te posredno do ugrožavanja života i zdravlja ljudi i njihove imovine ili poremećaja u vodnom režimu, zaštita od štetnog djelovanja povremenih bujičnih vodotokova i oborinskih odvodnih kanala će se provoditi izgradnjom zaštitnih i regulacijskih vodnih građevina, odnosno tehničkim i gospodarskim održavanjem vodotoka, vodnog dobra i regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina koje se provodi prema programu uređenja vodotoka i drugih voda u okviru Plana upravljanja vodama. U svrhu tehničkog održavanja, te radova građenja, uz bujične vodotoke treba osigurati inundacijski pojas minimalne širine od 5,0 m od gornjeg ruba korita, odnosno ruba čestice javnog vodnog dobra. U inundacijskom pojasu zabranjena je svaka gradnja i druge radnje kojima se može onemogućiti izgradnja i održavanje vodnih građevina, na bilo koji način umanjiti protočnost korita i pogoršati vodni režim, te povećati stupanj ugroženosti od štetnog djelovanja vodotoka. Posebno se inundacijski pojas može smanjit do 3,0 m širine, ali to bi trebalo utvrditi posebnim vodopravnim uvjetima za svaki objekt posebno. Svaki vlasnik, odnosno korisnik objekta ili parcele smještene uz korito vodotoka ili česticu javno vodno dobro dužan je omogućiti nesmetano izvršavanje radova na čišćenju i održavanju korita

vodotoka, ne smije izgradnjom predmetne građevine ili njenim spajanjem na komunalnu infrastrukturu umanjiti propusnu moć vodotoka, niti uzrokovati eroziju u istom, te za vrijeme izvođenja radova ne smije niti privremeno odlagati bilo kakvi materijal u korito vodotoka.

Postojeća neregulirana korita povremenih bujičnih i vodotoka i oborinskih kanala potrebno je regulacijskim radovima povezati i urediti na način da se u kontinuitetu sprovedu oborinske i druge površinske vode do ulijevanja u more, a sve u skladu s vodopravnim uvjetima i ostalim aktima i planovima predviđenim Zakonom o vodama. Projektno rješenje uređenja korita sa svim potrebnim objektima, maksimalno smjestiti na česticu "javno vodno dobro" iz razloga izbjegavanja imovinsko - pravnih sporova kao i razloga prilagodbe uređenja važećoj prostorno -planskoj dokumentaciji. Osim toga, treba omogućiti siguran i blagovremen protok u vodotoku, te održavanje i čišćenje istog. Dimenzioniranje korita treba izvršiti za vršnu protoku dobivenu kao rezultat obrade hidroloških mjerenja ih određenu primjenom neke od empirijskih metoda, a za onu vjerojatnost pojave koju odobre Hrvatske vode.

U iznimnim slučajevima, u svrhu osiguranja i formiranja što kvalitetnijeg prometnog koridora, ne isključuje se regulacija ili izmještanje vodotoka u obliku odgovarajuće natkrivene armiranobetonske kinete (min. propusne moći 100-god velika voda) i na način koji će omogućiti njeno što jednostavnije održavanje i čišćenje (natkrivanje izvesti pomičnim armiranobetonskim pločama duž što više dionica i sa što više revizijskih okana). Trasu regulirane natkrivene kinete u sklopu prometnice u pravilu postaviti uz jedan od rubova prometnice ili ispod samog pločnika kako bi ostao osiguran pojas za česticu javnog vodnog dobra. Izradu projektnog rješenja treba uskladiti sa stručnim službama Hrvatskih voda.

Na mjestima gdje trasa prometnice poprečno prelazi preko bujičnih vodotoka i odvodnih kanala predvidjeti mostove ili propuste dovoljnih dimenzija za nesmetano propuštanje mjerodavnih velikih protoka. Potrebno je predvidjeti i rekonstrukciju postojećih propusta male propusne moći ili dotrajalog stanja. Na mjestima gdje prometnica prelazi preko reguliranog korita vodotoka (trapezno obloženo korito, betonska kineta i sl.) konstrukciju i dimenzije osnovnih elemenata mosta ili propusta sa svim pripadnim instalacijama treba odrediti na način kojim se ne bi umanjio projektirani slobodni profil korita, kojim će se osigurati statička stabilnost postojeće betonske kinete, zidova ili obaloutvrde, odnosno kojim se neće poremetiti postojeći vodni režim. Os mosta ili propusta postaviti što okomitije na uzdužnu os korita, a širina istog treba biti dovoljna za prijelaz planiranih vozila. Konstrukcijsko se rješenje mosta ili propusta treba funkcionalno i estetski uklopiti u sadašnje i buduće urbanističko rješenje tog prostora.

Također treba predvidjeti oblaganje uljeva i izljeva novoprojektiranih ili rekonstruiranih propusta u dužini min. 3,0 m, odnosno izraditi tehničko rješenje eventualnog upuštanja "čistih" oborinskih voda u korito vodotoka radi zaštite korita od erozije i nesmetanog protoka. Detalje upuštanja oborinskih voda investitor treba usuglasiti sa stručnim službama Hrvatskih voda. Tijekom izvođenja radova potrebno je osigurati neometan protok kroz korito vodotoka

Polaganje objekata linijske infrastrukture (kanalizacija, vodovod, električni i telekomunikacijski kablovi itd.) zajedno sa svim oknima i ostalim pratećim objektima uzdužno unutar korita vodotoka, odnosno čestice javnog vodnog dobra nije dopušteno. Vođenje trase paralelno sa reguliranim koritom vodotoka izvesti na minimalnoj udaljenosti kojom će se osigurati statička i hidraulička stabilnost reguliranog korita, te nesmetano održavanje ili buduća rekonstrukcija korita. Kod nereguliranih korita, udaljenost treba biti minimalno 3,0 m od gornjeg ruba korita, odnosno ruba čestice javnog vodnog dobra zbog osiguranja inundacijskog pojasa za buduću regulaciju. U samo određenim slučajevima

udaljenost polaganja se može smanjiti, ali to bi trebalo utvrditi posebnim vodopravnim uvjetima i za svaki objekt posebno

Poprečni prijelaz pojedinog objekta linijske infrastrukture preko korita vodotoka po mogućnosti je potrebno izvesti iznad u okviru konstrukcije mosta ili propusta. Mjesto prijelaza izvesti poprečno i po mogućnosti što okomitije na uzdužnu as korita. Ukoliko instalacija prolazi ispod korita, investitor je dužan mjesta prijelaza osigurati na način da je uvuče u betonski blok čija će gornja kota biti 0,50 m ispod kote reguliranog ili projektiranog dna vodotoka. Kod nereguliranog korita, dubinu iskopa rova za kanalizacijsku cijev treba usuglasiti sa stručnom službom Hrvatskih voda. Na mjestima prokopa obloženog koorita vodotoka ili kanala, izvršiti obnovu obloge identičnim materijalom i na isti način. Tereni devastiran radovima na trasi predmetnih instalacija i uz njihovu trasu, dovesti u prvobitno stanje kako se ne bi poremetilo površinsko otjecanje.

Na obalnom pojasu gdje je planirano širenje (nasipavanje) obale prema moru, potrebno je izraditi projektnu dokumentaciju regulacije ušća navedenih vodotoka na predmetnoj dionici koji će biti usklađen sa projektom uređenja predmetnog obalnog područja i projektima svih instalacija (kanalizacija, vodovod, itd.) postavljenih ili predviđenih u uređenom obalnom području. Investitor je dužan ovim projektom obuhvatiti sve bujične tokove i riješiti pitanje njihovih uljeva u more u obliku otvorenih ili u natkrivenih armirano-betonskih kineta koje će omogućiti nesmetano propuštanje mjerodavnih velikih voda u uvjetima nepovoljnog utjecaja mora i plime, nesmetano održavanje i čišćenje istih (natkrivanje a.b. platicama, izrada revizijskih okana, rešetki, itd.), a koje će ujedno biti zaštićene od utjecaja valovanja i nanošenja morskog šljunčanog nanosa sa plaža. Kao najpogodniji način za odgovarajuće rješenje ovog problema jest da se natkrivene kinete sa bočnim kamenim nabačajem iskoriste kao pera ili da se uljevi bujica preusmjere kroz predviđena pera u ovom obliku. Manje bujice i odvodni kanali koji protječu relativno blizu jedan drugoga mogu se usmjeriti u zajedničku kinetu čime bi se smanjio broj uljeva. Sve instalacije koje se planiraju položiti u novonastalom pojasu treba postaviti dublje i obavezno ispod novonastalih uljeva bujica u more. Projekte regulacije bujica uskladiti sa postojećom projektom dokumentacijom i studijom sanacije bujica Župe Dubrovačke. Investitor je dužan ušća bujica i svih propusta regulirati na način da ista nesmetano mogu propustiti mjerodavne protoke i sprovesti ih u more. Sve navedeno treba dokazati hidrološkim i hidrauličkim proračunom, te statičkim proračunom kao sastavnim dijelom projekta. Izradu projekta usuglasiti sa stručnim služabama Hrvatskih voda.

U predmetnom obalnom pojasu, na trasi novoreguliranih korita bujica i vodotoka i njihovih uljeva u more potrebno je osigurati odgovarajući pojas min. širine 3,0 m do 5,0 m za novonastale čestice vodnog dobra i za njihovo održavanje.

Zaštita od buke

Buka je zvuk čija razina prekoračuje najviše dopuštene razine koje su posebno propisane s obzirom na vrijeme i mjesto gdje nastaje u sredini u kojoj ljudi rade i borave. Izvorom buke, sukladno Zakonu o buci, smatra se svaki objekt sa sredstvima za rad i transport uređajima, instalacijama, te bučne aktivnosti i drugi objekti i radnje od kojih se širi zvuk, a koji prelazi dopuštenu razinu.

Utjecaji koji djeluju na stvaranje komunalne buke su: promet (cestovni, morski i zračni), buka iz industrijskih pogona i buka uvjetovana turizmom (rad ugostiteljskih objekata - restorana, kafića, disco klubova, rekreacijski centri i sl.).

Razina komunalne buke na području Srebrenog je zadovoljavajuća, poglavito ako se analizira razdoblje zadnjih desetak godina, jer na razinu buke u najvećem dijelu utječe turizam i djelatnosti vezane uz turizam.

Unutar naselja Srebreno veću razinu buke, tijekom dana a poglavito tijekom noći, izazivaju ugostiteljski objekti.

Rješenje problema buke, izazvane radom ugostiteljskih objekata je u primjeni zakonskih odredbi za rad turističkih objekata. Potencijalnu buku s prometnica (budućih i postojećih) potrebno je umanjiti na dijelovima prolaska prometnice kroz naselja i stambene zone i to sadnjom zaštitnog zelenila ili postavljanjem odgovarajućih barijera za zaštitu od buke.

Zaštita tla

Osnovni tipovi degradacije tla su: erozija, acidifikacija, promjene humizacije i akumulacija štetnih tvari u tlu. Jedna od najopasnijih pojava na širem području Župe dubrovačke je erozija koja je dijelom uvjetovana utjecajem požara na vegetaciju, koji slabi arhitekturu tala i pogoduje ubrzanu eroziju tla vodom i vjetrom.

U manjoj mjeri na eroziju utječu i drugi faktori, kao što su klimatski faktori (oborine, vjetar), vegetacijski pokrov (vegetacija je najvažnije sredstvo zaštite tla) i posebno antropogeni utjecaj.

U okviru praćenja stanja okoliša potrebno je sustavno mjeriti onečišćenja tala na temelju zakonske regulative, a u okviru katastra emisija u okoliš, sukladno zakonskoj regulativi, voditi očevidnike za emisije onečišćavajućih tvari u tlo.

Potrebno je smanjiti emisije onečišćujućih tvari (kontaminaciju teškim plinovima, otpadnim plinovima, komunalnim i industrijskim vodama, radionuklidima i dr.) u tlo, na način da izvori emisija djeluju po standardima zaštite okoliša sukladno zakonskoj regulativi.

Unos pesticida u tlo smanjiti te smanjiti globalni proces humizacije tla sukladno zakonskoj regulativi. Opožarene površine čim prije pošumljavati kako bi se smanjio učinak erozije tla.

Gradnju urbanih cjelina i drugih objekata, prometnica i sl. planirati na način da se nepovratno izgubi što manje slobodnog tla.

Uz ceste s velikom količinom prometa je obvezno ozelenjavanje pojasa širine barem 20 m u kojemu nije dozvoljena sadnja bilja namijenjenog za ljudsku prehranu i prehranu životinja. Ozelenjeni pojas uz prometnice mora sadržavati grmoliko bilje kojim se štiti tlo od utjecaja prometa (teški metali).

Zbrinjavanje otpada

Do realizacije županijskog centra za gospodarenje otpadom na odlagalište "Grabovica" dovozi se i otpad s područja Općine Župa dubrovačka.

Odlagalište se nalazi sjeverozapadno od Dubrovnika, u blizini naselja Osojnik, na nadmorskoj visini od 400 m, udaljeno 4,7 km od izvorišta rijeke Omble (izvorište za vodoopskrbu Grada Dubrovnika).

Odlagalište "Grabovica" je sanirano, a temeljem izdane lokacijske i građevinske dozvole u daljnjoj eksploataciji i za potrebe odlaganja komunalnog otpada Općine Općine Župa dubrovačka.

U planu je smanjenje količine i zbrinjavanje otpada, jer je način zbrinjavanja otpada kako u cijeloj Županiji tako i u Općini nezadovoljavajući. Zaštita i unapređenje stanja i zaštita zdravlja ljudi su prioritet.

Potrebno je utvrditi plan postupanja s komunalnim otpadom, izraditi prijedlog gospodarenja otpadom, odrediti makrolokacije budućih sanitarnih odlagališta i objekata u sustavu gospodarenja otpadom.

Zaštita od požara i uvjeti gradnje skloništa za sklanjanje stanovništva

Mjere zaštite od požara obuhvaćaju sljedeće:

- ograničiti visinu izgrađenosti u pojedinim urbanim cjelinama na maksimalno 30 m od puta za intervenciju do poda etaža s prostorima za boravak.
- pri rekonstrukciji starih dijelova naselja treba osigurati po mogućnosti prostor za nesmetan pristup vatrogasnih vozila i tehnike.
- zbog nesmetanog pristupa ugroženim objektima valja poduzeti mjere da se prometnice i javne površine održavaju prohodnima te označiti bojom vatrogasne pristupe i onemogućiti parkiranje na njima.
- hotelske, turističke i druge javne objekte izvoditi u skladu s propisima, a posebnu pozornost posvetiti evakuaciji gostiju iz prostora objekata i pravilnom požarnom sektoriranju objekata.
- svi važniji javni objekti moraju se projektirati s potrebnim instalacijama za dojavu požara.
- gustoću izgrađenosti izvesti u skladu s Pravilnikom o mjerama zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti u prostornom planiranju i uređenju prostora.
- ukoliko za određenu građevinu, nije potrebno izdati lokacijsku dozvolu, u postupku izdavanja građevne dozvole potrebno je ishoditi potvrdu na glavni projekt od nadležne policijske uprave na mjere zaštite od požara, na način i u postupku propisanom posebnim Zakonom, osim za građevine za koje nisu potrebni posebni uvjeti građenja glede zaštite od požara, temeljem posebnih zakonskih propisa i podzakonskih akata.
- u svrhu sprječavanja širenja požara na susjedne građevine, građevina mora biti udaljena od susjednih građevina najmanje 4m ili manje, ako se dokaže uzimajući u obzir požarno opterećenje, brzinu širenja požara, požarne karakteristike materijala građevina, veličinu otvora na vanjskim zidovima građevina i dr. da se požar neće prenijeti na susjedne građevine ili mora biti odvojena od susjednih građevina požarnim zidom vatrootpornosti najmanje 90 min., koji u slučaju da građevina ima krovnu konstrukciju (ne odnosi se na ravni krov vatrootpornosti najmanje 90 min.) nadvisuje krov građevine najmanje 0,5 m ili završava dvostranom konzolom iste vatrootpornosti dužine najmanje 1 m ispod pokrova krovišta, koji mora biti od negorivog materijala najmanje na dužini konzole.
- kod gradnje i projektiranja srednjih i velikih garaža obvezno primijeniti austrijske smjernice TRVB N106 za zaštitu od požara u srednjim i velikim garažama koji se koriste u nedostatku domaćih smjernica kao pravilo tehničke prakse,
- radi omogućavanja spašavanja osoba iz građevina i gašenja požara na građevini i otvorenom prostoru, građevina mora imati vatrogasni pristup prema posebnim propisima, a prilikom gradnje ili rekonstrukcije vodoopskrbnih mreža mora se, ukoliko ne postoji, predvidjeti vanjska hidrantska mreža.
- za svaku složeniju građevinu ili građevinu koja spada u visoke, ishoditi posebne uvjete građenja iz područja zaštite od požara
- prilikom gradnje ili rekonstrukcije vodoopskrbnih mreža potrebno je voditi računa o izvedbi vanjske i unutarnje hidrantske mreže za gašenje požara, a sve prema posebnim podzakonskim aktima
- sve pristupne putove kojima se može koristiti kao vatrogasnim pristupima, potrebno je označiti i održavati prohodnima. Slijepi vatrogasni pristup duži od 100 m mora na kraju imati uređeno okretište.

Uvjeti za gradnju skloništa za sklanjanje stanovništva

Potrebno je na području unutar obuhvata UPU-a Srebreno osigurati uvjete za sklanjanje ljudi, materijalnih i drugih dobara, a zbog pograničnog položaja potrebna je detaljnija procjena ugroženosti i manjih naselja o čemu ovisi da li će se utvrditi obveza gradnje skloništa za ljude i materijalna dobra.

Skloništa za zaštitu stanovništva u slučaju ratne opasnosti se grade u višestambenim građevinama, javnim i društvenim građevinama (dječji vrtići, škole, učilišta, uprava, kultura, vjerske građevine i dr.), gospodarskim građevinama i kompleksima, poslovnim i trgovačkim centrima, garažno-poslovnim kompleksima, turističkim i hotelskim kompleksima, lučkim sklopovima itd.

U obiteljskim i višeobiteljskim stambenim građevinama, u pravilu, je potrebno graditi podrum koji se može koristiti kao zaklon.

Sva skloništa se obvezno grade kao dvonamjenska skloništa. U miru se skloništa koriste u skladu s potrebama vlasnika građevine (skladište, spremište, garaža itd.) i uz mogućnosti brze prenamjene u sklonišni prostor.

Zaštita od potresa

U svrhu efikasne zaštite od mogućih potresa neophodno je konstrukcije svih građevina planiranih za izgradnju na području intenziteta potresa X° stupnjeva po MCS ljestvici uskladiti s posebnim propisima za navedenu seizmičku zonu.

Pri projektiranju svih građevina planiranih za izgradnju nužno je provesti mjere koje omogućavaju lokaliziranje i ograničavanje dometa posljedica prirodnih opasnosti - potresa:

- proračun povredivosti fizičkih struktura (domet ruševina, širina prometnica),
- geološka i geotehnička ispitivanja tla,
- kartogram zarušavanja tj. prikazi provjere primjene navedenih standarda i normativa.
- razmještaj vodoopskrbnih i energetskih objekata i uređaja koji će se koristiti u iznimnim uvjetima,

te mjere koje omogućavaju učinkovitije provođenje mjera civilne zaštite (sklanjanje, evakuacija i zbrinjavanje stanovništva i materijalnih dobara):

- sklanjanje - mreža skloništa s kapacitetima i vrstom skloništa te radijusom gravitacije,
- način uzbunjivanja i obavješćivanja stanovništva uz lokacije i domet čujnosti sirena za uzbunjivanje i sustava za obavješćivanje stanovništva,
- plan provođenja evakuacija i zbrinjavanje stanovništva,
- putovi evakuacije i lokacije za kampove ili drugi način zbrinjavanja stanovništva i materijalnih dobara.

Utjecaj elektoopreme, objekata i vodova

Svojom brojnošću i samom činjenicom fizičke prisutnosti u gotovo svim dijelovima prostora obuhvata plana, elektroprivredni objekti automatski negativno doprinose općem korištenju i oblikovanju prostora, koje nažalost nikakvim mjerama nije moguće potpuno eliminirati, već ih je primjenom odgovarajućih tehnologija i tehničkih rješenja moguće svesti na manje i prihvatljivije iznose, što je primijenjeno i u ovom rješenju sustava elektroopskrbe u maksimalno mogućem opsegu. U tom kontekstu potrebno je navesti neke činjenice i provesti najvažnije mjere sprječavanja nepovoljna utjecaja na okoliš:

- niti jedan od postojećih i planiranih elektroprivrednih objekata na području zone nije iz skupine tzv. aktivnih zagađivača prostora,
- primjenom kabelaških (podzemnih) vodova višestruko se povećava sigurnost napajanja potrošača, uklanja se opasnost od dodira vodova pod naponom i uklanja se vizualni utjecaj nadzemnih vodova na okoliš,
- primjenom kabelaških razvodnih ormarića (KRO) i kabelaških priključnih ormarića (KPO) izrađenih od poliestera bitno se produljuje njihov vijek trajanja, poboljšava vizualna prihvatljivost i povećava sigurnost od opasnih napona dodira,
- trafostanica gradskog tipa predviđa se izgraditi u obliku kućice adekvatno arhitektonski oblikovane i uklopljene u okoliš (gradske trafostanice koje bi eventualno mogle biti locirane u drugim objektima treba adekvatno zaštititi od širenja negativnih utjecaja na okoliš - buke, zagrijavanje, vibracije, požara i sl.),
- sve pasivne metalne dijelove vodova i postrojenja bez obzira na vrstu lokacije treba propisno uzemljiti i izvršiti oblikovanje potencijala u neposrednoj blizini istih kako bi se eliminirale potencijalne opasnosti za ljude i životinje koji povremeno ili trajno borave u njihovoj blizini.

Za sprječavanje mogućeg negativnog vizuelnog utjecaja vanjske rasvjete na ukupnu noćnu sliku ovog dijela grada obvezna je izrada projekta vanjske rasvjete za zonu u cjelini.

Zaštita prostora i okoline

Zaštita čovjekove okoline uzima u obzir procese i oblike degradacije pejzaža:

- uništavanje i degradaciju vegetacijskog pokrivača,
- zapuštanje kultiviranog krajobraza,
- degradiranje krajobraza eksploatacijom.

Postoje realne opasnosti da se svi navedeni oblici ugrožavanja vrijednosti krajobraza nastave te je zato nužno:

- očuvanje prirodnih vrijednosti - adekvatno institucionalno očuvanje i gospodarenje zaštićenim i drugim prirodnim vrijednostima,
- održanje ambijentalnih i vrijednosti krajolika, obnova kulturne baštine - sprječavanje nelegalne gradnje i drugih devastacija u prostoru, obnova i adekvatna namjena vrijednih povijesnih građevina, očuvanje dijela visokog zelenila u naselju, kvalitetno i ambijentu prilagođeno uređenje javnih i zelenih površina.

